

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

నిఖిలజగదుజ్జీవి నావత్తీర్ణ

శ్రీ భగవద్రామానుజ విరచితం

గ ద్య త య మ్

ఇ త ట్టు

శ్రీ శ్రుతప్రకాశికా భట్టరరుళిచ్చెయ్త

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

పరమకారుణిక రాన పెరియవాచ్చాబ్బిల్లై అరుళిచ్చెయ్త

మణిప్రవాళ వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవేదాంతాచార్యరరుళిచ్చెయ్త

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవైష్ణవ గ్రంథ ముద్రాపకసభా పణ్డితరాన

పు. తిరు వేంకటాచార్యరాల్

నన్టాక పురిశోధిక-ప్పట్టు,

క. ఆత్మార్చయ్యచార్దియారాల్,

శ్రీవైష్ణవగ్రంథ ముద్రాపక సభైయార్ మూలమాక

నళనామ సంవత్సర త్తిల్

కాశీపురం

శ్రీనివాస ముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిడప్పట్టు.

విజయతేమమ్.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీవేషవగ్రనముద్రాపక సభ (లిమిటెడ్.)

ఈసభలో తెనుగులిపిలో నచ్చువేసిన గ్రంథములు,

	రూ.ఆ.పై.		రూ.ఆ.పై.
౧. రామచరమశ్లోకము	౦-౧-౬	౨౨. తిరుప్పావై మావాయరప్పడి	
౨. భారతాది తనిశ్లోకము	౦-౨-౬	అరుమ్బదసహితమ్	౧-౫-౬
౩. శాణ్డిల్యవిశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రము (తాత్పర్యసహితము)	౦-౯-౦	౨౩. దీపప్రకాశ సహిత తత్త్వదీపమ్	౨ ౦-౦
౪. దుష్కరశ్లోకటిప్పణి	౦-౨-౬	౨౪. తత్త్వసభ్యహమ్	౦-౨-౦
౫. మదల్ (తిరువనాది) వ్యాఖ్యానా రుమ్బద ప్రతిపదసహితము	౦-౧౦-౦	౨౫. గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨-౧-౦
౬. రెండో తిరువనాది	౦-౬-౦	౨౬. యతీంద్రిప్రవణప్రభావమ్	౦-౧౨-౬
౭. మూడో డిటా	౦-౬-౦	౨౭. తిరుప్పావై ఈరాయరప్పడి	
౮. నాల్గవ డిటా	౦-౭-౦	నాలాయరప్పడికళ్	౦-౧౩-౦
౯. తిరువిరు త్తమ్ (వ్యాఖ్యానద్వయ ఉరై ప్రతిపదతాత్పర్యసహితము)	౨-౪-౦	౨౮. ముముక్షుప్పడి వ్యాఖ్యానా రుమ్బద ప్రమాణ తీర్థు సహితమ్	౧-౬-౬
౧౦. తిరువాళియమ్ (వ్యాఖ్యానాది సహితము)	౦-౩-౦	౨౯. రహస్యత్రయమీమాంసా భాష్యమ్ 1st	౧-౮-౦
౧౧. పెరియతిరువందాది	౦-౭-౦	౩౦. రహస్యత్రయమీమాంసా భాష్యమ్ 2nd	౦-౯-౦
౧౨. తిరువెల్లూకూల్ బీరుక్కై	౦-౨-౦	౩౧. పరస్పరహాస్యమ్	౦-౮-౦
౧౩. శిఠియతిరుమడల్	౦-౫-౦	౩౨. సమ్మదాయ అకరాతి	౧-౧౩-౦
౧౪. పెరియతిరుమడల్	౦-౭-౬	౩౩. చతుర్థోక్తిసవ్యాఖ్యానమ్	౦-౬-౬
౧౫. శ్రీమచనభూషణమ్	౧-౧౨-౬	౩౪. నాయచ్చియార్ తిరు మొళ్	౧-౧౦-౬
౧౬. శరణశబ్దార్థవిచారమ్	౦-౨-౦	౩౫. చరమశ్లోకటిప్పణి	౧-౮-౬
౧౭. ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారమ్	౦-౧-౦	౩౬. స్తోత్రతత్త్వ వ్యాఖ్యానమ్	౦-౭-౬
౧౮. నాయమాత్మభాష్యమ్	౦-౨-౬	౩౭. పెరుమాళ్ తిరు మొళ్	౦-౧౨-౬
౧౯. ఇరామానుజనూల్ దునాది	౧-౧౨-౦	౩౮. తిరుప్పావై అఱాయరప్పడి	౧-౮-౦
౨౦. యమకరత్నాకరమ్	౨-౧౧-౦	౩౯. కణిసుణ్ణోళుత్రామ్బు వ్యాఖ్యానమ్	౦-౧౫-౬
౨౧. తిరుప్పల్లాణ్డు	౦-౭-౬	గద్యత్రయవ్యాఖ్యానం	

పైకనుపరిచిన గ్రంథములకన్నిటికిని బైబియోచార్జ్ ప్రత్యేకము.

ఇట్లు,

మ. తిరు వేణ్ణడముడయూనయ్య,

కార్యదర్శి ధనాధికారి,

నెం. ౩౧. వెంకటాచల మొదలివీధి, చెన్న పట్టణము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీవిశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతనిర్ధారణధురంధర
శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితంగద్యత్రయమ్.

తనియన్గళి.

శ్రీకైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యాదిగుణార్ణవమ్ ।
యతీంద్రప్రపణం వందేరమృజామాతరంమునిమ్ ॥
లక్ష్మీనాథసమారమ్భం నాథయామునమధ్యమామ్ ।
అస్మదాచార్యపర్యంతాం వందేగురువరంపరామ్ ॥
యోనిత్యమచ్యుతపదాంబుజయుగ్మరుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాశి తృణాయమేనే ।
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్యదయైకసిన్ధో
రామానుజస్య చరణౌశరణంప్రపద్యే ॥
మాతాపితాయువతయస్తనయావిభూతి
స్సర్వంయదేవనియమేన మదన్వయానామ్ ।
ఆద్యస్యనః కులపతేర్వకుళాభిరామం
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామిమూర్ధ్నా ॥
భూతంసరశ్చమహదాహ్వయభట్టనాథ
శ్రీభక్తిసారకులశేఖరయోగివాహన్
భక్తాంఘ్రిరేణుపరకాలయతీంద్రనిశాన్
శ్రీమత్పరాంకుశమునిం ప్రణతోస్మినిత్యమ్ ॥

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీసుదర్శనభట్టార్యప్రణీతం శ్రీమచ్ఛ్రుతప్రకాశికాభిధానమ్,
శరణాగతి గద్యవ్యాఖ్యానమ్.

—ॐ—

యతీంద్రకృతభాష్యాద్ధా యద్యావ్యఖ్యానేన దర్శితాః ।

వరం సుదర్శనార్యంతం వందే కూరకులాధిపమ్ ॥

వరదం ద్వీరదాద్రీశం శ్రీనిధిం కరుణానిధిమ్ ।

శరణ్యం శరణంయామి ప్రణతార్తిహరం హరిమ్ ॥

ఉపాయోపేయపరంద్వయం విశదీక్రియతే. తత్ర ప్రతాపోష్మశ్చ
పితృత్వదురానద భగవత్సంశ్రయణసిద్ధయే, పురుషకారభూత వాత్సల్య
నిర్భరలక్ష్మీసమాశ్రయణం శ్రీమచ్ఛ్రుతవివరణముఖేనాభిధీయతే.

పరమకారుణికరాస పెరియవాచ్చాన్బిల్లై అరుళిచ్చెయ్తె
శరణ గతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

—ॐ—

శ్రీమత్కృష్ణసమాహ్వయ నమోయామునసూనవే ।

యత్కటాక్షణలక్ష్యాణాం సులభశ్రీధరస్సదా ॥

అవః—శ్రీభాష్యత్రిల్ “తత్త్వమసి” ఇత్యాదివాక్య జన్య

శ్రీమన్నిగమామహాదేశికప్రణీతపురుగుద్యాధికారనామకమ్

శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

—[+]—

శ్రీమాన్వేంకటనాథార్యం కవితార్కికకేశరీ ।

వేదాంతాచార్యసర్వోమే సన్నిధతాంసదాహృది ॥

ప్రఖ్యాతశ్రుతివిభవాక్ గురుసశేషాన్

ప్రశ్నిత్యప్రణయతి వేంకటేశసూరిః ।

లక్ష్మీకప్రపదసవైభవప్రతిష్ఠాం

రాగాన్ధ్యప్రళయకరీం రహస్యరక్షమ్ ॥

అత్రభగవాన్ భాష్యకారః సదాచార్యసప్రసాదాయాగతద్వయ పవచనేన

జ్ఞానమేమోక్షసాధనమెన్యుమే, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమే మోక్షసాధనమెన్యుమే శొల్లుకిఱి కుద్యప్తికలై నిరన్తిక్కాక్కఱి, కర్మాజ్ఞమాయే వేదన భ్యానోపాసనాది శబ్దవాచ్యమాయే భక్తిరూపాపన్నమాన ఉవాస నాత్మకజ్ఞానమే వేదాన్తప్రతిపాద్యమాన మోక్షసాధనమెన్యు ఇవర్నిశ్చయి తరుళిచ్చెయ్ కై యాలే, ఇవర్ మోక్షసాధనమాక వఱుతియిట్టవర్థమ్ ఇతువేయెన్యుకొణ్ణు తమ్మునై యరువిపరిగృహీతమానవర్తతైయే విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ సాత్వికర్ ఇతైయేపశ్వసిత్తిరుక్కుక్కుడుమెన్యు సార్ తరుళి ఆచార్యరుచి పరిగృహీతముమాయే తమక్కుత్తజ్ఞముచాకత్తామఱుతియిట్టిరుక్కు మర్థమ్ ప్రపత్తియెన్నుమివశై ఇగద్యరూపేణ వెళియిట్టరుళుకితార్.

ఆనాల్, ఇప్రుపత్తితన్నైయేకొణ్ణు కుద్యప్తినిరసనమ్ పణ్ణా తొట్టివానెన్నెన్నిల్; బ్రాహ్మణన్ చణ్ణాశనుక్కు వేదతై ఉపదేశితా ప్పాలే దూరస్థరానవర్ కళుక్కు పురమరహస్యమాన ఇవ్వర్థతై వెళియిడ వాణ్ణాతెన్యుపార్ త్తు, అవర్ కళిన్ద శాస్త్రముఖతాలేయ అవర్ కళై నిరన్తి శాస్త్రతాత్పర్యమాన స్వసిద్ధాన్తతై ఇమ్ముఖతాలే వెళియిడుకితార్.

వేదాన్తజళిలే మహాపథమాకచ్చొల్లుకిఱి భక్తియొక్కాట్టిల్ ఇప్రుపత్తిక్కు ఎల్లమెన్నెన్నిల్; అతు-అధిశ్చితాధికారముమాయ్, ద్వాన్మరముమాయ్, విశ్వవృత్తిఫలప్రదముమాయ్, ప్రమాదసంభావనైయుశ్శతుమాయ్, సాధ్యముమాయ్, స్వరూపాననురూపమాయ్, ప్రాప్యత్తుక్కు వినదృశమాయురుక్కుమ్. ఇతువోవెన్టాల్, అతుక్కు

స్వయమనుష్ఠితం న్యాసాభ్యావిద్యావిశేషం స్వానుబంధిసంజితీమయాయా యథాపాత్రృకారయన్ (౧) “సీతామవాచాతయ తారామవచ్చమహావతమ్” (౨) “సీత మతుంపశ్వస్మిదుదవచనమబ్రవీత్” ఇత్యాది ప్రకారేణశ్రీప్రపత్తి తదనుప్రేర పూర్వకం స్వభగవతాపజ్ఞాతం స్వయంప్రయోజనసంవాదవిశేషనిబద్ధాతి.

† (సా) అకకళుక్కు ముకదుత్తివ (౧) రా-ఆయో-౩౧-౨(౨) రా-ఆ-౧-౫-౬.

ఎతిర్ తట్టామృడిసర్వాధికారముమాయ్, సుకరముమాయ్, అవిశమ్భ్య
ఫలప్రదముమాయ్ ప్రమాదసంభావనైయు మిన్నికే, సిద్ధముమాయ్,
స్వరూపానురూపముమాయ్, ప్రాప్యత్తుకునదృశముమాయరుక్కుమ్.

ఆనాల్ ఇవ్వసాయమ్ - వేదాంతసిద్ధమో, అన్తోవెన్నిల్;-
యాజ్ఞకీయమాన ఉపనిషత్తిలే, “సత్యంతపోదమశ్చమోదానంధర్మం
ప్రజననమగ్నయోఽగ్నిహోత్రం యజ్ఞోమానసమ్” ఎన్టు ఒన్టుకొన్టు
ఉత్పన్నమాశచ్చొల్లిప్పొన్టుఎల్లానల్లుక్కుమ్మేలాక, (౧) “తస్మాన్మన్వి
సమేషాం తపసామతిరిక్తమాహుః” ఎన్టు “తపస్సుక్కళిల్ వైత్తు
కొన్టు అతిరిక్తమానతపస్సుప్రపత్తి” ఎన్టు ఇతినుడైయ ఉత్పన్నమ్
శొల్లిల్లు. అతుక్కుమేలే “ధర్మజ్ఞసమయః ప్రమాణంవేదాశ్చ”
ఎన్టు ప్రబలప్రమాణమాన ఆచార్యరుచి పరగృహీతత్వమాకిట ఏల్లు
ముమ్ ఇతుక్కున్టు. “వేదాశ్చ” ఎన్టు వేదముమ్ అచార్యశ్రావణ
అనుష్ఠానములవలన పరిగృహీతత్వత్తిన్ ప్రామాణ్యతీతయమిరుప్పతు.
అశవుడైయరాయిరుప్పార్క్కు ఇతువేపోరుమాయిల్లు ప్రామాణ్య
త్తుక్కు. ఇతుతాన్ అశవిల్లాతార్క్కు వేదాంతసిద్ధముమాయరుక్కుమ్.

ప్రతి పంచనాంశస్తు శరణాగతిపశీకృతశరణ్యాభిప్రాయవిశేషో న్నయనేన నిబ
ధ్యతఇత్యేకే. ఇహ “స్వంపత్యతే” ఇత్యన్తం శ్రీమచ్ఛ్రీభాగవతేతప్రదర్శనమ్. *
అఖిలేత్యాదికమ్ “అశరణ్యశరణ్య” ఇత్యన్తంనారాయణ శబ్దార్థవివరణమ్. తస్యచ్యే
“శ్రీమన్నారాయణ” ఇతిద్వివివరణమ్ - ఉపాయోపేయవాక్యయో సిద్ధత్వాత్
ప్రధానాంశవ్యం జనమ్ “అనన్యశరణోహమ్” ఇత్యన్తమ్ పురుషాభిప్రేతాధికారి
విశేషోక్తిః, “త్వత్పాదారవిష్టయగళమ్” ఇత్యాదికమవ్యభిప్రాయస్వరూప తత్త్వమాస్త్ర
వర్ణికపదత్రయజ్ఞాపకమ్. ఏవంప్రధానతమేన సిద్ధోపాయేన సిద్ధప్రాప్త్యేనచహ
హవాక్య పర్యవసానభూమితయా శాబ్దప్రాధాన్యవాక్ సాధ్యపాయాంశే
తః సాధ్యప్రాప్యమపి * పారమర్థికేత్యాదినా సంక్షిప్తమితి జ్ఞాపయితామధ్యే
యమితి వ్యాఖ్యేయసమాఖ్యానిర్దేశః.

ఆక ఇష్టసి వేదాంతసిద్ధముమాయ్ స్వరూపప్రాప్తముమాయ్, ఆచార్యురచి పరిగృహీతముమాయ్, శరణ్యహృదయానుసారియుమాయిరుక్మయాలే అతిలుమ్ ఇతువే అనుష్ఠేయమెన్నుమిడతై త్తన్నై విశ్వసిత్తిసుక్కుమ్ సాత్వికర్ ఇతిక్కువాణ్ణాతెన్ఱుపార్త్తు, తాముమ్ పెరియ పెరుమాళుమ్ అజీవతాక వసుసన్నిత్తువిడ అమైన్దిరుక్కు, తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే గద్యరూపేణపెళియిడుకితార్.

ఇతుతాన్ అవతరి త్తపడి ఎజ్జనేయెన్నిల్; ఒరుతిరువుత్తిరత్తిరు నాళిలే పెరుమాళుమ్ నాయ్చ్చిమారుమ్ పుటప్పట్టేటి యరుళానిఱ్ఱు మువీలే ఎమ్మేరుమానార్ ఎమ్మిన్దరుళి త్తిరువడిఱ్ఱొఱ్ఱానిన్ఱార్. అస్య మవస్థాయామ్, తిరువుళ్ళత్తిలే సంసారభీతి నడైయాడ, తిరువడికిళిలే విమ్మిన్దు శరణమ్మక్కు శరణమ్మక్కు ప్రకారత్తుక్కు ప్పాళురమిట్టపడి.

ముతలిలే సంసారభయభీతరాయ్కొణ్ణ పెరియనమ్మి శ్రీపాదతై ఆశ్రయి త్తపోతే పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికిళిలే శరణమ్ పుక్కి

* పితరమిత్యాదిభిః జితస్తావిశేష భగవద్గీతాదిపత్రై రుక్తసంవాదకై రుప బృంహణగ్రంథైః ప్రస్తుతోపాయ విశేషపరిగ్రహం శరణ్యస్వభావానుసంధానపూర్వకం ప్రాప్యవిరోధినివృత్తి ప్రార్థనాంశచ్చ ప్రవచ్చ మవ్యమాణ ద్వయాథతయా సద్గ్రహేణ సద్గుణయ్యాహ. “మనోవాక్కాయై” ఇత్యాదిభిః; అర్థత్రమేణనమ శ్శబ్దార్థవివరణ ర్వకం చతుర్థ్యభివేత పరమపురుషార్థప్రార్థనాప్రకాశ్యతే. ప్రతివసనవాక్త్యస్తు వకృతాధికారి నిర్భయత్వాయ స్వీకృతభరస్యశరణ్యస్య స్వాభావికదయార్ద్రముత్త రభిం డోక్తపరమఫలాదురకల్ప మభిప్రాయంవ్యవృణుత. ఆతఃకృత్స్నమిదంగద్యం ద్వయవివరణమితి సాధీయాన్ సప్రమృదాయః.

ఇహచభగవత్ప్రపదసేసముద్యతస్య సమ్యక్జ్ఞానసమ్పాదన పురుషకారపుర స్కారాదికం పూర్వకృత్యమ్. సాగ్ధస్వరత్నభరసమర్పణం తత్కాలకృత్యమ్. స్వనిష్ఠా మసగ్ధ పూర్వకంస్వాధికారోచితకైక్కుర్యముత్తరకృత్యమ్. శరణ్యస్యతుపూర్వకృ

లరో?; “సకృదేన” ఎన్ఱన్తో శరణ్యహృదయమిరుప్పతు; ఆనపిన్ఱు,
(౧) “తత్తస్యనదృశంభవేత్” ఎన్ఱమ్, (౨) “ఉన్నాల్లలాన్ యావ
రాలు మొన్ఱుమ్ కుత్తై వేడ్డేన్” ఎన్ఱమ్, (౩) “కళై వాయ్ తున్ఱమ్కళై
యాతోఱ్ఱివాయ్కళైకిణ్ మున్ఱోలేన్” ఎన్ఱమ్, శొల్లుపిఱవడియే,
“ఉడ్డైరువన్ ఉడ్డైమైయై శెయితపడి శెయ్కితాన్” ఎన్ఱు ఆఱియిరుక్క
ప్రాప్తమాయిరుక్క, తిరియట్టుమ్ ఇప్పోతు శరణమ్పుకవేడ్డైవానెన్ఱై
న్నిల్; ఇన్ఱళపుఱియిరుక్కమాట్టాత తమ్ప్రాప్యత్వరై యాలేశరణమ్
పుకుకిఱార్. ఇతిఱే ఆఱ్ఱొర్కళుక్కుమ్రీతి. అవర్కళై అడియు
ఱ్ఱుమిఱివాఱార్కళుక్కుమ్ ఇతువేరీతియామి త్తనై యన్ఱో?; సంసార
భీతియుమ్ ప్రాప్యరుచియుమ్ కనక్క-నక్క ఒరుకాల్ శరణమ్బుక్కా
ప్పోలే ఒన్ఱుతిన్కాల్ శరణమ్ పుకుమి త్తనై యితే ఇవర్కళే. ఆకిసం
సారనివృత్తిపూర్వకమాక కై జ్ఞుర్యసిద్ధిక్కు పెరియపెరుమాళో తిరువ
డికళిలే శరణమ్ పుకుకిఱార్.

ఇతుతాన్ ద్వయశ్చుక్కు వ్యాఖ్యానమాయిరుక్కిఱతు. ఇతిల్
ముతల్ చూర్ఱైయాలే శరణమ్పుకువార్క్కు శరణమ్పుకయోగ్యతై యు
ళ్యతు-కణ్ఱైవీవర్ధు ఉపేయరుచియుమ్, ఉపాయాధ్యవసాయముమున్ఱా
నాలాకైయాలే తత్త్విద్ధ్యధమాక ప్పిరాట్టి తిరువడికళిలే శరణమ్పు
కుకిఱార్.

త్యమ్ - పురుషకారకరోచనాదికమ్; తత్కాలకృత్యం-సమర్పితసర్వభరస్వీకరణమ్
ఉత్తరకృత్యస్తస్వయన్ప్రయోజనభక్త్యాది ప్రదానానిమదళాప్రబోధసప్రభృతిపరి
పూర్ణకైక్కుర్య ప్రదానపర్యవ్రమ్; ఏతదఖిలమిహ శబ్దతోఽర్థతశ్చయథాస్థానమనుసంధే
యమ్. కిచ్చి, సంబోధనైఃపరంతత్వం న్యాసోక్త్యాపరమంహితమ్ । ప్రార్థనాభిచ్ఛ
పరమః పుమర్థఇహదర్శితః ॥

అతువెనే? (౧) “సకలఫలప్రదోహివిష్ణుః” ఎఱ్ఱ సర్వాసేత్తైకభుక్కు. యే ఫలప్రదన్ అవనన్తో? ఆనపిన్ను, అన్తయోగ్యతాసిద్ధిక్కుమాక అవన్ తిరువడికిలిలే శరణమ్ముక త్తట్టెన్నెన్నిల్; (౨) “సుహృదంసర్వభూతానామ్” ఎన్నిటపడియే సర్వభూతసుహృత్తాయురుక్కిట ఈశ్వరనైయుమ్ సిరిలే నెదప్పుక్కిలరుమాపోలే “క్షిపామి” “నక్షమామి” ఎన్తవవరాధజ్జలై ప్పణ్ణిప్పిన్తనామ్ నేర్ కొడునేరేనిన్త శరణమ్ముక్కాల్ పూర్వపు త్తత్తుక్కు స్మారకమాపుళోమెత్తు తఱై అచ్చి, తమ్మిటి త్తిల్ ఈశ్వరసుక్కుణ్ణాన శీర్లై త్తై ఆర్దుమవళుమాయ్, స్త్రీత్వప్రయుక్తమాన మార్దవత్తై యుజై యవళుమాయ్, మాతృత్వ ప్రయుక్తమానకుళల్ తుడక్కైయుజై యళుమాయ్, ఇవర్కిల్ శొల్లమ్ వార్తయై శేవిత్తాల్ త్తు క్కేట్టుమవళుమాయ్, అవనై త్తన్ భోగ్యత్తై యాలే తువక్కిక్కేట్టిక్కుమవళుమాయ్, అతఃక్కుమేలే స్తనన్దయప్రజైక్కుత్తాయ్ కీర్థి బతుజ్జుకై పాప్తమానవోపాతి స్వరూప ప్రాప్తైయుమాయి

సవ్యేవంసకల ఫలప్రదోభగవానేవతత్ప్రపత్తి సర్వార్థముపాప్రతియతామ్, కిమిచాలక్ష్మీప్రపదనేన. మైవమ్; యదిభగవత్ప్రపదన మిదాసంశక్యమితి నిశ్చయయాత్, తదామో ష్టార్థమేవతదుపాదడిత; సప్రసన్దర్భం తత్ప్రయుజ్జీత. ఆనిశ్చితేతుశక్యత్వే నితరామ్; సనుచదితశ్చేత్ప్రపత్తి శాస్త్రార్థస్సచసుకరి; తదాస్వయమేవమో ష్టార్థమనష్ఠియతాప్; మైవమ్, దుష్కరకర్మాద్యక్ల విరహత్సౌకర్యేషిమహా విశ్వాసాద్యక్లకప్రపత్తిస్సరూపే, “శ్రూయతేకేలగిందే” “సత్యంశతేషున్నానామ్” ఇత్యాది న్యాయే ససమ్భవత్ప్రతి బధేమాత్రయాదాప్కుర్యాల్; ఉక్తచ్చ “ఉపాయస్సకరస్సోయందుష్కరచ్చ మతోఽనుమ్” ఇతి; అథ “స్థితేమనస” ఇత్యాదిప్రక్రియయా విషయతస్సవిరూపతశ్చ విశిష్టాకారప్రపత్త్యనుష్ఠానే ప్రాప్యైఽభిలాష ప్రాపకాధ్యవసాయప్రాపకాన్త రాఽన్వయానున్యన్త్యుపగమ మనస్సమాధానాద్యర్థమిహ తత్ప్రార్థనం యుక్తమ్.

శ్రు:-యద్వాశ్రియంప్రపద్య తత్సన్నిధౌ మూలమస్త్రేణ స్వరూపాఽ
 నురూపపురుషార్థప్రార్థనం తదుపాయ ప్రార్థనావర్జ్యంతంకృత్వా, తద
 నుజ్జయాద్వయమనుసస్థితగతి పూర్వాచార్యాఽనుసన్ధాన మనుస్మరన్
 రుక్మైయా లే పిరాట్టితిరువడి కిళిలేశరణమ్ పుకుకితార్ నెడుజ్జాలమ్
 విషయప్రవణనాయ్ పోన్దప్రజై నిపుత్తనానవస్తు పితావిన్బక్కల్ నేగ్
 ముకమ్పార్ త్తుచ్చెల్లుకై అరితాయ్, మాతావిన్బక్కల్ శెల్లుకై - ఎళి
 తాయరుక్కుమితే. ప్రథమత్తిల్ ఆశ్రయిక్కైక్కుజ్జూడ ఇతాయ్
 త్తవివర్ ఇవలై, ఆశ్రయిత్తవన న్తరమ్ వణ్ణిన అపరాధజ్జలై యామ్
 “క్షమస్వ” ఎన్ఱారితే, అన్తరి పురపరికరమాకై యాలే.

అవతారికై ముద్గ్రీధ్రిదు.

ఏవమపి సుకృత విశేషైరేవలక్ష్మీప్రపత్తివత్, భగవత్ప్రపత్తి రహస్య; పైవమ్.
 తదర్థవివక్షాయం సుకృతవిశేషః. సచాత్రాపి పూర్వపదకక్రీత్వచోదనా; స్వతత్త్ర
 బుద్ధ్యేవపూర్వంతానంత్రస్యశక్తిప్రదానాత్, తదభిప్రాయేణమ్యుక్తం. భగవతాశాస
 కేన;--“వాచఃపరం ప్రార్థయతాప్రపద్యేన్ని యతస్త్రియమ్” ఇతి. శ్రీసాత్వతేచ;--
 “యామాలంబ్యసుఖేనేమం దుస్తరంహిగుహోదధిమ్ | నిస్తరస్యచిరేణై వవ్యక్తధ్యానప
 రాయణాః” ఇతి. సాచైవంస్వయమాహ;-- “ప్రాయశ్చిత్తప్రసక్తేతు సర్వపాపసము
 ద్భవే | మామేకాం దేవదేవస్యమహిషీంశరణం శ్రయేత్” ఇతి. సచైవం, తదర్థమపి
 ప్రపత్త్యన్తరాపేక్షాయా మనవస్థాదిప్రసక్తిః. స్వతత్త్రస్యజ్జలైవ వ్యవస్థితత్వాత్
 సామగ్రివిశేషాణాం | సామగ్రిప్రవాహానవస్థాతు సర్వస్మిన్నపి కార్మణ్యవైవిధ్యాది
 భిన్నీకరవాన్య; స్వీకృతాచేతి నాసాదోషః.

అతోఽపవర్గాధ భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధయే, (౧) “యజ్ఞవిద్యా మహావిద్యా గుహ్య
 విద్యాచ శోభనే : ఆత్మవిద్యాచ దేవిత్వం విముక్తిఫలదాయినీ” “విద్యాసహాయవస్తం
 మామూదిత్యుక్తం సనాతనమ్” ఇత్యాదిభిస్సర్వవిద్యాప్రపరకతయూత తద్విద్యాత్వేన
 నిర్దిష్టాంసమ్యక్జ్ఞాన ప్యవసాయోపాయాదిప్రదానే విశేషాధికారవతీ మనుగ్రహాక

శ్రీభగవద్గోపానిశాద్ విరచితగద్యత్రయే శరణాగతిగద్యమ్.

శ్రీభగవద్గోపానిశాద్ విరచితగద్యత్రయే
శరణాగతిగద్యమ్.

యోనిత్యమచ్యుతపదాన్యుజయుగ్మపక్వ
వ్యామోహతస్తవితరాణి తృణాయమేన
అస్మద్గురోర్భగవతోస్య దయోసింహో
రామానుజస్య చరణశరణంప్రపద్యే

నస్తేవేదాంత కన్సూరచామికార కర్ణకమ్
రామానుజార్యమార్యాణాం చూడామణిమహర్షిశమ్ ॥

మూ:- భగవన్నారాయణ

ప్రతిపంక్తియందును ప్రతిపాద్యతే (భగవదతి). భగవన్నారాయణశబ్దా గుణ విభూతిపౌన్యసరా, ద్విషట్కూటస్తానయోగమున తృణాత్కణానపరాద.

వ్యా:- (భగవన్నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దములే “విద్యాపేష్టాన్తరణాధికి” “విద్విజపడియే హేయసమృద్ధిరహిత చాగ్ల హృద్భూతై చ్చాల్లుకింతు. (౧) “జ్ఞానశక్తిబలైశ్చైవ వీర్యశేజాన్యశేషతః | భగవచ్ఛబ్దవాచ్యాని విద్యాపేష్టాన్తరణాధికి” ఎన్నక్కడనతివే. ఇత్రాల్ పయిగుక్కు నిర్దనిలై పోలే సర్వాభ్యాక్కుళుక్కుల్లాడ ఉజ్జ్వలహేతువాన గుణపూర్ణనాయ, పిఱునడైయదోషమ్ త్కృతపడియాన హేయరాహి త్కృత్యము ముడైయరనెన్నింతు. (నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దములే సర్వముమిల్లియో? ఇనినారాయణ శబ్దాపేష్టయైచ్చెన్నిల్, “అన్యగ్రహ్యుప

స్వభావాం ప్రయసాచా ప్రపద్యతే (భగవదతి). అత్ర “అశరణ్యశరణ్యమ్” ఇతి వక్ష్యమాణస్య ఉపయుక్తానీకేమాః సవభిఃపదైః భాగ్యవతే.

చారతః” ఎన్నికపడియే భగవచ్చబ్బత్తుక్కుమ్ బ్రహ్మశబ్దత్తోపాతివ్యక్త్యన్తరజ్జళితే బౌపచారికమాకవాకిలుమ్ ప్రయోగముణ్ణు. అటువు మన్త్రియేఅసన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధమూయ్, యోగరూఢియా లే నారాయణశబ్దమ్ సర్వేశ్వరనుక్కేవాచకమ్. అత్తాలే విశేషిక్కిఱతు.

ఆక “భగవన్నారాయణ” ఎన్ఱు, సమస్తకల్యాణ గుణాత్మకనాయ్ ఉభయవిభూతినాయకనాన సర్వేశ్వరనై చ్చొల్లిల్ ద్రాయ్ త్తు.

పిరాట్టితిరునడికళిల్ శరణమ్ పుకుకితారాకిల్ ఇవ్విడత్తిల్ ఇతు శొల్లువేణ్ణుకిఱ తెన్నెన్నిల్; ఆల్ దుక్కు సహ్యమ్బాలేయుమ్, విల్లె నిలత్తుక్కు పరిక్కుట్టుప్పోలేయుమ్, ఇవళుడై య కల్యాణగుణజ్జళుక్కుడి యానకల్యాణగుణయోగత్తైయుమ్, ఇవళుడై యవిభూతిక్కుడియాన ఉభయవిభూతియోగత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. అవనై చ్చొన్న పోతు శ్రీమూనెన్న

సను, “విష్ణుపత్ని” “విష్ణువల్లభా” ఇత్యాదిమ భాస్కరేణ ప్రభవవత్సాసానిరూప్యతామ్. యథోక్తంతాభ్యామేవ; - “అసన్యాహిమయాసీతా” “అసన్యారాఘవేణాహమ్” ఇతి. ఇహతుతయాతన్నిరూపణేవ్యాఖ్యేయస్థే కిమితి భగవతాసానిరూప్యతే; ప్రస్తుతోపయోగార్థమితి బ్రాహ్మి. భగవదభిమతాను రూపత్వేహి తస్మాన్తే నేచ్ఛావిఘాతాభావాత్తద్విరుద్ధేచ్ఛా విరహాచ్చ తతోస్పృహిష్టం సిద్ధ్యేత్. ప్రభయా ప్రభావత ఇవ వ్యాఖ్యేయగతం తయాతస్యనిరూపణమపి శ్రీవల్లభాదివ్యవదేశనదర్శయివ్యతి. ఇదశ్చపరస్పరనిరూప్య త్వమన్యత్రాఫ్యుక్తమ్, “త దేతత్సాక్షాత్మమిభుసం పరస్పరవిచిన్వితమ్। ఆదావన్యోస్యమిశ్రత్వా దన్యోస్యప్రతిపాదకమ్” ఇతి. [ఆదావన్యోస్యమిశ్రత్వాత్] శాస్తానవైత్యాది ప్రకారేణ నిత్యమన్యోస్య సమృద్ధత్వాది త్యర్థః. సచపరస్పరనిరూప్యత్వే అన్యోన్యాశ్రయదోషః, ప్రభాప్రభావభోరివప్రమాణతః ప్రకారాస్తరేణాపి తయోర్నిరూపణాత్.

అత్రద్వివహూఽన్తేక్షరగతాభ్యాం భగవన్నారాయణ శబ్దాభ్యామ్ “శుద్ధేమహావిభూత్యాభ్యే” “సరసమ్బుద్ధి నోనారాః” ఇత్యాదిభిర్నిరుక్తాభ్యాము భయలిక్ష్ణత్వముభయవిభూతిత్వ శ్చభావ్యతే. భగవచ్చబ్బస్య “ఉత్పత్తింప్రళయఽచ్చప” ఇత్యాది

మూ:-

అభిమతానురూప

అనురూపే అనభిమతిరననురూపేచాభిమతిశ్చ దృశ్యత ఇతి తద్యుదాసాయ అభిమతానురూపశ్చా.

వేణీనవోపాతి, ఇనలై చ్చొల్లు మ్బొతుమ్ “విష్ణుపత్ని” ఎన్న వేణ్ణియి తేయిరుప్పతు; నిరూపకత్తైయొత్తైయ నిరూప్యత్తుక్కు- స్థితియిల్లాత వోపాతి నిరూప్యత్తైయొత్తైయ నిరూపకత్తుక్కుమ్ స్థితియిలైయే.

(అభిమత) ఏవంవిధనాయిరున్దళ్ళ వివనుక్కు అభిమతమాయి రున్దై. (అనురూప) రాజాక్కల్ శీచ స్త్రీ కాఱ్కుడై యి లేతువళుమాపోలే అభిమతమేయాకిలుమ్ అననురూపమాయిరుప్పనవుణ్ణు; అజ్జనన్తిక్కే-(౧) “ఉనక్కేఱ్ఱుమ్” ఎన్నుమ్బడియే అనురూపమాయిరున్దై. ఇప్పడి

ప్రదర్శితక్రమేణ “అన్యత్ర మ్యుపచారతి” ఇత్యోపచారిక ప్రయోగ ప్రాచుర్యమస్తి. నారాయణశబ్దస్య తుతన్నాస్తి. కాఁననా క్తేనుచాననస్య తాసిద్ధానస్య నేహవిశేష నిధారణోపయుక్తశ్చాయమ్. (౨) “ఏకోహవై నారాయణ ఆత్మ ప్రకృతేనానా” ఇతి శ్రుతే! సహస్రశేషకమిత్యను వాకేనైషస్వరవిద్యావేద్యనిధారణమ్. అతస్తే నాత్ర విశేషస్యనిర్దేశః, తతశ్చ తద్విశేషణతయా భగవచ్ఛ్రోతాత్రరూఢః, ఉభయలింగత్వస్య క్త నిర్ణయః.

ఉత్తప్రకారం భగవత్స్వరూపం నిరతి శయానస్తతయాముక్తానాం నిత్యానా మివచస్యస్యావ్యభిమతమ్, తతోపిస్వవల్లభాయాస్స వైరూపాదికమిత్యభిప్రాయేణాభి మతేష్యుక్తమ్. సూర్యతేజః(౩) “గ్రయంతోకే దేవజ్ఞప్తాయ దారామ్” ఇతి. నిరవధికక్రీ ణోపయుక్తతయా దేవభగవతాస్త్రివిషయాయాకృతామిత్యర్థః సాపేక్షనిరపేక్షయో ర్నిరపేక్షేనంప్రతిదత్తేనాభకస్యాభావానాచిత్వాఽతి శయాత్వైవేదవిద్యాస్య బ్యుత్పత్త్యాచ్యు, దేవభగవత్ప్రవాసకేవలం; దేవై నికప్తామితి తుమన్దమ్. స్మరితేచ (౪) “ప్రాజ్ఞోఽగోపియన్” ఇతి. (౫) “కస్య దేవామనస్తస్మై తస్యచానస్యాం

(౧) ఆ-వా-౧౦.౧౦ ౬. (౨) మహానానివతే. (౩) క్రీ.పూ.క్ర.ప.

(౪) రా

(౫) రా.సు-౧౫ ౨-౫

మూఁ:-

స్వరూప రూప

అభిమతమూయో, అనుమాన మాయుక్తి-అవై వై యోన్మితే ; స్వరూప రూప రూపగుణవిభవై శ్వర్య కీలాదిశ్.

స్వరూపమ్ - అవనుక్తుః అభిమతమాయుక్తై-యావత్-ఇవశో స్వరూపమ్-తన్ స్వరూపస్తుక్తుః ధారకమాయుక్తై-రావణన్ మాయా శిరస్సైక్తాట్టినబోతుమ్, ఇన్ద్రజిత్తు మాయాస్థితైక్తాట్టినబోతుమ్, ఇవనుమమ్మెదైక్తాట్టినబోతుమ్-చైయే తేఅనోన్మితమ్ ఇరిత్తుక్తి-ఉద్విషమ్ స్వరూపసత్తైయాలితే. అవన్ స్వరూపమ్ ఇవళుక్తుః ధారకమాకితమ్-స్వరూపతిః. ఇవశో స్వరూపమ్ అవనుక్తుః ధారకమాకితమ్-అభిమత త్వత్తాలే. అనుమానమూకై యా-మ- (౧) “యథానర్వగతోవిష్ణుస్తతై వేయమ్” ఎన్దుమ్, (౨) “త్వయాచవిష్ణునా యుక్తోరామస్యభవతీ” (౩) “తవైవోచితయా” ఎన్దుమ్ శొల్లుకిజపడియే ఇవళుడైయ స్వరూపమ్ అవనోజొక్క చ్చొల్లలామ్బడియిరుక్తై.

(రూప) స్వరూపజ్జై చాన్మనన స్తరమ్ స్వరూపగుణజ్జై చ్చొల్ల ప్రాప్తమాయుక్తి విగ్రహజ్జై చ్చొల్లబ్ధమ్ స్వరూపస్తుక్తుమ్ స్వరూప్రప్తితమ్. తేనేయంసచనర్వాత్మాముహూర్తమపిజీవతి” ఇతిచ. అభిమత త్వైశ్వరసను రూపశ్వ మనురూపత్వైశ్వరభిమతత్వచ్చ లోకేర్ద్రవ్యమితి తద్వ్యవచ్చేదార్థముభ యోక్తిః. యథా “చక్రధయస్యాభవసంభూతాస్తరమ్” ఇత్యాది శ్లోకయోలోకేకేన చిదాకారేణాభిమతానను రూపత్వమాకారాస్తరేణ తదభావశ్చక్ర చిద్వృత్త్యత తద్వ్యవదాసాయస్వ రూపరూపాదినోక్తిః.

అత్రతుస్వరూపస్య స్వగుణత్వాఽయోగాత్, స్వరూపగుణగుణాదుభివైశ్వ ర్యకీలాద్య సవధికాఽలి శయాఽసంభేదకల్యాణగుణ గణాదుఃస్వస్వతిః; అనుమాన శ్చొమిహసమ్మతేనతి ప్రక్షప్తం సాదృశ్యమ్; యథా “వరస్పరస్య సదృశావమాణేన

పాశ్రయమానగుణభుక్కుమ్ ప్రకాశకమాక్షయాలే. స్వరూపమే అభి
 మతమాకానిష్టాత్, మానమే అభిమతమెన్నునుకమ్ నిల్లనేజ్ఞాపిప్సే.
 అనుతాన స్వరూపాశ్రయమెచ్చితే అభిమతమాయిదుఃఖ. మానమే అభి
 మతమాక్షయాలేమానతు-(౧) “అకిలకిల్లేనై యమ్” ఎన్నఅవళో తాణక్కు-
 త్తణుక్కెన్ను పుష్పడియాననవన్తాన మేరవిష్టుమ్బడియాయుకుక్కె-
 (౨) “మెల్లియల్ తోళి తోయ్యాయ్” (౩) “మామలర్ మడై మణనో
 క్కుమ్ముణ్ణాన్” ఎన్నుఅవనుక్కు *శ్శణ్ణుమ్ శోణుపరుకురిన్ ఇనళి వశివే
 యాయితేయిరుప్పతు. అనురూపమాక్షయాలేమానతు - శీలత్తాలుమ్ వయ
 స్సాలుమ్ పుత్తత్తాలుమ్ తుల్యమాయుకుక్కె.

చేష్టితై” ఇతి. రత్న కాంచన ముక్తావవాళాదేవిస్వసమ్మనేన శోభాతకయహేతు
 త్వరూపమానిత్యంవా; యథా(౪) “అతివరామశ్శు శుభేతికామయావిభుక్తియా
 విష్ణునివాఽమచేష్టనం” ఇతి; యథాచ(౫) “తుల్యశీలవయోవృత్తాంతుల్యైభిఃసలక్ష
 ణామ్ రాఘవోఽర్హతి వైదేహీంతశ్చై యమసితక్షణ” ఇతి. ఆశ్రవయోలక్షణ
 ముల్య కష్టహేచిత్వకరః; దంపత్యోనూన్యనాథిఃపయస్కత్వాత్. స్త్రీప్రంసలక్ష
 ణానాశ్చ భిన్నప్రకారత్వాత్, తత్సమాన్యత్రాణిలాది ప్విచ్ఛేదాచిత్వవివ, తుల్యైభిః
 తార్థస్యాఽర్హతీతి సమదాయనిర్దేశాచ్చ.

యద్వాచర్తత్వస్య సాధకతయాతుల్యకర్తవ్యసదృశత్వమన్యతే. పయస్సదృ
 శత్వం(౬) “ఘనకనకద్యుతీయుపదశామపి ముగ్ధదశామ్” ఇత్యుక్తనుసన్నతత్వమ్.
 లక్షణస్యసదృశత్వం - పతిలక్షణపత్నరోవత్సర్వవృత్తాంతత్వమ్; యేనసప్తరుషోత్తమః,
 సాచ(౭) “సద్వలక్షణసమన్వన్నారీణామత్రమోక్షమ” ఇత్యుచ్యతే. “సదాతవైవో
 చితయా”(౮) “ఆకున్సైస్విరస రూపరూపవిభవై” ఇత్యాదికమత్రాఽనుసంధాయమ్.

భగవత్స్వరూపా చేరేతత్స్వరూపాదీనాయ ధాక్రమమాను రూప్యమూహ్యమ్.
 తద్రస్వరూపం స్వాఽసాధారణ ధర్మనిరూప్యంధర్మి; తస్మాదేవసరూప్యమ్,(౯) “నాన
 యోఽన్య ద్యుతేవగమ్” ఇత్యాదిఘగ్రాహ్యమ్. రూపంహి, హిరణ్యవర్ణామిత్యాద్యా
 మ్నాతమ్. తస్మాదేవసరూప్యంకృత్రిమణీయత్వ నిగృత్వాఽప్రాప్తతత్వాదివిశిష్ట.

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.	(౨) తిరునె ౧౩.	(౩) తి-మొ.౮-౧౦-౧౦.
(౪) రా-దా-	(౫) రా-సు-౧౬-౫.	(౬) శ్రీగుణర-
(౭) రా-దా-౧	(౮) చతుశ్లోకీ.	(౯) వి-ప్ర-౧-౮-౩౫౦

మూ; -

గుణవిభవ

రూపానస్తర గుణశబ్దసౌందర్యాదిపరిః.

(గుణ) రూపానస్తరభావిత్యతా లే ఇతుసౌందర్యాదికళాకర్మణః పతం. రూపేత్తుక్కునిజమ్ కొడుత్తు భోగసర్వకర్మభూమాకై యాలే అభిమతమాయరుక్కుమ్. అతస్మిన్ అనురూపమాయరుక్కుమ్.

(విభవ) (౧) “అర్థోవిష్ణురియంవాణి” ఎష్టుఅర్థాంశమ్ అవనతాయ్, శబ్దాంశమ్ ఇనశతాయుక్తైః. (౨) “పున్నామాభగవాన్ హరిః | స్త్రీనామ్నీలక్షీర్ణి” ఎన్నుమ్బడి పుల్లిగపదార్థజ్ఞో అవనతాయ్, స్త్రీ లిజ్జపదార్థజ్ఞో ఇనశతాయుక్తైః. (౩) [సర్వాన్భోగాన్పరిత్యజ్య] సర్వభోగజ్ఞతై యుమ్ విట్టుక్కాట్టైః పుష్పప్పట్టాశ్చైవైయాలే, లీలా పకరణజ్ఞభూమ్ భోగోపకరణజ్ఞభూమ్ అవన్ విభూతియిలుమ్ విజ్ఞోయిరుక్తైః. (౪) “ముద్గీలుమ్ పైగ్గిళియుమ్ పద్మమూళలుమ్ పేళుక్కిన్ శిర్దీల్ మేన్ పూవైయుమ్ విట్టకన్డ శ్చెయ్యోత్తై” ఎన్నుమ్, (౫) “పూవై పైగ్గిళిశ్చో పద్మతూత్తై పూమ్బుటిశ్చో” ఎన్నుమ్*, [సర్వస్వనాదికళుమ్; అవై తాన్ సామాన్యమాయుమ్ అన్తః పురపరికరమా

మద్భుతతమత్వమ్, నిత్యైవేవ్యవక్రిమ్యుః, (౬) “విష్ణుదేహానరూపాం వైకరోత్య మేనైత్వన్తనూమ్” ఇతిచనిగమితమ్. అత్రరూపానస్తరో గుణశబ్దసౌందర్యాది దివ్యవిగ్రహగుణపరిః. (౭) “గుణాద్రూపగుణాచ్ఛాపిప్రీత భూయోవ్యవధత్” ఇతి పద్విగ్రహగుణానాం స్వరూపగుణాచ్ఛాపిప్రీతైశ్చ ప్రీత్యతిశయర్యోకసార్థకం.

విభవః. (౮) “ఫలివత్త్వయానైవం వాహనమ్” ఇత్యాది భిన్నక్రంవిభూతిర్వయమ్; యథోక్తమ్; - ఆస్యాదురుచకేషం జివిభూతిగుభయాన్మితేతి. ఉక్తచ్చ శ్రీరామమిత్రైః, “ఉభయాభిష్టానైవైకం శేషేత్వమ్” ఇతి. ఏవంప్రయోగిక భవనైవైకత్వేపి తదానుమాప్యనవశమన్యూ నానైవతిరిక్త విభూతి మత్త్యవశమ్.

(౧) వి-పు-౧-౮. (౨) వి-పు-౧-౮-౩౫ (౩) రా-సు-౧౬-౧౮. (౪) తి-మొ-౩-౬-౮ (౫) తి-వా-౬-౨-౩-౬ (౬) వి-పు-౧-౮. (౭) రా- (౮) చతుర్లోకే-౧.

మూః -

ఐశ్వర్యశీలాది

పరత్వసౌలభ్యకోటినివిష్టగుణజాతప్రదర్శనార్థౌ ఐశ్వర్యశీలశబ్దా.

యుమిరుక్కుమ్. అజ్ఞనస్థియిలే. (౧) “యోయోజగతి పుమ్భాసిమ్”
(౨) “శేషి త్వేపరమః పుమాన్” ఎన్నుమ్బడిగో సవిభూతకనాన
ఈశ్వరనెష్టమామ్. ఇతులభిమతమాకిఱతు - అస్తః పురపరికరమా
కైయా లే.

(ఐశ్వర్య) సర్వపదార్థనియమనసామర్థ్యమ్. త్రివిధచేతనరై
యుమ్ స్వరూపేణనియమిక్కుమ్. ఈశ్వరనై ప్రణయిత్వేన నియమి
క్కుమ్. నియమిక్కుమ్ ప్రకారమెన్నెన్నిల్, బద్ధరైకర్మానుగుణమాక
నియమిక్కుమ్. నిత్యము క్తరై స్వరూపానుగుణమాక నియమిక్కుమ్.
ఈశ్వరనై రక్షణానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. ఇతులభిమతమాకి
ఱతు - పురుషోత్తమత్వసూచకమాకైయా లే. ప్రణయినియుడైయ
నియమనమ్ ప్రణయిక్కుపుంస్తావహమితే ఇతుజ్ఞానాదిగుణజ్ఞుక్కు
ముపలక్షణమ్.

(శీల) శీలమ్ - రాక్షసికశో పక్కల్ ప్రసిద్ధమ్. రావణునై
క్కుఱిత్తు (౩) “మిత్రమాపయికంకర్తుమ్” ఎప్తుమ్, “విదితస్సహి

యద్వా, ఆర్థోఽష్టరియంవాణిత్యాదిభిరాకికదమ్పిత్యాధ్యేన విభజ్యనిర్దిష్టో విభూ
త్యంశః. స్వాఽసాధారణ విభూషణాదికచ్చవిభవః; “నిధిఃపదోన్నిధి శ్శక్తశ్చతుదకా
స్త్రీగస్తథా । కల్యాణసర్వఃపశ్చాస్య శ్శిషీతోగృహరక్షకః” ఇత్యాదిపురాణ ప్రసిద్ధ
మానురూప్య మిహయథార్థం గ్రాహ్యమ్.

ఐశ్వర్యశీలేచాఽన్వితే నాఽఽదిశబ్దోఽపరత్వసౌలభ్యాపయిక గుణవర్గద్వయ
సప్రకాశః. “సర్వైశ్వర్యసంపేతానిత్యాం తద్ధర్మధన్వినీమ్” ఇత్యాదిభిరేతత్ప్రసిద్ధిః.

మూ-; అనవధికాతిశయాఽనంత్యేయ కల్యాణ

అనవధికేత్సేద స్పృహర్థః.

ధర్మజ్ఞః” ఎన్యుమ్ రాక్షసకైక్కుత్తిత్తు (౧) “భవేయంతరణంహవః”
ఎన్యుమ్, (౨) “రాజసంశ్రయవశ్యానామ్” “పాపానాంవాశుభానాం
వా”ఎన్యుమ్తిరువడియోడేమలైన్దుమ్రక్షిత్తాళితే. ఇగ్గుణమ్అభిమతమాకి
అతు - తనక్కు స్వరూపమానరక్షణక్షుక్కు ఉపయోగియాకైయాలె.
ఆదిశబ్దత్తాలే - అనుక్షణ్ణలైనినైక్కిఅతు. నమస్తకల్యాణగుణాత్మకనై
ప్పేరిలుమ్ ఇవల్లైప్పేరిముడియాతెనై.

(అనవధికాతిశయ) ఇన్వైతాన్ఓరొత్తే అపరిచ్ఛేద్యమాయరు
క్కుమ్. (అనంత్యేయ)ఇన్వైతాన్ఎణ్ణిఅనిరుక్కై. (కల్యాణః)“ఇయన్దు
అత్రపరస్పరచ్ఛాదిభూతాభావా దైశ్వర్యమనూపం, శీలచ్ఛగుహాదిభూతామస్యే
వత్రితటాదిభూతస్యాః స్రసిద్ధమ్. ఏవంపతిపారార్థ్యయత్త తదితరస్వకేషిత్యాఽ
న్వితానామస్యేషామపి గుణానామానూపయం సుగమమ్.

“బ్రహ్మేశాదిసురవ్రజసందయితస్తద్వాసదాసీగణః” ఇత్తుక్తేభ్య స్సాతి
శయసంక్లాగితగుణే భోగీవ్యాపుత్తైర్గర్హూహః అనవధికాతిశయాఽసంక్లేగ్యమితి. అనవధి
కత్వమికాస్యాపేక్షయా ఉత్ప్రప్తావధిరాహిత్యమ్. ననుభగవతివినైశ్వర్యమనవధి
కాతిశయమ్ ; “తమిస్వరాణాం పరమంమహేశ్వరమ్” “సర్వేశ్వరేశ్వరః-కృష్ణః”
“సతత్సవశ్యాఽభ్యధికీకృద్యతే” “సత్వత్సమోస్త్యభ్యధికీకమతోన్యః”ఇత్యేదిధి
స్త్రోతోక్తేః. పుండ్రధానేశ్వరేశ్వరీతనాయతస్త్రిప్రత్యయాఽనుపపత్తేః, శ్రుత్యాదివి
రోధాచ్చ అభ్యధానేయమ్. పుండ్రధానేశ్వరేశ్వరశబ్దయోగోబలివర్ధనానియస
విశేషత ఉక్తానాం బ్రహ్మాదీశ్వరాణాం భగవాన్శ్వరః తత్పత్నీఇయమితి, పుంయో
గాదాఖ్యానాయామితివాస్త్రీ ప్రత్యయోపపత్తిః. పుండ్రధానేశ్వరకైర్భగవనియచ్ఛతి,
ఈశ్వరస్త్రవాలాశ్చనైతినిర్వాహణావిరూపః సిద్ధశ్చ. “ఈశ్వరీంసర్వభూతానామ్”
ఇత్యేతదప్రేతేనగతార్థమితి.

మూ. అనన్య శరణశ్శరణమహం ప్రపద్యే

అహమసి తేష్యేక ఇత్యాహ (అనన్య ఇతి.)

- (౧) “ససిత్రాచపరిత్యక్తిం” (౨) “మిత్రహాపయికంకర్తమ్”
(౩) “విదితస్సహిధిర్మజ్జరి” (౪) “రాజసంశ్రయవశ్యానామ్”
(౫) “సాచానాంవాశుభానాంవా”.

(౧) “అనాలోచితవిశేషాఽశేషలోకశరణ్య” ఎన్నికపడియేనర్వ
సహాశ్రయ జేయమానభగవద్విషయక్తుక్కు ప్పుఁ అమ్మాయిగుప్పాం
ముద్దోపేన్నిల్; (అనన్యశరణోహమ్) అన్దఅనన్యశరణనాకితేన్ నానెన్ది
తూర్. (శరణంప్రపద్యే) అశరణ్యర్కుమ్ శరణ్యరానదేవర్ తిరున
డికల్లయే ఉపాయమాక అధ్యనసిక్కితేన్. అశరణ్యర్కుమ్ శరణ్యై
యానతెన్నెన్నిల్; అఖిలజగన్నాతావాక్తై యాలే అపేక్షానిరపేక్షమాక
ప్పరిగ్రహిక్కుమ్ దేవర్కుమ్, పరిగ్రహిత్తల్లతు నిఱ్ఱున్మాణ్ణతపడి
యాన అపేక్షైదైయుమ్ కణ్ణినేన్. (౨) “తాంపద్మనేమిం శరణమ
హంప్రపద్యే”. (౩)

మతంప్రతి తద్వాక్యాని. మహిళశరణిహ్మసమిపా ౨౨.౧౭తితాశ్చప్రజాపతిప్రభుక
యస్తామెవవిశ్వహుతర మాత్రత్య తయ్యరస్కారణ తముపనేరుతిప్రరాణ క్షిణ్ధమ్.
అహుశ్చ (౨) “మాతమైకాథిరాక్షసీస్త్యయి తక్షణా ౨ర్ద్రాఽపరాధాస్త్యయా
రక్షస్త్యై” ఇత్యాది.

భవత్వేవమశరణ్యశరణ్యత్వం తస్యాః, భవత స్తేషకిమయాతమిశ్యత్ర తదేక
ప్రపత్తియోగ్యాం స్వాకస్థానంప్రయతి (అనన్యశరణ ఇతి). అన్యవర్ణంయస్య
నాస్తిసోఽనన్యశరణః; శరణమ్ - ఉపాయసి. “ఉపాయేహుహుశ్చిత్రోశ్చబ్రహ్మహ
మిత్యయమ్. వర్తతేసామృతశ్చైవ ఉపాయార్థకవాచకః” ఇతిన్యకస్థాపనాత్;
ఏవముత్తరత్రాపిద్రవ్యమ్. ఉత్తమపురుషేణైవస్వాప్యయేసిద్ధే అహమిత్యభిక్త్యా
స్వస్యచ దుష్కరోపాయాస్తరాశ్చక్షిన్మయతే. “ప్రపద్యే” తత్వత్రయన్యసిగత్య

(౧) రా.సు-౩౦-౩౩. (౨) రా.సు-౨౧-౨౦. (౩) రా.య-౧౧౬-౩౨.

(౪) రా.య-౧౧౬-౪౪. (౫) శ్రీరత్నగద్యే. (౬) శ్రీసూక్తమ్. శ్రీగం-క

ధేనధాతునామధ్యధేనసతా అధ్యవసాయమాత్రముపస్థాప్యతే, తథాపి ప్రమాణాఽనుసారాత్ శరణశబ్దతాత్పర్యాచ్చ ప్రాప్తనాదన్వితభరన్వాసంకరోమిత్యుక్తమ్యుపతి ప్రాప్త్యితేరాఽనన్తరం ఫలవిశేషః. యస్తుపరస్పరోపకారేణ దక్షిణాదానేన ప్రథాననేనాభరన్వాసః, నాసాప్రపత్తిః.

సస్వరంయముతోలేవ, భగవద్వ్యవచ్చేదేన తదన్వప్రపదనం తదైకాన్వయం విహన్యాత్, మైవమ్. యథాకర్మయోగాదిక మనన్యోపాసనార్థయోపాదీయతే, తథాఽనన్వప్రపదనార్థతయో పాదీయమాసమిదం తద్వదైకాన్వయమేవస్థాపయతి. యథాచస్వాధికారోచితపరివారాఽర్చనే ఆనన్వత్వాఽవిరోధః, తథేహి. (౧) “ఆప్తవిష్ణురూప్తశ్చద్విధావరికరస్మృతః | నిత్యోన్యోన్యచాఽనిత్యః కర్మవశ్యోముముక్షుభిః” ఇతిచోక్తమ్. ఏవంఘటికతయా పరజాపినివిరోధః, అన్వధాగురుభజనతత్పురసాగ్రాదికమపి విరుధ్యేత్.

అథ, (౨) “తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాఽభిగచ్ఛేత్” (౩) “ఆచార్యముపాసితమ్” ఇత్యాదిభిస్తాదర్శ్యాస్తత్సంగృహ్యతే. ఇయమపిపూర్వోచ్చస్తవవాఽవిశేషాత్. కిచ్చప్రియఃప్రపత్తిన్ (౪), “సన్తా”ం ప్రథాసామ్” ఇతిమన్తైశ్చఽలక్ష్యనాశనార్థమానుసన్తి. తథాగి “ఋచస్సానునియబాంషి, సాచీర్రమృతాసతామ్” ఇతి. యాముముక్షూణాం మోక్షపేతువిఽద్యైవలక్ష్యః, తదభావనాశోఽనయాక్రియత ఇతి తదర్థశరణ్యాఽభి ప్రాయసంవాదినీ తస్మహిషీప్రపత్తియః=కైవేసేర్థమ్.

ఏవం నెయంసాక్షాత్పరంపరయావా సర్వఫలసాధికా. ఉదారామిత్రాంతం పరంహ్యనవచ్చిన్నవిషయమ్, తచ్చ(౬) “సర్వకామప్రదాంరమ్యాంసంసారార్థవతారిణిమ్ | క్షిప్రప్రసాదినీందేహీంశరణ్యామనుచిత్తయేత్” ఇత్యాదిభిన్నాన్వయమృవాదివచనైరుపబృంహితమ్. వ్యాచఖ్యచ్చ (౭) “ఏశ్వర్యమక్షరగతం పరమంపదంవా” ఇత్యరభ్య, “కథయకోయముదారభావః” ఇతి. వృతిరేకముతేన వైతత్స్థిరీకృతంచతుశ్లోకానిమ్ - (౮) “శ్రేయోసహ్యరవిన్దలూచనమనఃకాంతాప్రసాదాదృతే సంప్రద్యక్షురైష్టవాఽధ్యసస్థితాంసమ్భవ్యలేకక్షిణిత్” ఇతి.

(౧) భగవచ్ఛ్రేయే (౨) ముంజ-౧-౨. (౩) అప.భ-౧-౧-౬.

(౪) శ్రీసుక్తమ్. (౫) యజు-అష్ట-౩-౭. (౬)

(౭) శ్రీగుణోత్పత్తి-౧౭౮. (౮) చతుశ్లోకీ-౩-

మూ;—

పారమార్థిక

కినుపెక్కితమిత్యత్రాహ (పారమార్థికత). అనుభవవిశేషణమే పరమపురుషార్థః స్తత్యతత్వాత్. స్వయంపరమపురుషార్థః తత్వాత్, అక్ష్రిమిత్యత్వాద్వాపారమార్థికత్వమ్. అక్ష్రిమిత్యమ్ - నిరసాధిక

(పారమార్థికత్రీక్షిపిరాట్టియుడై య శరణ్యం యోయుమ్ అతు క్కడియానకాన్ దువాదాయుమ్, తమ్ముడై య అనన్యగతిత్వత్వాయుమ్ శొన్మి, అనల్ తిరువడికళితే శరణమ్ పుకున్ద్రైర్. అనన్తమ్ “ఉను క్కపెక్కితమేర్” ఎత్తు విరాట్టి తిరువుళ్ళనూక, వైజ్యర్మనచియుమ్ ప్రపత్తినిష్ఠాయుమ్ ఎనక్కు ఉడ్డాక వేణుమెన్నితార్. ఈశ్వరన్ తిరువడి కళితే వైజ్యర్మనీధిక్కితే శరణమ్ పుకువతు. అన్వశవన్తి క్కే దువివిశ్వా నబ్బశెత్తు తనిత్తయే అపేక్కిత్తుప్పెఱవేణునన శిలనధికారి విశేషణళ్ళు న్డైతే. ఇహోతు అపేక్కిత్తుప్పెఱవేణున్దుడి ఇత క్కుమున్దు ఇనర్కు ఇన్తిక్కే యునన్తోవెన్నిల; ఉడ్డానాలుమ్ తద్దాయుక్కున్దు మున్దయోక వితె తద్దామెనిన్దై తిరుప్పతు.

(పారమార్థిక) అర్థమెత్తు - ప్రయోజనత్తుక్కుమ్ మెయ్కుమ్ పేర్. ఇతు పరభక్తిక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడైయ అక్ష్రితి మత్వమ్ శొన్మికిఱతు. తిరువడికళుక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడై యపరమ ప్రయోజనగ్న్యమ్ శొన్మికిఱతు. ఇప్పిచ్చుక్కు ప్రయోజనమె న్నెన్నిల్; - భక్తివిషయమానపోతు తిరువడికళో పరమ ప్రయోజనమా కక్కుడనతు. తిరువడికళో విషయమానపోతు భక్తి అక్ష్రిమైయాక క్కుడనతు.

తత్త్విమత్రాపేక్షితమిత్యత్రాహ (పారమార్థికత). పారమార్థికశబ్దస్య పర ణారవిష్ట విశేషణత్వే అర్థకబ్ధి - ప్రయోజనవాచీ. పారమార్థికః-పరమార్థ ఇతిర్ధక్. యద్వా, పరమప్రయోజనభూతానుభవగ్రాహ్యమ్ పరమభోగ్యమి తద్విధ్యో

వ్యాఖ్యానత్రయసహితమ్.

మూ; — భగవచ్చరణారవిష్ణు. యుగశ్చై కాన్తి కాత్యన్తిక
త్విమ్; భక్తివిశేషణం వావారిమాధికిశబ్దః. (చరణారవిష్ణేతి) మాతు
స్తస్యన్యం పుత్రస్మైవ శేషభూతస్య ప్రాప్యమితిభావః. (ఏకాన్తికత్వమ్)
ఇలాన్తరార్థత్వాభావా ద్భగవదేకివిషయత్వమ్. (అత్యన్తికత్వమ్) అత
ఏవసదానున్నత్తికి, నిత్యయుక్తి ఇతియావత్.

(భగవచ్చరణారవిష్ణు) కీర్తించున్న భగవచ్చబ్రహ్మ సర్వోత్కర్ష
వాచి. ఇతు గుణయోగత్వాత్ ఎన్దుస్యతైయైచ్చొల్లుకిఱతు. గుణజ్ఞ
భుమ్ భోగ్యమూయరుక్తైయా లే పరిభక్తిజనకిమ్. (చరణారవిష్ణు)
విగ్రహవజైయాల్ వస్తభోగ్యతైశొల్లుకిఱతు. (యుగళ) శేర్ త్రియా
ల్ ఎన్దు భోగ్యతై. (ఏకాన్తిక) ఏకిమే అన్తమూయరుక్తై. అతా
వతు - వేటారువిషయతై యుజై త్తన్తికేయరుక్తై. (అత్యన్తిక)
అన్తతై అతీక్రిమిత్తిరుక్తై. అతావతు - నిత్యమూయరుక్తై.

విరసపరిభక్త్యాదిజన్మాద్భక్తిన్యం వ్యజ్యతే. నిర్దోషగుణవత్సాన్నిమిచరిణయోగేనైవ
కస్య భక్త్యతీతయస్సార్థిత్యభిప్రాయేణ భగవచ్చరణశబ్దః; అరద్ధిత్వరూపణచ్చ
ఉపాయదశాయామపి స్వాదుత్పన్నాచకమ్. (౧) “సప్రభుత్వరణోగాధమ్”
(౨) “యావన్నచరణోభాతుః” (౩) “తస్యప్రాక్రతుతాతాత చరణోనుప్రతి
ష్ఠితో । సజాతిమృగురంతాభిరంగుభిః లంకృతో । క్రయతేనమయామూర్ఛాగృ
హీత్వాహ్యభివృద్ధితో ” ఇత్యాదిప్రవాచనోఽన్యాయోగాదపి శోభమానత్వద్యోత
నాయుగళశబ్దః.

పాఠసంగీతశబ్దస్య పరిభక్త్యాదివిశేషణత్వే అనుభవవిశేషణత్వేన పరమ
ప్రయోజ్యత్వం భ్రమకైతపరాహిత్యంవాఙ్మతమ్. ఏకాన్తికత్వమ్ - ప్రయో
జనాన్తరాదనన్వయేతదేకినియతత్వమ్. తతఏవనిత్యాననువృత్తిత్వమాత్యన్తికత్వమ్,
అనభిధిత్యేహ తత్సద్ధానివర్తతే. నిరతశయత్వమాత్యన్తికత్వమితిచావాః.

మూఁ— పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తిప్ర

ఉత్తరోత్తరసాక్షాత్కారాధనివేశం - పరభక్తిః. సాక్షాత్కారం - పరజ్ఞానమ్. ఉత్తరోత్తరానుభవాదధినివేశం-పరమభక్తిః.

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తి) పరభక్తియూపాసము - స్మృతేషు విశ్లేషనుఖదుకిఖరామృషియాన ప్రేమవిశేషమ్. పరజ్ఞానమావతు - ఇతి నుడైయ విపాకదలైయాన సాక్షాత్కారమ్. పరమభక్తియూపాసము - ఉదాకాలముమ్ విశ్లేషతై బాటుక్కుమాట్టాతదలై. “ఉభయపరికర్మిత స్వాస్త్యస్య” ఎన్నికపడియే జ్ఞానకర్మజ్ఞానా లే సంస్కృతాస్తరి కరణానాయ భక్తిశీఘ్రం, అతినుడైయ విపాకదలై పరమభక్తియాకర్మజనతు ఉపాసకమక్కు. ఇవర్కు అన్తస్థానత్రిలే భగవదనుగ్రహమ్ నిజ్కు, మేలుశ్చ దలైకలై అపేక్షిక్కి-తార్. (కృత) ఇవర్కులై పుణ్యపట్ట.

అత్రపరభక్తిరుత్తర సాక్షాత్కారేచ్ఛాత్మికాధి, సాచ“యాశీతిః” ఇత్యాది ప్రియ విషయస్వభావశాస్త్రప్రసాధ. త్వ బుద్ధికా. పరజ్ఞానమ్ - ఉత్తరోత్తర సాక్షాత్కారం సాక్షాత్కృతేనిరస్తరాదునుభూత - పరమభక్తిః. అనుభవస్త్విహాదు సుకాలతమల్పేన సాక్షాత్కారవిష, నిత్యానాముత్రానాశ్చసీత్యాదువృత్తైక రూపాదుభవః క్షణభేదనపరభక్తిత్వాద్యాకారిభేదేశ్చ వికల్పితే. పూర్వపూర్వకజేషూత్తరోత్తరక్షణావచ్ఛిన్న స్వరూపస్యేవైతమత్వ మభిప్రేత్య కృతత్వవ్యవదేశః. తస్యముఖ్యత్వమయోగవిశేషవినియోగభేదే.

సన్నిహింసాయభూతపరభక్త్యాదిభిః ముక్తిదశాదుభవస్య కృతత్వముఖ్యమేవాస్తు, తథాసత్యపరిశ్లోకప్రయోదితజ్ఞానస్య స్థానప్రయోదితపరభక్తేశ్చ ప్రార్థనముపపద్యేత. తదర్థశ్చయథాభావ్యం సంప్రతిపన్నాదప్రపత్తిరిహ ప్రార్థితాస్యాత్; మైవమ్, “ప్రకృతంస్థూలసూక్ష్మరూపం విప్రుజ్యోతదానీమివ మత్ప్రసాద లభ్యమచ్చరణార్విష్టయ్యుగళై కాన్తికాన్తత్యైక పరభక్తిపరజ్ఞాన” ఇత్యాది పక్ష్య మాణ స్వరూపతయా తదనుగుణమిహవ్యాఖ్యాతు ముచితత్వాత్. సచభగవత్ప్ర

చక్షుస్సతత్రయా మోక్షసాధనత్వం నాస్తితివాచ్యమ్, శ్రుతిస్త్రుతిభగవచ్ఛాస్త్రే
మంత్రాన్వితా ప్రతిదృష్టేః.

యోబ్రహ్మణమిత్యాదికేహి క్వేతాశ్చతరమస్తేహిరణ్యగఢాకాదికారణభూత
వరమపురుషశరణాగతి ముముక్షుశానామనుష్ఠేయేతివర్తితయతే. సచక్వచిదగత్య
దర్శనాత్ గురులగ్గురికల్పాఽనుపపత్తేశ్చాత్రవ్యవహితసాధనత్వంకల్పయిమ్, అధికారి
భేదేన వ్యవస్థాపనాత్. తథాగోపబృంహితమ్ బ్రాహ్మపురాణే, “శరణంత్యాం ప్రప
న్నాద్బ్రహ్మయోగవివర్జితాః । తేషిమృత్యుమతిక్రమ్యయాన్తితద్వైష్ణవంకరమ్”
ఇతి. అహిబృధ్భేద్యసచ స్పష్టమక్రమ్, “యద్యేకతామకామేక ససాధ్యంసాగనా
న్తరైః । ముముక్షుశాయత్యాన్వేష్యేనయోగేన సచభక్తితః । ప్రాచ్యతేవరమంధామ
యతోనాపర్జితేయతిః । తేనతేనాపర్జితేతన్నాన్తి సేనైవమహాయనే । వరమాత్మా
చతేదైవ ప్రాచ్యతేవరుపాత్తమః” ఇతి.

ప్రపత్తియోగశ్చ అవిశమ్భిత ఫలప్రదపర్యంత వివోదాహృతః. (౧)
“అహమస్మ్యపరాధానామలయోఽన్విష్యనోఽగతిః । త్వమేవోపాయభూతోమే
భవేతిపార్థనామతిః । శరణాగతిర్మృతాసాదేవేఽస్మిన్ ప్రయబ్యతామ్ । తస్యా
ఽనుబంధాఃపాప్మానస్సర్వేనశ్యన్తితష్టణాత్” ఇతి. అత్రాపి “త్వమేవోపాయభూతోమే
భవ” ఇత్యాదిభిః న్యాసాత్మకత్వంసూచ్యతే. “తేషామతపసాంన్యాసమతిరిక్తం
తపశ్శ్శుతమ్” ఇతిచాహ; న్యాసకబ్ధస్య చాత్రశరణాగతి విషయత్వం దర్శితమ్.
“నిజేపాఽవరపరాయోన్యాసః పంచాంగసంయుతః । సన్యాసస్త్యాగియక్తశ్శరణా
గతిరత్యయి” ఇతి. “న్యాసకల్పామర్మసీమితీ బ్రహ్మణమ్” ఇత్యత్ర న్యాసబ్రహ్మక
బ్ధసామానాధికరణ్యుత్పన్నపరమ్ ఏవంస్వతస్ప్రప్రపత్తిసేథా “భక్త్యావరమయావాసిప్ర
పత్త్యావామహమతే । ప్రాప్తోహం శాశ్వతాప్రాప్త్య మమకైశ్చర్యలిప్సృభిః” ఇతి
తికల్పాపి వ్యవస్థితవిషయఉపపద్యతే. శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానాదిక ముఖ్యత్రస్వ
యమ్ప్రయోజనలయా ప్రార్థ్యత ఇతినవిరోధః.

సచ ప్రపత్తిసాన్వితస్త్రైశాప్యవిరోధః. తథాహ. “చతుర్విధాభజన్తేమాంజనా
ఘృకృతినోజన ” ఇత్యాది నోపాసనస్యేవ, ప్రపదసన్యాసి “తావదార్తిస్తథా

మూ.—

పరిపూర్ణానంత చిత్తవిశదతమా

పరపూర్ణత్వాది పరిపక్వత్వమునుభవ విశేషః. పరిపూర్ణానంత
దినర్వానంత భగవద్విషయత్వం పరిపూర్ణత్వమ్ ; సకలత్త్విన్యా
ప్రత్యక్షమ్-(అనంతత్వమ్). అవిరతేచ్ఛానభిమత్త్వప్రదానాయ -
నిత్యత్వమ్. విరతనిత్యత్వ ప్రదానాయ - అనంతత్వమ్. స్నానా
స్నేహాంతాదికింహి విరతనిత్యమ్. పరోక్షత్వప్రదానాయ విరత

(పరిపూర్ణ) పరిపూర్ణమూక్తయోవతున్వహాపరూపగుణభూ
తికల్పిస్తైయుమ్ ఒరుకాలే అనుభవవిషయమూక్తే. (అనంత) అవి
చ్ఛిన్నమాయరుక్తే. అతావతు-ఇదైవిదాతేశేల్లకై. (నిత్య)యోవ
దాత్మభావియాయరుక్తే. (విరతతమ) పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తి

వాచ్ఛాతావనోహస్తథానుభవమ్. యోవన్నమూతిశరణం త్వమకేషామనుభవమ్.”
“ప్రవర్త్యేకత్వవిద్యేపం చరాచార్యవద్యతే నాహిసర్వత్ర సర్వేషాం స్వకామఫల
ప్రదా” ఇత్యాదిభిస్పర్వావభిమతసాధనత్వా దవగతేః ; సర్వఫలసాధారణమపి
చరమశ్లోకివిధేయంతత్రప్రకృతోపాయ విరోధిపావనివర్తన రూపదాహణవిశేష
ప్రదర్శయమాస. ఇహమసాధ్యాస్తరసాధనాస్తర రహితమప్రవివరణప్రవృత్తత్వాత్,
ప్రాప్తివిరోధి నిరసనార్హతయోదాహరతి. తస్మాన్నోపాయభూత పరభక్త్యాదిక
మిహాచ్యుత ఇతసిద్ధమ్.

పరభక్త్యాదిభిస్సాధ్యమనుభవాదికం తదభావేషి ప్రపత్తిమాత్రేణ మేభవద్వి
వివక్షాయాం ప్రస్తుతవిరోధాభావేషి విక్షయజాతమసారేణ వివక్షాస్తరంద్యుతిమ్.
“అర్తోవస్థస్థనంద్యం భావ్యస్తు పరరజ్జనమ్. ఇత్యాదివిధియోక్తేపం ప్రసీదే
య్యః ప్రమాణతః”. పునశ్చమూక్తాననుభవం పరిపూర్ణత్వాది భిక్షుద్భిక్షిణ్యైఃకలహ
ముముక్షుజాం భగవదభిమత విశేషేషు యథాసమ్మేషం సుకృతతారతమ్యేన పరి
మితాతారగోచరత్వమ్, అవ్యోతస్ఫురణవత్ సాస్తరత్వమ్, కింకృత్యాంలం నిరస్తర

మూ — ౭నన్యప్రయోజనాన వధికాతిశయప్రియభగవ
దనుభవజనితాన వధికాతిశయ ప్రీతికారితా

లిమత్వమ్ ప్రయోజనాంతరార్థత్వప్రదానాయలనన్యప్రయోజనత్వమ్.
తత్ర హేతుః - అనవధికాతిశయప్రియత్వమ్. ప్రయోజనాంతరత్వాభా
వేసి సావధికాతిశయ ప్రియత్వప్రదానార్థమ్; అనవధికాతిశయ
ప్రియత్వముక్తిమ్. ఈవృత్తానుభవేన జనితానవధికాతిశయప్రీతిః “అ
హోమయా ఈవృత్తానుభవోల్బంధి” ఇతిపూర్వానుభవల్బబిషయ నిర
వధికాతి శయానుకూల ప్రీతినన్తానరూపా; తయా అనుకారితమ్.

దత్తైయిల్ అనుభవమూక్తయాలే విశదలిమమాయిరుక్తై. (అనన్య
ప్రయోజన)అనుభవజనిత ప్రీతియుమ్, ప్రీతికారితకై జ్ఞుర్యముమ్ వేక్షా;
ఇతుతానే అమైయుమెన్నుమ్బడియిరుక్తై. (అనవధికాతిశయప్రియ)
అనవధికమాన అతిశయతై యుద్వైత్తానప్రీతి. (భగవదనుభవ) చరమ
శరీరావసానసమనన్తర మాక అర్చిరాదియాలే పోయ్పరమపద త్తిలసు
భవిక్కు మనుభవమ్. (జనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారిత) అత్తాల్

త్వేపి సారస్వతప్రతోన్యాయేన విచ్ఛిన్న ప్రవాహత్వమ్, సామాన్యతస్సర్వవిషయ
త్వేపి ఐరోక్షరూపత్వమ్, స్వయంప్రియత్వేపి మధురభేదజనయేన ముక్తిరూపస్వప్ర
యోజన సాధనత్వబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వమ్, అతఏవసాపధిరసత్వశ్చసాత్త్విక; నిశ్చే
షనివృత్తప్రతిబద్ధస్యతు సత్తత్వేతిభావః.

అత్ర ప్రీతిహేతుత్వాధిధానేసి తదర్థబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వాభావాదనన్య
ప్రయోజనత్వమవిరుద్ధమ్. తత్ర హేతురనవధికాతిశయ ప్రియత్వమ్. * భగవదను
భవేశ్యనేన ముక్తాపాపాణకల్పత్వపక్షః, స్వాత్మమాత్రానుభవనిర్గుణ ప్రాప్త్యాది
వాదశ్చర్యదస్యతే. సర్వవిశిష్ట బ్రహ్మనుభవే. ప్రధానానుభావశ్చ వ్యర్జితమ్. అత్ర
* అనుభవజనిత ప్రీతిర్నామ - “నిరతిశయానుకూలాయం విషయోమయా అను
భూయతే” ఇతిస్వయమపి నిరతిశయానుకూల్యవతీకృతార్థతాబుద్ధిః. “కృతార్థోస్మై
త్యమస్యత” ఇతివత్. సాచసామద్ర్యనువృత్త్యా ప్రతిక్షణభావినీ ప్రవాహవిచ్ఛేద
రహితాచేత్యేకే. అన్యేతు, ప్రీతేస్సర్వరూపతోనువృత్తత్వేపి పూర్వపదనుభవవనైవ
ప్రయోజ్య ప్రయోజకాకార విభాగేన జన్యజనకజాచ యుక్తిరితి.

మూఁ; —

స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణానస్త

(స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణ) అతఏవ సమస్తవస్తువిలక్షణ; (అనస్త) త్రివిధ పరిచ్ఛేదరహిత. విభుత్వాద్దేశ పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. నిత్యత్వాత్ కాలపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. స్వస్థతిరిక్త సమస్తవస్తుకృతు

త్యర్థః. వశ్యాతుజ్ఞానబలాదిగుణోక్తిః-ఏతద్వివరణమ్. స్వరూపనిరూపకంజ్ఞాన త్వాది కమవ్యత్రకల్యాణ శబ్దేనసామాన్యతస్సక్లృహితమ్. ఏవంసగుణనిర్గుణ ప్రబోధ్యోవిషయ భేదేన ఆవిరోధాత్ సదృష్టిపక్షశ్చనిరస్తః.

యదాపి, కల్యాణైకతాసమ్ - ప్రదేశభేదేన కాలభేదేనావ్యక్త్యాణితవ్వహిత మిత్యర్థః. “జ్ఞానానంతైస్వరూప” ఇతితత్తద్వికవీకరణమ్. జ్ఞానతయా ఆనస్తతయా చకారేన్నెవైనకల్యాణితమితిత్యుక్తంభవతి. ఇదావ్యాగ్యాత్ ప్రతికూలోదాసీనరూప జ్ఞానాభ్యావ్యవచ్ఛేదాయ జ్ఞానానస్తయోరుభయోరప్రత్యక్షిః. ఆనస్తకల్యాణితత్వా స్వరూపేక్షయా అనుకూలత్వంవాబ్రూతః. ఏవమ్,(౧)“ఆనన్తాదయాఃప్రధానస్య”(౨)“ఆక్షరధియాస్త్యవరోధః” ఇత్యధికరణద్వయోక్తం స్వరూపనిరూపక వర్గదన్యయంప్రకృతంభవతి.

అథవా, హేయప్రత్యసీకత్యమ్-ఆత్మతానాన్యభోపాయంస్వేచ్ఛయాహేయ నివర్తకత్యమ్.తథానతలోకేస్వసక్లృప్తాయత్త హేయసద్భావస్య సవిరోధః. సచవిరుద్ధ ఘటనశక్తికల్పనా; స్వరూపమాత్రేణహేయనివర్తకత్వస్యానన్తీకారాత్. అన్యథాఅతి ప్రసక్తాత్ కల్యాణైకతాసత్వమాత్మతానామభిమతేషు కల్యాణేష్యైకాగ్ర్యమ్. అనిష్ట నివర్తనమిష్టప్రాపణఞ్చైత్యర్థః; స్వస్థనిర్దోషమక్లృశగుణాకరత్వ మవ్యత్ర అధాత్మిన్దమ్. “ఫలమత ఉపపత్తేః” ఇత్యధికరణార్థశ్చదర్శితః.

త్రివిధానాంచేతనానాచేతనానాశ్చ సరాధీనత్వాది సామ్యుదేవంభూతం వస్త్యుత్తరం నాస్తీత్యభిప్రాయేణాహ (స్వేతరసమస్తవస్తు విలక్షణేతి). ఏతేనజ్ఞానభోగసామ్యేపి సర్వప్రకారసామ్యనిషేధస్సిన్దః.(౩)“నిత్యంవిభంసర్వగతంసుసూక్ష్మమ్”(౪)“విశ్వమేవేదంపురుషః” ఇత్యాదిప్రసిద్ధంత్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్యంప్రాధాన్యతః వృధగాహ (అనన్తేతి) సర్వవ్యాపిత్యాద్దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. సర్వకాలవర్తిత్వాత్

(౧) బ్రహ్మసూ-౩-౩-౧౧. (౨) బ్రహ్మసూ-౩-౩-౩౩. (౩) మణ్డ-౧౧-౬.

(౪) తై-నా-౧౧.

మూ; —

జ్ఞానానన్తైకస్వరూప, స్వాభిమతానురూప

అథరూపమ్. అభిమతానురూప శబ్దాపూర్వవత్.

కుమ్ తాన్ ప్రకారియాయ్, తనక్కు ప్రకార్యన్తర మిల్లాతపడి నిత్తై
యాలే నదృశవ స్త్వభావత్తాలే వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. తులైయా
లేయాతల్, ప్రస్థాదికళాలేయాతల్ వరుమ్పరిచ్ఛేదరాహిత్యత్తై చ్చొల్లి
ఝ్రాకవుమామ్. (జ్ఞానానన్తైకస్వరూప) అనన్యాధీనప్రకాశత్వాహ్లాద

కరత్వరూపజ్ఞానమేవ యస్య స్వరూపమ్—సజ్ఞానానన్తైకస్వరూపః. అతా
వతు — స్వయంప్రకాశత్వ సుఖరూపత్వజ్ఞతే స్వరూపమాయరుక్తైః
ఇప్పడి దివ్యాత్మస్వరూపమ్ శొల్లప్పట్టతు.

అనన్తరమ్ నారశబ్దవాచ్యజ్ఞతే స్వరూపగుణజ్ఞభుక్కు ప్రకా
శకముమాయ్ పఞ్చోపనిషత్సూత్రానాన దివ్యమజ్ఞశబ్దగ్రహత్వైయరుళిచ్చె
య్కితార్. (స్వాభిమత) కీర్తీచ్చొన్న స్వరూపత్వక్కు గుణజ్ఞతీత్కట్టిల్
ప్రకాశకముమాయ్, విలక్షణముమాయ్ అన్తరజ్ఞముమా యరుక్తైః

కాలపరిచ్ఛేదాభావః. సాక్షాత్పరమ్యరయావా సర్వప్రకారిత్యేన సర్వవస్తుసామా
నాధికరణ్యైర్న త్వాద్వావస్తుపరిచ్ఛేదవిరహః. యేనకేనాపి ప్రాశస్త్యేనస్వస్వాదుత్కృ
ష్టేః క్షేపిద్వస్తు భిరధోక్రతత్వాభావాద్వా. తద్విగ్రహదీనామనన్తోపి కేచిదతిశయా
స్తద్విభూతి గతాలివేతితైరపి తస్యైవోత్కర్షః. విశస్త్యాదిభిః ప్రస్థతలాదిభిశ్చపరి
చ్ఛేదోదేశపరిచ్ఛేదాన్తగతఇతి తన్ని షేధేనసోపిసపిధ్యః. వస్తస్వన్తరూపస్యత్వాద్వా
సర్వవస్తుస్వరూపైకత్వాద్వా వస్తుపరిచ్ఛేదాభావ ఇతి వత్తైతు సర్వప్రమాణవిరుద్ధౌ
అనన్తపదపూర్వాపరప్రతి విరుద్ధౌ.

యద్యపి దివ్యాత్మస్వరూపాపేక్షయా సర్వేషామధేయత్వం సమానమ్.
యద్యపిచ విగ్రహస్యగుణనియామృతయా గుణానామన్తరంగత్వమ్, తథాపి
స్వరూపపద్మానుజ్ఞాస్త్ర స్వరూపనిఖిలజగదాధారత్వేన తదనురూపత్వాత్తాదృశ స్వరూ
పస్యవ్యజ్ఞకత్వాత్, సాలమ్బనయోగ విషయత్వేనముముక్షాణాం శుభాశ్రయత్వాచ్చ
పాగోధాన్యం దర్శయితుం గుణేభ్యోపిపూర్వవిగ్రహమాహ (స్వాభిమతానురూపేతి).

మూ, —

ఏకరూపాచిన్త్య

ఏకరూపత్వమ్ — ఉభయలింగత్వప్రాప్త్యతోపాస్యత్వైర్విః. తర్హి
 ౭గోచరత్వమ్ — అచిన్త్యత్వమ్.

యా లేగుః శ్లోకుక్కుమున్నే విగ్రహజ్ఞేయరుభిచ్ఛేయకీతార్. (స్వాభిమత)
 (౧) “ఇచ్ఛాగృహీతాభిమతోరుదేహః” ఎనిఱపడియే దివ్యాత్మస్వరూ
 పత్తిత్కాట్టిలో అభిమతమాయిరుక్తై. (అనురూపస్వరూపత్తుక్కుతిరో
 ధాయకమా యిరుక్తైయన్తిక్కే స్వరూపానుభవత్తుక్కు వర్ధకమా
 యిరుక్తై. (ఏకరూప)షడ్భాసవికారరహితమాయిరుక్తై. (౨) “సదైక
 రూపరూపాయ”. అతఏవ (అచిన్త్య) ఇతరసజాతీయతయాచిన్తయితు
 మశక్యమాయిరుక్తై.

నిరవధి కానన్దరూపస్య స్వస్వావ్యభిమతమనురూపత్వదివ్యరూపమ్. స్వరూపస్యనితీ
 నిరవధి కాననుకూలత్వ మన్యాభిమతంసదాధతే. సర్వస్య సర్వ దా విశిష్టై కాను
 కూలానుభవగోచరత్వేన ప్రమాణ సిద్ధత్వాత్; సాచాచిరరూపస్వానందభరణాభిమతి
 వన్నస్వరూపానుకూల్యబాధ కా.

ఏవం భూమణాదావన్యభిమతత్వానవిరోధః. అనిష్టాపకా శరీరాదివ్యావర్త
 కైరప్రాకృతత్వధ్యేయత్విప్రాన్యత్వాదిభిరపివిగ్రహచేరానురూప్యమ్; సర్వదోక్షప్రకా
 రవిశిష్టత్వమేకరూపత్వమ్; నానారూపేషుపి పృహోవిభవాన్తర్వావతారేష్వప్రా
 కృతత్వశుభాశ్రయత్వాదికమ్, (౩) “సమస్తాశ్చక్రయశ్చైతాః” (౪) “సమస్తకత్తై
 రూపాణి” (౫) “విహృతకృత్యాత్మనాచిమ్మే సమాగత్యానవత్త్వతే. ఆర్చాపితాకిక్తి
 యాసాభగవద్భావితాత్మనామ్. మత్తమస్త్రేశ్వరన్యాసాత్సాపి షాఢ్గుణ్యవిగ్రహ”
 ఇత్యాదిభిరుచ్యతే || పరపృహోదివిగ్రహవత్తత్త్వద్విగ్రహానుప్రవేశాదర్చాపి షాఢ్గుణ్య
 ప్రకాశక శుద్ధసత్త్వద్రవ్యమయీశ్వరః. దేవతీర్హస్మయష్యాదివిచిత్రావతారదశాయా
 మపి(౬) “అదిత్యేనన్దంతుసకచరస్తాత్” ఇత్యాదిప్రేక్ష్యసర్వమనందనిలయవిగ్రహస్య
 సన్నివేతైకరూప్యం వాచివక్షితమ్. చిన్త్యత్యేననోదిత స్వావ్యచిన్త్యతోర్వింతర

(౧) వి.పు.-౬-౭-౨౪. (౨) వి.పు.-౧-౧-౧. (౩) వి.పు.-౬-౭-౭౦.

(౪) వి.పు.-౬-౭-౭౧. (౫) (౬) పురుషసూక్తమ్.

మూ; —

దివ్యాద్భుతనిత్యనిరవద్య

దివ్యశేబ్దవ్యయమ్ - ద్రవ్యసంస్థాన వైలక్షణ్యపరమ్. అద్భుత త్వమ్ - ప్రతిక్షణమ పూర్వత్వమ్. నిత్య సంస్థానత్వమ్ - నిత్యత్వమ్. దోష్టభ్యానద్యరాహిత్యమ్ - (నిరవద్యత్వమ్).

(దివ్య) పరున్దియుమ్ ఉపమానమిన్ద్రి క్కేయిరుక్తైక్. అప్రాకృత మాయిరుక్తైక్ యెన్దుమామ్. (అద్భుత) క్షణన్దోటుమ్ అపూర్వమాయిరుక్తైక్. అతవస ఆశ్చర్యానహమాయిరుక్తైక్, (నిత్యనిరవద్య) నిత్యనిర్దోషమాయిరుక్తైక్. అతావతు - ఎన్దుమొక్క స్వార్థమాయిరా తొట్టిక్తై. (౧) “భక్తానామ్” ఎన్దిరుక్కుమిరుప్ప.

సజాతీయత యాచి న్దయితుమకకృతామాహ. తేనానిత్యత్వాదిసాధకసావయత్వాద్య నుమానానాం ధర్మగాహకమాస బాధోఽభిప్రేతః.

దివ్యాద్భుతశబ్దాద్రవ్యతస్సన్నివేశాది భిన్నవైలక్షణ్యపరా; అప్రాకృతస్థానవర్తి త్వాప్రాకృతత్వపరావా. (౨) “రూపవిక్షిప్తం దివిసంస్థితం” (౩) “సభూతస్థసంస్థా నోదేహాస్యపరమాత్మసః” (౪) “సతస్యప్రాకృతామూర్తిమాంసమేదోస్థిసమృచ్ఛా” ఇత్యాదిభిప్రేతోక్తైః. అద్భుతత్వమ్ - (౫) “తస్యహేతస్య పురుషస్యరూపమ్ యథామహారణసంవాసః” (౬) “సర్వాశ్చర్యమయందేవమ్” (౭) “తేనాశ్చర్యపరేణాహమ్” (౮) “అపూర్వరూపసంస్థానమ్” ఇత్యాదిప్రసిద్ధనిరతిశయవైచిత్ర్యవత్త్వమ్.

నిత్యత్వమపి - (౯) “నిత్యానిత్యాభావసంసిద్ధిః” (౧౦) “నిత్యంనిత్యాకృతిధరమ్” ఇత్యాదిభిరుక్తమ్. తేనకుభాక్రయాఽద్భుత పరవిగ్రహస్యకల్పితత్వకృతత్వాదివక్ష్యం ప్రతిక్షేప్తాః. ఆపతారవిగ్రహణామపి సత్యానామేవతత్రైవవిభాగాఽవిభాగాభవదిష్టాః. తేషాంప్రత్యేకమపినిత్యేచ్ఛాసద్ధతాంకేచిదాహుః. నిరవద్యత్వమ్ - క్షేత్రజ్ఞశరీరవత్కర్మమూలత్వదుః ఖాపహత్వా దేరభావాద్దివ్యాత్మ స్వరూపే ప్రకృతస్తయోగపురుషాపేక్షయోక్తమనాలమృతత్వరూపమవ్యవద్యం దివ్యవిగ్రహేనాస్తి. తస్యయథా శ్రుతం యథాదర్శనంబుఖానుసంధేయత్వాత్. ఇహాభివ్యక్తరాపేక్షయా సకీర్ణదపిప్రతికూలమ్; సర్వస్యతదనుకూలతయైవప్రమాణ సిద్ధత్యాత్. తస్యతపరప్రతికూల సర్వాశ్రయస్యప్రతికూలతేశరహితతయాసమస్తహేయరహితత్వోక్తిః.

(౧) జిత-౧-	(౨)	(౩) భార-	(౪) వాయు-౩౪.౪౦.
(౫) బృ-౪-౩-౬-	(౬)	(౭) (౮)	(౯) (౧౦)

మూ;— నిరతిశయాజ్యుల్య సౌందర్య సాగన్ధ్య సౌకుమార్యలావణ్య

సౌందర్యమ్ - అవయవోభా లావణ్యమ్ - అవయవిశోభా.

(నిరతిశయాజ్యుల్య) సర్వతేజస్సుక్మశ్చైయుమ్ కీర్తిష్టుడు త్తి
క్మోర్ణుకుమూజ్యుల్యమ్. ఇత్రాల్ బ్రహ్మాదిః ఘక్కు మమైత్తుకాజ్జి
వేణుమ్బడియాయరుక్మై. ఇత్రాల్ విగ్రహవైలక్షణ్యమ్ శొల్లిదీప్తి.

అథవిగ్రహగుణానాహ (సౌందర్యేతి). (సౌందర్య) అవయవశోభై.
(సాగన్ధ్య) (౧) “సర్వగన్ధః” ఎన్ఱిపడియే సర్వతైయుమ్ పరిమళత
మాక్కువద్దయరుక్మై. (సౌకుమార్య) నాయచ్చిమారుమ్ ఉత్తై
క్మపాపర్క్కుప్పొత్తాతపడి పుష్పహాస సుకుమారమాయరుక్మై.
(లావణ్య) సముదాయశోభై, అతావతు -† ఎన్ఱు మొక్కువ్యాపిత్తునిన్ఱు

ఏవం ముక్తనిత్యాపేక్షయాపి సకస్యచిత్పాతికూల్యమ్. తెషామిశ్వరేణసమా
సభాగత్వాత్. ఆచేతనాపేక్షయాతుప్రతికూలానుకూలేకదాచిదపిన్ఱై. ఆతపివతస్య
హేయముపాదేయచ్చనాన్తి. తస్యసావద్యత్వోన్ఱైత్తుచేతనవిశేషప్రతికూలస్వభావయో
గితయా తదపేక్షా; క్షేత్రజ్ఞానాన్ఱుప్రతికూలదుఃఖ తత్కారణ సమృద్ధాత్సావద్య
త్వమ్. ఈశ్వరరాద్ధి విశేషరూపస్యక్షేత్రజ్ఞకర్మసాధ్య నిగ్రహస్యాపి కర్మవశ్యగోచరత
యాతద్దోషత్వమేవ. ఈశ్వరస్యత్వసౌ ప్రశాసనరూపత యానుణివ. ఏవంఙ్ఞి
తేదివ్యవిగ్రహస్యనిరవద్యత్వోన్ఱైః ఈశ్వరాపేక్షయా తదాశ్చితాపేక్షయాచ శరీ
రాద్విశజ్జితప్రతికూలస్వభావరాహిత్యపరా,

నిరతిశయత్వ మాజ్యుల్యాదిషు సర్వేష్వవ్యస్థియతే. తచ్చరత్తదపేక్షయో
తృప్తిస్తాభావాదనుత్తమత్వవత్. ధౌజ్యుల్యమ్ - (౨) “ఆదిత్యవర్ణమ్” (౩) “దివిసూర్య
సహస్రస్య” ఇత్యాదిమాక్తం భాస్వరమత్వమ్. సౌందర్యమవయవశోభా. యేన, (౪)
“సాక్షాన్మృత్యునమృత్యుః” ఇత్యుచ్యతే. (౫) “సర్వగన్ధః” ఇతిశుక్తిః అనుకూలగన్ధ
విషయా; ప్రకృష్టనాదిచాత్మకైరమిత్యభిప్రాయేణసౌగన్ధ్యశబ్దః. సౌకుమార్యమ్-మ
హాబలప్రేపి పుష్పహాసఇతినామనుజానంచూర్ణమ్. యథోక్తమ్, (౬) “సుకుమారౌనుహాబ
తా” ఇతి. లావణ్యమ్-సముదాయశోభా. (౭) “భూయన్ఱంప్రేషవివాద్ధిర్భవమథాభిర్వహూ

(౧) ఛాన్దో-౩-౧౪-౪. (౨) పురుషసూక్తమ్. (౩) ౧-౧౧-౧౨.

(౪) భా-౧౦-౩౨-౨. (౫) రా-౧౧-౧౪. (౬) † (పా) అవయవ్యులే

మూ; — యావనాద్యనన్తగుణనిధివిన్యూహప, స్వాభావికానవధికాతిశయ

అదశబ్దార్థః - పీనస్పృత్రాయతభుజత్వాది.

అథదివ్యాత్మగుణాః. (స్వాభావికేత్వాది) స్ఫుటమ్.

రసశ్చైత్తరసన్త్రాయీరుక్తైః. (యావన) (౧) “యువాకుమారి” ఎన్నిపడియే నిత్యయువావాయురుక్కుమపరునమ్. (అది) ఇన్ద్రేముతలాన, (అనన్తగుణనిధి) అనన్త్యాతమానగుణభృక్కుక్కోళోకలమాయిరుక్కుమ్. (దివ్యహప) దివిస్థితహప. అతావతు - ఇవిభూతియిలడక్కాతిరుక్తైః.

విగ్రహగుణజ్ఞో విగ్రహత్తుక్కు భూషణమాయురుక్కుమాపోలే దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు భూషణమానస్వరూపగుణజ్ఞశ్చైచ్ఛొల్లకితతు. (స్వాభావిక) జలత్తుక్కు శైత్యశ్చోలే స్వభావసిద్ధమాయురుక్కై. అతావతు యావద్దవ్యభావియాకై యాలే నిత్యమాయురుక్తై. (అనవధికాతిశయ) † నిస్సీమముమాయ్ ఆశ్చర్యకరముమాయిరుక్తై.

కృతమ్. సత్తురానందజనం లావణ్యమితికథ్యతే” ఇత్యాముః. య పసమిహసకాలకృతావస్థా; కిన్దుతాద్యశోవిగ్రహస్వభావః. తద్భావనస్యనిత్యత్వాత్. అన్యేషామపిహియావనేకామారానన్తరభావిత్వమువలక్షణమాత్రమేవ. యవతయైవకేషాభ్యిదుత్పత్తిశ్రవణాత్. అదిశద్దేన శుభాశ్రయాప్రకరణోక్తసర్వగుణస్పృహః; తతపివా. ౨.౨నన్త్రమ్. నిధిశబ్దఇహాశ్రయవరోనిరతిశయభోగ్యత్వవ్యజ్ఞాకృచ్చ.

ఏవమువకారకతమత్వా ద్యభిప్రాయేణగుణజ్ఞభృః పూర్వవిగ్రహాకృతి. అథఈదృశవిగ్రహభివ్యక్తిప్రకృప్తగుణభూయత్వతామాహ (స్వాభావికేతి). అత్రసర్వగుణకష్టభూతైరాతితానాశ్చితగోచరవ్యాపారభేదసాధారణజ్ఞానాదిభిఃపరత్వమ్, అతితరక్షణైకానైస్సోపాధిదిధిస్సోపభృచ్చవ్యజ్యతే. స్వాభావికశద్దేననిత్యత్వమనన్యాధీనత్వచ్ఛత్రవివక్షితమ్. తాభ్యానినిత్యముక్తజ్ఞానాదిభోగ్యవచ్ఛేదః. తద్బలాదిభోగ్యవచ్ఛేదస్త్యవధికాతిశయత్వాదపి. అనవధికాతిశయశబ్దః-పూర్వవత్, (౨) “వరాస్య

(౧) ఋగ్వే. ఆ. ౨.౮-౨౫.

(౨) క్వే. ౬-౨.

† (పా) గుణజ్ఞో నిస్సీమకథాయ్ గృహితాంశమ్ ఆశ్చర్యావహమాయురుక్తైః.

మూ;—

జ్ఞానబలై శ్వర్య

పాద్యంబు - సాధారణమ్.

ప్రథమశ్లో జ్ఞానాదికళాఋమ్ సర్వవిషయజ్ఞో, అవద్యోత్తీ, (జ్ఞ స)
(౧) “యోవేత్తియుగవత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సద్వాస్వతః” ఎన్నిటపడియే
ఎల్లావద్యోత్తీయుమ్ ఒరుకాలే ఎప్పోతుముశ్శపడి అఱియవద్యోత్తీయు
రుక్తై. (బల) సక్కుల్పమాత్రతై సర్వపదార్థజ్ఞైయుమ్ ధరిక్కుమ్
ధారణసామర్థ్యమ్, (విశ్వరూ) సమస్తపదార్థనియమసామర్థ్యమ్.

శక్తివిచిత్రవక్త్రాయతేస్వాభావికజ్ఞానబలక్రియాసః” ఇత్యన్నతం స్వాభావికత్వం
పరత్వం సర్వేషామయోజ్యమితిభావః. సంకర్షణాచ్యోహత్రయాభి వ్యక్తి
క్రిమేణజ్ఞానాదిగుణద్వంద్వత్క్రికైః ప్రత్యేకంచగుణద్వంద్వేషాపూర్వావర్య హేతు
భగవచ్ఛాస్త్రోక్తైః. యథా (౨) “బలంపియంతథాతేజ ఇత్యేతత్తుగుణత్రయమ్ ।
శ్రమద్యపద్యాభావాఖ్యం జ్ఞానాదేరుపసంజనమ్” ఇతి.

జ్ఞానమిహ - సర్వసాక్షాత్కారరూపమ్, (౩) “యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్” సర్వద
ర్శీసాధీనోనాదిః” (౪) “సర్వేశ్వరస్సర్వదృక్” ఇత్యది భృగిః ఉక్తానా
భమునిభిః. (౧) “యోవేత్తియుగవత్సర్వం ప్రత్యక్షేణసద్వాస్వతః” ఇతి. బలమ్.
శ్రమప్రసక్తరహితంసర్వధారణసామర్థ్యమ్; (౨) “ఏవనేతువిధరణః” (౩) “యత్రవి
శ్వం భవత్యేకనీళమ్” “తత్సవితుర్వరేణ్యమ్” “ఘ్రవమచలమృతంవిష్ణుః”
సర్వాధారంథామ” (౪) “యోలోకత్రయమావిశ్య విభత్యవ్యయశ్శరః”
(౫) “పరమాత్మాచసర్వేషా మాధారికరమేశ్వరః” ఇత్యాదిసిద్ధమ్. విశ్వరూప్.
(౬) “ఏవసర్వేశ్వరః” (౭) “సర్వేశ్వరేశ్వరఃకృష్ణః” ఇత్యాదిషూక్తమవ్యాహ
తేచ్ఛం సర్వనియస్తృత్వమ్. (౮) “అజస్సర్వేశ్వరః” ఇతిచతన్నామపాఠః.

(౧) నాథమునిశ్రీనూక్తి. (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౩) ముట్ట-౨-౪-౭.

(౪) వి.పు-౬-౫-౮౬. (౫) బృ.౬-౪-౨౨. (౬)

(౭) గీ.౧౫-౧౭. (౮) వి.పు-౬-౪-౪౦. (౯) (౧౦) సహస్రనామ్ని.

మూ: —

వీర్యశక్తితేజః

(వీర్య) సర్వజైయుమ్ ధరిత్తు నియమిత్తువోరానిష్టాల్ పురుషమ్
 పేరాత అనాయాసమ్. ఎల్లావల్లై యుమ్ ఉణ్ణాక్కానిష్టాల్, తాన్
 అవికృతనాయుక్కుమవికారతై యెన్నవుచూమ్. (శక్తి) ప్రవృత్త్యన్ము
 భురాన చేతనరుక్కు శక్తియైక్కొడుత్తుప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ
 సామర్థ్యమ్, అఘటితఘటనాసామర్థ్య మెన్నవుచూమ్. జగదుపాదాన
 శక్తి యెన్నవుచూమ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౧) “తమేవ
 భాస్తమనుభాతినర్వమ్” ఇత్యాది.

ఇష్టజినోవృత్త్యుష్టనానననుక్తు ఇనిపన్నిర్ణుగుణమ్ఆశ్రితవిషయమ్.

వీర్యమ్ - సర్వోపాదానత్వే సర్వధారణే సర్వనియమనేపి వికారగహిత
 త్వమ్. యథోక్తమ్; “వికారవిరహోవీర్యంప్రకృతిర్వేషిమేసదా” ఇత్యాది. శక్తిః-
 స్వేతరసర్వనిర్వాహికా, “జగత్ప్రకృతిభావోమేయస్సాశక్తిరీతీర్యతే” ఇత్యాదిషూక్తా
 సర్వోపాదనత్వాత్మికా. యదాప్య, యదన్యైరకకర్తవ్యదఘటితమివభాతి, తద్భటన
 సామర్థ్యరూపా. తేజః-ఆస్వాధీనసహకార్యనపేక్షత్వమ్. తదుక్తమ్ “తేజస్తస్య
 న్యాఽనపేక్షతా” ఇతి. “సహకార్యనపేక్షామేసర్వకార్యవిధాహియా, తేజస్త్వగుణం
 ప్రామాన్యమంతత్వవేదినః” ఇతిచ. (౧) “నతత్రసూర్యోభాతినచన్ద్రతారకం నేమా
 విద్యుతోభాన్రితుోయమగ్నిః” (౨) “జ్యోతింష్యాదిత్యవద్రాజన్ కురూన్ప్రచచ్ఛ
 దయన్త్రియా” ఇత్యాది నిదర్శితం పరాభిభవనసామర్థ్యం తేజః కేచిత్ప్రచక్షతే.
 లోకేశ్విత్యాస్వోపాద్యవస్తాయాం స్వవిభూతిం నజానాతి; జానన్నసిన్ ధారయతి;
 జ్ఞాత్వాధారయన్నసిన్సర్వధానియస్తుంశక్నోతి; శక్తోసిధారణనియమనాభ్యాం గ్లానో
 భవతి; అగ్లానోసిన్తత్త్వాస్థితిమేతుస్సాన్యత్; తద్ధేతుశ్చపరాధీనసహకారిసాపేక్ష
 స్సాన్యత్; నైవమసావితగుణక్రమోక్తితాత్పర్యమ్.

మూ;—

మార్దవాఽఽర్జవ సౌహార్దసామ్య

ఆశ్రితవిరహాసహత్వమ్ - (మార్దవమ్.) తేష్వస్థానభయ శజ్జీత్వంవా. మనోవాక్కాయైక రూప్యమ్-(ఽర్జవమ్.) యథా(౧) “ఋజుబుద్ధితయా సర్వమాఖ్యాతు ముపచక్రమే” ఇతి. (సౌహార్దమ్) తేషామభిమత శ్రేయోభిధ్యాయిత్యమ్; స్వసత్తానపేక్షతద్రక్షాపరత్వంవా. (సామ్యమ్) జన్మవృత్తగుణవైషమ్య మనపేక్ష్య సర్వేషాం సమాశ్రయణీయత్వే

తమ్. (మార్దవ) ఆశ్రితవిశ్లేషశ్చై పృథుక్కుమాట్టాత తిరుపుళ్ళత్తిల్ మెన్తై. (౧) “అనిద్రస్సతతంరామః” (ఽర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషత్తిల్ తన్నుడైయ మనోవాక్కాయజ్ఞో ఏకరూపమాయరుక్తై. అతావతు అవర్కళుక్కుత్తన్నైనియమిత్తుక్కుడుత్తై. (సౌహార్ద) ఆశ్రితర్కు సర్వజ్ఞభాస్వేషణపరనాకై. “శోభనాశంసీతి-సుహృత్”.

(సామ్య) జాతిగుణవృత్తాదికలైప్పారాతే అవర్కళుక్కు ఆశ్రయణీయత్వత్తిల్ సమనాయరుక్తై. (౨) “గుహేనసహితః”

స్సర్వైః పద్మపత్రమివాంభసా” ఇతిచాహ. (మదఃపవమ్) (౩) “తంవి నాకైకియా పుత్రమ్” ఇత్యాదివాదిన ఆశ్రితవిరహాక్షమతయాసుప్రవేశిత్యమ్, సావరాధేషుశాస నోన్ముఖస్యాపి సామప్రధానత్వంవా. యదాహ (౪) “సామోపహితయావాచారూ డ్మణిపరివజాయన్” ఇతి.

(ఆజఃపవమ్)(౫) “ఋజుబుద్ధితయాసహమాఖ్యాతుముపచక్రమే” ఇత్యాదిమా క్తంమనోవాక్కాయవ్యా పారాణామిధస్సంవాదిత్యమ్. తేనసంక్రేతేషు విప్రలిప్సా నుదయః. (సౌహార్దమ్)(౬) “సుహృదం సర్వభూతానామ్ (౭) “ఉరసాప్రతిజ్ఞా హపార్థం సంఘాద్యమాదవః” ఇత్యాదిప్రసిద్ధం సామాన్యతోవిశేషతత్త్వహితైషి త్యమ్. తచ్చ-విషయభేదాత్ క్వచిత్ (౮) “ఏవఏవాస్మాధుకమకారయతితమ్” ఇత్యాన్యక్రాంతోనినీషయాసవిరుద్ధ్యతే.(సామ్యమ్)జాతిగుణవృత్తాదినిమ్నోన్నతత్వా

(౧) రా-సు-౩౬౫౪౪

(౨) రా-బా-౧.

(౩) రా-

(౪) (౫)

(౬) ౧-౫౬-౨౯

(౭) రా-బా-౧.

(౮) కాపీ-౩-౯

మూ; —

కారుణ్య మాధుర్య

స్వీకృతానాంతేషాం సమ్భాసనా విశేషేషుమనసా - తద్విషయాదరేచనముత్పన్నే; తారతమ్యస్థిరహితత్వమ్. (కారుణ్యమ్) స్వాథ్వానసేషా పరదుఃఖానసహిష్ణుతా. (మాధుర్యమ్) హస్తం ప్రవృత్తావపిరసావహత్వమ్. యథా (౧) “ఏహ్యేహిపుల్లామ్బుజ పత్రనేత్ర” ఇతి.

(౨) “శబర్యాపూజితం”. (కారుణ్య) స్వాధ్ధునిరపేక్షపరిదుఃఖానసహిష్ణుత్వమ్. (౩) “బుష్కేర్ధరాత్మనస్తస్యకారుణ్యమ్” (మాధుర్య) హస్తం ప్రవృత్తత్యేసి రసావహత్వమ్. (౧) “ఏహ్యేహిపుల్లామ్బుజపత్రనేత్ర” (౪) “అసూర్యమివసూర్యేణ నివాతమినవాయునా । కృష్ణేనసముపేతేన

నాదరేణ సర్వైరాశ్రయణితత్వమ్. యథా (౨) “శబర్యాపూజితస్సక్యక్” (౫) “ధన్యోహువహయిష్యమీత్యాహ మాలోకపదేవసః” ఇత్యాది. అతఏవ (౬) “సమోహంసవఃఖాతేషు” ఇత్యాహ. ఏకస్యైవతోపక్షపాతిత్వమ్, అత్రేతేషుయథా హామూదరసం భావనాక్రమవైషమ్యరహితత్వంచసద్భ్యతి. యథాకమకఫలదాయన ఈశ్వరస్యాశ్రయతోపాధికపక్షపాతోపి సమత్వావిరోధి.

(కారుణ్యమ్) అపద్విస్తస్వప్రయోజనాంతర పరదుఃఖనిరాకరణేచ్ఛా. పరదుఃఖదుఃఖత్వాదికింతు సలక్షణమ్; అవ్యాప్తేరతివ్యాప్తేశ్చ. సవప్రశాసిత స్వావరాధిగ్రహస్యాపి తాస్త్రసద్భత్వాత్తదవిరోధేన కారుణ్యన్నియంతేష్యమ్-లోకేపితశైవభ్యుత్పత్తేః, (మాధుర్యమ్) క్షీరపదుపాయభావేసిస్వానుత్వమ్. తచ్చ (౨) “మాధుర్యమ్ పరమమ్” ఇత్యాదిషూక్తమ్. ద్వేషవతాంజిహాంసితానామపి దృష్టిచిత్రావహారిత్వేనరసావహత్వంవా. యేనశిశుపాలస్య తాదృశీచరకుదళా. అనన్యమసాం (౩) “మచ్చిత్రామద్వితప్రాణాః” ఇత్యాదుక్తావస్థాచ. వధోద్యోగప్రదశకావేషిహి సౌమ్యత్వమ్.

(౧) భారతీయ-

(౨) రా-బా-౧.

(౩) రా-బా

(౬)

(౫) వి-పు-౧౯-౨౧.

(౬) గీ-

(౭)

(౮) గీ-౧౦-౯.

మూ:-

గామిభ్యార్య చాతుర్య

(గామిభ్యార్యమ్) ఆశ్రితవిషయే “ఏవమనేన చిక్షీర్షితమ్” ఇతి పరిచేష్టుమశక్యత్వమ్; దీయమానగౌరవసం ప్రదానలాఘవానపేక్షత్వం వా. (బౌదార్యమ్) అన్యన్తైదదామిత్యభిమాన విరహేణ “పుత్రనతోప్రాప్తంభుక్తే” ఇతిబుద్ధ్యాదాత్మత్వమ్. ఇదవియద్దత్తం మయేత్యసృరణశీలత్వం వా. యద్వాసర్వందత్వాపి (౧) “ఋణంప్రవృద్ధమివమే” ఇత్యత్ప్రప్తత్వమ్ - బౌదార్యమ్. (చాతుర్యమ్) ఆశ్రితార్థేష్వ జడక్రియత్వమ్. యథా సానుబంధరావణవధేన విభీషణానభిషేకః. యద్వా జహృషే భారతంపురమ్” (౨) “సర్వగన్ధస్సర్వరసః”. (గామిభ్యార్య) ఆశ్రితరుక్కుచ్ఛయ్య నిన్తైత్తిరుక్కునువై ఒరువరాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కునరితాయిరుక్తై, అతావతు - తన్కొడైయిన్ శీఛైయుమ్ కొట్టుకొనుడు యశిఱుమైయుమ్ సారాతిరుక్తై; (౩) “యత్యదాబలదా”.

(బౌదార్య) ఆశ్రితరుదైయ అపేక్షితజ్గలై తానేగర్హకొడుక్తై. (౪) “ససర్వానర్థినోద్బుష్టా సమేత్యప్రతిబద్ధయ” (౫) “ఉదారాస్సర్వసైతే”. (చాతుర్య) ఆశ్రితదోషజ్గలై ప్పిరాట్టియుమతియాతపడి మత్తై

“ఏవ్యాహిప్రుల్లాంబుజవత్రనేత్ర” ఇత్యాదిషుప్రసిద్ధమ్. (గాంధీయమ్ భక్తానుగ్రహవదాన్యత్వాదేరాములతోదురవగాహత్వమ్. ఆశ్రితాపరాధేషుప్రతిగ్రహిత్పు నికషాదిషుసతోపిస్వజ్ఞానస్య గోపనేనదుష్టానత్వం వా. తదభిప్రాయేణహిసవజ్ఞానాస్యవిజ్ఞాతృత్వోక్తిః.

(బౌదాయమ్) పాత్రలాఘవందేయగౌరవంచానాదృత్యదాయవిభాగన్యాయేన ప్రత్యుపకారాదినిరపేక్షం వితరణరసకత్వమ్, ప్రభుత్వం దత్వాప్యత్ప్రప్తత్వంచ. అతఏవహ్యుధిసస్వర్వాన్ స్వయముదారానాహ. చాతుర్యమ్ - “రక్షణీయేషుజనయన్ప్రత్యయంతదా” ఇత్యాది ప్రసిద్ధ మతిశంకాశమునదోషగోపనాది రూపజడక్రియత్వమ్. యేనవిభీషణ సుముఖాదిషువిరుద్ధానప్రయమకూలయతి, శుభాశ్రయస్వాకార

(౧) భార-ఉద్యో-౧౮-౨౨. (౨) ఛాన్దో-౩-౧౪. (౩)

(౪) రా-ఆ-౧౬-౨౭. (౫) గీ-౭-౧౮.

— ۱۰۰ —

27.05.51

ఆశ్రీతవోనగోపనంవా - చాతుర్వేదో యథాప్రతిజీవనః. (నైష్యమే)

(౧) “నన్ను చేయంకథజ్ఞుని” ఇన్నునినిమిత్తమై.

భక్తిరహితయోగి నుండి వ్యాపకం. అభి. త్రైవరక్షణ విరోధి.
విరాసాచాకిరంప్రతిమే. ప్రకృతి, స్వస్థి, ప్రళయ, మే సత్యవికృతి
త్వం. యథా. 12. "జనానాం కర్మబంధం యతః" ఇతి. స్వస్థివాచన
పరబలే ప్రవేశనానుభూతి. "కర్మబంధం" ప్రవేశనతి అన్ని సకాలం
(పరాక్రమం). యథా "విన్నపిస్తుమే" ఇత్యాది.

సీ. ఆశీర్వాదయ ఆశీర్వాదయో హో సో-రక్షిత్వా-యన్నపుమామ్.

(3) 'సమ్యాగ్ దశ యోజనమ్' (సైగల్) ప్రత్యాహార శాస్త్రము

రక్షణప్రతిజ్ఞాభంగంనకలొత్తి. (౮) “సత్యవేయంకథిచ్చన”. (చైతన్య) అతుక్కడియాన సజ్జానానానా. అన్నభరమి ఇగ్జుగుణమ్ ప్రతి పక్షవిషయమ్. (శౌర్య) ఆశ్రితివిరోధితై అభయచ్చయ్యనల్లనాయుకుక్త. (పరాక్రమ) అభివక్తముచుకొనాలుచే విస్తై శేయ్యనల్లనాయుకుక్త.

ప్రదశ=నాద్యయల్పపామైః=మయవై రా గ్యాదికంచ జన్యతి. (ద్వైయమ్) శరణా
గతసంగ్రహే బోషప్రదశ=తైర సరజైర్యకంచనియత్సమ్. తథాచాహ (౧) “మిత్ర
భావేన సంప్రాప్తసంతృప్త్యజేయంకథంచన” ఇత్యాది. ధైర్యమ్. (౨) “అప్యహంజీవితం
జహ్యమ్” ఇత్యాదిమాత్రమత్యన్తాభి మతవియోగప్రసంగేవృత్తిస్స ప్రతిజ్ఞత్వమ్.
భీష్మరాత్రితప్రతిజ్ఞారక్షణాయ స్వప్రతిజ్ఞాభంగేవ్యేతాదృశ ప్రతిజ్ఞానీధ్విః. అతఏవ
(౩) “మ్యేఽపతెత్సృణివీయే=ద్విమనాక్ శకలభవేత్, సుప్యేత్తీయనిధిః కృష్ణేన
మమోఘంవచిభవేత్” ఇత్యాదిభిరవిరోధః.

వ్యత్యయేన వాక్చైర్యోగః ప్యాభ్యాత్వే. అతర్కితోపసతేషి బలవత్ప్రతి
 పదే సాష్ట్యధ్వనివిస్తృతం వాక్చైర్యమ్. యథాహుః (౪) “కపోలేజానశ్వా”
 ఇత్యాది. జవన్మసి మహబలేరావీసాగరేవ్యలంఘితే శిఖినణమఖిచ్ఛితాదగ్గా
 తోయంగుణం (కాయామ్) ఆనహయాస్మానిభీమకరయత్రస్యబలఇవనిభోయప్రవేశ సామ
 భ్యాయ్. యథాజ్ఞస్సానయుద్ధ మూలబలనిరూపణాదిషు. (పరాక్రమః) ప్రక్షిప్త్యపర

(၁) က-ယ-ဂ-၃. (၂) က-ဗ- (၃) ချာ-ဇ- (၄) က-

మూ; —

సత్యకామ సత్యసంకల్ప

అథభోగ్యగుణయుగమ్. (సత్యకామ, ఇతిచిత్త్యవిభూతిమత్త్విమ్ “కామ్య స్సప్రహాస్తరసకామః” ఇతిచిత్త్యకామః. (సత్యసంకల్ప) ఇతిచిత్త్య విభూతి మత్త్విమ్, సత్యసంకల్పః సుసంకల్పభయ విభూతిమత్త్వింవా.

అథవా, ధైర్యాదిప్రయోగుణాః ప్రతిపక్షవిషయాః.

(ధైర్య) మూలబలైసన్నిహితేషి పూర్వక్షణాన్న విశేషః.

(శౌర్య) అన్వృతస్థితే అనుకూలజనతద్బలప్రవేశనమ్. (పరాక్రమ)

(౧) “ప్రహర్తాచ” (౨) “భిన్నంభిన్నం శరైర్దగ్ధమ్”. (సత్యకామ)

కామ్యస్తఇతి కామాః. కామ్యమెత్త్వతః కామిక్కప్పడుమ్ విషయతై,

సత్యంకామాః యస్యసః సత్యకామః; కల్యాణగుణజ్ఞై యమ్ విభూ

తికై యమ్ శొల్లకిజతు. ఆశ్రితిర్ క్కనుభావ్యమాన గుణవిభూతిక

తేనై. (సత్యసంకల్ప) అమోఘమాన అపూర్వభోగ్యజ్ఞతై స్పృష్టిక్క

క్షమనాకై. ఆశ్రితసంరక్షణవిషయోమనోరథః కామః. సంప్రతి

హతోభవతీతిసత్యకామః. తద్రక్షణాయదేన మనుష్యాద్యనతార సంక

ల్పం అప్రతిహతోభవతీతి సత్యసంకల్పం, ఇగుణజ్ఞిరణ్ణుమ్ జగత్ప్రప్తి

క్కుమ్ ఉఱుప్పాకై యాలే మన్మథ జగద్రక్షణార్థమాకపుకూమ్.

నైస్యే” (౩) “భిన్నంభిన్నంశరైర్దగ్ధమ్” ఇత్యాద్యుక్తివ్యాపారః. (౨) “అభియా

తాప్రహర్తాచ” ఇత్యాద్యుక్తావిమాద్యోగుణావాసిత విరోధిభంగార్థా, దైయా

దయస్తయోవా. ఆశ్చేష్టప్రాపణార్థో గుణావాహ (సత్యకామసత్యసంకల్పేతి)

ఇహతౌభావప్రధానాకమధారయవృత్తేవా. కామ్యంతఇతి కామాః - స్వేసస్వా

త్రితైశ్చభోగ్యవిభూతయః, తేచసత్యాః - నిత్యాఇత్యర్థః. అమిత్యాభూతకామ

త్వమప్రతిహతేచ్ఛత్వంచనైర్ధక్య పునరుక్తిభ్యాంనాప్రతిపక్షేతమ్.

సత్యసంకల్పత్వమ్ - సావధతారాద్యలూపభోగ్యాంతర స్పృష్టా జగద్వ్యా

పారమీక్ష ప్రదానాదిభూచాఽమోఘ సంకల్పత్వమ్. తేనతత్సంకల్పాదభిమతలాభే

మూ; --

కృతిత్వ కృతజ్ఞతా

అథభ క్తరక్షా విషయము క్తిద్వా దిక కాదివిలక్షణగుణద్వయ మాహ (కృతీతి). ఆశ్రితకార్యపూరణం కృతార్థస్యమ్ - కృతిత్వమ్. యద్వాప్రతిమ్-క్రియా, తద్వత్త్వమ్. ఆశ్రితక క్తిన్యస్య స్వయం క్తి త్వమ్. యథా (౧) “అహంస్మరామి” ఇతి. కృతమేనజానాతి; సతు కిరిష్యమాణాంశ మక్సంతమితి (కృతీతి). యద్వా, స్వంమహాప్రతి ర్గత్సాధుక్తమ్, తదేవజానాతి. ఆశ్రితకృతంనోపం స్వకృతం శ్రేయ

(కృతిత్వ) ఆశ్రితర్ అపెక్షితిమిపిన్ద్రుల్ అన్దలాభమితిన్న తాయుక్తైః. (౨) “అభిషిచ్యచలజ్ఞా-యామ్” ఇనర్కణ్ కిర్తస్య జ్ఞతై యజ్ఞై యతానే యేజ్ఞియక్కిర్ణ్యుక్తై యెన్నపుమామ్. చదికర్ణ ణిక్తిన్న స్తరి. (కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెన్నము క్తి మాత్రత్రాతే విన్నుశెయ్యుమ్ కున్ద్రజ్ఞోపారాతే అజ్ఞయేగినై జ్ఞియక్తై. ఆశ్రి నిస్సంశయత్వంస్యాత్. ఉక్తగుణవగాఽదభికోపకారకం గుణద్వయమాహ (కృతిత్వ కృతజ్ఞతేతి) కృతమహావకారః - కృతజ్ఞానికస్తేతథాదృష్టిః. తద్వత్త్వంకృ తిత్వమ్, ఉపకర్తృత్వమిత్యభాః. యద్వా (౩) “అభిషిచ్యచలంకాయామ్”, ఇత్యాన్యక్తమాశ్రితకార్యపూరణేన కృతకృత్యత్వమ్ - కతావ్యశేపరణితేషు కృతికర్తృప్రయోగాత్. (౩) “సమేపాథాన్తికర్తవ్యమ్” ఇత్యుక్తంవినితానుస్థా ననైరపేక్ష్యం ధర్మప్రవర్తనాధానుస్థానత్వవాచివక్షితమ్, తేనాపివరోపకారా ర్థమేవ ప్రవృత్తత్వముక్తంభవతి. శ్రూయతేవ (౪) “నకర్మణావర్ణతోనోక నీయాన్” ఇతి. తథాచక్రత్యంశరమ్ “సససాధునాకర్మణాభూయాన్ నో ఏవాసాధు నాకనీయాన్” ఇతి. అథవా “అదికర్మణిక్తః” - కృతంకతావ్యత్యేనోపకాన్తిస్త మాశ్రితానాయద్ధితం తత్సంపూర్ణమేవానేన ప్రయోజకక్రూ ప్రిరభి మిత్యర్థః. నేనకృతంపరోపకారం ప్రత్యపి స్వనైన్రివశేషిత్వంవాకృతిత్వమ్.

కృతజ్ఞతా - పరః కృతస్యానుకూల్యలవస్యజ్ఞాతైరసం తాపకారకరణేషి

(౧) వరాహచర.

(౨) రా-బా-౧-౮౫.

(౩) గీ-

(౪)

మూ;— స్వాచిత వివిధవిచిత్రానంతాశ్చర్య

గుణాన్తు న్యావస్థానస్థానాయ భగవత్స్వరూపగతాః. అన్యథానస్థాతుంశక్నువస్తితిభావః.

అథభూషణాని, కటకమకుటాది జాతిభేదోవైవిధ్యమ్. ఏకైకానంతర భేదపరి విచిత్రశబ్దః. అనంతాశ్చర్యమ్-నిరతిశయాశ్చర్యమ్.

(స్వాచితేతి, † ఏవంవిధనానవనుక్తు శోభానహమాన దివ్యాభరణజలై చ్చుట్లకిఱుతు. జ్ఞానాదికల్ ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు అలజ్కారమాననోపాతి, విగ్రహత్తుక్కు ఆభరణజల్ అలజ్కారమాకై యాలే అవద్దై చ్చుట్లకిఱార్. (స్వాచిత) అనయనజల్ తాన్ ఒరుపఃపూత్రాప్సాలే తకుద్దిరుక్కై. (వివిధ) అనై తాన్ గానావాయిగుక్కై. అతావతు - కిరీటాదిభేదత్రాలే పలనకైప్పట్టిరుక్కై. (విచిత్ర) అజ్జలీయకమెన్ట్రాల్ “ఇడై చ్చిరిఁడై చ్చిరి” ఎన్నుమాపోలే ఓరోవకై కలిలేనానావిధమాయిరుక్కై. (వివిధ) ముత్తిన్ పడి, మాఁకిక్కప్పశియెన్దిఱువివిధభేదజైచ్చుట్లకిఱుతు. (విచిత్ర) కిరీటాదినూపురాన్తరూపవైచిత్ర్యజైచ్చుట్లకిఱుతెన్నుపుమామ్. (అనంతాశ్చర్య) ఎత్తైయిఱునవాశ్చర్యజై యుడైత్తాయురుక్కై.

ణాపేతి) ఏకైకగుణస్యావాంతరానేక గుణగర్భత్వం గణశబ్దేనవ్యజ్యతే. గుణగణా ఏవఓహూః-జలప్రవాహాః, తేషాంమహాణావ ఇవాన్యమేకాశ్రయభూత ఇతిభావః.

అథ స్వరూపస్య విగ్రహవర్ణనవచ్చ విగ్రహస్య శోభాతిశయహేతుభూతాని భూషణాన్యవ్యవై (స్వాచితేతి). ఉక్తస్వరూపరూపగుణవతిస్వస్యామరూపర్వంస్వాచితత్వమ్; కీరీటత్వాదిభేదస్య తత్త్వరూపాపాదానసిద్ధత్వాత్, ఆశ్చర్యశాస్త్ర్యపుధుగతైశ్చాత్ర వివిధవిచిత్రశబ్దా హేమరత్నముక్తాదిమయత్వేన తత్త్వదంవాంతరశివవిశేషైశ్చ ప్రత్యేకంవైషమ్యంబూితః. ఆనంతశబ్దశ్చాయేక విశేషకః. ఆసం

† (పా)విగ్రహగుణమాన సౌష్ఠ్య్యాదికలొపాత పూత్రాప్సాలే శాత్తిన్ కుటుమకుటాదిదివ్యాభరణజలై అనుస్థిత్తరుకుకిఱార్.

నిత్యనిరవద్యనిరతిశయసుగంధనిరతిశయ సుఖస్పృశనిరతిశయాజ్వల్య
ఉత్తిరోత్తిరం నిరవద్యత్వమనునధేయమ్. విగ్రహచింతాయామపి
పూర్వభావినీహిదివ్యాభరణచింతా. నిరతిశయసుగంధత్వాదికమ్-ఇతరభూ
షణవైలక్షణ్యమ్. (౧) “సర్వగంధస్సర్వరసః” ఇత్యాదివత్.

ఓరోవాభరణ చ్చేర్ త్తియై అనుభవత్తు ముడిక్కవొణ్ణాతిరుక్కై.
(నిత్యనిరవద్య) నిరవద్యజ్ఞానాయుక్కు మవద్దులు కు మ్ కా దా
చిత్తమాన అవద్యజ్ఞానాయుక్కుమ్. అజ్ఞానైక్కే నిత్యనిరవద్యజ్ఞ
నాయుక్కై. అథవా, (నిత్య) ఉత్పత్తినినాశరహితమాయరుక్కై.
(నిరవద్య) (౨) “సర్వస్థాభరణైర్మత్తమ్” ఎన్నికపడియే దివ్యాభరణా
ధ్రౌవీకళో చేతనరాకై యాలే తద్దాముడై యశోబై స్వార్థమన్తిక్కేయి
రుక్కై. చేతనరాయుక్పావ్ కుక్కు స్వార్థమెట్తిరుక్కై అవద్యమితే.
(నిరతిశయసుగంధ) “సర్వగంధః” ఎన్నికవిషయత్తుక్కుమ్ స్పృహవిషయ
మాయుక్కై. అతావతు - తిరువాభరణమ్ శాత్తినిల్ తిరుమాల్లై
శాత్తుక్కై పరిమళత్తుక్కుఱుప్పన్తిక్కే అలక్కారత్తుక్కుఱుప్పామ్మడి
యిరుక్కై. (నిరతిశయసుఖస్పృశ) అల్లాతవాభరణజ్ఞో అత్తుకుక్కు
ఱుప్పాక్కై యాలే భోగత్తిల్ వద్దాల్ కల్దుల్ దువేడ్దెనరుమ్. ఇవై యోవె
న్నిల్, పిరాట్టిమారోట్టైక్కలవియిలుమ్ కల్దుల్ దువేడ్దాతపడినక్కన్దనాది
కళోపాతి అనుపూలమాయుక్కుమ్. (నిరతిశయాజ్వల్య) విగ్రహ
కాన్తియైయుమాజ్వల్యత్వైయుముడై త్తాయుక్కై.

భేద్యత్వ వివక్షాయా మపరిమితశబ్దః పృథుతరత్వపరః. నిత్యనిరవద్యత్వాభ్యాం
ప్రాకృతభూషణ్యావృత్తిః. (౨) “సర్వస్థాభరణైర్మత్తమ్” ఇతి హినిత్యంరూపం
ప్రతిపాద్యతే. సర్వదానిరవద్యత్వేనవాకాదాచిత్తావద్యకజ్ఞాప్యదాసః. సర్వ
గంధస్యాపి దివ్యరూపస్యామోదాతిశయ హేతుతయానిరతిశయ సుగంధత్వమ్. అనభి
ముతకాతిన్యాద్యభావాన్నిరతిశయ సుఖస్పృశత్వమ్; సూర్యాదితేజోభిభావుకదివ్య
విగ్రహతేజసావ్యసభిభూతత్వాన్నిరతిశయా జ్వల్యత్వమ్.

(౧) ఛాన్దో-౩-౧౪-౪. (౨) పాశ్చరాతే - పౌష్కరసం

మూ, — కిరీటమకుటమాడావతంస మకరకుండలన్గై వేయకహ
రకేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభముక్తా దామోదరబద్ధస

(నుకుటమ్) కిరీటాగ్రావయనోనాయకాధారి. యద్వా, మకు
టమ్ శిరోభూషణమాత్రమ్. యథా (౧) “నాకుణ్డలీనామకుటీ” ఇతి.
కిరీటహంసమకుటమ్-కిరీటమకుటమ్. దివ్యశబ్దః; -సర్వతాఽప్రాకృతపరిః.

(కిరీటమకుట) కిరీటమాకిణ్డు - తిరునభిషేక త్తిన్ శుభ్రు.
మకుటమాకిణ్డు - మేలిల్ కవిప్పు. (చూడ) † తిరుచ్చుట్టి. (అవతంస)
తిరుచ్చెవిమలర్. (మకరకుండల) మకరాకారమాన తిరుత్తోడుకల్.
(గ్రైవేయక) తిరుక్కట్టుత్తిల్ ‡ శాత్తుమ్ తిరువట్టమణి ముతలానవై.
(హార) (౨) “వెరియనరై మూర్తిలి పేరారమ్బుణ్ణు” ఎన్నుమాపోలే
తిరుమూర్తిలి మడిత్తుశాత్తవేణ్ణుమ్బడిమాన తిరువారమ్. (కేయూర)
తిరుత్తోల్ వనై. (కటక) మున్దెయిల్ శాత్తుమ్ తిరువనైకల్. (శ్రీవత్స)
తిరుమణు. కీర్ముళ్ళవాభరణజ్జోపోలే పుడకొప్పితియోగ్యమన్దికే సర్వే
శ్వరత్వచిహ్నమాన ఆభరణమ్. (కౌస్తుభ) శ్రీకౌస్తుభమ్. బరుకాల
ముమ్ పిరియాతపడి అభినుతమాయ్ సర్వేశ్వరత్వ చిహ్నమాయిరుక్కుమ్
రత్నమ్. (ముక్తాదామ) ఏకావలీ, తిసరమ్, పచ్చసరమ్తుడక్కమాన
తిరుముత్తునడజ్జో. (ఉదరబద్ధస) తిరువుదరబద్ధసమ్. ప్రళయాపత్తు

కణిః కామకుట వ్యావృత్త్యా సవాఙ్మిత్యసూచనార్థం కిరీటశబ్దేన
మకుటవిశేషణమ్. ధారకపురుషభేదేనఽపి మకుటద్వైవిధ్యం శిల్పశాస్త్రాదీప్రసంగమ్.
యద్వా(౧) “నాకుండలీనామకుటీ” ఇతిప్రయోగాచ్చిరోభూషణమాత్రేమకుటశబ్దః.
అథవాకిరీటస్సోధ్వభాగోమకుటశబ్దేనోచ్యతే. మకరసన్నివేశం కుండలంమకరకుం
డలమ్; అవిభక్తలక్షణరూపస్యాపి శ్రీవత్సస్యభూషణ సమానతయా భూషణతోన్వీక్తిః.
తాదృశపుడకస్సానయోగాచ్చ. భూషణదేవతాధ్యానే తదభివ్యక్తిః. ముక్తాదా

(౧) రా-బా-౬-౧౦. (౨) ౩-తిరు-వ-౫౫. † (పా) తిరుచ్చుట్టి

‡ (పా) రేఖాత్రయగుహసూరసూర ముత్తుత్తిరుక్కట్టు

మూ;— పీతామ్బర కాశ్చీగుణనూపురాద్య పరిమితదివ్యభూషణ,
 క్కళితే జగన్మోక్షయోగ్యతే నైత్తుప్సోద్దాత్యభివృద్ధిత్తుక్కు పుట్ట
 జ్జట్టినాప్సోలే యరుక్తై. (పీతామ్బర) సర్వేస్వరత్వ లక్షణమాయ్
 తిరువనైయిలే పూత్తాప్సోలే సుసజ్జతమాయ్ పుంస్త్యావహమాయరు
 న్దుళ్ళ తిరుప్పీతామ్బరమ్. (కాశ్చీగుణ) అన్ద త్తిరుప్పీతామ్బరత్తుక్కు
 శోభావహమాయ్ అన్దరజ్జమాయరున్దుళ్ళ అరై నూల్ పట్టికై. (నూ
 పుర) భగవద్విషయ త్తి లిట్టివారెల్లారుక్కుమ్ ఇట్టియుమ్ తుత్తైయాన
 తిరువడికళుక్కు ప్రకాశకమానతిరుచ్చిలమ్ము. * ఆదిశబ్దత్తై, (౧)
 “పుడైయార్ పొన్నూలినన్” ఎన్దిపటపడియే అనుక్తమానతిరుయజ్ఞోప
 వీతమ్ కణైయాట్టి మోతిరమ్ ముతలానపట్టై చ్చొల్లుకిఱు. (అపరి
 మిత) (౩) “ఎన్దిల్ పల్కలన్” ఎన్దుమ్, (౨) “పలపలకేయాపరణమ్”
 ఎన్దుమ్ శొల్లుకిఱుపడియే తిరువాభరణజ్జుక్కు త్తోకై యిత్తైయెన్దిఱు.
 (దివ్యభూషణ) శుద్ధసత్వాత్మకమాయ్ దివ్యానయవజ్జుక్కుమ్ ఆభర
 ణజ్జుక్కుముణ్డానశేర్ త్తి యదుక్కుమ్ మడియాన ద్రవ్యవైలక్షణ్యమ్.

(స్వానురూపేతి) కీర్తీచ్చొన్న వాభరణజ్జుకోడు వికల్పిక్కలామ్బ
 డియాన దివ్యాయుధవర్గత్తై చ్చొల్లుకిఱు. (స్వానురూప) కీర్తీచ్చొన్న

మాని ఏ కావచ్చీరస రాడిని. పీతాంబరస్యభూషణతయోక్తి శ్లోభాతిశయహేతుత్వ
 మహాఘోతాద్యభిప్రాయా. యథా (౧) “అతసీప్రవృత్తసంకాశఃపీతసానాజనా
 దఃసః। వ్యభాజితసభామధ్యేహేమ్నివోపచితోమణిః” ఇతి. ఆదిశబ్దేన చ హస్త
 బంధాంగుళీయ కాదిసంగ్రహః. ఉక్తగుణోత్కర్షణహేతుభూత ద్రవ్యవైలక్షణ్య
 జ్ఞాపనాయ భూషణాయుధయోదిశవ్యశబ్దః.

ఏవమాశ్రితానామనుభవాత్థానిభూషణాన్యత్వా తదనుభవతద్రక్షణయో

(౧) తి.నాయ్-౩-౨-౪. (౨) తి.నాయ్-౪-౩-౫. (౩) తి.నాయ్-౨-౫-౬.

మూ;—స్వామరూపాచింత్య శక్తిశబ్ద చక్రగదాసేశాన్తాద్యసంఖ్యేయ

అభదివ్యాయుధాని. సక్తై కామ్యుభస్యసర్వాణాం ధకార్యశక్తి మత్వమ్—(అచింత్యశక్తిత్వమ్). యథా. (౧) “సహాయకృత్యంకింతస్య యేన సప్తమహాదుమాః । శైలశ్చననుధాచైనబాణేనై కేనదారితాః” ఇతి. పరశుటజ్జఖనిత్రాది కార్యమ్, ఏకేనసాలగిరిరసాతలభేదినాశరేణ హిక్యతమ్.

బలవీర్యాదీకలై యుద్దై య త్రిసక్తిను రూపమాయుక్తై. అథవా, ఆశ్రితవిరోధికలై అభ్యుచ్యేయ్యుమోృతు ఆయుధమాయ్, ఆశ్రి తరై ఉకప్పిక్కుమోృతు అధరణమాయురుక్కుమెన్దునూమ్. (అచింత్యశక్తి) సర్వశక్తియాన పున్నుడై య శక్తియై పురిచ్చేదిక్కిలుమ్ పరిచ్చేదిక్కువాణ్ణాతశక్తియై యుద్దైతాయుక్తై. † (శబ్దచక్ర గదాశాన్తా) ఇవై అజ్ఞుక్కు ముపలక్షణమ్. అసిశబ్దవిధురమాకవే కిడక్కిటతు. “పద్యనత్ర గద్యత్తుక్కుమ్ ఒరునియతియుణ్ణాయుక్కు మితే ” ఎన్దు పిల్లైఅరుళిచ్చెయ్నెర్. (అసంఖ్యేయ) ఇవై తాన్

రుజయక్తానిదివ్యాయుధాన్యాహ (స్వామరూపేతి) పూర్వోక్తవిగ్రహాది విశిష్టాపేక్షయా స్వశబ్దః. తత్తదానురూప్యం యథోచితంగాహ్యమ్. సర్వేషామాయుధానాం సర్వాయుధకార్యకరత్వాదచింత్యశక్తిత్వోక్తిః. కుతారటంకకుద్దాలాది కార్యం సాలశైలపనుధాతలభేదనమేకేనశరేణ కృతముచ్యతే, (౧) “విభేదచపున స్సాలా” (౧) “సహాయకృత్యంకింతస్య” ఇత్యాదిభిః. యదాన్వినిత్యసూరిసమావిష్టతయా తదిచ్చానుగుణ విచిత్రకార్యసామర్థ్య మిహవివక్షితమ్. ఉక్తంచోత్తర శ్రీరామాయణే (౧) “శరానానావిధాశ్చాపిధనురాయతవిగ్రహమ్ అన్యగచ్ఛంతకా కుత్సం సర్వేపురుషవిగ్రహాః” ఇతి. చక్రస్య హేతిరాజత్వేపి శంఖస్య పూర్వోక్తి స్సర్వశక్తైర్భగవతో మోక్షప్రదానశక్తిసూచకతయా అభ్యుపాేశతత్వాభిసాయా

(౧) (౨) రా-బా-౧. (౩) ఉత్తిరశ్రీరా

† (పా) (శబ్దచక్రగదాసేశాన్తా) ఇవై అజ్ఞాముపలక్షణమ్.

మూ; — నిత్యనిరనద్యనిరతిశయ కల్యాణదివ్యాయుధ,

నిరనద్యత్వమ్ - పూర్వ్యత్. నిరతిశయః కల్యాణత్వమ్ - శోభనా
వమాత్వమ్. తాన్యభరణకోటాపహినివిశన్తే.

ఎక్ష్ణితిరుక్కుమితే. అభరణజ్యోవాతిదివ్యాయుధజ్ఞభుక్తుమ్ తాకై
యిల్లామైయా లే ప్రధానమాన పంచాయుధజ్ఞైచ్చాన్న విత్తనై.
(నిత్య) ఉత్పత్తివినాశరహితజ్ఞభాయుక్తై. (నిరనద్య) చిన్నయరాకై
యా లే ప్రతిహాలనిరసనాదికళిల్ శక్తిప్రవృత్తిశ్చ స్వార్థమాయరాతేశే
షిక్కుఉలుస్వాయుక్తై. అథవా (నిత్యనిరనద్య) నాత్పల్ల మముజ్ఞాకై
యన్తి కే (౧) “మముజ్ఞాతనై నుతియ” ఎన్నిపడియే శత్రుశరీరజ్ఞిలే
తైకిత్తై క్కచ్చాన్తైయిల్ట్టాప్పో లే కూర్తైమిక్కిరుక్తై. (నిరతిశయ
కల్యాణ) స్వసమృద్ధతైలే సర్వచుగళజ్ఞతైయమ్ అత్తలై ముజ్జాక్క
వన్తైయైరుక్తై. అతావతు-ఆశ్రేతివిరోధినిరసనత్తిల్ వన్దాల్ ఈశ్వర
సజ్జల్పత్తిలుమ్ ముత్పాడ రాయుక్తై. (౨) “అతిముయ
లాభీయితే. (దివ్యాయుధ) అప్రాకృతవిగ్రహారాయుక్తై.

యథోక్తంపరమసంహితాయామ్ (౩) “సృష్టిబీజంతథాః ద్వంచక్రంస్థితినిబంధనమ్ |
గదాసంహారబీజంతు శంఖంముక్తినిబంధనమ్” ఇతి. వివమున్యత్రాపి.

అత్రపంచానాంకంఠోక్తిః ప్రాధాన్యాత్. పంచాయుధానిపంచభూతశక్తి
రూపాణీతి భాగవతేప్రీక్తమ్; ఆస్త్రభూషణాధ్యాయానిషు మహదాదితత్వరూపా
ణీతి - తదుభయం తాత్పర్య భేదాదవిరోధననేయమ్. ఆదిశబ్దేనకాలముసలాది
సంగ్రహః. సహస్రభుజవిశ్వరూపాదివిగ్రహేష్యా యథానామసంఖ్యేయశ్చ (౪)
“అనేకదివ్యాభరణం దివ్యా నేకోద్యతాయుధమ్” ఇత్యాదిభిస్సప్తక్తమ్; నిత్యనిరన
ద్యత్వం పూర్వవత్. శుభలక్షణపౌష్కల్యా దాభరణకోటాపహి నివిశ్యశోభాతి
శయహేతుత్వా దనుకూలతమప్రభావత్వాత్, ముముక్షుఃస్థేయ విగ్రహవిశేషణ
తయా మోక్షోపయోగిత్యాచ్చ నిరతిశయ కల్యాణత్వమ్.

(౧) తి-వా-౩-౧-౯. (౨) తి-వా-౨-౧౦-౫. (౩) పరమసం. (౪) గీ-౧౧-౧౦.

మూ:- స్వాభిమతినిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూపరూపగుణ విభ
వై శ్వర్యశీలాచ్యనవధికాతిశయా సజ్జ్యయ కల్యాణగుణగణ శ్రీనల్లభ,
అభదిన్యమహిషీవిశేషణానాం పూర్వనర్థసి, అథాతి నేనసి.

(స్వాభిమతినిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూప రూపగుణవిభ
వై శ్వర్య శీలాచ్యనవధికాతి శయాసజ్జ్యయకల్యాణ గుణగణేత్వాది)
శ్రీచొన్న విగ్రహాది వైలక్షణ్యమదైయ కాట్టిపరి త్రిసలావా
కాతపడి భోక్తృకళానమహిషీవర్తతై చొల్లుకిఱతు.

ప్రథమచూర్ణై యిలుమ్ ఇగ్గుణజ్జల్ ఉక్తమాయుక్కుత్తిరియ
ట్టుమ్ శొల్లుకిఱతు పునరుక్తమన్తోవెన్నిల్; ఇరర్ తామ్పిఱర్క్కు
ఉపదేశ్కిఱార్న్దియిలే అనుభవిక్కిరాతాయ్, అత్తాలే వసనాదరాతి
శయమ్ శొల్లువిక్కు చొల్లుకిఱారాకైయాలే పునరుక్తివోషమిలై,
అథవా, అజ్గు శరణ్యతైక్కుఱుప్పాకివనుళి చెప్పయ్తార్ ; ఇజ్గువాలభ్య
త్తుక్కుఱుప్పాకవనుళిచెప్పయ్కిఱార్. అల్లాతపదజ్జళుక్కుమ్ శ్రీచొన్నతే
అర్థమ్. (శ్రీనల్లభ) పరియన్ శోల్ శ్రీస్తేలే విఘ్నమావా లే అవన్తాన్ మేల్

అదైవంవిధభూషణాయుధాది విశిష్టస్య నిరుపాధికభోగ్యస్యభర్తుః ప్రధాన
భోక్తృత్వేనావస్థితాదేహిః ప్రతిపాదయన్ ప్రథమంవ్యాఖ్యేయే ప్రాప్యప్రావకదశ
యోనికాత్యానితత్వేన నిదిక్షాంతం త్రియమాదరాతిశయాదుక్తప్రకార విశిష్టత్వే
ప్రమాణదాహ్యద్యోతనాయలూపకవత్సునరాహ (స్వాభిమతేతి) శ్రియోవల్లభఇతి
విగ్రహే “నిత్యానుకూలస్వశః” ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావాయా శ్రియోవ్యసా
నిత్యనిరతిశయభోగ్య ఇతిదశికతస్పృత్, శ్రీవల్లభాయస్యేతివిగ్రహేతు ప్రియ
తమయాతయానివేదితంస ప్రత్యాఖ్యాతీతిఫలతి. ఉద్యశంచాభిమతత్వమ్ (౧)
“సజీవేయంక్షణమపి వినాతామసితేషణామ్” (౨) “సత్వహంతాంవినాసీతాం జీవే
యంహికథంచన” (౩) “కచ్చిన్నతద్ధేమసమానవణఃమ్, ” (౪) “మశలీయదికామ

మూ; — ఏవమ్భూత భూమినీశానాయక,

(ఏవమితి) లక్ష్య పేక్షయాభూమ్యాదీనామపిశేషత్వాభి
ప్రాయేణ పృథగుక్తిః, యథా, (౧) “యాభిస్త్యంస్తవబాహువృష్టి
భినరనస్వాభిప్రియం జ్ఞానునే” ఇతి.

విష్ణు మృడియాయురక్తే. (౧) “పిత్తర్ పనిమలర్ మేల్
పావైక్కు” ఎన్నక్కడవతితే. ఇవాల్లభ్యమ్. పురుషకారభావత్తుక్కుమ్
ప్రప్యతైక్కు ముఱుప్పాయిరుక్కుమితే. (ఏవమ్భూత) ఏవంవిధ వైలక్ష
ణ్యోపేక్షకళాన. (భూమినీశానాయక) (౨) “వడివిడైయిల్లామలర్ ముళి
మల్లై నిలమళి” ఎన్నక్కడవతితే. కీర్త “శ్రీనల్లభ” ఎస్తతు,
ఇట్లు “నాయక” ఎన్నిఱుతు - ఇనర్కళి పక్కల్ ముత్తైయాలే పరికూ
ఱుకైయుమ్, అవళి పక్కల్ ముత్తై కెడప్పరి మాఱుకైయుమ్; ఇమ్ముత్తై
కేడుతనక్కు ఇనర్కళి తగ్గళై యెమ్మితిక్కొడు త్తితేయిరుప్పతు.

స్థితిః” (౩) “మత్పక్రతేకాకమత్రేతు,” (౪) “యదిరామస్యముదాంతామ్,”
(౫) “దుష్కరంకృతవాస్థామః” ఇత్యాదిభిస్తాత్పయోవృత్త్యావ్యవృత్తే.

నిత్యనియతప్రాధాన్య తారతమ్యక్రమేణ క్రియాసహైకాసనస్థేదేవ్యతచ్ఛా
యాసంకాశతయాదర్శయతి (ఏవంభూతేతి). తదాహుః (౬) “దేవత్వామనుశి
యాసహ మహిదేవ్యస్సహస్రంతథా” ఇతి. ఉపదిశ్యమానధర్మాధారాదతిదిశ్యమాన
ధర్మాధారస్య స్వతంత్రత్వవైషమ్యావిరోధేన సామ్యంప్రవృత్తావ్యవృత్తే. పరమాపేషి
దేవీత్రయసంబంధః ప్రమాణసంపత్తః. యథోక్తంబలపాష్కరే । “దేవోవైకుంఠనా
థస్తు ఆసంతాసనసంస్థితః । నేవ్యశ్శీభూమినీశాభిః ప్రియైర్భావైష్టచాఖిలైః ॥
శంఖచక్రధరోనిత్యం జానుస్యస్తై కహస్తవాః । అభయప్రదహస్తశ్చ నీలజీమూతస
న్నిభః ॥ ధ్యాతవ్యోనిత్యలోకస్థాభుక్తిముక్తిఫలప్రదః” ఇతి. నిత్యగ్రంథోక్తధ్య
నేతు “నాగభోగేచిన్యస్తవామభుజమ్” ఇత్యేతత్సంహితాంతరమూలమ్. ఏతేనవణా
భుజాది విప్రతిపత్తిరపిరిస్తా. అచింత్యకత్తేరీశ్వరస్య స్వచ్ఛందవృత్తైః పరసంజ్ఞిత

(౧) తి-నె-౧౮. (౨) తి-వా-౯-౨-౧౦ (౩) రా-సు-౩౮-౩౯.

(౪) రా-సు. (౫) రా-సు-౧౫-౫ (౬) శ్రీగుణరత్నకో-౨౬.

మూ: — స్వచ్ఛన్దానువు త్రిస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదా

అభిపరిణామః సజాతీయవిజాతీయ వ్యావర్తకాకాగవిశిష్టమస్వరూపమ్; తస్మై ప్రతినియతకాలసమ్మన్విష్టతిః, ఈశ్వరేచ్ఛాంజ్ఞాత్వానువర్తనే నిత్యసిద్ధాంతిః; సంసారిణస్తు లిదనభిజ్ఞాంతి, తత్సజ్జుల్యాప్తనర్తనైతి భద్రాలభ్యవేతా, (భేదం) స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తివిశేషం, యద్వాసంసారి

(స్వచ్ఛన్దానువు త్రితి) ఇప్పటివిరాట్టిచూర్మోట్టచేర్ త్రియేతి జ్ఞాతుం స్వరూపలాభ మాయ్ అవరోకళోట్టకలవిక్కుకైలోడుమానమాయయి క్షిప్తిపరిణమతైచ్చులుకితితు. (స్వచ్ఛన్దానువు త్రి) నిత్యసూరికిల్ ముత్రయ త్రిన్దుపరిణామమవరోకళాకై యాలే స్వచ్ఛన్దానువు త్రికల్. సంసారికల్ ముత్రయతియామైయాలే సజ్జుల్యానువు త్రికల్. స్వచ్ఛన్దానువు త్రి స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదజ్ఞానతు - ఈశ్వరన్ యావరో శిలరైక్కొడ్డు యాలొరడిమైక్కొళ్ళ నిస్తత్తిరుక్కితాన్, అన్తవడిమై క్కునురూపమాన.

రూపేషి తత్తత్ప్రతిపత్త్యర్థం తత్తత్ప్రతిపత్తితోక్తా విశేషానాన్యోన్యం బాధమహాన్తి, యథాసరిసింహరూపే సప్తసప్తతిభేదాః, యథాచ “కృష్ణరూపాన్యసంతాని” ఇత్యుచ్యతే, ఏవంపరమ్యహాదివ్యపి యథోపదేశం సవకస్య సత్యత్వం. గీయతేచ (౧) “వశ్యమేషాథకరూపాణి శతశోధ సహస్రశః” ఇతి.

కవచిద్వల్ల భతయా క్వచిన్నాయకతయా నిదేశశస్య తత్తద్దేవ్యమగుణంతా త్ప్రయం గ్రాహ్యమ్. ఏవం దేవీవయంతై రామేడ్రితాతిశయస్య పరమభోగ్యస్య అరణ్య చంద్రికాత్వత్వదాసాయ నిత్యభోక్తృవర్గమాహ (స్వచ్ఛందేతి). సూరియోహిసావ్య మ్యభిహతం స్వయంసాక్షాత్ప్రత్యక్షత్వాత్పత్తియం సర్వంతదత్తం వినియమ్య తమ మవతంత ఇతి జ్ఞాపనాయస్వచ్ఛందానువు త్రిత్యుక్తమ్. (స్వశబ్దః) పూర్వోక్తవదీ శ్వర విషయః. స్థితిరిహ-స్వరూపస్య సవకకాలానువుత్తిః. ప్రవృత్తిరేషాంకైంకయక రూపావ్యాపార్య. స్వరూపాదీనాం భేదః తత్తత్ప్రతియోగ్యవేక్షయా విలక్షణవ్యవ

మూ;- ౨ శేష శేష తై కరతిరూపనిత్యనిరవద్యనిరతిశయజ్ఞానక్రియైశ్వర్యా
భ్యోనిత్యానాం వ్యావర్తకధర్మాః, స్వచ్ఛందానువుత్తిస్వరూపస్థితిప్రవృ
త్తయశ్చత్వర్థః. నిత్యనిరవద్యేతి - ముక్తవ్యాప్తుత్తిః. (క్రియా)
తైజ్జర్యమ్. (ఐశ్వర్యమ్) దేహేన్ద్రియాదినియమనమ్.

స్వరూపముమస్థితియుమ్ ప్రవృత్తియుమాయురుక్తైః. (౧) “భావజ్ఞేనకృత
జ్ఞేన” ఎన్నక్కడవత్తితే. (అశేష శేష తై కరతిరూప) ఈశ్వరనడిమైకొళ్ళు
మౌఘాతు అవోష్టాడిమైకళిల్ వ్యవస్థితరాయురుక్కు మత్తనైపోకి,
అవ్యాదరతైప్పార్తాల్ సర్వశేషవృత్తియిలుముజ్ఞానవాదరతైయే వడి
వాకవుడైయరాయురుప్పర్కళి.

దాస్యపకరణజ్ఞైచ్చులుకిఱతుమేల్. (నిత్య) ముక్తరైప్పోలే
ఒరుకాలుల్లామల్ ఒరుకాలుల్లాకైయన్దిక్కే ఎప్పోతుముజ్ఞాయురుక్తైః.
(నిరవద్య) జ్ఞానాదికళి స్వాత్కర్షహేతువాయురుక్తైః యన్దిక్కే
“ప్రహర్షయిష్యామి” ఎన్దుకైజ్జర్యత్తుక్కు అనుకూలగ్ధభాయురుక్తైః.
(నిరతిశయజ్ఞాన) అడిమైక్కుఱుప్పాన అనఙ్కుచితజ్ఞానమ్. (క్రియా)
జ్ఞానానుకూలమాన వ్యాపారిమ్. (ఐశ్వర్య) ఉభయత్తుక్కుమ్ సదృశ

హరహేతుభూతిఆకారః. అశేషత్యాదికం వ్యాఖ్యాతమ్. స్వరూపనిత్యత్వేన
త్వసాధారణవి సూరిపూరిశేషతఉక్తేన సదాసర్వజ్ఞత్వలక్షణేన నిత్యత్వేనముక్తవ్యాప్తు
త్తిః, నిత్యనిరవద్యతయావా. నిరవద్యత్వంహిదుఃఖాదిహోవగంధరహితత్వమ్. యథో
క్తమ్- (౨) “హతాభిలక్షణమలైస్సభావతః” ఇతి. జ్ఞానాదివిశేషణంవానిత్యనిరవద్య
త్వమ్; తేనకైంకయేన్వాధీనస్వాత్క కర్తృత్వ ప్రకురాహిత్యసిద్ధిః.

జ్ఞానస్వనిరతిశయత్వమీశ్వర జ్ఞానవత్సర్వ విషయత్వమ్. క్రియాయా ఐశ్వ
ర్యాశ్చ. నిరతిశయత్వం కైంకయేమాత్రస్థాన్యమ్. సర్వవిషయత్వేతు శరవత్సర్వ
శరీరత్వాదిప్రసంగః. అతఏవ శక్తానామవి జగద్యావిపారేషా దాసీనత్వ మిత్యా
పాతాస్తికవత్సోనిరస్తః. ప్రవృత్తిశబ్దేన క్రియాయాః పృథగ్విదిశప్రత్యాదత్ర
క్రియావిషయమైశ్వర్యమితివాయోజ్యమ్; తదప్యేషాం పరాత్థంపరాధీనంచ.

†(పా) అజ్ఞరాయ్ అప్రయరాయుక్కిలుమిరుప్పర్కళి

(౧) రా-అంగి-౨౯

(౨) స్తో-౪

మూ;— ద్వనంత † (కల్యాణ) గుణగణశేష శేషాశనగరుడప్రముఖ
నానావిధాన స్త పరిజనపరిచారి కాపరిచరిత చరణయుగళ.

(శేషాశన) సేనాపతిః. ఛత్రచామరసాదు కాపణ్య) సాధారణ శాస్త్ర
సనానావిధాని; తత్రపక్షకకోటినివిష్టాశ్చ అనంతాః. విమలాద్యభిసాయే
శోక్తిమ్ (పరిచారిశేతి).

మాన నియమన. సేనై ముతలియార్ పిరమ్మమ్మై కై యుగయు విత్తరై
నియమిక్కుమతువుమ్ అస్సత్తైక్కుఱుప్పాయిరుక్కుమితే. * ఆదిశబ్దతాలే
అను క్షణభాన గుణవిశేషజ్గళై నిన్నై క్కిఱతు.

(అనన్త) ఈశ్వరనుక్కు రక్షణవిషయమాన గుణజ్గళుక్కుత్తొకై
యిల్లాతాప్పొలే కై జ్గర్యానుగుణజ్గళాన గుణజ్గళుక్కుత్తొకై యిన్మిక్కే
యిరుక్కై. (గుణగణ) ఈశ్వరనుడై యరక్షణవిషయమాన గుణజ్గళుక్కు
ప్పొలే తిరళో తిరళాకవత్తికై యుల్లియ, తని త్తనియే కాణవరితాయరు
కై. (శేష) తిరువనన్దార్వాన్. (శేషాశన) సేనై ముతలియార్.
(గరుడ) పెరియతిరువడి, (ప్రముఖ) ఇనర్కళో తొడక్కమాన (నానా
విధ) చణ్డాదిద్వారపాలర్కళో కుముదాదిగణాధిపర్కళో ముతలానవిని
ధభేదజ్గళో. (అనన్తపరిజన) గుణజ్గళుక్కుత్తొకై యిల్లాతాప్పొలే ఇనర్
కళుక్కుమ్ తొకై యిన్మిక్కేయిరుక్కై.

(పరిచారికాపరిచరిత చరణయుగళ) ఏవంవిధజ్ఞానాదిశక్తై యు

ఆదిశబ్దేన కైంకర్యానుగుణబలవీయాది సంగ్రహః. తత్తత్తేవావిశేషనియతా
సంఖ్యాతావాంతరేచ్ఛాదివైచిత్ర్యాభిప్రాయేణ అనంతగుణగణకబ్ధిః శేషాదీనాంవిశే
షాః (౧) “తయనహసీకమ్” ఇత్యాదిజ్ఞానేషుద్రష్టవ్యాః. ఆసనవాహనసేనేకాద్వార
పాలాదిభేదేననానావిధత్వమ్; అనంతత్వమిహాసంఖ్యాతత్వమ్ పరిజనాశచత్రధారకా
దయః. పరిచారికాః అనుగ్రహవిమలాద్యాః. తథాకాంతివారుణీసుత్రవతీరుద్రా
సుకీర్తిప్రభృతయశ్శేషాదిపత్నయః. తా ఆపిహితేషాం యథాహాంసాస్తకి పురస్వా
మిసేవార్థాః. ఏవం (౨) “గుణై ర్దాశ్యముపాగతః” ఇతిన్యాయేనస్వామివిగ్రహ
గుణైరపి కైర్గుర్యైః పరితత్వమభిప్రేత్యాహ (పరిచరితచరణయుగళేది).

మూ; — పరమయోగివాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ,

ఉక్తస్వరూపరూప గుణవిభాషణాదీనాం పరత్వసౌలభ్యసాధారణత్వాత్, దివ్యలోకవిశేషాత్పూర్వం తదుభయమాహ (పరమేతి). పరమన (రూపమ్) నియంతృస్వరూపమ్. (పరమస్వభావః) సౌలభ్యనిరూపకాదన్యోనిరుపాధికధర్మః — స్వభావః. పరమయోగీత్యాదికమ్ —

దైయ విమలాదికశ్చైన్న; (౧) “శతంమాలాహస్తాః” ఎన్నిపడియే * మతిముకమడస్తైయరెన్న, నూత్రవతీముతలాన ఇవర్కళో మహిషికశ్చైన్న; ఇవర్కళాలో అడిమైశెయ్యప్పట్టపల్లీతైయదైయ తిరువడికైయదైయ నవే. ఇవర్కళోతామ్ పరస్పర భోగత్తుక్కు ఉఱుప్పాకైయన్తిక్కే అన్తిక్కైక్క ఉఱుప్పాయిరుప్పరితే. * అయ్యుఱుమమరర్కళళితపతియెన్తిక్కే పల్లీమ్.

(పరమేతి) సూరిభోగ్యమాన కైజ్జుర్యత్తినుడైయ స్వరూపమ్ శొల్లిల్లీక్కిల్, అన్దక్కైజ్జుర్యత్తుక్కు వర్ధకమాన దేశవిశేషతైచ్చిల్లకిఱుమేల్. (పరమయోగివాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ (౨) “ముక్తానాం లక్షణం హేతతచ్ఛేతద్విపనివాసినామ్” ఎన్నిపనకాదికళుడైయ వాఙ్మనస్సుక్కళాలో పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతస్వరూపస్వభావజ్జలైయదైతాయురైక్క. అతాదతు — పఞ్చోపనిషత్తయమ్, శుద్ధసత్త్వమయమెన్తిరళనినైత్తల్, శొల్లుతలో శెయ్యుమత్తనైయ్యియ “ఏవంస్వరూపమ్, ఏవంస్వభావమ్” ఎన్తి పరిచ్ఛేదిక్కపరితాయురైక్క.

ఏవన్నిత్యవిగ్రహదియ క్తస్యనిత్యసూరినేవ్యస్య ముక్తగమ్యున్నివాసస్థానమాహ (పరమేతి). పరమయోగివాఙ్మనసా పరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావేతి. సంబుద్ధ్యంతం శేచిద్వాన్యచక్షతే; తద్వాపూర్వోక్తానాంసర్వేషాంపరత్వసౌలభ్యోపయోగిత్యజ్ఞాపనాయతదుభయంస్వరూపస్వభావ శబ్దాభ్యాం వివక్షితమ్ స్వరూపనిరూపకం నిరూపిత

మూః - స్వాభిమతవివిధవిచిత్రాన స్తభోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానసమృద్ధా
దేశవిశేషణంవా. తథా - శ్రీవైకుంఠగవ్యోక్తేః. తదా, స్వరూపమ్ -
సన్నివేశవిశేష విశిష్టద్రవ్యమ్. తస్యభోగ్యతాప్రకారః - స్వభావః. వివి
ధత్వంజాతిభేదః. ఏకైకస్యస్యక్త్యానన్త్యమ్ - అనన్తశబ్దార్థః; ఆశ్చర్యతా

పభోగ్యపనిషణ్ణ యమాకైయా లే ఏకద్రవ్యమెన్నవోణ్ణాతు. అనేకద్రవ్యోపచయాత్మకమాకైయా లే నిత్యమెన్నవోణ్ణాతు. అన్తస్థా
రాపత్తియిల్లామైయా లే పరిణామస్వభావమెన్నవోణ్ణాతు. భగవత్సద్బ్ర
హ్మత్వా లే శిలవృక్షాక చ్చొల్లుకైయా లే ఏకరూపమెన్నవోణ్ణాతు. ఆకై
యా లే అశశుద్ధైయ రాయుకుక్కుమ్ పరమయోగిశిఖాబుమ్ పరిచ్ఛేది
క్కువోణ్ణాతాయుకుక్కుమాయత్తు దేశమ్.

(స్వాభిమత) (౧) “ అన్యుభ్యోమర్హస్తజ్ఞైకిన్త ” ఎన్గిటపడియే
ఆదరిత్తువర్తిక్కిటపడియాలే అభిమతమాయ్. (వివిధవిచిత్ర) నానా
విధమాయ్, (అనన్త) ముడివిన్తిక్కేయిరుప్పతాన. (భోగ్యభోగోపకరణ
భోగస్థానసమృద్ధ) భోగ్యజ్ఞాననప్రాకృతశబ్దాదివిషయదృశెన్న, భోగోప
కరణజ్ఞాన శూన్యనన్మాలై కళో పరిజనపరిచ్ఛేదాదికళెన్న, భోగస్థానజ్ఞాన

స్వరూపవిశేషకంచేతి ధర్మఃపర్గద్యయంవా. విషయతిప్తారోప్తమేషముఖాంతరేణాప
సరే నిగమితంస్యాత్. ఇతోపరమమక్తపరమవ్యోమప్రకరణకధనమ్. తథాచతద్విశే
షణతయేవ సప్తమ్యంతతేన శ్రీవైకుంఠగద్యే ప్రేతత్వతత్త్వమ్. పరమయోగిసః సాక్షా
త్కృతపరబ్రహ్మస్వరూపాశ్చేతద్యేవవాసినిః. (౨) “ యేతుముక్తాభవంతీహనరాభరత
సత్తమ । తేషాంలక్షణమేతద్దియచ్చేతద్యేవవాసినిమ్ ” ఇతిహిస్మయఃలే. పరమ
వ్యోమస్వరూపంశుద్ధసత్త్వమయమ్. తమసఃపరస్యాపిపరమవ్యోమస్వరూపస్యాప
పరిచ్ఛేద్యత్వమూర్ధ్వాదిభాగేనవ్యవస్థాప్యమ్. తత్స్వభావోభోగ్యతమత్వాదిరూపః.
వివిధశబ్దోభోగ్యప్రభృతిషు త్రివ్యవస్థేతత్యః. భోగ్యమప్రాకృతం స్వాశ్రయం

మూ:—నై కుఱ్ఱనాథ!

మాయ సర్వప్రకారత్తులుమతి శయితమాన శ్రీవైకుంఠత్తుకునాథ నానవన.

పరమపదత్తిలో భోక్తాక్తులై చ్చాల్లాలొచ్చిస్తతు (౧) “బట్టాడి యాల్ తిరుమకళుమ్ నీయుమేనిలానిచ్చు” ఎగ్గిటపడియే ఇనకొల్ భోగ త్తుక్కుక్కై తోడుమానమాసవాతార మొప్పుయ, “అహమ్, మమ” ఎన్నిరుప్పార్లొమైయా లే. ఆనాల్ శ్రుతి-(౨) “అన్నాదరి” ఎన్ఱభోక్తా క్కులై చ్చాల్లిబ్బొత్తెయోపెన్నిల్; తాన్ - అట్టువైక్కున్ఱచ్చునాడిఱళో స్సర్వస్థానాతిశయిత్వమ్. యథోక్తంషహభారతే “రమ్యాచిరామచరాచి. విమా నానిసభాస్తథా” ఇత్యుపక్రమ్య “ఏలేవై నిరయాస్తాతిస్తాసస్య పరమాత్మనః” ఇతి, “ఆత్మాకేవలతాంపాష్టా యత్రగత్వానశోచతి ! ఉద్యశంపరమంస్థానం నిర యాస్తేచతాద్యశాః” ఇతిచ.

“కుతి-గతిప్రతిఘాతే” ఇతిధాతుః, గతిరవగతిః, జ్ఞానప్రతిఘాతక కమణ ప్రసంగరహితా నిత్యసూరయోవికుంతాః, తైస్సంబంధాదత్రివైకుంఠశబ్దః-అప్రాకృ తిస్తానపరః.(౩) “విజ్ఞానసారథియన్దు మనఃప్రసహవాన్మరిః । స్వాస్వరః పారమా ష్టోత్తితద్విష్టోఽపరమంపదమ్” ఇత్యుదిభి స్తత్సిద్ధిః. అత్రిహిష్యతిరేకవిభక్తిస్వార స్యాత్ పరమేవోమ నిత్యాదిభిరైకాధ్యాత్మచ పరమపదశబ్దోపపరమాత్మ స్వరూపపరః; “నాకస్యపృష్ఠమరుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్” “దివ్యంస్థానమ. జరంచాప్రమేయమ్”(౪) “ఏకాంతిసః” ఇత్యురభ్య “తేషాంతత్పరమంస్థానంయదై వశ్యంతిసూరయః” ఇత్యాదిభిస్థానవిశేషస్య స్పష్టకైః, సచైతేషామండాంతవా తిభిఃగవల్లోకవిషయత్వమ్; తదంతవేత్తినాంసవేషాముత్పత్తి నాశశ్రవణాత్, ఏతస్యచ నిత్యత్వాక్షరత్వాజ్యోత్వకైః, “అంబంభిత్వాతథోద్ధతా” ఇత్యాదిభిరం. డవిహిభూతత్వసూచనాచ్చ. తథాపి త్రిగుణాంతర్భావోన్న్వీతిచేత్తన్న; తమ స్తత్త్వాదవాచాం సుఖాలోపనిషద్విచళయప్రతిపాదనాత్, ముక్తగతో శివా

(౧)తి-వాయ్.౪-౯-౧౦. (౨) తైళ్ళుగు-

(౩) కఠ-౧-౩.

(౪) వి-పు-౧.

మూ — స్వసజ్జ-ల్పానువిధాయిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తి

అథలిలావిభూతకః- నియమం ధారణశ్చసద్దమ్, (స్వసజ్జ-
త్వేతి. శేషత్వగూహ (స్వేతి). కాలస్యభ్రుకృత్యనన్తరాసుక్తిః

పాతి స్థోగోఽపరఃసంఘాయురుక్కు మిరుప్పపురుషార్థనూకైయా లే శోల్లి
ద్వీప్రత్యసి. అజ్ఞానాకిల్ “అహమన్నమ్” ఎన్త్రొడు విరోధిక్కు
మితే

(స్వసజ్జత్వేతి) ఇప్పడి అప్రాకృతమాన నిత్యవిభూతియైక్త
నుక్కు ఆవత్యైవతాయ్ లీలారస హేతువాన లీలావిభూతియోగమ్ శోల్లి
కిలశామేత్. (స్వసజ్జ-ల్పానువిధాయి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి) స్వసజ్జ-ల్ప
త్వేప్సిన్ శేష్స్థస్థ స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి కల్తైయుడై తాయ్.

కపాలప్రభృతతఃకుఃపర్యంతం తత్త్వభేదేన గంత్యదేశాభిధానాత్, (౧) “ఆది
తత్త్వవక్షంతిమసంపరస్తాత్” (౨) “జిమస్సంపరమేధాతాశంఖచక్రదాధరః” ఇత్య
దేశ్య. నాథుఃశ్చరః “నాథునాథ్యయాచిత్తవతావైశ్వర్యాశ్చ” ఇతి నాథతేరై
శ్వర్యాశ్చిత్వ వచనాత్. తస్మైకదివ్యదేశేభగవతఃపర్యంతం స్వేనాప్యపహ్నా
తుమశక్యమితిభావః.

ఏవన్నిత్యవిభూతియోగఉక్తః, అథతత్త్వేతిద్వంద్వలిలావిభూతియోగంనదన
(౩) “కారణంతుభ్యేయః” (౪) “యోబహ్మణంవిదధాతిపూర్వమ్” ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్య
ముముక్షుసమాశ్రయణీయస్య (౫) “యతోవాఇమానిభూతానిజాయంతే” (౬) “జన్మా
ద్యస్యయతిః” ఇత్యాద్యైక్తం లక్షణమప్యాహ (స్వసంకల్పేతి). బద్ధానామీశ్వరాభిమతా
పాప్రయశః ప్రవృత్తిరితి జ్ఞాపయతు మచిత్సరుభివ్యాహారేణ సవచిదచిత్సాధారణం
పరిజ్ఞానేనసంకల్పానువిధాయత్వమక్తమ్. ప్రకృత్యాదీనాం స్వరూపస్థితోర్విరీశ్వరనిత్య
చ్ఛాపశేననిత్యసిద్ధత్వమిహాభిప్రేతమ్. ప్రవృత్తిమతు సంకల్పజన్యత్వమ్. ప్రకృతేస్వ
రూపంత్రైగుణ్యైవ నిరూప్యమ్. సంసారిపురుషస్యతుసంకుచితజ్ఞానత్వేన. కాలస్యతు
కలమమూతాఽదిమయత్వేన. త్రయాణాంస్థితిః చూపకవత్. ప్రవృత్తిర్వాన్య
పార్య. అత్రప్రకృతిగ్రహణం ప్రాకృతానామప్రతిపక్షమిమ్. తేననారాయణశబ్దేన

(౧) పురుషనూ

(౨) రా-య. ౧౧౪-౧౫.

(౩) అధర్వశ్శా.

(౪) శ్లో-౬-౧౦.

(౫) తై-భృగు-

(౬) బృహ్మసూ-౧-౧-౨.

మూ; — స్వశేషతైకస్వభావప్రకృతిపురుషకాలాత్మక

ప్రకృతియావతునత్వాదిగుణతయాత్మకమాయా అనన్తమాయా
విచిత్రమాన అవస్థావిశేషరూపపరిణామత్తుక్కు సమర్థమాయరుస్తుశ్చ
ప్రభాసమ్. ప్రకృతిక్కు స్వరూపమావతు - నత్వాదిగుణమాన బడ
త్వమ్. స్థితియావతు - చేతనరుక్కుభోగమోక్షసాధనానుష్ఠానత్తుక్కుమ్
ఫలానుభవత్తుక్కు ముపకరణమాయరుక్తైక్కు. ప్రవృత్తియావతు - తద
ర్థమాక భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థాన రూపేణపరిణమిక్తైక్కు.

సంసారిచేతననుక్కు స్వరూపమావతు - అచిద్విశిష్టాకారత్వమ్.
స్థితియావతు - అన్నాదికభాల్ధరిక్తైక్కు, ప్రవృత్తియావతు - పుణ్యసా
పరూపకర్మానుష్ఠానమెన్న, తత్ఫలానుభవమెన్న; ఇన్తై. కాలత్తుక్కు-
స్వరూపమావతు - అచిత్త్వమ్. స్థితియావతు - చేతనాచేతనజ్ఞాని
జ్ఞైయ పరిణామగ్రభుక్కు నిర్వాహకమాయరుక్తైక్కు. ప్రవృత్తియావతు -
నిమేషకలాకాస్థాదిరూపత్వాలే ఉత్పత్తివినాశాదికప్రవర్తివిక్తైక్కు.

(స్వశేషతైక స్వభావ) అనన్యార్థశేషమాయరుక్తైక్కు. (ప్రకృతి
పురుషకాలాత్మక) ఇష్టవిష్టప్రకృతిపురుషకాలస్వరూపమాయా

“సరాజ్ఞాతానితత్వాని” ఇత్యాదుక్తనిరుస్తుశ్చతై; ప్రకృత్యాత్మకజగదుత్పా
దాకారకత్వసంగ్రహః. లిలావిభూతేరశేషత్వాప్యశేషత్వ భక్తిమసంభవస్థానత్వా
త్తదవనోదనాయాత్ర స్వశేషతైక స్వరూపత్వముక్తమ్. శేషశ్చస్య శరణక్షణత్వ
సిద్ధియావత్ప్రకృత్యవిహవివక్షితమ్. తథానిరుపాధికాన్యశేషత్వ గాఢిత్యవ-
అత్రశరీరస్వభావేష్యభేదత్వాదిషు సంకల్పనువిధాయిత్యక్తా నిఃకాన్యత్వ
శాబ్దమ్. ఆభేదత్వమగ్రభివేతమ్.

ప్రకృత్యాత్మకత్వం భోగ్యభోగోపకరణాదా. సమప్తిప్రతిపురుషవిభాగరూప
తయా పురుషాత్మకత్వం భోక్తృవగే. అత్రభోక్తృత్వం కమాకాధికమ్.

మూ;— వివిధవిచిత్రానస్త భోగ్యభోక్తృవర్గభోగోపకరణ భోగస్థాన
రూపనిఖిల జగదుదయవిభవలయలీల,

ప్రకృతిపురుషయోస్సంయోగవియోగహేతుత్వాత్. (౧) “తస్మై స
యే న్యేనధృతేవియుక్తే రూపాంతరమ్” ఇతి హ్యుచ్యతే. శబ్దస్వరూపి
రూపేణ - నైవిధ్యమ్. తదవాంతరభేదయా-విచిత్రత్వమ్. నిఖిలశబ్దేన
బ్రహ్మాదివ్యావృత్తిః.

(వివిధ) అతపవవివిధమూయ్ (విచిత్ర) విచిత్రమూయ్. (అనస్త) అనస్త
మాయుర్దుష్కృ. (భోగ్య) భోగ్యమెన్న (భోక్తృ) భోక్తృవర్గమెన్న,
(భోగోపకరణ) భోగోపకరణజ్ఞశ్చ, (భోగస్థాన) భోగయోగ్య
మానస్థాన విశేషజ్ఞశ్చ, (రూప) ఇవబ్రహ్మ వడివాకపుడైయ.
(నిఖిలజగదుదయ విభవలయలీల) సకలలోకజ్ఞశ్చినుడైయ ఉత్పత్తిస్థితి

పరమపజ్ఞేతు నిరుపాధికభోక్తృకాం సతామప్యనుక్తిస్తత్రత్యానాం స్వాధీనస్వా
ర్థభోక్తృత్వభిరూహిత్యాభిప్రాయేణ. క్షణలవాదిషుకాలావచ్ఛేదేషు కాల్యాత
శత్యమ్. తేషాంజగచ్ఛబ్దేనగ్రహణం అభూదస్తిభవిష్యతీత్యాదిరూపేణ జగద్విశే
షణత్వ ప్రతిత్వసారాత్. శ్వాప్తస్యాపి కాలస్య లీలావిభూతిమాత్రే వత్తమ్. (౨)
“కాలంసవచతేతత్సకాలస్తత్రవైప్రభుః” (౩) “కలముచూర్తాదిమయశ్చ కాలో
నయద్విభూతేః పరిణామహేతుః” ఇతి. నిత్యవిభూతేరకాలకాల్యత్వజ్ఞానసార్థమ్.
తత్తత్తత్తదనిత్యసద్భావే లీలావిభూతి వత్కాలనియమోనాస్తీతి విశేషః. భోగ్య
ప్రభృతీసర్వం ప్రత్యేకంఽవిభవమ్. తత్తదవాంతర విశేషవివక్షయా విచిత్రత్వోక్తిః;
అశ్చర్యతయాశా; (౪) “జగదేతస్మహాశ్చర్య రూపంతస్యమహాత్మనః” ఇతి హ్యు
చ్యతే. ఏకైకవక్తృత్వేనా మసంఖ్యాతత్వా దసంతత్వమ్. భోగ్యభోగోపకరణా
దివిభూషణవత్. ప్రాకృతత్వాదిరూప విశేషః. భోగచ్ఛాత్ర సుఖదుఃఖానుభవాత్మకః.

మహదాదీన్య సంతబ్రహ్మజ్ఞాదీనిచ సంఖ్యజ్ఞాతానిఖిలశబ్దేన కతివయజగ
త్కారణవిరించాదివ్యావృత్తిః. నిఖిలజగదుదయాదేరేకైకవైవ బ్రహ్మలక్షణత్వే

చంహరణకై లీలై యాక వుడై యవనే? విచిత్రమాకై యావతు - నానా విధమాయరుక్కై. అనన్తమాకై యావతు - తొకై యిన్దిక్కై యిరుక్కై. భోక్తృవర్గమావతు - దేవాదిశరీరజ్జలిలే అహంబుద్ధియాలే స్వతన్త్రరాయ్, శబ్దాదివిషయజ్జఘక్కు భోక్తాక్కళాకై. బ్రహ్మదికళాక్కు స్రష్టృత్వాదికళాజ్జాకిఅతు - ఈశ్వరసుక్కు ఉపకరణతయా వల్లతు, స్వతన్త్రతయావల్ల. అనాల్ దుఃఖరూపమాయరాతోవెన్నిల్, అవరోకళుక్కు తపఃఫలయాయ్ వన్తలాకై యాలే సుఖరూపమాయరుక్కుమ్. నిత్యవిభూతియోగత్తాల్ వన్తపూర్తియుడై యనాకై యాలే ఈశ్వరసుక్కు ఇతులీలై యాయరుక్కుమ్. అక నారాయణశబ్దాగ్రమ్ శొల్లిల్ ద్రాయ్ తు.

† (సర్వేశ్వరన్ తిరువడికత్తై) అశ్రయిక్కలావతు - ఉపేయరుచియుమ్ ఉపాయాధ్యవసాయముముణ్డానాలాకై యాలే అతినుడై య సిద్ధ్యర్థమాకముతల్ చూడై యిలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కార్: ఇరణ్డామ్ చూడై యిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే అజ్జెప్రాప్తరానార్,

సంభవత్యపి వ్యప్తిపుష్ట్యాదిసీత్యాసంభవంతిం శిన్నకతృకత్వశంకాం నిరసితు మిహ త్రితయోక్తిః. జగన్నిష్ఠానామదయవిభవలయానాం బరమపురుషలతోక్తిస్సహ శరీరతయా తద్దక్షిణ్యదురపేణ తత్తదవస్థాభవతిత్యుపాదానత్వ సూత్రసాధానం. పరిపూర్ణతయా ప్రయోజన నిరపేక్షస్యకథంజగద్వ్యాపార ఇతిశంకానిరసనాయ లిలాశబ్దః. (౧) “క్రీడతోబాలకస్యేవ” (౨) “క్రీడాహురేరిదంసర్యమ్” (౩) “హరే విరహరసిక్రీడాకంతుకైరివంతుభిః” (౪) “లోకపత్నీలకైవల్యమ్” ఇత్యాదిభిస్తత్త్విదిః. లీలారూపప్రయోజనవతోప్యవంత్తనమస్తకామత్వంసర్వత్రావిహితేచ్ఛత్వమ్.

† “సర్వేశ్వరన్ తిరువడికత్తై” ఎన్నిఅతుముతల్ “ఎన్దుకూప్పిర్త్తాన్” ఎన్దుకుళవాకఅభికిపామ్. (౧) వి-పు-౧-౨-౧౦. (౨) (౩) (౪) బ్రహ్మసూ-౨-౩౩.

అనన్తరమ్, ఆశ్రయణీయరావారాచెన్నుమపేక్షైయితే(౧) “కారణస్తుభ్యేయః” ఎన్నుమ్, (౨) “యోబ్రహ్మణం విదధాతిపూర్వమ్” ఎన్నుమిత్యాదియాలే సకలజగత్కారణభూతనాన నారాయణనే ఆశ్రయణీయనాక వేక్షణకైయాలే “అఖిలహేయ” ఎన్నిజచూర్ణైయితే నారశబ్దవాచ్యజ్ఞభుక్కాశ్రయమాన దివ్యాత్మస్వరూపతైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ స్వరూపమణిజ్ఞభుక్కు ప్రకాశకమాన దివ్యమజ్జళవిగ్రహతైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, అవిగ్రహాత్తుక్కు అలజ్కారమానదివ్యాభరణజ్ఞైచ్చొల్లి అనన్తరమ్, ఏవంవిధమానవద్బుక్కుక్కావలన దివ్యాయుధవర్ణజ్ఞైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, ఇబ్బోగతైక్కాట్టిలెరిత్తనిలావాకాతపడితల్లెసిర్ ప్పాట్టిలే యిరుద్దనుభవిక్కుమ్ మహిషికల్లెచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ ఇచ్చేర్ త్రియమైక్కణ్డనుభవత్తుత్తోద్దైర్దుతిక్కొడుత్తు ఎదుత్తుకైన్సిట్టిప్పరిమాణుమ్ దివ్యపరిజనజ్ఞైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ కైజ్జర్యత్తుక్కేకాన్తమాయ తద్వర్ధకముమాననిత్యవిభాతియైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ సృష్ట్యాదికభుక్కు విషయమానలీలావిభాతినాథత్వతై ప్పేళియరుళీనార్.

ఇనిఆశ్రయిక్కైయితేఉత్పత్తు; అవ్వాశ్రయణత్తుక్కు ఉపయోగియాన గుణజ్ఞైచ్చొల్లికిజతుమేల్ (అపారకారుణ్యేత్యాదియాలే). నడువే ఎట్టుగుణజ్ఞో శొల్లానిస్తతే; అవద్ద్రాల్ శొల్లికిజతెన్నెన్నిల్; మేల్ వణ్ణిప్పకు కిజవాశ్రయణత్తుక్కుఱుప్పాయ్, కీర్థ్చొన్నవద్ద్రై అనుభాషిక్కిజతు మాయిరుక్కిజతు. కీర్థ్ ఆశ్రయణీయనే చొల్లిద్ద్రాకిల్, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కవమైయాతోవెన్నిల్, అమైయాతు. ఆచార్యోపదేశపూర్వకమాయితే ఆశ్రయణమిరుప్పతు. అవిష్టత్తిల్ ఆచార్యోపదేశముఖత్తాలే అవనేప్రాప్యప్రాపకజ్ఞైష్టధ్యవనిత్తుఅనన్తరమాశ్రయిక్కవేక్షణమ్. అల్లాతపోతు అవనుడై యరిక్షకత్వత్తిలేయాతల్, ఉపాయత్వత్తిలేయాతల్, అతిశక్తైన్డక్కుమాకిల్, ఆశ్రయిత్తవనాక

మాట్లాడు. ఆత్మయాత్ర, (౧) “అనన్యసాఢ్యేనాన్యధేషు మహావిశ్వాస
పూర్వకమ్ | తదేకోహయతాయాన్వాప్రపక్షకమ్” ఎన్నుమ్ నన్యాయా
లేష్యేచ్ఛాస్సనారాయణత్వజ్ఞే అనుధాషిస్తుక్కోక్తుం అపిన ఉవాచాయా
పేయజ్జకేనస్యవసిక్కితార్.

ఇరజ్ఞామ్చూర్ణయిలే పిరాట్టిప్రసాదతాతే శామ్వెల్లొనర్లజ్ఞే
అనుసన్ధిక్కితార్. కీర్తనాలుగుగణభుమ్ నృప్తిక్కుఁబుంబు. మేల్ నాలు
గుగణభుమ్ ప్రాప్యత్వత్తుక్కుఁబుంబు. “సత్యకామ, సత్యసంకల్ప, ఐర
బ్రహ్మభూత” ఎన్నితవైలీలావిభూతిచూర్ణయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కి
ఁటతు. “పురుషోత్తమ, నారాయణ” ఎన్నితవైగుణచూర్ణయోడే అన్వ
యిత్తుక్కిడక్కిఁటతు. “మహావిభూతే, శ్రీవైకుంఠాభ” ఎన్నితవైనిత్య
విభూతిచూర్ణయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఁటతు. “శ్రీమన్” ఎన్నుమతు
మహిషీచూర్ణయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఁటతు. “శ్రీవైకుంఠాభ”
ఎన్నితవతు - ఆశ్రయిత్రాలడిమైకొఱ్ఱుమ్ దేశతై చొల్లుకిఁటతు. ఆశ్రయ
త్రాల్ పిన్నై అడిమైశెయ్ కై వోలేకాణుమ్ శేషభూతిమక్కు కృత్యమ్.
ఇత్రాల్ అడిమైకొఱ్ఱుమ్బడి ఆశ్రయిక్కైయే ఆశ్రయణమెవ్వుతాయ్ తు.

(సత్యకామ) “కామ్యన్నిప్రహస్తరంకామం” ఎన్దు నిఖణు.
కామశబ్దమ్స్మరనై యుమ్ ఇచ్చక్కిప్పడువత్తైయుమ్, ఇచ్చెన్దైయుమ్
కొల్లుకిఁటతు. కీర్తే “సత్యకామ” ఎన్దుతు - ఆశ్రయిత్రార్ క్కునుభావ్య
మాయ్, అవ్యభీయా లేతనక్కుమ్ కామవిషయమాన విభూతిన్దై చొల్లు
కిఁటతు. ఇజ్జు, “సత్యకామ” ఎన్దుతు - లీలార్థమాక ప్రకృతి పురుష
కాలజ్ఞై న్నప్రహవిషయమాక పున్దైయవనెన్నిఁటతు. కీర్తే కామిక్కుప్పడు
మవల్లై చొల్లిల్లై. ఇజ్జు కామతైచొల్లుకిఁటతు. సత్యశబ్దమ్ - నిత్య
వాచి. నృప్తిక్కు విషయమాన పురుషసమష్టి. సృష్టరాన చేతనర్ క్కు
భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానరూపై యాన ప్రకృతి, ఇవల్లై కర్మాను

గుణసూక్ నిర్వహితైక్కు కాలమ్. జగత్సృష్ట్యాదికల్ బ్రహ్మాది కిళుక్కు తపసిఫలమాకై యాలే భోగరూపమాయరుక్కుమ్. ఈశ్వర నుక్కు లీలై యాయరుక్కుమ్ నిచ్చిమాకై యాలే.

లీలై యాన్లికణు - చేతనను బద్ధకిముసూయ్, నాశ హేతువు మాయ్, ఈశ్వరనై యుమేదుటైత్తు అనర్థానహమాయరుక్కు, ఈశ్వర నుక్కు సృష్టహవిషయమానానెన్నెన్నిల్, “శుకోముక్తం, వామదే వోపిముక్తం” ఎన్నికపడియే ఒప్పిరణ్ణువ్యక్తియిలే ఫలిక్కాగ్గణితితే. అన్నతై యాయుద్రీతు ఇననుక్కు సృష్టహైవిత్తైక్కిటతు. ఆకై యితే అభీత్తభీత్తుస్పష్టిప్పతు, స్థితిప్పతు, అతిప్రవృత్తమానవాతే సంహరిప్పతు, పిన్నెయుమ్ ఇతుతన్నెయే శెయ్యానిట్కిటతు. ఎన్నో లవెన్నిల్, ఒరుక్షేత్రిమ్ నెడుజ్జాలమ్ ఇట్టితై యాయ్ పోకానిన్టాలుమ్ ఒరుకాల్ ఫలిక్కాగ్గైయాలే అభీత్తభీత్తు ప్పయిర్ శెయ్యుమ్ కర్ణ శనైప్పాలే.

(సత్యసజ్జల్ప) కీర్తే “సత్యసజ్జల్ప” ఎత్తతు - ఆశ్రయితార్ క్కు అనుభావ్యమాన అభూర్వభోగజ్జలై త్తన్నినై వాలే సృష్టిక్క వల్లనెన్దెక్కాక. ఇజ్జుసత్యశబ్దమ్ - అమోఘవాచి. ఇజ్జు “సత్యసజ్జల్ప” ఎత్తతు - లీలైక్కు హేతువాన సజ్జల్పమ్ - అప్రతిహతమా యరుక్కుమెనైక్కాక. అతావతు - ఇవద్రీత్తై అమోఘమాక త్తన్ని నైవిలే సృష్టిక్కవల్లనాకై. బ్రహ్మవినుడైయ సజ్జల్పముమ్ మోఘ మాయరుక్కుమ్. ఎజ్జనెయెన్నిల్, సనకాదికలై త్తన్నినై వాలేజగత్సృష్టిక్కుఱుప్పాక సృష్టిత్తాన్. అవర్కళోవెన్టాల్, ముముక్షుక్కళాన వెజ్జ లుక్కు ఇచ్చెయలాకాతు. ఉనక్కేయామి త్తనై యెన్టు ఇక్కోన్దుపోనార్ కళో. తాన్ సృష్టిత్తవనురక్తళో కైయిలేవేదజై ప్పటికిదుత్తుత్తాన్ ఈశ్వరన్ కాలిలేవిదున్దు “వేదామేపరమంచక్షుః” ఎన్దుకూప్పిట్టాన్.)

దూరము;—

సత్యకామ, సత్యసంకల్ప

అథ యో ఉక్తాకారేషుసనూఖ్యాప్తకప్రమాదయంతి నిర్మితమేతి) నిర్మితమేతి త్వస్థిం. (సత్యసంకల్పేతి) లీలావిభావయంత్యస్థిం. నిమిత్తమాత్రత్వం సత్యసంకల్పతయా సిద్ధమితి ఉపాదానతాపవ్యభి

మేలే అవనుడైయ తిరునడికళిలే శరణమేళుకున కులు అస్సాక స్పష్టములెలాక ప్పమమార్థము కైతైయాన కై క్కర్కపర్క వనూన నమ ప్పవై యడదలపనిట్టవపుక్కెన్దు అనుభిచ్చెయ్కెకార్ ఎట్టుస్వభానత్తాలే.

(సత్యకామ) చేతనరుడైయ శరీరసమ్బంధత్వమున స్పష్టము ఉపకరణమాన నిత్యపదార్థజలే యుడైయవనెగ్గిఱతు. (సత్యసంకల్ప) స్పష్టస్థిరమానసంకల్పము సంకల్పమే అమోఘమాయిరుక్కు మె గ్గిఱతు. గుణచూడైయిలే ఇన్విరణ్ణగుణముమే ఉక్తమాంబుక్క, ఇజ్జుమొన్నాల్ పునరుక్తమన్తోవెన్నిల్, అజ్జుగుణసద్భావత్తుక్కుఉఱు ప్పొక్చొల్లిదోలు, ఇజ్జుస్పష్టస్థిరమాన చొల్లైయాలే దోషమిల్.

ఏవన్నారాయణశ్లోకం శరణ్యత్వం యథానిరుక్తిసంబోధితమ్. అథసత్యకామేత్యాదేః పూర్వా పరమేశ్వరైః పరిహరాయపాగ్గుతేష్వివాదేష్విదం సమాఖ్యాప్తకప్రమాదేతితత ఇతికేచిద్వాచ్యచఖ్యం. తత్రపతంజలసమాఖ్యాత్వంప్రకృష్టమ్, సత్యకామదికదానాం కథంచిత్సమాఖ్యాత్వం కల్పనమ్. పరమేశ్వరభూతిత్యక్రతు బ్రహ్మకబ్ధమాత్రం సమాఖ్యా - ఆస్యథాపి నామత్వకల్పనేగౌరవంస్యాత్. అత్ర పరశద్వేన విశేషణంత్యవచారిక ప్రయోగవ్యవచ్ఛేదార్థమ్. సత్యకామ సత్య సంకల్పశ్చై పూర్వం విశేషణమాత్రపరతయోక్తా. ఇహతు తత్ప్రమాణతయాయథాశ్రుతిత ద్విద్విద్విదయతయేతివిశేషి. లీలాపదసూచితం జగన్నిమిత్తత్వమపి సత్యసంకల్పత్వేన స్థాపితమ్. జగదుదయాది లీలాత్వద్యోతిత ముపాదానత్వంతు

† (పా) ఉక్తార్థమ్.

మూ; — పర బ్రహ్మభూత, పురుషోత్తమ,
 ప్రయన్నాహ (పరబ్రహ్మభూతేతి). ఉపాదానత్వేపి చిదచిద్దతదోషా
 స్పృశత్యనూహ (పురుషోత్తమేతి). “ఉపాదానభూతస్యకథంజగద్వై
 (పరబ్రహ్మభూతి) (౧) “బహున్యామ్” ఎన్నికపడియే జగదాకారనాయ
 బృంహితనాకై. పూలచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమేయితేకార్యమానజగత్తుమ్.

(పురుషోత్తమ) పురుషాణాముత్తమః. “పురుషాణామ్” ఎన్ని
 కబహుశచినత్తాతే త్రివిధచేతనరైయుమ్ వ్యావర్తికీకృతు. పురుషః,
 ఉత్పరుషః. ఉత్తరపురుషః, ఉత్తమపురుషః. పురుషరాకితార్ -
 అచిద్వ్యావృత్తరాన బద్ధచేతనర్. ఉత్పరుషరాకితార్ - బద్ధరిల్
 వ్యావృత్తరాన ముక్తర్. ఉత్తరపురుషరాకితార్ - ముక్తరిల్
 వ్యావృత్తరాననిత్యర్. ఉత్తమపురుషరాకితాన్ - సూరికళిల్ వ్యా
 వృత్తనాన ఈశ్వరన్.

బద్ధర్ - హేయకారరాయరుప్పర్. ముక్తర్ - హేయత్తిల్
 నిష్టుమ్ బహునాథో నుళితైతినవరాయరుప్పర్. నిత్యర్ - హేయరహిత
 రాయరుప్పత్తోయ హేయప్రతిభట్లర్. ఈశ్వరన్ త్రివిధ
 చేతనాచేతనజ్జలిమ్ అన్తరాత్మతయా కలన్దు నిజ-చ్యేయతే అవద్రోశి
 నుడైయ హేయగన్ధన్ తట్టాతననాయ, ఆశ్రితనుడైయ హేయతై
 ప్పోక్కనల్లనుమాయిరుక్కున్. ఇత్తాల్, సప్తకూన జగత్తినుడైయ
 వ్యాపనభరణస్వామ్యత్తాలుణ్డాన వైలక్షణ్యమ్ శొల్లకికృతు. ఇత్తాల్

పరబ్రహ్మభూతేత్యనేకాభిప్రేతమ్. (౨) “సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మతజ్జలాన్” ఇత్య
 ద్యుపసారాత్. వివకుభేదశ్రుతిబలాదుపాదానత్వాభిరుతస్య బ్రహ్మణస్సర్వరూప
 పరిణామపక్షేణ చిదచిద్దత సహదోషస్యయశ్శంక్యేతేతి తత్పరిహారాయ స్వయ
 మేవగతం శ్రుత్యర్థమాహ (పురుషోత్తమేతి) అత్రపంచమ్యుద్దిభక్తిమా త్రివ్యపి
 సమాసోద్భవ్యః.

మూ: — మహావిభూతే శ్రీమన్,

లక్ష్మణ్యమ్” ఇతిశక్త్యా-యాంఘులక మధ్యమాహ (మహావిభూతే ఇతి శరీరకతయా విభూతిమత్త్వగుభిప్రేతమ్. విభూతింప్రతిశేషిత్వంద్వినిష్టమిత్యభిప్రాయేనాహ(శ్రీమన్నితి) “మహావిభూతే” ఇతి-శరీరకతయావిభూతిజ్జ్వలనాకానిఙ్కుమేష్టతాన్తి. అజ్ఞాన్తి క్షేపస్థరాన బ్రహ్మాదికభుక్కు అపేక్షితపునుష్టజ్జలై కొడుక్కుమననాకైయాలే పునుషోత్తమనెన్నపుచూమ్. “పును - బహు, † సనోతి - దదాతి” ఎన్నితే అతుక్కుప్యత్సత్తి.

(మహావిభూతే) కీర్తయేత్ విభూతియైచ్చాల్లిథ్దు. మేలుమ్ విభూతియైచ్చాల్లిప్పకానిష్టతు. ఇప్పడిచ్చొల్లుకై పునరుక్తమన్తోవెన్నిల్, “విభూతిమాన్” ఎన్తెక్కాక విభూతియోగమ్ శొల్లిథ్దుక్కిత్థి. అనన్యప్రయోజనరాయిగుప్పార్క్కు అవిభూతియై కొడుక్కుమేష్ట విభూత్యైదార్యమ్ శొల్లుకిఱతు - ఇట్లు. మేల్, అడిమెక్కువకాన్త మానదేశమేష్ట విభూతివినియోగమ్ శొల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లె.

(శ్రీమన్) కొడుత్తదేశత్తిల్ భోగ్యవిషయత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అజ్ఞాఇదవరుమాయితే అడిమైకొళ్వతు. (౧) “వై కుణ్డేతువరేలోకే

సన్వేపంశేదా శేదశ్చక్రియోవిరోధాదన్యతరబాధసన్పాదిత్యత్ర ఘటకక్రమి సిద్ధమాహ(మహావిభూత ఇతి). విభూతిశబ్దోఽత్రనియంతన్యవరః. (౨)“యదంశమ్” ఇతిశ్లోకాత్థాఞ్జకానుసంధేయః. శరీరతయావిభూతిత్వాదత్రస్వరూపశేషే సామానాధికరణ్యం ముఖ్యమితిభావః. ఏవంసవవిలక్షణస్య సవనియంతుజగద్వాన్య పారలీలాయాః స్వవల్లభాసామరస్య మభిప్రేత్యాహ (శ్రీమన్నితి). “విభూతింప్రతిశేషిత్వంద్వినిష్టమిత్యభిప్రాయేన్నాహ(శ్రీమన్నితి) ఇతివ్యాసార్యాః. విభూతీనామా

† సనోతి.

(౧) కైవే.

(౨) స్తో-౪-౧౭.

మూ;—

నారాయణ, వై కుణ్డనాథ,

తిమత్త్వసాధారణోక్తమర్థం వివిచ్యదర్శయిష్యే దోషాన్ స్పష్టత్వ
సిద్ధయేల్లావిభూతి శరీరకత్వమాహ (నారాయణేతి). (౧) “స రాజ్ఞాతాని
తత్త్వాని నారాణీతి తతో విదుః” ఇతి నిర్వచనమిహాభిప్రేతమ్. నిత్యవిభూ
తియోగే సమాఖ్యాం స్పష్టయతి (వైకృణ్డనాథేతి). “కుణ్డగతిప్రతి
ఘాతే” ఇతి ధాతుః. జ్ఞానప్రతిఘాతికర్మాదిరహితాన్సూరయోవికుణ్డాః,
తత్సమన్విదేశోవై కుణ్డాఖ్యః.

శ్రీయాసార్థం జగత్పతిః - ఆస్తే” ఎన్నక్కడవతితే. (నారాయణ)
అనన్తమజ్జగదుజ్జలోచే కుత్తైవతిరుద్ధు అడిమైకొళ్ళుమవనెన్గితు.
ఆక, “శ్రీమన్నారాయణ” ఎనైయాలే ఒరుమిథునమే ప్రాప్య మెన్గితు.

(శ్రీవై కుణ్డనాథ) అడిమైకొళ్ళుకై కు- ఏకాన్తమాన పరమపద
త్తిలే నాథనాయురున్దడిమైకొళ్ళుమెన్గితు. ఇవద్రోశ్లో, కీర్తనాలుగుణ
జ్ఞభుమ్ - సృష్టిక్కుఱుప్పాయిరుక్కుమ్. మేల్ నాలుగుణజ్ఞభుమ్ ప్రాప్య
త్తుక్కుఱుప్పాయిరుక్కుమ్. కారణమాయ్ ప్రాప్యమానవస్తువితే
పాపకమ్.

ధేయత్వాదినియమై శ్వరీరత్వంవ్యంజయితుమాహ (నారాయణేతి). నిత్యవిభూతియో
గంశుద్ధసృష్ట్యపాదాసత్వంచ ప్రభూతోపకారకత్వజ్ఞాపనాయ విశేషతస్సూచయతి
(వైకుంఠనాథేతి). ఇదంసంబుద్ధిద్వయంవా; తదాతుతత్వాది సాక్షాత్కారప్రతి
ఘాతకరహితదేశాదిసమ్బంధివైకుణ్డాః, అపేక్షితసిద్ధ్యర్థం సర్వైరపియాచనీయస్తత్ప్ర
దానాదావీశ్వరశ్చనాథః.

ఏతత్ సత్యకామేతి పదాప్తకంపాప్యాకారిష్కమార్థమితి పక్షమపి
ప్రగుహితుమాః; (౨) “సోశ్చ తే సర్వా క్కామాన్ సహబ్రహ్మణావిపశ్చితా” ఇతి కామ
శబ్దోదితానాం బ్రహ్మ గుణానామపి ప్రాప్యతోక్తిమభిప్రేత్యాహ (సత్యకామేతి)

ప్రాప్త్యానుక్రమిస్తు నిత్యవిగ్రహ విభూతిద్వయయోగోపి నేచిత్ సత్యకామశబ్దం
ప్రమాణయంతి. యదాద్వయము యోగాంభో క్రవ్యసృష్టేభోకగస్యచ పకరణతయా
మతానిత్యాః పదార్థా అస్యసంతీతిభావః. ప్రాప్తిదశాయాం విభూతిగద్యయేష్య
పూర్వానంతభోగ్యసృష్టత్వమాహ (సత్యసంకల్పేతి) ప్రకృష్టభోగ్యతీయాపి నిరతి
శయబృహత్త్వమాహ (పరబ్రహ్మేతి). (౧) “బ్రహ్మవేదబ్రహ్మవభవతి” ఇత్యాదిభిరభే
దాపత్తికంకాంక్షదిహరణ్ బధ్ధముక్తవిలక్షణతయా కైత్యైర్వ్యధేత్యత్వ సమ్మనమాహ
(పురుషోత్తమేతి). కైత్యైర్వ్యధేత్యత్వంసూచయతి (శీమన్మితే). సంబంధగుణ విభూతివ్యా
పారైస్సర్వైరపి భోగ్యత్యాతిశయంప్రకాశయితుమాహ (నారాయణేతి) సూరినేష్య
విగ్రహవిజ్ఞప్త్యదేవయానవధిక విశ్రమస్థానత్వమభిసంధాయాహ (వైమంతనాథేతి).

అత్రోత్పత్తియమపి మతంబ్రామి; ప్రకృతస్య శరణ్యస్య స్వీకృత సహభర
నివాహణ క్రమ సత్యకామాదిభిరప్తభిః పదైరేవబోధ్యతే. (సత్యకామ) కామ
ఇహప్రపన్నేభ్యో నిరతిశయానందప్రదానేచ్ఛా తస్య స్వానుత్తాన్యవిసాభావాత్
సత్యత్వం, తచ్ఛామోమత్వమ్. సత్యసంగ్రహోత్త్ర ప్రతిబద్ధనివతకానవిషయః.
(౨) “సహపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి” ఇతిహిత్యమేవాత్మేతిభావః. (పరబ్రహ్మభూత)
నిరతిశయబృహత్త్వవిజ్ఞప్త్యం సాన్నిధితానవిజ్ఞానతోభోగతశ్చ పరమసామ్యవయా
స్తం బృంహుతాసి. (పురుషోత్తమ) (౩) “యోమామేవమ్” ఇత్యాదిసాతత్వవిదాం
కృతకృత్యతోక్త్యాత్వన్నిర్వాహ్య సర్వభరత్వంత్యమైవసూచితమ్. యదా “షణ్ణ
దానే” పురుషసోతితిపురుషః. బహుప్రదేభ్యస్సవేభ్యో ఉత్తమత్వాత్ పురుషోత్తమ.

(మహావిభూతే) విభూతిరిహవిభవన్. ప్రభవనం, నియమనమిత్యర్థః. తస్య
మహత్త్వమపరిచ్ఛిన్నత్వమ్. సంగ్రహితానంసారకారాగృహాన్నిర్గమయ్య తదభ్యే
తయాసర్వన్నియవృత్తిభావః, (౪) “అనంతోదేశకాలాదిపరిచ్ఛేదవినాశితః. మహావి
భూతిరిత్యుక్తోవ్యాప్తస్సానుమాతీయతః” ఇత్యత్రాపినియంతృత్వేనవ్యాప్తిర్నివృత్తతా.
(శీమన్) త్రియానిత్యసంయుక్తస్తవ్యంత్యచిమతమాత్రకృత్యంనివాహన. (నారాయణ)
సంబంధమనుసంధాయదాయవిభాగన్యామేనస్వామితయాస్వాత్మకంస్వయంసాన్వ
త్సానంసాప్తిమయతాసీతిభావః. (వైషణ్యసాధ) దివ్యచక్రస్కంభుశాసికాయాం నిజపాద
మూలనేవాందాతుమవస్థితోసేతి త్రివిధవివక్షేపముఖ భేదైఃపురుషైరవిహరస్సేర్ధః.

(౧) ముణ్డ-౩౨.౯.

(౨) గీ.౧౮-౬౬.

(౩) గీ.౧౭-౧౯.

(౪) పాంచరాత్రే

మూ:-

అపారకారుణ్య సౌశీల్య

ఏవముపాయోపేయత్వ సాధారణాకారా ఉక్తాః, అథ ఉపాయత్వైక్యాస్తగుణాఉచ్యంతే (అపారేత్యాదినా). కారుణ్యాద్యగోచరే మయ్యపికార్యకరంకారుణ్యాదికమితి - అపారశబ్దస్యభావః, కారుణ్యాది-

అనన్తరమ్, ఆశ్రయశీయత్వత్తిల్ ప్రకృష్టోపకారకజ్ఞానగుణజ్ఞైచ్చొల్లుకిఱతు - (అపారకారుణ్యేత్యాది). కారుణ్యమాకిఱతు - కృపై. అతాకిఱతు - పరదుఃఖానసహిష్ణుత్వమ్. ఇతు - అపారమూకైయావతు-(౧) “యదివారావణస్వయమ్” † ఎన్దుఅవనశవుమ్ శేల్లుకై. అజ్ఞసన్తియే ఎన్నశవుమ్ వరవెళ్ళమ్కోక్కుమ్ గుణమెన్నవుమామ్. (సౌశీల్య) ఉయర్న్దతాన్. తాన్దన్దవర్కళోడు వన్దకలవాన్దిన్దాల్ “ఇవన్ నమ్ముడైయాన్” ఎన్దుపురైయఱక్కలక్కలామ్బడియిరుక్తైక్కు. ఇతుక్కుఅపారత్వమావతు - డేవమనుష్యాద్యవతారజ్ఞళే పోలన్దిక్కేమత్సన్దికూర్మాద్యవతారజ్ఞళిలమ్, ఇన్దై నమ్ముడైయతేన్దిరుక్తైక్కుయమ్, తానుమ్

అథశరణ్యస్య సమర్పిత స్వభరస్వీకరణానుగుణాః స్వస్యచాధికారోపాయ నిష్పదతా ఉక్తాశ్చానుక్తాశ్చాకారా విష్టదశఖిఃపదై నిఃష్క్రమ్యసుసంధీయన్తే, తత్రస్వాపరాధ స్వనికమకస్వపాయ సంబంధ స్వరక్షణవిసంవాదాది దోషపరిహారోపాయతానాంగుణ విశేషాణాంప్రకమః ప్రథమముచ్యతే (అపారేతి). కారుణ్యస్యాపారత్వమ్. అవశ్యదండనియేవ స్యాదృశేవస్పిప్రపుట్టే. యథా(౨) “వధాహామపి కామత్ఫః కృపయాపర్యపాలయత్” ఇతి. స్వేనాప్రసక్తం(౩) “మచ్చరైస్తవంరణే తాస్తస్తతః పూతోభవిష్యసి” ఇతి, (౪) “గచ్ఛానుజానామి రణాదికతస్తస్యమ్” ఇత్యాదీన.

స్వానాధికత్యదశకన జనితావజ్ఞాసాధ్వసపరిహారాత్థకమిహసౌశీల్యక్తిః. తస్యావపారత్వం విశేషజ్ఞేషు విరించాదిషు విష్టాద్యవతారైః, అనభిజ్ఞేషుచమత్స్యకూర్మాదిషు తత్తత్సన్దిరూరై రవతారైర్నిఃక్రియేష నిరంభ్యసంశ్లేషాత్. వాత్సల్యస్యా

† (పా)ఎన్నుమనశవుమ్ శొల్లుకై.(౧) రా-య-౧౮-౩౫.(౨) రా-సు-౩౮-౩౪.

మూ;— వాత్సల్యదాతైః

అవద్రోశే బన్ధాయుక్తైశ్చయమ్, “అవద్రోశేనామౌస్తు” ఎస్తునిస్తై
త్తిరుక్తైశ్చయమ్. (౧) “అహంహోబాన్ధవోజాతః” (౨) “ఆత్మానం
మానుషంమన్యే”.

(వాత్సల్య) వాత్సల్యమానతు - ప్రేమత్వతే ఆశ్రితగతమాన
దోషముమ్ గుణమాకత్వోద్భవైశ్చ. (౩) “కుష్టనైయకుద్భవైశ్చయ్య
సుమ్కుణమేకాభ్యమ్” ఇతుక్కు అపారత్వమానతు - ఆశ్రితరశనన్తికే
(౪) “రిపుణామపివత్సలః” ఎస్తు శత్రుక్కు-భోపక్కు-లిలుమ్ వాత్సల్యమ్
మాతాతిరుక్తై. అప్పడియిరుక్తై-యానాల్, పైయల్-లైయై అఱు
త్తువిడువానెన్నెన్నిల్, అవర్-కళో పక్కు-లిలుమ్ అనన్బడియిల్ కుడైయిలై.
అతుపుజ్జాడ జీవియాతపడి యితే ఇమ్మహాపాపికళో చూడ్తుకొండ్ల
పడి. అజ్జనన్తియే తలైయఱుక్తై-తానుమ్ వాత్సల్య మాక పు
మామ్. ఎజ్జనెయెన్నిల్, కళేయిడకొండు త్తకోలై కొండ్లు ప్రలైకణై
క్కులక్కుకొంళ్ళప్పక్కాల్, కైయిల్-కోలై వాణ్ణియిల్లు వైక్కుమ్
తాయైప్పోలే.

(బౌదాత్య) బౌదాత్యమానతు-ఆశ్రితర్-క్కు స్వరూపానురూప
మాన పక్షేతజ్జలై త్తన్నేజాకక్రొడుక్తై. ఇతుక్కు-అపారత్వమానతు-
పారత్వమ్ (౪) “రిపుణామపివత్సలః” ఇమక్తవ్. బౌదాత్యస్యావారిత్వమే-ఆది
షూదారత్వపవన హేతుభూతసుద్ధేకాప్రదానే స్వరూపానాభి స్థానత్వమ్,
సంక్రేతేభ్యసవిభూతికం స్యాద్భవనందం తదనుబద్ధసా వకుసుమవ్యవహారైశ్చైవ్యవ్య
విభాగతత్వంవా. చూయతేహ (౫) “నాస్యావరపురుషాః క్రియంతే” ఇతి, (౬)
“నాస్యాబ్రహ్మవిక్తుః కేభవతి” ఇతి.

(౧) బ-పు-గి-౧౩-౧౩. (౨) రా-య-౧౨౦-౧౧. (౩) ౧-లిరువ-౪-౧.
(౪) రా-య-గి-౧-౧౯. (౫) ఛా-౪-౧౧-౨. (౬) ముద్ద-౩-౨౯

మూ;— శ్వర్యసౌందర్యమహోదధే,

పూర్వతః. “సంసారిణాం స్వరక్షణ విఘాతక త్వేపి తాన్ స్వాతంత్ర్యే నియమ్యరక్షితుంశక్తః” ఇత్యభిప్రేత్య * ఐశ్వర్యమిత్తుక్తమ్. (ఐశ్వర్యమ్) నియన్తృత్వమ్. సంసారిచిత్త వశీకరణోపాయతయా సౌందర్యముక్తమ్. యథా (౧) “పుంసాందృష్టిచిత్రాపహారిణమ్” ఇతి.

ఆశ్రితర్ కెల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ ఒన్టుమ్ శెయ్తలనాకి ఎప్పోతుమ్ నెజ్జాఆల్ పట్టుక్కొట్టిన్ కై. (౨) “ఋణంప్రవృద్ధమివ” (౩) “ఉన్నడియార్ కెన్ శెయ్చనెన్దెయిరుత్తి” (ఐశ్వర్య) ఐశ్వర్యమావతు - అర్థికిళ్ అర్థిత్తవై యెల్లామ్ కొడుక్కుమ్బడియాన అడియుడై మై. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు - అవ్వడియుడై మైతాన్ - ఇవ్వళవెన్దిరుక్కైయన్దిక్కే, కొడుక్కుక్కొడుక్కు మేస్తేలనవళిర్ న్దుకొడు శెల్లుకై.

(సౌందర్యమహోదధే) సౌందర్యమావతు - అర్థుకు. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు - (౧) “పుంసాందృష్టిచిత్రాపహారిణమ్” ఎన్నిపడియే శరకిలై తిన్దికళాన ఋషికిలై యుగ్గాడ మడలెడుక్కుప్పణ్ణనన్ద్రొయిరుక్కై. అనుకూలరైయే యన్దియేప్రతికూలైయాన శూర్పణఖిపోల్వా

ఐశ్వర్యస్య కథనమహతానాది కాలం స్వరక్షణ విపరీతివృత్తాకేన చిద్వాస్యజేన స్వయమేవ నియమ్యభిముఖీకరోతీతిజ్ఞాపయితుమ్. తస్మాదపారత్వమ్ (౪) “సంసారస్యూనతాభీతా స్త్రీదశాఃపరిఘంభినః” ఇతి న్యాయేన బ్రహ్మాదిషు దేవేషు సుగ్రీవాదిషు సుహృత్సువాదిరుంధానేషు తానపి శరణాగతాఽనుగుణీకతుః సమర్థకత్వమ్. సౌందర్యస్యాపారత్వం విరుద్ధప్రకృతీనాం శూర్పణఖాదీనాం సత్త్వస్థానామృషీణామవ్యవిశేషేణ దృష్టిచిత్రాపహరితయా తుష్టామౌజనకత్వమ్, అసద్వాసనాది శామకత్వంచ. యథోక్తం శ్రీపామరేఅచావతార ప్రకరణే “సందశానాదకస్మాచ్చ పుంసాంసంమాధచేతసామ్ । కువాసనామబుద్ధిశ్చ కుతర్కనిచయశ్చయః॥ కుపేతు శ్చకుభావశ్చ నాస్తికత్వంలయంప్రజేత్” ఇతి. అతిసుందరనిత్యవిగ్రహేణ భగవతో

(౧) రా. అ. ౩-౨౯. (౨) భార-ఉద్యోగేన. (౩) పెరియతిరువ. ౬౩. (౪)

మూ; — అనాలోచిత విశేషాశేషలోక శరణ్య, ప్రణతార్తిహర,

(౧) “జితంతే” ఇతిచ. ఉక్తవిశేషణసలమాహ (అనాలోచితేతి). (విశేషణి) జన్మన్మత్త గుణతాతమ్మన్; (౨) “లోకస్తుభుచనేజనే”. సేవగుణవత్తానిశ్చిత్తాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). స్వస్థైర్యనంవిశబుద్ధి యోగప్రదంనరదమభిప్రేక్ష్యచముక్తిమ్. తస్మిన్విశేషత ఆవిర్భూతం

రైయుమ్ మహలెమక్కుష్ణస్థైర్యైర్మహూమ్. (అనాలోచితవిశేషాశేష లోకశరణ్య) జన్మన్మత్తజ్ఞానభోపారాతే ఇస్త్వతేమగియాక శరణవ రణాద్వానానననే! (ప్రణతార్తిహర) ఇప్రుశి అన్యనని త్త ఆశ్రితమదైయ

వరత్యానుసంధానం తత్సన్నిధ్యకారణమితి చతితోక్తమ్;—“నిత్యసిద్ధతదాకారే తత్పరత్వేచపాష్కర. యస్యాస్తిసత్తాహృదయే తస్యాసౌ సన్నిధింప్రజేత్” ఇతి తత్సూచనార్థం మైశ్వర్యసౌందర్యయో రిహఃవ్యవహితపరమ్.

(౩) “సర్వస్య శరణంసుహృత్” (౪) “సుహృదం సర్వభూతానామ్” (గి) “సర్వలోకశరణ్యాయ” (ఁ) “సర్వయోగ్యమనాయానమ్” ఇత్యాదిప్రసిద్ధ స్వభావస్య వాయసవాసరరాక్షసాదివిశేషనాదరేణ్యం గీశర్వతస్తేమాదృశజనేసి గుణ పుత్తాదినికర్షోసత్యాగ కారణమిత్యాహ (అనాలోచిత విశేషేతి). అత్ర విశేషశబ్ద వివక్షితమ్“అనాలోచితగుణగణ” ఇతి-శ్రీవైకుంఠగద్యేవ్యంజితమ్. ప్రపత్తైస్సర్వాభి కారత్యమవ్యనేనైవ ప్రకాశితమ్. (౭) “దుర్గసంసారకాంతార మపారమభిధావ తామ్. ఏకఃపృష్ఠ నమసార్కంముక్తిరస్య దేశికః” (౮) “ప్రణమ్యకృష్ణంసహసా” (౯) “ఏకోపి కృష్ణే. సుకృతప్రణామః” ఇత్యాదిమాక్త మల్పయత్సాధ్యత్వమాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). అనేసస్వస్థైర్యం విధావస్తాహేతు రవతారవిశేషావ్యయసం హిత్య. ఉక్తంహిస్వయమేవ, (౧౦) “నిరస్తేతరభోగాశో వరదంశరణంగతః” ఇతి. అత్ర ప్రణతశబ్దః ప్రకృతానుగుణ్యాత్ (౧౧) “ప్రహన్నార్తిహరంవిష్ణుమ్” ఇత్యా ద్యనుసారాచ్చ ప్రపృష్ట ప్రహీణావ యుక్తప్రహన్నవిషయోవా.

(౧) జిత-౧. (౨) ఆచురకో. (౩)(౪) గీ-గీ-౨౯. (గి) రా-య-౧౭-౧౮, (ఁ) (౭) (౮) (౯) (౧౦) (౧౧)

మూ;— ఆశ్రితవాత్సలైక్యజలభే, అనవరత

విదిత నిఖిలభూత జాతయాధాత్మ్య,

స్వస్థిస్థిశేషతః కార్యకరశ్చగుణమూహ (ఆశ్రితేతి). ఉపాయత్యైవ
యికిగుణేషు వాత్సల్యగుణోహిస్వస్థిక విశేషతః కార్యకరోభిమతః.
తథాపిత్యయ్యపి కిశ్చిత్కారోవశ్యమపేక్షిత ఇతిభగవదాశయం బుద్ధ్యా
హ (అనవరతేతి). తనసార్వజ్ఞంనకిపయవిషయమ్. నాపికాదాచిత్క
శ్చ. కథంమమాశక్తిత్వమవిదితమితిభావః. ఆచుకూల్యాభావేసి ప్రాతి

ఆర్తియైర్హృక్కుమననే! (ఆశ్రితవాత్సలైక్యజలభే) కీర్త్యహ్నగుణ
జగ్గేల్లామ్ ఒరుతలైయానాటమ్ అనన్దలైయెల్లామ్ కీర్త్యపుడుత్తుమ్బడి
యాన నిరవధికవాత్సల్యజ్ఞైయుడైయననే! (౧) “నికరిల్ పుకథాయ్”
ఎన్దిటపడియే. ఆక, కీర్త్యఆశ్రయణార్హతైశొల్లి, అశ్రితరుడైయవార్తియై
హృక్కుమననెన్దుశొల్లి, అతుక్కుడియాన వాత్సల్యమ్ శొల్లిల్దు.

(అనవరతవిదితనిఖిల భూతజాతయాధాత్మ్య) సత్తాయోగినకల
పదార్థ జగ్గినుడైయఉడైయై ఎప్పోతు మొక్క అతియుమననే! ఇత్తాల్
అనుత్తమమాన పాత్రమెన్దు నాన్ ఎన్ పడిశొల్ల వేణ్ణావిడైయెన్దితార్.

ప్రస్తుతావతారేవ్యక్తతమం స్వస్థిస్థుపకారకతమంచ వాత్సల్యగుణం పూ
ర్వంద్విరుక్తమపి “మిత్రభావేసంప్రాప్తం, దోషోద్యపి” ఇత్యాది స్మరణాయ పున
రాహ (ఆశ్రితేతి). వాత్సల్యగుణోదకౌ నిగ్రహాదికం నిమగ్నంభవతీత్యభిప్రాయే
జైకశబ్దః, అతఏవహిసర్వజ్ఞత్వాదాస్థితేవ్య విజ్ఞాతృత్వోక్తిః. ఉపాయాంతరం
స్వీక్రియతామిత్యత్ర “ఆస్తా నేత్థపరా నేత్థ” ఇతి ప్రకారేణమాదృశా నామకించ
నానామధికర్తవ్యం హితతమంత్యమేవజానాసి, త్వదాయత్రానుకూల్యస్యమే శేష
శృత్తి విధానేపిసత్వంసుప్తాసనమృతః, సర్వజ్ఞస్యతే (౨) “త్వయాపిలబ్ధం భగవన్ని
దాసీమ్” (౩) “యదిమేనదయ్యనై” ఇత్యాదికంసవిజ్ఞాపనీయ మిత్యభిప్రాయే
రాహ (అనవరతేతి). అనవరతనిఖిలశబ్దాభ్యాం జ్ఞానస్య కాలతోవిషయతశ్చ సజ్జో

మూ— అశేషచరాచరభూత నిఖలనియమననిరత, అశేష

చిదచిద్యస్తుశేషిభూత, నిఖలజగదాధార,

సూక్ష్మ నిష్పత్తిరపేక్షిశేతి భగవదాశయంబుభావా (అశేషేతి)
సన్నిపత్తిరపిత్యదాయ త్తేతిభావః.

సనుకింభవప్రక్షణమూషశ్యకృత్యమితీశక్త్యామామానా (అశేష
చిదచిదేతి). రక్ష్యాపేక్షాపిత్యదనేశేషావా (నిఖలేతి). కస్యాపేక్షయా

అశేషచరాచరభూత నిఖలనియమననిరత, జగముష్టానరాత్మకిమాన
సకలపదార్థజగుక్కుమ్ సర్వకాలత్తిలుచే సర్వనియంతావానవనే!
ఇత్రాల్, ఉనక్కు-అనిభేయ నూయిరుప్పత్తిన్మృత్యుకిలితే ఎనిక్కుఇత్తుక్కు
వేణ్ణుసత్తెన్దై. బద్ధనానవనాదు బనకమాని ప్రకృతియోడు వాశయఅని
ఇట్టవ్వుక్కున్మృత్యున్మృత్యున్.

(అశేషచిదచిద్యస్తుశేషిభూత) సకలచేతనా ౭చేతనజ్ఞగుక్కుమ్
శేషియానవనే! ఇత్రాల్ ఎన్ కార్యమ్ ఉన్ పేక్షాకిచ్చెయ్య వేణ్ణుమ్
సన్నిధముడైయ వన్మయోవెన్దై. (నిఖలజగదాధార) భగవద్భగవత
చిత్త్యదస్తరి (౧) “త్వమేవైవంధుర్ముమామ్” (౨) “మరుష్వ మామచరమ్”
ఇత్యాదిన్యామేనత్వదధీనవ్యాపారస్యమేత్వయైవప్రాతికూల్య నివర్తనాదికుపితకార్య
మిత్యానా (అశేషచరాచరేతి). నిఖలశబ్దః-స్వరూపస్థిత్యాదినియ శవ్యతార్తసమీచి
వరః, సార్వకాలికనియమనతాత్పర్యవరోవా. అగమ్యరాచార్యాదిభిరస్తరాత్మ
తయాచ బహుప్రకారంహినియమనమ్; సహ్యవిభేయంతేకేన్చిత్, యేనమేఅభి
మతం ప్రతిబద్ధాద్విశమేతే, అలభ్యంనాస్యాదిహి నై. పరిపూర్ణస్వమేత్వదస్త్రే
కారణః కింప్రయోజన మిత్యత్రానా (అశేషచిదచిదేతి). సమామదేశవర్జితం తపస్వ
శేషిత్వమ్, అతోమనూష్యతీతయోతపచార్థః ప్రకల్పతేతిభావః.

తథాపియథావస్థితరదాపేక్షాతవనాస్తి, అత్యంతంత్యంతవేయఇతిశక్త్యా
మానా (నిఖలజగదాధారేతి). గుణాదిషతోత్వదప్పధక్కిద్ధవిశేషణప్ర మనూపేక్షామస్త

మూ—అఖిలజగత్స్వామిన్, అస్మత్స్వామిన్, సత్యకామ,

చిదచిద్వస్తుజాతంభృతిమితిభావః. నైసర్గికేశ్వరస్వస్థిజగత్స్వగుణైర్భూయశ్శేషత్వనూపాదితమిత్యాశయే నాహ (అఖిలేతి). యథా(౧)
 “గుణైర్దాస్యముపాగతః” ఇతి. నశేవలంనామాన్యేన శేషత్వమ్, కిన్తు
 జన్మవిశేషరుచివిశేష ప్రదానాదిభిర్మమ ఏవమనన్ధత్వం త్వయైవోపపాది
 తమిత్యభిప్రాయేణాహ (అస్మత్స్వామిన్నితి). (సత్యకామ) అకిన్చన
 విషయశ్శిల్ అపరాధమ్పణ్ణః †జగత్తుక్కుమ్ ఆధారభూతిసే!. ఇత్తాల్
 ఎనక్కుమ్ సత్తాధారకనత్వయోవెన్నితార్. (అఖిలజగత్స్వామిన్) అప
 రాధత్వైత్తవిరోపిత్తుఅభిముఖ్యత్వై యుక్తాక్కి దేవర్ తిరునడికిళిలే పుకుర
 నిలుత్తుకై కుక్కు వేటునిర్వాహకరుణ్ణో? అతఏద (అస్మత్స్వామిన్)
 కీఘుమ్ శేషిత్వమ్శొల్లిల్లి. అన్యునమ్బున్ధపరమ్, ఇన్యునమ్బున్ధా నుగుణ
 నియమనపరమ్. ఇత్తాల్ ఎన్నై ఇవ్వళవాక పుకురనిలు త్తివన్ నీయ
 త్తయోవెన్నితార్.

(సత్యకామ) కీఘ్గుణమాచైయిలే ఆశ్రితర్క్కునుభావ్యమాన

రేణైవ మత్స్వరాదికం త్వయైవరక్ష్యతే, తత్సాఫల్యార్థం రక్షాపేక్షాదికమపిత్వయై
 వకారయత్వోహమ్, సహిత్యదధీనసత్తాకస్యమే త్వన్నిరపేక్షప్రవృత్తిస్సమ్భవతిత్వభి
 ప్రాయః. ఏవమేవహిశేషభూతానాం స్వతస్త్వస్వామినాత్వయైవ యశ్చేష్టంస్యముద్దిశ్య
 వినియోగః క్రియత ఇత్యాహ (అఖిలజగత్స్వామిన్నితి). ఇష్టాఽనిష్టప్రదానసా
 ధారణేస్మిన్ మద్వినియోగే కింతవాయాతమిత్యత్రాహ(అస్మత్స్వామిన్నితి) మదా
 చార్చనస్తతిసాంముఖ్యేనమమఏవం విధత్వత్సమ్మన్దజ్ఞానాద్యవస్థా ప్రదానరూపోప
 కారేప్రవృత్తేనత్వయా శేషపూరణంకార్యమితిభావః.

పరిపూర్ణతయా పూర్వోపకారప్రతుష్టకార నిరపేక్షస్య తవ అకిన్చననిత్య
 సాపేక్షసంక్రితరక్షణ మాత్రీయనిత్యగుణః(త్రయ)పరితాణ మితిసూచయతి(సత్యకా

† (సా) జన్మపుక్కుమ్.

‡ కుణ్ణలితంకావచిత్కమ్. (౧) రా-కీ-౪-౧౨.

మూ—

సత్యసంకల్ప, సకలే తరవిలక్షణ,

రక్షణంహిపరిపూర్ణకృత్యమితభావః. తచ్చ-అనాయాస సాధ్యమిత్యాహ
(సత్యసంకల్పేతి).

(సకలేతరవిలక్షణ) ఏవమూత స్తవంసరక్షసిచేత్ కస్తవాన్యే

నాయాలే తనకుమ్ ఇంతానగుణవిహితయో చ్చల్లిల్లు. నడుపు, “సత్యకామ” ఎత్తను - లీలాధనూక ప్రకృతి పురుషకాలజ్ఞై స్సహా విషయ మాకివుడైయ వనెనైక్కాక. ఇట్లు, “సత్యకామ” ఎత్తను - ఆశ్రయిక్కు-మిడత్తిల్ ఇననిట్టతుకొల్లు వయిటునిత్తయవేణ్ణాతపడి అవాస్తవమస్తకామతయానన్ద పూర్తియైదైయనెనైక్కాక. ఇత్తాల్ (౧) “అకిచ్చనోసన్యగతిః” ఎత్తు † అకిచ్చననానవేక్ కార్మమ్ పూర్ణనాన పుక్కుభరమత్తో వెన్ఱిత్తార్.

(సత్యసంకల్ప) కీర్తగుణచాన్దైయలే - “సత్యసంకల్ప” ఎత్తు - అపూర్వనూన భోగ్యజ్ఞై అమోఘమాక సృష్టికృతమనెనైక్కాక. నడువే “సత్యసంకల్ప” ఎత్తు - లీలైక్కుహేతువాన సంకల్పమ్ అప్రతిహతమైనైక్కాక. ఇట్లుబొన్నతు - అఘటితజ్ఞైయమ్ సంకల్పమాత్రత్తాలే కర్తుంకమనెనైక్కాక. ఇత్తాల్ నిత్యసంసారియాన వెన్నైయుమ్ నిత్యసూరికిళోడు ఒరుకోర్వైయాక్కనినైత్తాల్ శేయతుమడిక్క వల్లనలైయోసియెన్ఱిత్తార్.

(సకలేతరవిలక్షణ) చేతనరుడైయ జీవనమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వరూప తోగుణతత్త్వవిలక్షణ. ఆశ్రితర్కనుభాస్యమాన స్వరూపరూపగుణజ్ఞై మేతి. సర్వకైస్తవనిత్యసూరివర్ణమన్నివేశన మివల్కరమ్, సహిత్యద్వైతంశేనాపి వినిహస్తంశక్తిమిత్యాహ (సత్యసంకల్పేతి). తథాపి అపేక్షితార్థమస్యః శ్చదాక్రియ తామిత్యత్రాహ (సకలేతరవిలక్షణేతి). (౨) “విష్ణుపాతంవినానాన్య త్కాశ్చదస్తిష

† కామ్యువిషయమాస.

‡ అర్తనాస.

(౧) స్తోర-౨౨. (౨) వి-౪-౧-౪౦.

మూ—

అర్థికల్పక,

భోగ్యునీద్యుగ్భ్యోవిశేష ఇత్యావయః. (అర్థికల్పక, కర్మధారయసమా
నః. యథా (౧) “సమేత్యప్రతిస్థ్యచ” (౨) “ఉదారాస్సర్వసైవైశే”

యుద్ధైయవనే ! ఇవై తన్నై మూరుక్కా కప్పడై త్తతు, స్వార్థమాకనో
పెన్నితార్. త్రిపాద్విభూతియాక అనుభవిప్పారుమ్ అనుభవిప్పిప్పారు
మాయ్ చెల్లనిఱ్ఱు స్వార్థమాక పెన్నితారితే. ఇవరై యుట్టియ ఎల్లారు
మనుభవిత్తారుమ్, ఇవరై యుట్టియ ఎల్లరై యమనుభవిప్పిత్తారుమ్
కుత్తెయాయరుక్కుమితే. ఇవరై అనుభవిప్పిత్తాలాయ్త్తు అవనుడై య
రక్షకత్వమ్ పూర్ణమావతు. పూర్ణానుభవమ్ పణ్ణువార్ కు ఒన్ఱుకుత్తె
ద్దాలుమ్ పాద్రాయ్త్తోదైయమితే. ఆత్తెయల్ ఇవరోడుజ్ఞాడ అనుభ
విత్తాలాయ్త్తు అవర్కళనుభవమ్ పూర్ణమావతు.

అతుక్కు. హేతు కొలుకిఱ్ఱు మే (అర్థికల్పక) తన్తలై యాలే
ఇరన్ఱుకొడుక్కుమవనుక్కు, ఇరన్దార్ కు కొదాతోడ్రిక్కినై యన్ఱోః
అర్థిప్పార్ కుకడక్కనిన్ఱు తన్నై యుట్టిన్ఱో శిలన్దై కొడుత్తువిడుమ్
పూర్ణుపోలేయో అర్థికలై యునున్ఱాక్కి త్తానే ఇరన్ఱు సకలఫలభవనాన

పరాయణమ్” (౩) “భవతాంకథ్యతేన్ఱున్ఱు రేకఃపరాయణమ్” ఇత్యదిభిరన్ఱో
భ్యస్తవమాత్మప్రదత్వాదిరూపవిశేషంపశ్యన్ఱు హం ముముక్షుఃకమస్యమాశ్రయేయమ్.
సహివరతస్త్రాకశ్చిత్ స్వతస్త్రకృత్యంపార్థినియః, సచత్వంపరతస్త్ర ఇతిభావః.

యద్యర్థినంహంనాన్ది యనే; కథంతవాదార్యక్రం జీవేదిత్యభిప్రాయేణాహ
(అర్థికల్పకేతి) ఆర్థీచకల్పకేచ్ఛేతివిగ్రహం. అర్థినాంకల్పద్రుమఇతివా. ఉక్తంశ్చ;
(౧) “ససర్వాసర్థినోదృష్టాసమేత్య ప్రతిస్థ్యచ” ఇతి. అర్థినాంకల్పద్రుమాయ
స్యసః అర్థికల్పక ఇతివావివక్షితమ్; యదగీయత, (౨) “ఉదారాస్సర్వసైవైశే”

మూ—

అపత్సఖ, శ్రీమత్,

ఇతి. అన్యథాతవేయం ప్రధాపివహస్యతేతిథావరి. గజేంద్రావినామిచ
అపన్నత్యమేన గత్యత్వే హేతునాహ (అపత్సఖేతి). ఉక్తిహేత్వభావే
పిమాతరమవేక్ష్యరక్షితన్యమిత్యాహ (శ్రీమన్నితి). తయాఉపేక్షితోపి

పున్నెయుమ్ తరుకీశి. ౧) “ఎన్నెయక్క దునక్కెతనై త్తద
కల్పకిమ్” ఎన్నక్కడనతితే. అతువాదేనామ నరయ్యనూయరుక్కై.
యన్దిక్కే “అసారశాస్త్ర్యమహాదేవే” ఎన్నుమ్బడియితే ఇరుప్పణు.
ఇరస్తుకొడుక్కుమ త్తనై యొమ్మయ ఇరన్దొర్క్కు కొడుక్కలాకా
తెన్దుణ్డో?.

(అపత్సఖ) అపత్తునన్దవాతేతోనూయరుక్కై. అతావతు -
తుడై యాయరుక్కై. నర్వరత్తకనానవనే; అతిచ్చెయ్యివేణుమ్బడియాన
వాపత్తిలుమ్ తానేతుడై యాయరుక్కై. మాతాపితాక్కళుమ్ బధు
క్కళుమ్ తల్లిక్కరై యడైక్కుమ్ దడైయలుమ్ (౨) “ప్రణతఇతిద
యాభుః” ఎన్దుమ్ (౩) “తమేనరణంగళి” ఎన్దుమ్ దేవరేతుడై యా
యరుక్కై. (శ్రీమత్) ఇప్పడియరుక్కిఅపున్నెయుమ్ అశిర్ త్తు

ఇతి. అభిమతపురుషార్థదానార్థమర్థిసామత్వదక్షి, శాస్త్రాదిముఖేన ఆర్థిత్వాపద
కశ్చేతివా. ఏవంభూర్వోక్తస్యాప్ర్యాదాన్యస్య అతిశయప్రదర్శనే తాత్పర్యాద
పునరుక్తిః. (౪) “జ్ఞాతంమయావశ్యే” ఇత్యాదికమనునన్దధానః పాశ్చాతీగ
జ్ఞాతాదివదానస్సన్య అన్యగతికన్య. సామూహదమవేక్ష్యరక్షితమన్తసీత్యాహ
(అపత్సఖేతి). అచిసఖిసత్సంరక్షకత్వం దిక్షనసీయత్వే న్నేహవిషయత్వాదిసూచ
నాయసంభవం. శత్రుమపిహ (౫) “తస్మాత్పరిశ్రాంతఇతివస్య సత్వశరైర్మృత్యు
వశంసయామి” ఇత్యవోచత్. ఏవంభూర్వోక్తమిష్టప్రకృత్య మనిష్టనిష్టవర్తకత్వం
దర్శితమ్. అథ తత్రసమానాభిప్రాయతయా త్వయానిత్యయుక్తామఖిలజగన్మాతరం
పురస్కూర్వతోమ మహాస్తోత్రవరాధాః క్షస్తవ్యా ఇత్యాహ (శ్రీమన్నితి).

౧)తి-వా. ౧-౨-౧౧(౨)స్తో-౪-౬౩(౩)రా. ౩౫(౪)(౫)రా. య-౫౧-౧౪౩

మూ— నారాయణ, అశరణ్యశరణ్య, అనన్యశరణి

త్వామవేక్ష్యరిక్షణీయ ఇత్యాహ (నారాయణేతి) సమ్మన్తాభావేషి రక్ష కాస్తరాభావాత్ రక్షణీయోహమ్, త్వంహి అగతీనాంగతిరిత్యాహ (అశరణ్యేతి). తతఃకింభవత ఇత్యాహ (అనన్యశరణి ఇతి).

పృథుష కారభూతైయాన పిరాట్టైయైస్పార్ త్తు రిక్షక్కి వెణుమ్. (నారాయణ) ఇవళో పృథుష కారమావతెఱ్ఱు-మున్నె సృష్ట్యర్థానుప్రవేశత్రాతే సత్తైయైన్కి-నవనలైయో? ఇత్తాల్, ఎనక్కునత్తాధారకనానవనలైయో పెన్ద పశి.

(అశరణ్యశరణ్య) కిమ్మునః అశరణ్యశరణ్యత్వమ్-అతాకిఱతు- ఇప్పడియరుక్కిఱ దేవరీర్క్కుమ్ పుఱిమ్బాయ్, పిన్నెయుమ్ దేవరీ రైయైయ్రియ ప్పొయ్యుపుకలల్ ద్రొర్క్కు శరణ్యనానవనే యెన్గితార్. ఇప్పడియరుప్పొయ్యోవెన్నిల్; (అనన్యశరణోహమ్) తథావిధోహమ్; అన్దవనన్యశరణ్యనానవన్ నానెన్గితార్. (౧) “పల్దీలార్ పల్దీన్గిన్తానే”.

సమ్మన్తగుణవిభూతి వ్యాసాగాస్తేమదుపేక్షయా మన్తఫలామాభూవన్, అతః “ఆత్మాసంనాతివరేథాః” ఇత్యాహ (నారాయణేతి). ఉత్తరఖణ్డస్థాపేక్షయా పూర్వంశ్రీమన్నిత్యాగ్యక్రమ్; ఇహతుపూర్వఖణ్డస్థాపేక్షయా ఉత్తైస్సవిభావైః ఫలిత మాహ (అశరణ్యశరణ్యేతి). స్యుర్యతేహి (౨) “అగతీనాంగతిర్హవాన్” ఇతి. అతఏవ అనాలోచితేత్వాదినానప్రసక్తి-తత్రహితారితమ్యానాదరేతాత్పర్యమ్. ఏతత్స ర్వం వ్యాఖ్యేయవిపక్షితప్రాప్యప్రాపకాకారప్రపచ్చనమ్.

అస్త్యకామేవమ్. ఏతావతాపికింత్యయాలభ్యమ్, సర్వత్రహిణాస్త్రాగ్ధే అధి కారోపేక్షిత ఇత్యత్రాహ (అనన్యశరణి ఇతి). తత్సవిదోసస్య ప్రయోజనస్య

మూ - శ్వాత్పదారవిష్టయుగళం శరణమహంప్రపద్యే. అత్రద్వయమ్.

త్వచ్ఛబ్దేన ప్రాగుక్తాకారవిశిష్టతయా మోగ్యత్వమభిప్రేతమ్. అవశ్యకత్వన్యత్వాయ పాదగ్రహణమ్, అరవిష్టశబ్దశ్చ - ఇహభోగ్యత్వాయ. యుగళశబ్దేన - ద్వివచనాఖ్యానమ్. (౧) “అహమస్మ్యై పరాధానామాలయోకిష్యన్గతిః” ఇత్యాదికమభిప్రేత్యాహ (అహమితి). “ప్రపద్యే” ఇత్యుక్తేనపూర్వార్థోన్వాఖ్యాఖ్యాతః.

త్వత్పదారవిష్టయుగళం శరణంప్రపద్యే. ఇష్టప్రియిరుక్తానాన్ సరితే శయభోగ్యగాన దేశవీర్ తిరువిడికల్లె యేఉనాయ. శరణాధ్యవసిక్కితేన్.

(అత్రద్వయమ్) † (శరణమ్ పునః ప్రాప్తం తదనుగుణమున ప్రాప్యరుచియుమ్ ప్రాపకత్తిల్ కనత్తన్యవనాయముముగ్ధాకన్యైకైరూలే

మమసిద్ధోపాయాన్తరంబున్ది, (౧) “అహమస్మ్యైపరాధానామ్” (౨) “నధన్య నిష్ఠస్మై” ఇత్యాదుక్తావస్థావిశేష విదత్తమసాధ్యపాయాన్తరమవినాస్తే ప్రతిబుద్ధోన్మి; అయమేవహి మమాన్ప్రకారే ఇతిధావః,

ఇదస్తు వ్యాఖ్యేయస్థితీ మపురుషాప్రకృతచిత్తజ్ఞాననాయ, “అహమసిమే శరణమ్” ఇతిజ్ఞాననాయచ అధికోఽహంకరణం, అథవా “అధన్యశరణమ్” ఇత్యసా యాన్తరభూత్యమ్, అహమితి-కపాయభీరుత్వమ్, అహంకారహితత్వమ్, ప్రయోజనాన్తరతదుపాయపరిత్యాగిత్వమ్, మౌనైకప్రవృత్తిసత్వశ్చావృత్త్యై. వితత్సాచితః కార్పణ్యవిరహః ప్రాప్తవచనవాక్యేషుగద్యన్తరయోర్భేదప్రవృత్తిః. “స్వత్” ఇత్యాదివా పూర్వార్థేన దత్తకమానంబమ్ త్వచ్ఛబ్దః శరణ్యత్వోన్వయమక్రరవాకారవైవిధ్యవరః. పాదేత్యాదిగంపాగుక్తావమ్.

(అత్రద్వయమ్) ఇత్యస్య-వ్యాఖ్యాతప్రాయమితిశేషః. తాత్పర్యమపూర్వమేవోక్తమ్. యదాప్య, ద్వయమ్ - అర్థానుసంధానోపసహ విషముక్తమితివా; శక్తవ్య

† మణ్ణలితంత్వాచిత్కమ్.

‡ (పా) అపాయభీరుత్వమ్.

(౧) అహి సం-౩౬-౩౮.

(౨) స్తో-౪ ౨౨

అతినుడై యసిద్ధవిధమాక ముతల్ చూర్ణయితే పిరాట్టితిరువడికళితే శరణమ్ పుక్కు. ఇరణ్ణామ్ చూర్ణయితే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే పెద్దదూర్. అనంతరమ్ “శ్రయణీయనావాదూర్” ఎన్నుమపేత్తైయితే, నారాయణసే ఆశ్రయణీ యనాక వేణ్ణుకై యాలే నారశబ్దవాచ్యజ్ఞభుక్కుమ్ అయన మానదివ్యాత్మ స్వరూపదై “అఖలహేయ” ఎన్నిఱచూర్ణయితే శొల్లి, పిన్ఱునారశబ్దవాచ్యజ్ఞలై “నిఱులజగదుదయవిఱ వలయలీల” ఎన్నుమళవాక అవనుడై య ఉభయవిభూతినాథత్వమ్ శొల్లి ; అనంతరమ్ “వనేప్రాప్యముమ్ ప్రాపకము మెన్దధ్యవసేత్తు, ఇప్పడిమేనైయుడైత్తాన వస్తువైనమ్మాల్ కిట్టప్పొమ్మా వెన్నుమపేత్తైయితే, ఇరున్దతేకుడియాక ఎల్లార్ క్కుమ్ కిట్టప్పొడియాన శీలాదికలై మున్నిట్టు పిరాట్టిపురుషకారమాక శరణమ్ పుక్కు నిన్దూర్ ఇవ్వళవాలే).

అనంతరమ్ “శరణమ్ పుక్కుమ్ నామన్దో” ఎన్దుతమ్మై అశిర్త్తు పూర్వర్ కళుడై య ప్రక్రియైదైమున్నిట్టు శరణమ్ పుకుకితార్. అనంతరమ్ శరణమ్ పుకుమ్బాతువిడ వేణ్ణువనమున్నాకి విట్టువకు త్తవిషయన్దై ప్పదీరు వేణ్ణిరుప్పతో రాకారమున్దాయిరుక్కై యాలే, అతుకీర్తిరణ్ణెడత్తిలుమ్ శెయ్యామై యాలే “అత్తాల్ ఏతెనుమ్ కుత్తైయున్దాకిఱతో?” ఎన్దుపార్త్తు పురాతనపురుషర్ కళుడై య శరణాగతిప్రక్రియైయాన ఇతిహాసపురాణంచనగ్లై మున్నిట్టు శరణమ్ పుకుకితార్.

† (అనాల్ కీర్తే శెయ్యాతనదీరుక్కుక్కుత్తైయున్దాకిఱతో వెన్నిల్; కుత్తైవిగ్గామైయే అన్దు, ఇత్తాల్ ఏదీరుమున్దాకిఱతు. ఎజ్జనేయెన్నిల్; ద్వయత్తిల్ త్యాగపూర్వకమాక స్థితిరక్క వేణ్ణిదీర్దూకిల్ సర్వాధికార

మితివా వివక్షితమ్. వాక్యాన్తరైః “పునఃపునఃప్రపద్యతే” ఇతితునాశక్కునీయమ్. ఏకసాధ్యసిద్ధవిధం ప్రవత్త్యాపుతైః ప్రతిషేధాత్, ఇహసాధ్యస్తాఽయోగాచ్చ.

‡ కుణ్డలితంశ్వాచితక్కుమ్.

మాకమాట్టాతు. ఆకై యాలేబ్రీ ముణ్ణాకిటతు. పూర్వపురుషర్ కళు
డై యుచ్చానయమ్ - వకు త్తవిషయత్తిల్ స్వరూపానురూపమాక శర
ణాగతియైప్పణ్ణుమలొబ్బియ ఇనన్ విడ వేణ్ణువతుణ్ణో పబ్రీ ము వేణ్ణువతుణ్ణో
వెన్టాయ్ త్తరుప్పతు; ఈశ్వరవిషయీ కారత్తల్ దృష్టప్రపత్తియే అమై
యుమ్; అధికారియాకై కు సుసారభీతనాయ్ కొణ్ణు తిరువడికళితే
శరణంపుకునతు వేయమైయుమ్; ఇనర్ ప్రాప్యరుచి శెయ్ విక్క మాట్టి
త్తిల్లామైయాలే రుచిప్రేరిక్కచ్చెయ్ నర్. ఆకై యాలే ఇనర్ శెయ్యాత
తెల్లామ్ కుత్తై యాకక్కడవతు. ఇనర్ తామ్ ఇతుక్కవ్వరుకు శరణమ్ పుక
క్కాణామైయాలే మీణ్ణార త్తనై యల్లతు అమైయుమెచ్చు మీణ్ణారల్లర్.
ఆకై యాలే శరణమ్ పుకుకితార్).

(పితరంమా శరమిత్వాది) పూర్వాత్తాలే చేతనరై యుమ్
ఉత్తరార్థత్తాలే అచేతనరై యుమ్ శొల్లుకిటతు. ఇతై తాన్ ఉపా
యాన్తర సహకారియుమాయ్, స్వయమ్ప్రయోజనమాకై యాలే
ఉపేయముమాయ్ ఇరణ్ణుచ్చుమ్ పొతువాయిరుక్కుమ్, “సర్వధర్మాంశ్చ”
ఎన్ఱు, ఉపాయాన్తరమాన కర్మయోగాదికలై చ్చొల్లుకిటతు. “సర్వకా
మాంశ్చ సాక్షరాన్” ఎన్ఱు - ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్యకై వల్యజ్జలై
చ్చొల్లుకిటతు. (సన్తజ్య) ఎన్ఱు - సవాసనమాక విట్టెన్ఱవడి, “సర్వ
ధర్మాంశ్చ” “సర్వకామాంశ్చ” ఎన్ఱు ఇరణ్ణైయుమ్ కూడవెడుత్తు
విడచ్చొల్లుకై యాలే ఉపాయాన్తరల్ స్వరూపనాశకమామోపాతి
ఉపేయాన్తరజ్జళుమ్ స్వరూపనాశక మెన్ఱు కరున్ఱు.

ఇవబ్రీన్ఱై స్వరూపనాశకమెన్ఱలామో పెన్నిల్; అవబ్రీన్ఱిల్
స్వయమ్ప్రయోజనమాక ఇబ్బికై యే స్వరూపమ్, ఇత్తైయిబ్బిన్ఱతలమ్
స్వరూపనాశకపర్యాయమ్, ఇత్తై తాన్ స్వరూపాబ్జీవనమాకితిలైయో

మూ—

పితరంమాతరం

అథ “అనన్యశరణి, శరణమహంప్రపద్యే” ఇతిశబ్దా
నామర్థంవివృణోతిపౌరాణికవచనముఖేన (పితరమి
త్యాదినా). గురుపర్యంతానాంసాధనత్వముత్కటమ్.

వెన్నిల్, ఇవన్ ఇవైతన్నై సాధనమాక్కినాప్పోలే “ఇతుక్కుప్పఱ
మొన్బెట్టప్రయోజనమాక్కాతే నమ్మైప్రయోజన మాక్కుప్పెల్లోమే ”
ఎన్నుమిశ్వరన్ నినై వాలే ఉజ్జీవనమాకిఱతు. ప్రయోజనా న్తరత్తుక్కు
మడియేత్పరై యుమ్ “ ఉదారాః ” ఎన్నుమవన్ స్వభావత్తాలే ఉజ్జీ
వనమాకిఱత త్తనై.

మేల్ పల్లెప్పడుమ్ విషయమ్ శొల్లుకిఱతు. (లోకవిక్రాంత
చరణౌశరణం తేనప్రజంవిభో) శీలాదిగుణయత్కనమాయ్ వకు త్తస్వామి
యుమాయ్ జ్ఞానశక్త్యాది గుణపూర్ణసుమానఉన్ తిరువడికలై యే
ఉపాయమాక ప్పల్లెట్టుకిఱేనెన్దిఱతు.

(పితరంమాతరమ్)(౧) “మాతృదేవోభవ” “పితృదేవోభవ”
ఎన్దు ఈశ్వరనోపాతిమాతాపిత్రసువర్తనతై ఉపాసనాజ్ఞమాక శాస్త్రమ్
విధిక్కైయాలే ఉపాయా న్తరసహకారికళుమాయ్ ఉళ్ళతనై యుమసు
వర్తిత్తువిడుకై యన్దియే ఇవర్కళుడై య వియోగమ్ అసహ్యమాయి
రుక్కైయాలే స్వయమ్ప్రయోజనమాయిరుప్పర్కళో.

పితరమిత్యాదికస్తు స్వవాక్యవన్నిబద్ధసంవాదముఖేన అనన్యశరణత్వాదికం
విశదీకృత్య వక్ష్యమాణసలప్రార్థనాప్రస్తావనాత్మకమితి ద్వయార్థస్యసముచితోక్తిః;
తథావ్రత సాపాధిక భోగ్యతదుపాయత్యాగం నిరుపాధిక భోగ్యతదుపాయ విశేష
పరిగ్రహాచ్చ స్పష్టయిత్వా, “ప్రసాదయే” ఇత్యాదినా, “సాధుమ్” ఇత్యన్తేన

మూ —

దారాన్పుత్రాన్పుమాన్ సఖిః గురూన్ ।

దారాశ్చ దృష్టసాధనమ్.

(దారాన్) స్త్రీయుమ్ సహధర్మచారిణియాకై యాలే ఉపాయాన్తరసహకారిణియుమాయ్ అభిమత విషయమాకై యాలే ఉపాయాన్తహృతై యుమాయరుక్కుమ్. (పుత్రాన్) పుత్రహీననానభోతు “పుత్రే ఎన్లితనరకదర్శనమ్ పల్లవేన్లుకై యాలే పుత్రోత్పాదనమ్” “పున్నామ్నోనరకాత్తాయత ఇత్తిత్తిరి” ఎన్లితపడియే అన్తనరకదర్శనత్తుక్కడియాన సాపవిమోచన హేతువాకితి ముఖత్తాలే ఉపాయాన్తరసహకారియుమాయ్, అవ్వళవన్తియే తద్వియోగమ్ అసహ్యమాయరుక్కుయాలే ఉపేయముమాయరుక్కుమ్,

(బధూన్) అవర్కళాకిఞార్ - ఇవనైక్కుడిప్పట్టియాక వర్తియాలతపడి నియమిత్తు నల్వట్టియే నడత్తుమవర్కళాకై యాలే ఉపాయాన్తర సహకారికళుమాయ్, ఇన్నపెరున్లుడిప్పట్టిలే పిఱిన్దాన్లెఱి అళెరుక్కాలే ఉపేయభూతరుమాయరుప్పర్కళో. (సఖిన్) తోన్లునుమ్ ఇవనుక్కుహితై పియాయ్ హితత్తైయే ప్రవర్తిప్పిక్కై యాలే ఉపాయాన్తర సహకారియుమాయ్ అభిమతయాకై యాలే ఉపేయభూతరుమాయరుక్కుమ్. (గురూన్) అవర్కళాకిఞార్ - భగవత్ప్రీతియాకిఱి ఉపేయత్తెక్కుటిత్తుఉపాయాన్తరజ్జలై ఉపదేశిత్తుమ్, ఉపేయాన్తరజ్జలైక్కుటిత్తు ఉపాయాన్తరజ్జలై ఉపదేశిత్తుమ్ పోరుక్కై యాలే ఉపాయాన్తరసహకారికళుమాయ్ హితపరరాకై యాలే ఉపేయభూతరుమాయరుప్పర్.

ఉత్తరః శ్రీభక్తసాన్నిధినివృత్తి ప్రార్థనాసంక్లప్తతే. పిత్రాడినాంత్యాగోక్తాన్యభృత్యాది సేవనాన్తరత్యాగకైముత్త్యసిద్ధిః. బద్ధశబ్దః - ఇహసమృద్ధ్యాదివరః. “రత్నాని”

మూ.- రత్నాని ధనధాన్యానిక్షేత్రాణిచగృహాణిచ|సర్వ
 [ధర్మాంశ్చసన్తృప్త్య సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్ |

రత్నాదీనాముపేయత్వముత్కటమ్. అముష్మికంసాధనం
 సాధ్యజ్ఞాన (సర్వేతి) అక్షరశబ్దేన కేవలాత్మనిపర్యవసానమ్.

(రత్నానీత్యాది) రత్నమేతుడక్కమానవై యుమ్ ఉపాయాస్త
 రజ్జభుక్తుఇతికన్యతయా సహకారికభుమాయ్, అనన్తై అభీయమా
 టీయుమ్ వినియోగిక్కిలామాన్యాలే ఉపేయముమయిరుక్కుమ్,
 (గృహాణిచ) గృహజ్ఞభుమ్. కీర్త్యచ్చాన్యవద్భుక్తేల్లా మావాససాన
 మాకిరక్షకముఖతాలే ఉపాయారసహకారముమాయ్ *మాడ
 మాళికైయాక వెడుక్కుమ్బడియాన అభిమతత్వత్తాలే ఉపేయముమా
 యిరుక్కుమ్. (సర్వధర్మాంశ్చ) ధర్మశబ్దత్తాలే ఉపాయరూపమాన కర్మ
 యోగాదికన్త చ్చొల్లుకిటతు. సర్వశబ్దత్తాలే అధికారసమ్పత్తి ధర్మ
 జ్ఞైచ్చొల్లుకిటతు. (సర్వకామాంశ్చ) ఎఱ్ఱు - పుత్రపశ్వన్నాదితోడ
 క్కమాక స్వరైశ్వర్యమ్ నడువాక బ్రహ్మైశ్వర్య పర్యమానవద్భై
 యెల్లామ్ శొల్లుకిటతు. (సాక్షరాన్) ఎఱ్ఱు - కైవల్యత్తై. (సన్తృప్త్య)

ఇత్యాదికమ్ - ఉత్కటభోగ్యత్వ భోగసాధనత్వా నామచేతస్తానరాణా ముపల
 ట్టణమ్. చకారేణవా అనుక్తసముచ్చయః. ప్రియేషహితేషుచమోక్ష తదుపాయా
 మపయక్తేషు కుత్రచిత్సన్తోపిసయక్తఇతిజ్ఞాపనాయ పితరమిత్యాదివివిధోక్తిః.

ఏవంలాకి సద్ధప్రియహితాన్యదాపృత్య, “సర్వధర్మాన్” ఇత్యాదినాశాస్త్ర
 వేద్యానిసాధనానిసాధ్యానిచాహ. తత్రసర్వధర్మశబ్దః - సద్ధసాధ్యరూప సపరికర
 ధర్మ కార్తవ్యపరః “సర్వకామాన్” ఇతి - హిరణ్యగర్భాదిపదపర్యవ
 కాన్యవిషయః. అక్షరశబ్ద ఇహ - ఆత్మమాత్రానుభవగోచరః. ధర్మాణాంకామానా
 జ్ఞాప్తిపయోగితేవనా పిత్రాద్యుదాహరణమ్. తచ్చయథాసమ్భవం ద్రవ్యభుమ్.
 ప్రితాదీనాం త్యాగశ్చ అత్రకాన్యధర్మోపయోగితయా అర్థకామోపయోగి
 తయావా అనుపాదానమ్. అతఏవ, “మాత్మదేవోభవ, పితృదేవోభవ, ఆచార్య

మూ--

లోకవిక్రాంత చరణౌ

లోకవిక్రాంతవిభుశ్చ సౌలభ్యపరశ్చపరా.

లజ్జాపురస్సరముచివిట్టు. (లోకవిక్రాంతచరణౌ) తుండ్యపూర్వీకానిష
యమ్. వరైయాతవైత్త తిరుచడికల్పాకైయాలే సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱు.
ఉఱిఱుకిఱ ప్రకైయైత్తాయముతుకిలే అనైత్తుక్కొల్లు కిడకుం. పరా
పోలే తానఱ్ఱిసమ్మన్మమే మేతువాక విడమాట్టాతే విముఖరానిం
తలైయిలుమ్ తిరుచడికల్పైక్కైయాలే వాత్సల్యమ్ శొల్లుకిఱు. ఇత్త
నైయమ్ అవరిత్తు మున్నేనిష్ఠకార్యమ్ శెయ్కైయాలే సౌలభ్యమ్
శొల్లియి.

దేవోభవ' (౧) "వృక్షాచమాతాపితరా" ఇత్యాగ్ర్యుక్తభగవదాజ్ఞానుపాలనం విరుద్ధ్య
తే. సర్వధర్మశ్చైవ మోక్షసాధనభూతోపాసనవర్గ సద్గ్రహేపి తన్నివృత్తై (౨)
"విహితత్వాచ్చుక్రమకర్మాపి" ఇతిన్యాయేన వర్ణాశ్రమధర్మాణా మనివృత్తిః
తదిహత్రైవర్గికధర్మేషు వ్యయోజనాస్తరేషు మోక్షపాయాస్తరేషుచ సాధా
రణం నైరాశ్యంత్యాగః. తత్రపురుషార్థాస్తరేషు అల్పస్థిరిత్వాద్వినిదోషదర్శ
నాన్నైరాశ్యమ్. తతపివతరుపాయేష్వపి ముక్తిసాధనేష్వస్యేషుస్వావస్థాదర్శనేన
దుష్కరత్వాదినానైరాశ్యమితివిశేషః.

(సప్త్యస్య) సమ్యక్త్వత్వాః; సవాసనంపరిత్యజ్యేత్వర్థః. యద్వా, వచ్చుక్త
సంయుక్తాయాః ప్రప తేర్గత్వేన ఆజ్ఞేత్వేనవా ఆనుపాదానమిహసర్వాభాంత్యాగః,
సోయంప్రపత్యుపకారకత్వవిరహః సమ్యక్త్వమన్నేషు పురుషార్థాస్తర తగుపాయేషు
ముక్త్యుపాయాస్తరేషు నిత్యనైమిత్తికేషుచ సమాన ఇతిసహూక్తిః. (లోకవిక్రాంత
చరణావితి) చరణ్లోకవిక్రాంతత్వ వచనమనాశ్రితానా మప్యాత్మప్రకాశనేన సౌల
భ్యాదివృజ్ఞకమ్. లోకవిక్రాంతైతి - వ్యస్తంవా. తదాతులోకేషు విక్రాంతి
అధిష్ఠాతేత్వర్థః.

(౧) భారతే.

(౨) బ్రహ్మసూ-3-౪-3౨.

మూ— మాతాచ పితాత్వమేవ త్వమేవ బధుశ్చగురు స్త్వమేవ।

మాతాచ పితృద్వయే హితపరనాన పితృవైష్ణవ్యై గర్భవాసమే తోడగ్గరిత్తుప్సోరుమనభితేమాతావాసనాల్. ఇత్తాల్. ఇనన్ సైక్కి-అ తేన్నెన్నిల్, మేల్ సృష్టిక్కుఱుప్పొక ములభ్యాయాతపడితాయుక్కుమ్ వణ్ణమే తిరువయిల్ శ్రీలైవైత్తు రత్తి త్తుప్సోననెన్నితార్. (పితాత్వమేవ) మాతాపుక్కుమున్నే పితృకృపపణ్ణనాన్ పితాపితే. ఇత్తాల్ “పూర్వజ” ఎన్నితై నినైక్కిఱుతు; (౧) “పితృత్వత్వస్య”.

(త్వమేవబధుశ్చ) బధుక్కుళుమ్ ఇనన్ వభీకెడ వర్తియాతపడి నియమిత్తు నల్ వభీయేనడత్తుమవర్కళితే. అప్పడియే నాన్ వభీకెడ వర్తియాతపడి అన్తరాత్మతయా ఇదున్దు నియమిత్తునల్ వభీయాక్కుమ్ బధువుమ్సియే. (గురు స్త్వమేవ)(౨) “గుశబ్దస్తవ్యన్ధకారస్సాన్యత్ - గురు రిత్యభిధీయతే” ఇరుళే తరుమాఖాలత్తైప్పొక్కి తెలివెళున్బొక్కొడుక్కై యాలే ఎనక్కు అజ్ఞాతజ్ఞాపనమ్ పణ్ణమాచార్యనుమ్ నీయే. (౩) “అతి యాతనవతివ త్తవత్తా” ఎన్నక్కడవతితే. ఆచార్యరిల్ వైత్తుక్కొణ్ణుప్రథ మాచార్యనావాన్ ఈశ్వరనితే. “లక్ష్మీనాథసమారమ్భామ్”

ఆ సేవవిశదీకృతమ్. సర్వేషాంజన్మానాం సర్వేషాంజన్మసర్వవిధోపకారకీ త్వంత్యయి సముచ్చితమిత్యభిప్రాయేణ ప్రత్యేకంత్వమేవేల సావధారణావృత్తిః. మాతాపితౄ దయోహితత్వప్రయత్నాస్త త్సహకృతాశ్చ తదభిమతకించిత్రరణేనోపకర్యుః. ఆయన్త ఆసన్య ప్రయోజోనిరపేక్షశ్చ స్వేచ్ఛయైవ సర్వప్రకారోపకారోతి. (మాతా) ప్రళయదశాయాముదరేస్థాపయిత్వా ప్రసవనాత్. ప్రియప్రవర్తకత్వా దిభిశ్చ (పితా). (౪) “అహంబీజప్రదః పితా” ఇతిహ్యహ, హితప్రవర్తకశ్చ (బధుః) సమృద్ధాన్తరేణాపి ఆహితేన వర్తనార్థం. (గురుః) “గుశబ్ధః” ఇత్యాద్యుక్తాన్ధ కార

† (పా) జన్మపా

(౧) పెరి-తిరువ-౫.

(౨) నిరుక్తమ్.

(౩) తి-వామ్-౨-౩-౨.

(౪) గీ-౧౪-౪.

మూ — త్వమేవవిద్యా ద్రవిణంత్వమేవ త్వమేవసర్వం మమ దేవదేవ ॥

ఎన్నక్కడవత్తే. (౧) “ఇదైవి తైనై” ఎన్నిటపడియే ముతలడియే రుది జుకనాకై యాలే ప్రథమాచార్యనెన్నకుటైయిట్టె.

(త్వమేవవిద్యా) ఉపదేశితజ్ఞానముమ్ నీయే. అతావతు

(౨) “జ్ఞానక్కటై క్కళుక్కెల్లామావియుమాక్కెయుమ్” ఎన్నిటపడియే జ్ఞానత్తిరుడైయ సత్తాదికళి అననధీనమాకై యాలుమ్, జ్ఞానప్రతిపాద్య నాకై యాలుమ్, జ్ఞానముమ్నీయేయెన్నిటతు. (ద్రవిణంత్వమేవ) ద్రవిణ మాకిటతు. - ద్రవ్యమ్. అతావతు - భోగత్తుక్కు ఉపకరణమాయిరు క్కై. ఇత్తల్ భోగోపకరణమాన పరభక్త్యాదికళుమ్ నీయేయెన్నిటార్. అన్తి క్కే, (౩) “ననం మదీ మమ్” ఎన్నిటపడియే ప్రాప్య ప్రాపకజ్ఞభిర్జ్ఞామ్ నీయేయెన్నిటార్ అకపునూమ్. (త్వమేవసర్వమ్) శొల్లిచ్చొల్లాతనై యెల్లామ్నీయే. (మమ దేవ దేవ) సర్వత్తైయుమ్ విట్టు ఉనై యే పల్లీన పెనక్కు ఎల్లాముమ్ * అయర్వణు మచురకళఫిపతియాన నీయే యెన్నిటార్. ఇతుతాన్ ఉమక్కొ రువర్క్కుమేయోపెన్నిల్; ఎన్నళ వేయన్, సకలలోకజ్ఞుమ్ వర్తిక్కిట సకలచేతనర్క్కుమ్ సకలవిధ బుధుమ్ సర్వాధికనాన నీయేయెన్నిటార్.

నిరోధిత్యాత్. తత్రచాసా గురుశరీరకః; అదిగురుశ్చ. (విద్యా) ఉపాయ భూతవిద్యాప్రపరకత్వాత్, తత్ఫలప్రదత్వాచ్చ. అకిచ్చనానామపాససరూప విద్యాస్తా నేనవేదాద్వా, (ద్రవిణమ్) (౪) “అమృతంసాధసంసాధ్యంయఃపశ్యన్తిమనీషి ణః” ఇత్తుక్తాత్సాధనత్వాత్సాధ్యత్వాచ్చ. “త్వమేవసర్వమ్” ఇతి - ఉక్తానుక్త సర్వకాత్సర్వకృతమ్. (మమ) తత్వవిదోఽకిచ్చినస్యత్యక్తాన్యసాధ్య సాధనస్య త్వయిస్యస్తభరస్యచ. (దేవదేవేతి) సర్వప్రకారోత్కర్షణరమ్.

(౧) తి-వాఁ-గి-౮-౯.

(౨) తి-వాఁ-౧-౯-౮.

(౩) స్త-ర-

(౪) పాళ్ళ-

మూ— పితాసిలోకస్యచరాచరస్వత్వమస్య పూజ్యశ్చగురుర్గరీశూన్

సత్వత్సమోస్త్యభ్యధికఃకుతోన్మోలోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ

సపరంమమ, సర్వస్యలోకస్యచేత్యాహ(పితాసీతి). రక్షకత్వేనమాభ్యః
కరాహిత్యము క్తిమ్; సాలభ్యేవా. అప్రతిమప్రభావేతి-పరత్వస్యాక్తిం-

(పితాసిలోకస్యచరాచరస్య) సర్వలోకజ్ఞులుముగ్ధులైన జగము
స్థావరాత్మకమాన సకలత్తుక్కుమ్ ఉత్పాదకనానవనే. (త్వమస్యపూజ్య
శ్చ) ఆకైయా లే సర్వత్తుక్కుమ్ పూజ్యనీయియైయో? (గురుర్గరీ
యాన్) శ్రేష్ఠనాన వాచార్యసుమ్సీయే. కీర్తించున్న పూజ్యతైపిత్వ
త్వత్తభవిలేనిట్కుమ్; ఇత్తాల్, (౧) “గరీయాన్బ్రహ్మదరిపితా” ఎన్ఱు
పూజ్యతైయిలైశొల్లుకితు. (సత్వత్సమోస్త్యభ్యధికః కుతోన్మో) !
సర్వలాభాయవాకైయా లేత్వద్వ్యతిరిక్తసమస్తపదార్థజ్ఞులిమ్ ఉన్ఱు
సన్యశరియైన్ఱాల్, అధికిరియై యెన్నుమిదమ్ శొల్లునేనుమో? (౨)
బత్తార్మికార్కైయిలైయాయవిజే. (లోకత్రయేప్యప్రతిమప్రభావ)
ఆకైయా లే త్రివిధచేతనరిలుగ్ఱాట్టిల్ ఒప్పిల్లాతప్రభావతైయుడైయననే !

ఏపంస్వవిషయేఽనుసంహితస్య సర్వవిధబహుత్వస్య సర్వవిషయత్వేన నిరుపాధి-
త్వం సూచయతి(పితాసీతి). (లోకస్య) షిరణ్యగర్భాదిజన్మతాతస్య. (పూజ్యశ్చ
పితృత్వగురుత్వాదిభిస్సర్వ కర్మారాధ్యత్వత్రతేశ్చ సమాగాభ్యః. (౧) “గరీయాన్బ్ర
హ్మదరిపితా” ఇత్కుక్తమాహ(గరీయానితి). “గరీయాన్. పూజ్యతమః” ఇతితుభా
ష్యక్తమ్. (లోకత్రయే) బద్ధముక్తనిత్యరూప చేతనవగ్గతయే. యద్వాలోకత్రయ
శక్తేన సర్వలోకవర్తిసంలక్షణా. ప్రభావతోప్రతిమత్వస్య కక్షోక్తత్వాత్, “సత్త్వి
త్సమాస్తి” ఇత్యేదికమిహ కారుణ్యదిషయోజితమ్.

(౧)

(౨) తి. వాయ్. ౨-౩-౨.

(౩)

మూ—

తస్మాత్

(పపత్తింవివృణోతి (తస్మాదితి)

అనస్తరస్, కీర్తీశరణమ్ పుకవశుక్కుక్షామణమ్ పణ్ణకితార్. ఖామణమ్ పణ్ణకితతు లరుడై యహృదయత్రాతే యెన్నిల్; స్వహృదయత్రాతే. అతెన్నెన్నిల్; అనాదికాలమ్ అపరాధతై ప్పణ్ణి క్కూడు సూరి త్రవన్ ఇన్ఱాక ఆభిముఖ్యమ్ ప్పణ్ణానాయాకిలుమ్ (౧) “రిపూణామపి వత్సలం” (౨) “యదివారావణస్వయమ్” ఎన్నిటలవన్పడిపార్ త్రాల్ ఇవనై కైక్కొళ్ళుక్కు ఒరుక్కుతై యిలై. ఆకిలున్వతివత్తె యాయురుప్పాళ్ నెడునాళ్ వృథిచరిత్తు, పిన్సుభర్రావానవన్ “పథ్రియాళ నెన్నిటవితువే ఆల మ్మనమాకవన్తు “ఎన్నై రక్షిక్కవేణుమ్” ఎన్ఱు మున్నేనిన్ఱాల్ వరుక్కె ణానే అపరాధమ్. అతుక్కుమేలే “ఎన్నై రక్షిక్కవేణుమ్” ఎన్ఱెయా వని అపరాధత్తుక్కు మేలెలైయాయ్, స్త్రీ స్వహానియుమాయురుక్కు. యితే. అప్పుడియే ఇననుమ్ అసన్యార్ల శేషభూతనుమాయురున్దవై త్తు క్కూ అపరాధప్పణ్ణిప్పొన్ఱు ఇన్ఱవన్తుశరణమ్ పుకురుక్కై యావతు అపరాధత్తుక్కు మేలెలైయుమాయ్, శేషత్వహానియుమాయురుక్కు క్కడవతితే.

ఆనాల్ శరణమ్ పుకురుక్కై యుమ్ అపరాధత్తుక్కు మేలెలైయాకిల్ శరణమ్ పుకుకిటతెన్, ఖామణమ్ పణ్ణకిటతెన్నెన్నిల్, (౩) “తమేన శరణంగతః” ఎన్ఱ కాశత్తోపాతి పుటమ్బువుకలిల్లామెయాలే శరణమ్ పుకప్రమ్ వేణుమ్. పూర్వవృత్తతైప్పారా, “పణ్ణినవితువుమ్ అపరాధమ్” ఎన్ఱ భయహేతువైయాలే ఖామణమ్ పణ్ణవుమ్ వేణుమ్.

(తస్మాత్) “త్వమేవ” ఇత్యాదిప్పడియే నీయే నకలవిభవన్దవు

(తస్మాత్) తవైవసర్వవిభవభూత్యాత్, ప్రభావతిః కారుణ్యాదిగుణైశ్చసర్వాభి

(౧) రా-య-౧౯-౧౦. (౨) రా-య-౧౨-౩౧. (౩) రా-సు-౩౨-౩౩.

మూ- ప్రణమ్యప్రణిధాయకాయంప్రసాదయేత్వానుహమిశమిశ్యమ్ |

(శుశమిశ్యమ్) (౧) "నతస్యే శేకశ్చన, తస్యనామమహద్యశః" ఇతివత్
 మాకై యాలే. కెయితకుర్థిమ్ పాణుక్కుమ్మాతు సకలవిధబద్ధపు
 మాక వేణుమ్మాల్ కేణుమ్. అతఃతన్నిలుమ్ భర్తావేన్మాప్పాలే
 ఒరుముతైయేయాయ్ ఒరునన్దేప్పట్టిరుక్కుమాల్ తుర్థిమ్
 యాయ్ తైలైక్కట్టుకైయ్త్తిక్కే, సకలవిధబద్ధపుమాయిరుక్కు
 యాలే ఇనసుక్కుచ్చయ్యలకాతత్తై. అవసుక్కుప్పాణుక్కులాకాతతు
 మిలైయైన్దై. (ప్రణమ్య) మానసనూన దణ్డన్. (ప్రణిధాయకాయమ్)
 కాయకమానదణ్డన్. ఇరణ్డైయుమ్శొల్లుకైయలే వాచిమ్ ఆర్థత్తి
 ద్ధమ్. ఆకతివిధకరణజ్ఞాలుమ్ శేరణమ్ పుక్కువడిశొల్లిర్థిమ్. ఏతుక్కాకవె
 న్నిల్; (ప్రసాదయే) ప్రసాదిప్పిక్కైక్కాక. ఆరైయెన్నిల్ (శుశమి
 డ్యంత్యామ్) శేషియుమాయ్ స్త్యునుమాయిరున్దుళ్ళి వున్దై. ఆరై
 న్నిల్, (అహమ్) అనన్వార్త శేషభూతనుగూయిరున్దువైత్తు అపరా
 కత్వాత్ త్వద్విషయావరాధస్య పిత్రాదిసర్వవిషయావరాధరూపత్వాత్ సర్వవిష
 యావరాధానాం త్వదాజ్ఞాతిలక్ష్టసరూపత్వేన త్వదవరాధత్వాచ్చేతిభావః * ప్ర
 ఙ్మత్యాదికమ్ - ప్రపద్యిత్యస్య వివరణమ్. ప్రకృష్టప్రసాదభావశ్చ అత్రప్రకర
 ణాత్ ప్రపత్తిరూపః. సచపూర్వకృతవివధలవిశేష ప్రార్థనామిహానాద్యతే. కా
 యప్రణిధానమ్ - అత్రస్వరక్షణార్థస్యవ్యాపారానరనిపుత్తి వ్యుజ్జనమాత్రమ్. (ప్ర
 మ్యప్రసాదయే) ప్రపదనరూపం ప్రసాదనమనుతిష్ఠామి. భక్తవత్ ప్రపత్తిరపి ప్రసా
 దనవిశేషః. మదిన్దవిభూతాన్విప్రప్రప్తిహేతుభూతమప్యతావరాధజనితాప్రీతిరూప
 కాలువ్య రహితంకరోపిత్వర్థః. (తవమ్) స్వరస్వర్వభూతానాం మహదం మద
 వరాధాత్కలుపితేతిద్ధిమ్ (అహమ్) అశ్చిన్యో-సన్యోగతిః, త్వత్ప్రత్నైదత్తవరస్య

మూ;- పితేవపుత్రస్యసఖేవసఖ్యుంప్రియంప్రియాయార్హసి దేవసాడుమ్.

పితృదయస్తత్సమ్బంధాద్ధితమస్తే. అతఃసర్వవిధసమ్బంధాత్ త్వయాత్మస్త
వ్యమిత్యర్థం. ప్రార్థనాపర్యస్తమహవిశ్వాసః - ప్రపత్తిః. మహావిశ్వాస
పూర్వకాప్రార్థనావా.

ధత్తైష్ఠ్యేష్విన్దు ఇన్దువన్దు శరణమ్ పుక్కునాన్. ఈశనెన్ద్రాయే, ఉడైయవనెన్దువడి. ఈడ్యనెన్దుతు-స్తుత్యనెన్దువడి. నిన్దైత్తవడిశేయ్యప్ప కాల్ నివారకరిల్లామైక్కాక ఉడైయవనెన్దువడు. స్తుతిక్క వేణ్ణుమ్విడు చుత్తితే ద్వేషిత్తుపోన్దేనెన్దు తమ్ముడైయక్కపుతోన్దు ఈడ్యనెన్దుజార్.

పొంక్కుక్కుహేతు శొల్లుకిఅతుమేల్ (పితేవపుత్రస్య)పుత్రన్ చణ్ణినకుర్ దైష్ఠ్యాపొంక్కుమాపోలవుమ్. (సఖేవసఖ్యుం) తోమ్మన్ శేయేతకుర్ దైత్తేత్తోమ్ పొంక్కుమాపోలవుమ్. (ప్రియంప్రియాయాం) ప్రియైనుడైయకుర్ దైత్తైప్రియనానవన్ పొంక్కుమాపోలవుమ్. సన్దిరార్దం. (సాధుమ్)పొంక్కుక్కు సర్వవిధబంధపుమాయరుక్మైయా. (దేవఅర్హసి) దేవరుమ్ అప్పడిక్కుఅర్హర్.

ఆక, ముతల్ చూడైయా. ప్రాప్యరుచిక్కుమ్ ప్రాపకవ్యనసా యత్తుక్కుమాక ప్పిరాట్టితిరునడికళితేశరణమ్పుక్కు, ఇరణ్డామ్చూర్దై యితే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలేవేర్దు, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కుక్కుం

క్తత్వదితరసాధ్యసాధనశ్చ. (ఈశమ్) సావరాధనిగ్రహదినమర్థమ్. (ఈడ్యమ్) క్షమా దిభిస్తుత్యమ్. (౧) “సతస్యేకేశ్వనతస్యనామమహద్యశః” ఇతిశ్రుత్యుక్తమనేన చదద్వయేనదర్శితమ్. ఊద్రోపిఇన్దు స్సమ్మృతశేషాదపరాధంసహతే, కింపునస్త్యమి త్యభిప్రాయేణ పితృదిదృష్టాస్తః. (ప్రియంప్రియాయ) మత్ప్రీతివిషయస్త్యంత్యప్రీతి విషయాయమహ్యమ్. (౨) “ప్రియోహిజ్ఞానినోత్పర్థమహంసచమమప్రియః” ఇతిహి స్వయమేవాత్థం. (అర్హసిదేవసాధుమ్) ఇతివక్ష్యమాణసద్భావః సంసారమోచనమతి తే లీలవేతిదేవశబ్దాభిప్రాయః. ఏతావదన్తం పూర్వఖణ్డావివరణమితి కేచిత్.

పూన ఉభయవిభూతినాథత్వమ్ శొల్లి, అనన్తరమ్ ఆశ్రయితైః కుక్షున్మ
తైయాన శీలాదిగుణజ్ఞతైః మున్నిష్ఠైః పీరాట్టిసంసకారణాః కరణమ్ శర
ణమ్ పుక్కు, అనన్తరమ్ పూర్వార్థే యద్రక్రియాయా లే శరణమ్ పుక్కు, అనన్తరమ్
కీర్తివిట్టవై యదై య ఈశ్వరసేయాకీర్షణ్యైః, “ఇతుతాన్ ఎన్న శవేయన్తుః
సకలచేతనర్ కుక్షుమృక్కుమ్” ఎన్తు కీర్తివర్ణిస పతిక్కుత్తామణమ్
పణ్ణినిన్టార్. పూర్వార్థకభుదై యరుచిపరిగృహీతమాన వర్ణమేయాకిలుమ్
అవర్ కళో పాశురత్తై మున్నిడవే ఈశ్వరసేతివపుశ్యమ్ ప్రసన్నమామెన్తు
పార్ త్తుఅవర్ కళో పాశురత్తా లే శరణమ్ పుక్కున్టార్. అధవా (౧) “సశ్యదేన
ప్రపన్నాయ” ఎన్తు సకృత్సృప తిక్కుక్కార్కమ్ శెయ్ కైక్కు ఈశ్వరసే శమై
న్దిరుక్కు ప్రాప్యత్వరాతిశయత్వాలమ్ ఇతోభీయచ్చెన్టామెయాలమ్,
యార్ పాశురత్తుక్కు ఈశ్వరనిరంజుమెన్ట జీయా తేబహుముఖమాక ప్రతి
పణ్ణిన్టార్; ఆక ఇ త్తనై యాలమ్ పూర్వభగ్దార్థజ్ఞైః అనుసన్ధితారాయ నిన్టార్.

ఇనిఉ త్తరభగ్దార్థజ్ఞై యరుళిచ్చెయ్ కితార్. అతిల్, అనిష్టనిష్ఠుత్తి
యున్టానాలల్లతు ఇష్టప్రాప్తికిడై యామెయాలే మున్దుఱనమశ్యభగ్దజ్ఞై
యరుళిచ్చెయ్ కితార్. అతుతనక్కు దేహాత్మాభిమానమ్ తుడక్కమాక
కై జ్జర్వత్తిల్ మమతాబుద్ధిఈతాక నడుపుశ్యవిరోధియై యదై యపో
క్కిత్తర వేణుమెన్టితే అర్థమాక నిర్వహిత్తుప్పోరునతు. అతుతాన్ సకల
కర్మక్షయత్తాలే యాయ్ త్తు ఉన్టావతు. ఆకై యాలే మున్దుఱకర్మజ్ఞై
యరుళిచ్చెయ్ కితార్.

ఆధ్వాన్, (౨) “పాయ్ నిన్టజ్ఞానమ్” ఎన్తు అవిద్యైయై ముత
లాకవరుళిచ్చెయ్ తార్. ఇనర్, “కర్మమ్, కర్మత్తుక్కడి అజ్ఞానమ్; అజ్ఞాన
త్తుక్కడి దేహసమ్బంధమ్.” ఎన్తు కర్మజ్ఞై మున్దుఱనరుళిచ్చెయ్ కితార్. ఆధ్వాన్

మూ:-

మనోవాక్కాయైః

అథ ఉత్తరఖడ్గం విన్యూనం ఇష్టప్రాప్తేరనిష్టనిపుత్తిపూర్వకత్వరూపార్థక్రమాత్ ప్రథమం ననుశ్చ బ్ధాన్తరూపా (మనఃకర్త్యాదినా).

రుక్కున్వానుభవ మాయీరుక్మయాలే దేహత్యాభిమానద్వారానిష్ట అహజ్జాగ్రమ్ నిలికిఁ ప్రకారంతాలే అవిద్యైమున్నానరుళిచ్చెయ్ తార్. ఇవర్ కుక్కున్వానుభవ మాయీరుక్మయాలే దిర్భనత్తుక్కుర్మప్రాధాన్యమ్ శాల్లిల్పీరువతొరు నిర్భనముణ్డాకై యాలే, అతినుడై యస్థితిక్కు ఉఱుప్పాకవుమ్, మాయావాది, “అవిద్యానిపుత్తి - మోక్షమ్” ఎష్ట అవిద్యైయై ప్రధానమాక చ్చుల్లుకై యాలే అతినుడై యప్రతిక్షేపార్థ మాకవుమ్, ఇవర్ కర్మమ్ముతలాక నరుళిచ్చెయ్ కితార్. అవర్ కారణ పరమృరైయై అరుళిచ్చెయ్ తార్. ఇవర్ కార్యపరమృరైయై అరుళిచ్చెయ్ కితార్.

(మనోవాక్కాయైః) కర్మత్తుక్కుప్పరికరమేతేష్టపార్ త్తాల్ మనోవాక్కాయజ్ఞో. ఇనై తాన్ ఈశ్వరనై లభిక్కైక్కుమ్, అవనై యిల్లున్దు అనర్థపుడుకై క్కుమ్ ఉడలాయరుక్కుమ్. (౧) “మనవముసుప్యాణాం కారణంబర్థమోక్షయోః” ఎన్తి తేయిరుప్పతు 1.

అథ ఉత్తరఖడ్గస్థస్యాపిసవిశేషణ నారాయణశబ్దస్య పూర్వజేవవ్యాఖ్యాతత్వాత్ అనన్యయోశ్చచతుర్థీనమసోఃపాతక్రమాద్భక్తమస్యబలియస్తాత్, ప్రథమం మనోవాక్కాయైః ఇత్యాదిభిస్త్రిభిర్వాక్యైర్విప్రప్రాప్తేః పూర్వభావినీయమకారనిపుత్తివాచినమశ్చబ్దవివక్షితాంసర్వానిష్టనిపుత్తిం ప్రార్థయతే. తత్ర సర్వస్యచానిష్టస్య ఇష్టవిఘాతస్య చకర్మమూలత్వాత్తన్నిపుత్తిః పూర్వమభ్యర్థ్యతే. మానసాదిభేదేనత్రివిధం పాపరాశిస్తద్విపాకశ్చమన్వాదిభిర్విభక్త ఇతిజ్ఞాపనాయ కలత్రయోపాదానమ్.

మూ. - అనాదికాలప్రవృత్త్యానన్యాయకరణకృత్యాన కరణభగవదపచార

అనాదికాలప్రవృత్త్యంతరానిన్యమేనుం. ప్రథమరానిన్య శబ్దః
సామాన్యపరాధవిశేషానామ్ సామాన్యపరాధముక్త్యానిశేషపరాధ
మాహ (భగవదతి) భగవదపచారః - శిశుసాలాదికృతః.

(అనాదికాలప్రవృత్తి అనాదికాలమక్షణోష్ఠోన్య (అనన్త) ఇవై
తాన్ అశవిఃపద్మిన్యైః. ఇవై తానినకున్యాయోన్యైః నిన్యైః; అపృత్య
కరణ) ఇతువెన్న, (కృత్యాకరణ) ఇతువెన్న. (భగవదపచార) ఇతువెన్న:

అకృత్యకరణాదేరహేతుకత్వమన్యోన్యాయాదికృత్యపరిహరణమాహ (అనాది
కాలప్రవృత్తేతి). పితప్రవృత్తియోన్యైః కరణైరేతావస్తంకాలమహితే ప్రవృత్తిస్త్రి
సిద్ధిరన్యాయప్రవృత్తేతి. “యద్రుహ్యకల్ప” ఇత్యాది ప్రయయానాదికాలప్రవృ
త్తమ్, అతవివాసస్తమ్; ప్రథమీనతరః అకృత్యకరణకృత్యాకరణమాహ సామాన్యప
చారియోరప్యేత్యః. ద్వితీయస్తుభగవదపచారానా. అకృత్యకరణాదికృత్యమ్ -
ఉత్తరోత్తరం క్రూరతరమ్. యద్యపిశేషాంచిత్యత్యానా మకరణమకృత్యకరణాత్మ
కమ్. తథాపి శరణాగతరక్షణాదికృత్యాకరణం మహత్తరపాతక కౌటస్థుర్యత ఇతి,
జ్ఞాపయితుమ్, అకృత్యకరణానుత్తరం కృత్యాకరణోన్యైః. అకృత్యకరణాన్తర
స్యాపి భగవదపచారాదేః బ్రాహ్మణపరివ్రాజకన్యాయేన ప్రకృష్టత్వ జ్ఞాపనాయ
పుధగభిధానమ్. యద్యపి అకృత్యకరణాదేరి అజ్ఞాతిబద్ధసరూపతయా భగవదప
చారత్వమ్, తచ్చాత్ర “అపచారాన్” ఇతివిశేష్య నిర్దేశేన వ్యవృత్తే; తథాపి
శిశుసాలాదికాలమివ అప్రవధానేన భగవత్సరీవాదాదికమిహ భగవదపచార శబ్దో
క్తమ్ అకృత్యకరణశబ్దేన - స్వవర్ణాశ్రమదినిష్ఠానుష్ఠానమాత్రమ్; కృత్యా
కరణశబ్దేన స్వవర్ణానియతధర్మస్య ప్రాప్తకాలే శక్తేనాన్యనుష్ఠానమ్. భగవదపచా
రాన్య ద్వాత్రిం శదపచారాది ప్రకరణేషుద్రవ్యవ్యాః. భగవద్యేషుపస్తుమస్మియత్వ

మూ - భాగవతాపచారాసహ్యపచారూప నానావిధానంతాపచారాన్

భాగవతాపచారస్త - భాగవతవిషయే అర్థాదినిమిత్తాన్తరేణ కృతః; భాగవతాపచారఃభగవదపచారః. భగవదపచారః-భాగవతాపచారశ్చితి. భాగవతభక్తివిషయాపచారః-అసహ్యపచారః; ఆచార్యవిషయాపరాధోవా. భాగవతే అభాగవతత్వనిమిత్తాపరాధోవా. అర్చావవతారవిగ్రహస్య అవై లక్షణ్యప్రతిపత్తిర్వా. ఏకైకకోట్యవాన్తరభిదాపరోనానావిధశబ్దః.

(భాగవతాపచార) ఇతువెన్న; (అసహ్యపచార) ఇతువెన్న; (నానావిధ) ఇష్టడిబహువిధమాయ్. (అనంతాపచారాన్) ఇవత్ శ్రీఓరోవిధమే అనంతమాయ్, ఇష్టడియశ్శవైతాన్ అసంఖ్యాతమాయుక్తైః. ఇతితే అపచారత్తినుజ్జేయ అనన్యతైయరున్తపడి. (౧) “యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేష్యనాశ్యంతక్రిల్పిషం సృజతిజన్తరిహక్షణార్ధే” ఎన్త నూతాయిరమ్ బ్రహ్మకల్పవీరూడినాలుమ్ అనుభవిత్తుముడిక్కొన్ణాతపాపతైయితే ఇచ్చేతనన్ బరుక్షణార్ధమితేవణ్ణునతు.

బుద్ధి ఆచ్ఛాపతారవర్తనైష్విపతారేషుః, ప్రాకృతిత్వబుద్ధిరిత్యాదయోపి భగవదపచారాః. త్వదపచారేతి వక్తవ్యేష్యత్రభగవదపచారశబ్దస్తస్మాదాచాత్తప్రకారసూచనార్థః. ఆయథాశాస్త్రమథ్యాద్యుపాధిభిర్భాగవతవిరుద్ధాచరణమిహభాగవతాపచారః. ఇహావిపర్యాసేన కేచిద్వర్ణయంతి. ఏతయోరేవాపచారవర్గయోః “సక్షమామి” ఇత్యాదిభిర్విశేషితాఃకేచిత్, పూర్వోక్తన్యాయాదసహ్యపచారా ఇతి విభజ్యతే; తేన(౨) “విద్యాచోరోగురుశ్రోహి” (౩) “ఏకాక్షరప్రదాతారమ్”, (౪) “యశ్చుద్రంభగవద్భక్తమ్” (౫) “మయిద్వేషానవిరోధాత్సంస్తుతాపుద్యతేతవ” ఇత్యాదిషుద్రష్టవ్యాః.

మూ,- ఆరబ్ధకార్యాననారబ్ధకార్యాన్ కృతాన్ క్రియమాణాకరిష్యమాణాం శ్చసర్వానశేషతఃక్షమన్యః.

సర్వశబ్దః - అపరాధవృత్తికార్తృనిర్మలః. కర్మణాంవైదిక కర్మానర్హతాపాదనశక్తిః, ప్రత్యవాయకరత్వశక్తిః, వాసనాజనకత్వశక్తిశ్చ అస్తి. తత్ర అన్యతమశక్తిమాత్రం క్షమావిషయోమాభూదితి, అశేషతఃక్షమన్యః.

(ఆరబ్ధకార్యాన్) ఫలప్రదానత్తిల్బరుష్యట్టవై. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రబలకర్మతిరోధానత్తాలే అవసరప్రతీక్షమానవై. (కృతాన్ క్రియమాణాకరిష్యమాణాంశ్చ) కాలత్రయత్తిలుశ్చవై యోయుమ్. (సర్వాన్)

ఏవం నిర్విబజ్జన భగవద్బాహుళ్యేషాంజ్ఞా వరిహాసాదయశ్చ యథాలోక మసహ్యవచారా ఇత్యనుష్యుతే. ఏతేషాంజ్ఞాప్రిత్యైకమవాస్తరోపాధిర్నానాదిభిః తత్తద్విధాన్యపి అవాస్తరవృత్తిశ్చైవసన్తాః. (ఆరబ్ధకార్యాన్) జాత్యా యుర్భోగరూపవిపాకసంజ్ఞసలప్రదానేప్రవృత్తాన్. యద్యపి (౧) “అనారబ్ధకార్య ఏవమ పూర్వేతదవధేః” ఇత్యుపాసనేసూత్రితమ్; తథాపి, (౨) “సాన్యభక్తిస్తుసాహస్రీప్రారబ్ధసాన్యసింహయసి” ఇతిప్రజ్ఞత్రైవిశేష వచనాదత్ర ఆరబ్ధకార్యోపాదానమ్. అర్థితార్థ ప్రదస్యకరణ్యస్య వ్యవత్సరాణామర్థితాతమ్యనుసారేణ యథాప్రార్థిత ఫలప్రదానాత్, తదిష్టదేహద్యనువృత్తైఃప్రత్యక్షావిరోధః. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రారబ్ధకార్యకర్మనిరుద్ధావసరతయా అనుపకారీప్రళాన్. ధ్వవిధానసి “కృతాన్” ఇత్యవచ్చినత్తి. (క్రియమాణాన్) ఆచరణ్య సజ్జల్పాదిమత్తేష్విపి దేశకాలాదివైగుణ్యాత్, పూర్వనియుక్తదూరస్థ గుర్నివార భృత్యధిముఖేనవా ఉపకారస్తానపి సమాప్తాన్. (కరిష్యమాణాన్) తద్వరనుబద్ధాన్విదిముఖేన అగత్యాప్రమాదాద్వాసమ్మతివ్యతః, బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘానాం వత్సాదేవ ప్రాయశ్చిత్తివిధానాత్. తేషామప్యత్ర సజ్జీహేతు యథార్థప్రాయశ్చిత్తప్రేరణం క్షమాభంగగ్రహ్యమ్. (సర్వాన్

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౫. (౨) అహిరుగ్నిహం.

ఇన్ద్రతానోలివనోఽన్తై చ్యుల్లిన్ద్రోఽన్తై. ఎన్నోలొళొల్లి ముడిక్కొన్ద్రాత
 ఎన్నోలొళొల్లి ముడిక్కొన్ద్రాత (అతేషతఃపద్యమన్వ) సవాససమాశపాణు త్తరుశవే
 ణుమ్. అన్తైకరణమావతు-శాస్త్రవిరుద్ధమానవనోఽన్తై అనుష్టికై.
 ప్రిత్యాపరణమావతు - శాస్త్రవిహితమానవనోఽన్తై అనుష్టియాతోఽన్తై.
 (౧) 'విదుషోతిక మేదణ్ణభూయ స్త్వమ్' (౨) 'శక్తిస్మాతీనదోషవతో'
 ఎన్దు శక్తనాయకుక్క అనుష్టియాతోఽన్తై దోషమ్ కనత్తి
 రుక్కుమితే.

భగవదపచారమావతు - అముతుపడి, శాత్తుప్పడిక్కు అర్హ
 మానత్తై విచ్చేదవ్వుణ్ణుకై. అతావతు-అవనోఽన్తై తాన్ వాక్కిజీవి త్తలుమ్
 పిఱ్ఱొక్కుఉపకరి త్తల్, అత్తాలే జీవిప్పొర్ పక్కలిలే యాచితమాయా
 తల్, అయాచితమాయాలిల్ జీవి త్తలుమ్, అవతారజ్జలిల్ సజాతీయ
 బుద్ధిపణ్ణుకై యుమ్ అర్చనతారత్తిల్ ఉపాదానస్మృతియుమ్, ఈశ్వ
 రన్ పక్కల్ దేవతా స్తరజ్జలిోడు సజాతీయతాబుద్ధియుమ్, అవనతానవన్తు
 క్కలిల్ మమతాబుద్ధియుమ్; ఇతువుమ్ అన్తైకరణజ్జలిలాన్దాయుక్క,
 పిరియ పెనుక్క వేణ్ణిన్ద్రు-ఇతినుదై యక్రొక్కాతిశయమిరున్దపడి.

శేషః) ఇతిశక్తికైకైకాన్తైవరమ్. సన్దిహి పాపానాం బహ్వశక్తయః.
 తత్వతిరోధాయకత్వమ్, ప్రశ్నవాదజనకత్వమ్, కర్మాన్తరానన్తతాపాదకత్వమ్,
 సజాతీయపాపారమ్భరుచిజనకత్వజ్ఞేతి. ఏతాస్యద్రిమావాసనేత్యవ్యతే. సాచక్రత్యు
 త్తరేష్యక్త మనుష్యవ్యతే. పాపశక్తిశ్చ - నిగ్రహసంజ్ఞః పరమపురుషబుద్ధివిశేష
 ఏవేతి "కుమస్య" ఇత్యనేష్యవ్యతే: నిగ్రహనిపుత్తిరూపాహి ప్రసాదవిశేషః- ఇహ
 క్షమా. అత్రభాగవతావచారేషు తద్విదితేషు తత్ప్రసాదసముఖేన భగవతోప్రసా
 దః(౩) "మయాత్వంపరుషాణ్యుక్తస్తచ్చత్వంక్షుప్తమర్హసి" ఇతిన్యాయాత్. తద
 విదితేషుకు అన్వయధానేన రహస్యప్రాయశ్చిత్తన్యాయాత్.

విపరీతజ్ఞానమాత్మవిషయం కృత్సృజగద్విషయశ్చ

ఆత్మనోజగతశ్చస్వాతంత్ర్యధీః, దేవతాన్తరశేషత్వధీభగవచ్ఛేషవస్తుని,
స శేషత్వధీశ్చ (విపరీతజ్ఞానమ్). పుణ్యశ్చస్వతంత్రాత్మధీమూలత్వాద్భాన్తి
మూలమ్; భగవద్భాగవతదేవతాన్తర భజనరూపంస్వార్థంస్వపుత్రా

(అనాదికాలప్రవృత్తి) అనాదికాలవ్యవస్థాభిన్న. (విపరీతజ్ఞానమ్)
ఇతుస్వరూపస్పర్శియస్తు. ఆనాల్ ఒరునాళశవిలే వస్తేజీహ్నోవెన్నిల్;
అజ్జన్ శొల్లొన్ణాతు, అనాదియెన్నుమత్తనై. స్వరూపస్పర్శియెన్నలా
మృడియితే ఇతిసనాదిత్వమిరుప్పతు. భగవత్ప్రసాదత్తాలే ఒరునాళ్
కట్రియక్కాణ్డెయాలే వస్తేజీయెన్మత్తినవిత్తనై.

విపరీతజ్ఞానమానతు - ఓరర్థత్తిల్ ఆధాన్తరబుద్ధిపణ్ణుకై. అతా
వతు - రజ్జువిలే సర్పబుద్ధియుమ్ శుక్తియిలే రజతబుద్ధియుమ్. ఇతు
కువిషయమేతెన్నిల్. (ఆత్మవిషయంకృత్సృజగద్విషయశ్చ) ఆత్మవి
షయమాకవుమ్ కృత్సృజగద్విషయమాకవుమ్. ఆత్మవిషయమాన విప
రీతజ్ఞానమానతు - దేహాత్మాధీమానమ్. కృత్సృజగద్విషయమానవిప
రీతజ్ఞానమానతు - దేవతిర్యబ్రహ్మస్థావరశరీరగళిలే తత్తదుద్భిషణ్ణుకై.

మివ శాస్త్రాధిజ్ఞానపూర్వక కామ్యనామపి మాత్రయాత్రాన్తిహేతుత్వం వృజ్ఞయతు
మిహవిశేషతో విపరీతజ్ఞానస్య సహాత్తిః. యథావస్థితవిషయవిరుద్ధాకారావగా
హిజ్ఞానమిహవిపరీతజ్ఞానమ్. తచ్చాత్ర, (౧) “యోస్యథాసస్తమాత్మానమ్”
ఇత్యాదిభిరుక్తః సాత్మనోజగతశ్చ స్వనిష్ఠత్వ స్వతంత్రత్వస్వశేషత్వ భగవదస్య
నిష్ఠత్వాదిభ్రమ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఆత్మవిషయంకృత్సృజగద్విషయశ్చైతి). పుత్ర
శబ్దస్య శాస్త్రీయే ప్రసిద్ధిప్రకర్షముపజీప్య విపరీతపుత్రమితిబద్ధకంకామ్య కర్మోచ్యుతే
అస్యథాపూర్వోక్తేన పునరుక్తిప్రసక్తాత్. కామ్యస్యచ విపరీతపుత్రత్వంసాత్మికత్యాగ
సమదర్శిత్యాది విశిష్టహితతమధర్మవిపరీతత్వాత్.

విపరీతపు త్తజ్ఞాన శేషవిషయమద్యాపివ ర్తమానం వర్తిష్య
మాణశ్చ సర్వం క్షమస్య.

ద్యుర్జ్ఞాయత్సుణ్యమ్ - తత్ - అశేషవిషయమ్ విపరీతసృత్తిమిత్సుచ్య
తే. ఆచార్యసేవాదినా శాస్త్రజన్యజ్ఞ నేనమ్మన్నేపి వాసనావశాదనువర్త
మాన మిత్యభిప్రాయేణోక్తిమ్ (అద్యాపివ ర్తమానమితి).

(విపరీతపు త్తజ్ఞాన) అతావతు-విరుద్ధమాశివసన్ధిక్తైః కృత్స ౨
జగద్విషయమానవిపరీతపు త్త మావతు - ఒరువకోతనమ్కు ఒరపకారమ్
పట్టినాల్ స్వకర్మఫలమెట్టుమ్, తత్తత్తర్కానుగుణ మాక ఈశ్వరన్ ప్రవ
ర్తక నెట్టుమ్నినై యాశే, నిమిత్తమాత్రనానచేతననై స్వతత్త్రినాకబుద్ధి
పట్టి అవన్ శెయ్తానెట్టు అవనుక్కు అపకరిక్తైః. ఆత్మవిషయమాన
విపరీతపు త్తమావతు-పరతన్త్రనానతన్నై స్వతత్త్రినెట్టునినై శ్చుత్తాన్ ప్రవ
ర్తిక్తైః. అశేషవిషయమ్-విశ్వరూపిపురుషార్థజ్ఞైః అపేక్షిక్తైః యమ్,
ఇష్టాదిసర్వవిషయమాకపుమ్. †(అద్యాపి) మున్ము శెయ్తవద్దై యమ్.

(అద్యాపివ ర్తమానమ్) ఇహోపాశెయ్కిజవద్దై యమ్. (వర్తిష్య
మాణశ్చ) మేల్ శెయ్యప్పుకుకిజవద్దై యమ్. (సర్వంక్షమస్య) అజ్ఞానా
కై యాలే ఎన్నాలటిన్దుతలైక్కట్టవాణ్ణాతు. సర్వజ్ఞ రాన దేవరీ అజ్ఞాన
రుళినెల్లావద్దై యమ్ పొణు త్తరుళవేణుమ్.

విపరీతపుత్తేపి స్వవిషయతయా పుత్రాదివరవిషయతయాచ వైవిధ్యం దర్శ
యతి (అశేషవిషయమితి). (అద్యాపివ ర్తమానంవర్తిష్యమాణశ్చ) సద్గురూపదేశాదిభిః
పరోక్షసమ్యక్జ్ఞానేపి బాధితానుపుత్త్యాదిసయాద్వాసనాదిభిరనువర్తమాన మిత్యర్థః.
అత్ర చకారేణపూర్వకృత విపరీతపుత్తసముచ్చయః. అద్యాపీత్యనేనచఅనాదివిష
రీతపుత్తసత్తతిస్సూచ్యతే. అత్రాపి సర్వకర్మ-పూర్వవత్ కార్తవ్యవిషయః, అశేషత
ఇతిచానుసంధేయమ్.

ఇహయథాధికారంయథాచోదితమనుష్టితానామపి సంసారపాతుధర్మాణా
మభిచారాణామివ ఆసర్థపర్యవసాయితయా ముముక్షువేక్షయా పాప

† కణ్ణులితంకావచిత్కమ్.

మదీయానాది

అథ ప్రకృతిః, (మదీయేతి). బీజాంబురన్యాయాదనాదితా.

(మదీయానాది) కీర్తకర్మతైయమశోల్లి, అతిక్కుడియాన అ
జ్ఞానతైయమ శోల్లినిద్రార్, ఇవ్వజ్ఞానత్తుక్కుడియాన దేమానమ్ నజ్జేక్కుడ
తైయమళవేణుమెన్నితార్ ఇజ్ఞాకీర్త “క్షమన్వ” ఎన్దార్, ఇజ్ఞా “తారయ”
త్వోక్తేస్వర్గాదిహేతుభూతి స్వతిప్రసక్త్యుత్పత్తి నిగ్రహవికేషత్వి బద్ధ్యా కామ్య
క్షమాప్రార్థనాయుక్తమ్, యద్యపేపం పూర్వోతేమ కామ్యేభగతిః, తేభావన రమాన
వర్తిమణి కామ్యక్షమార్తినాం స్వయంతి దారశ్చునిజనసమ్భవతీతి కథంతత్తమా
ప్రార్థనమ్ ఇత్తమ్. అజ్ఞాతయాద్యచ్ఛిక సుకృతన్యాయా త్ సుహృద్భావబద్ధ్యావా
సమ్భవత్సునేదం ద్యమ్. సన్విబుద్ధిపూర్వమపి వర్తమానేషు కామ్యేషు మధ్యే
నిర్విజ్ఞానామపి క్రకాచ్చసమాజనమస్తరా లభ్యశ్చేతి కారీరీషసమాజసన్యాయేన
స్యాత్. తత్ప్రబద్ధమాంతస్యాజ్ఞానిదత్తస్మ కామ్యత్వదోషః. పూర్వాంశస్యతు
క్షుద్రఫలకాదునామూలస్య తత్ఫలజనకత్వేభావేతి తాదృశవాసనాజనకత్వసమ్భ
వాత్, కర్మయోగస్యేవ(౧) “నేహఽభిక్రమనాశోస్త్ర” ఇతిసన్యాయేనేమాన్చితక్రమ
ణామ సమాప్తానాం కృతాంశస్య విశేషకారిసాధనాస్తరవర్తివసిత ఫలజనకత్వాత్
తత్త్వానిః ప్రార్థనీయా. ఆత్రపూర్వాపరాంశయోరధికారిభేదేపి ఆసమాప్తరైక
కర్త్యాగ్రన్తరమానవ్యవదేశోపియుక్తః. ఉత్తరకాలేపి కేసచిద్దేతునానిర్వేగవిచ్ఛే
దాన్నిత్యత్సద్భూతాత్, స్వప్నదోషాద్యా కామ్యంసమ్భవ్యతే. తస్మాదన్వేషసాధన
క్షమావేక్షణం శిఖ్రింస్వోచితప్రాయశ్చిత్తపరజార్థం సాధర్యాదిన్యాయేనక్రమేణ
వైరాగ్యజననార్థంవా. ఉత్తంహిప్రపన్నమధికృత్యైవ, (౨) “అభిపాయప్రసక్తోపిభు
క్తాన్విభోగాననామయాన్. ఆప్తేపరక్షిమాసాద్య విశతేవైష్ణవంబదమ్” ఇతి.

ఏనం కర్మనివృత్తిః ప్రార్థితా; అథకర్మహేతు ప్రకృతిసమ్మేషనివృత్తిః
కర్మనివృత్త్యైవ భవన్త్యపి సర్వేశ్వరబుద్ధివిశేషాధీనేతి జ్ఞానయతుమభ్యర్థ్యతే
(మదీయేతి). ఈశ్వరస్య వైషమ్యవైర్ధ్యల్యుచితబోధార్థం ముదీయేత్కృత్వ. అనోన్వి

శాంతిగోపాల్ ప్రవృత్తి

ఎన్నితార్. ఇట్టిదేవేణువానన్నెన్నో, తప్పమునుబట్టామునుగ్రహహూప
హూయేక్కొట్టు అనంతప్రకృతి లెడదన్నోన్నాకై నూతన అనంతమి
క్కనకెక్కువ, ఇవ్వచ్చిస్తావే నీవ్యరూకై యాదే నీకక్క పెన్నట్టొట్టె;
ఇని ఇతిర్ నిష్ఠామేక్కలుకై యే యాయుబీ గు ఉన్నకు; అకై యాదే
“తారయ” ఎన్నితార్ ఈవ్వగవి గుప్పెట్టొట్టెక్క. వేణుమెన్నట్టొట్టెక్క
క్కరుత్తు. ఇతిర్ నిష్ఠామే వయెకుక్క. విజేయున్నాను. విజిక్క. వెన్నుతల్,
విజువిక్క. వెన్నుతల్ శెయ్యలూనకున్నహూపమ్ అనీ మొక్క. ఉక్కిలితే.
స్వహూపమ్ నేరాకనకై దేహమామ్ క్రిడక్క. యాలే ఎజుక్క. వేణు
మెన్నితార్.

పాలుమ్ నీరుమేతన్ని లేకలద్దాల్ “పాల్ ఇతు; నీర్ ఇతు” ఎన్ను
పిరిత్తుక్క. వొణ్ణాతపడియుమ్, అతు. ఒరుపదార్థ ప్తిన్ కై ప్టవాతే
సారమానపాలై గ్రహిత్తు బుజేషమాన నీలై క్కొక్కుమాపాలే, ఒరు
సర్వశక్తి పిరిత్తు, ఇట్లెయాకిల్ సకేత్తల్ పాలే కాణుముళ్ళకు.
(౧) “మసుమాయాదురళ్యయా” ఎన్నుమ్, (౧) “మామేచ యేప్రప
ద్యస్తే నూయామేతాం తర్వితే” ఎన్నుమ్ నాన్ పణ్ణెనమాయై ఒరువరా
ల్ కడక్క. వొణ్ణాతెన్నుమ్, ఎన్నై యేపల్లె క్కడక్క వేణుమెన్నుమ్
రుళిచ్చెయ్ కై యాలే నీ యేకడత్తియగుళ వేణుమెన్నితార్.

(అనాదికర్మప్రవాహప్రవృత్తామ్) అనాదికాలమ్ పణ్ణెప్పిన్ కిర్తపరమ్మ
రై యాలే ఉణ్ణానలాయ్, ఇతుతాన్ విజరుణ్ణాక్కినతోన్న్న్న్న్న్న్న్న్న్న్న్
స్వాశ్రయనివారణాయ బీజాబ్జురన్యాయ మభిప్రేత్యాహ (అనాదికర్మప్రవాహ
ప్రవృత్తామితి) ప్రకృతిస్వరూపస్య పురుషవదనానిత్యాత్ తత్ప్రకృతిహృతేకర్మ

భగవత్స్వరూప తిరోధానకరీం

(౧) “గుణమాయాసమావృతః” ఇత్యస్యార్థమాహ (భగవత్స్వరూపేతి).

ప్రసాదతా లేవన్దతస్త్వత్తికై. (మదీయ) ఎన్నా లేసమ్పాదిక్ష్పట్టతెన్తై. ఇతుశెయ్యమ్ శార్యమెన్నెన్నిల్; (భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్) వకుత్తదేవరీరుడైయ స్వరూపత్తుక్కు తిరోధానత్తై ప్పణ్ణక్కడవతాయ్, అతావతు_మత్తైక్కైయెన్దపడి. భగవత్స్వరూపత్తై ఇతుమత్తైక్కైయావతెన్నెన్నిల్. శ్రియః పతియాయ్, పురుషోత్తమనాయ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాయ్, అయర్వణుమమర్కకళతిపతియాయ్, ఉభయవిభూతినాథనాయితే ఈశ్వరనిరుప్పతు. ఇప్పడియిరుక్క కుదప్పిముఖత్తా లే నిర్విశేషచన్మాత్రమ్ ఒరువన్దుఉణ్ణు; అల్లాతతెల్లామ్ అపరమార్థమెన్నుమ్ మాయావాది. చిదచిదీశ్వరతత్వజ్ఞో మూన్దుఉణ్ణు; అతిల్ చిదచిత్తుక్కో తచ్చేషమాయ్ ఈశ్వరన్ శేషియాయ్రిక్కితానల్లన్. ఎల్లామ్కూడ ఏకద్రవ్యపరిణామమెన్నుమ్ భేదాభేదవాది. కర్మమ్పణ్ణుక్కుత్తానుణ్ణాకిల్ కర్మఫలమ్ భుజిప్పిక్కుక్కుకర్మ ముణ్ణాకిల్ ఇని ఈశ్వరా పేత్తైతాన్ ఎన్? అతోన్న్దితైకాణెన్నుమ్ సాభ్యవై శేషికర్ కల్, ఆకఇతాయ్త్తుమత్తైక్కైయావతు. ఇతుక్కడి దేహమాయితేయిరుప్పతు.

హేతుకత్వము క్తమ్. తత్రచ, (౧) “గుణమాయాసమావృతః” ఇత్యాదిప్రసిద్ధంప్రతికూలవప్తుత్రిత్రయం భగవత్స్వరూపేత్యాదిభిరాహ (భగవత్స్వరూపేతి). తిరోధానం నాకుత్తైత్రజ్ఞానాం భగవత్స్వరూప విషయజ్ఞాన ప్రసరనిరోధః. తథాచ, అత్యస్తతిరోధానాద సత్త్వబుద్ధిసామాన్యభోవిదితేపి భగవతిసర్వాశ్రయత్వాది ధర్మతిరో

మూ:- వివరీతజ్ఞానజననీం స్వవిషయం హం శ్వభోగ్యబుద్ధేనసేం
 దేహేంద్రియ త్వేనభోగ్యత్వేనసూక్ష్మసూపేణచావస్థితాం
 (వివరీతజ్ఞానమ్) దేహేంద్రియాంశ్చ భోగ్యభోగా
 పకరణహంపత్వచూహం (దేహేంద్రియామ్).

(వివరీతజ్ఞానజననీమ్) అతుకు... మేరీ వివరీతజ్ఞానబుద్ధియు, ఉత్పా
 దకై యాయ్; వివరీతజ్ఞానమాకై యానను... అనాశ్వభోగ్యత్వం స్థిలతాప
 తు-దేహేంద్రియాత్మబుద్ధిపట్టుకై. ఇత్తాల్ స్వభావ... మజైత్తపక్షిల్లిల్ల
 య. ఆకత్తన్నైయమ్ మజైత్తులననైయమ్ మజైత్తలిత్త, ఇనిదేహ
 మేయితేఉళ్ళతు, ఇత్తాల్ తన్నరశునాదాయ్ తైత్తపక్షి. (స్వవిషయా
 యాశ్వభోగ్యబుద్ధేనసేమ్) తన్నరశునాదాయ్తే; ఇని, కళ్ళర్పళ్ళి
 కల్ సామాజ్యమ్పట్టుమి తన్నైయితే. స్వకార్యభూతమాన శబ్దాదికళిత
 భోగ్యబుద్ధిదైష్టువివరుమాయ్, (దేహేంద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన
 సూక్ష్మసూపేణచావస్థితామ్) భోగాయతన మానదేహహంపత్తులమ్,

ధానాదవరత్వాదిబుద్ధిం తదన్వేషస్వనిష్కత్వాదిబుద్ధిచ్చకరోతీత్యాహ (వివరీతజ్ఞాన
 జననీమితి). ఇదచ్చబేషస్వరూపతిరోధాన తన్ములదేహాత్మభూదేరుకలక్షణమ్.

వివరీతత్వత్రయతిరోధానఫలభూతంవివరీతజ్ఞానానైరమాహ(స్వవిషయాయాః)
 ఇతిప్రకాశమానేషుపస్తుపతిరోధానంనాను తత్తద్భేదకధర్మగ్రహణనివారణమ్; ఇద
 మేవహి స్వత్రాప్రాప్తేర్నిదానమ్. ఉక్తస్యావకారత్రయస్య హేతుభూతమపస్తావతు
 ప్తయం దేహేంద్రియాభిరుచ్యతే. (దేహేంద్రియత్వేన) భోగాయతనతయా భోగోపకర
 ణతయాచ. (భోగ్యత్వేన) శబ్దాదిగుణవిశిష్టభూతవచ్చకరూపత్వేన.(సూక్ష్మసూపేణ)
 దేహాదివరణామరహితాంశేన. నేయంప్ర కృతిరిదానింవతుర్నిరవ్యం తైరపకరోతి.చక్ర
 యదశాయాస్తు సూక్ష్మసూపేణైవ తిరోధానమాత్రం కిరోచితివ్యవస్థా, (౧) “దేహ

మూ:-

దైవీంగుణమయీం మాయాం

(దైవీమ్) త్వల్లీలార్థమ్.

భోగోపకరణమానశ్చ నియమాపత్తాలుమ్, భోగ్యమానశబ్దాదిరూపత్తాలుమ్, ఇత్యనైక్కుమ్ క్రిత్యానసూత్మ్య ప్రకృతిరూపత్తాలుమ్ అనన్తైయుమాయ్ నాలువకై ప్పట్టపరిణామత్తైయుడై త్తాయ్.

(దైవీమ్) దేవరీరుక్కు-క్షీణాపరికర భూతైయాయ్. (గుణమయీమ్) గుణశ్రయప్రచురై యాయ్, అతావతు - † సూత్మ్యరూపనత్తానుగుణగుణశ్రయాత్మకమాయిరుక్కుయమ్ ఇతిల్ చేతనర్పరిగ్రహిత శరీరజ్ఞో తమగిప్రచురమాయమ్ రజఃప్రచురమాయమ్ స్వ(సత్స్వప్రచురమాయు)మిరుక్కుమ్. (మాయామ్) విచిత్రకార్య కరత్వత్తాలేమాయా శబ్దవాచ్యైయాయ్ విచిత్రపరిణామిని యాకై యాలే ఆశ్చర్యత్తైయుడై

యోగా ద్వాసోపి” ఇతిసూత్రభాష్యేద్రవ్యవ్యా. ఉద్యుక్త్యాః ప్రకృతేర్దురత్యయత్వం స్వతస్త్రలీలాప్రవృత్తయేతి (౧) “దైవీహ్యేషాగుణమయీ” ఇ త్యాదినాత్వయైవగీత మితిసూచయతి (దైవీమితి). తిరోధానాది హేతుభూతైరవస్థాచతుష్టయానువృత్తై ర్భక్తహేతుభిన్నత్వాదిగుణైః ప్రచురతామాహ (గుణమయీమితి) సత్వాదిగుణసముదాయఏవప్రకృతిరిసోఽస్థ్యవత్సు(౨) “గుణాః ప్రకృతిసమ్మవాః” (౩) “ప్రకృతేర్దుణసమ్మూధాః” ఇత్యాదివ్యధికరణప్రయోగబలాన్నిరస్తః. త్వీచిత్తుసత్వరంజస్తమశ్శబ్దానాండ్రవ్యవర్త్యస్తఃప్రయోగః(౪) “తద్గుణసారత్వాత్తుతద్వ్యవదేశః” ఇతిన్యాయేన నేతవ్యః. ఏవమనన్తైర్విభాజైర్వావిపారైః, పరిణామైర్గుణైశ్చ ప్రఖ్యాతమాశ్చర్యకత్వం సమాఖ్యాపికేషేణాహ (మాయామితి) “మాయాంమాంతరయ” ఇతిద్వికర్మతయా అన్వయః.

† స్వరూపస్థాన్

‡ కుణ్డలితమధికమ్.

(౧) గీ-౭-౧౪. (౨) గీ-౧౪-౫. (౩) గీ-౩-౨౯.

(౪) బ్రహ్మసూ-౨-౩-౨౯.

మూ:- దానభూతం. “శరణాగతాస్త్రి, తవాస్త్రి

“దానభూతం - మామే” ఇతి సమ్మేళనం. “శరణాగతాస్త్రి, తవాస్త్రి” ఇతి పూర్వోక్తాశ్చ.

త్తాయ్. ఆశ్చర్యమ్ ఏత్తాలేయస్మిన్, పశ్చాత్తానందస్వభూతమ్ ఏకగ్ర
ప్యవరిణా నమూయిరక్క అనోన్యమ్ శిష్టరూపమానమ్ భోగ్య
భోగోపకరణభోగస్థాన్యభాయమ్ ఏతపటమ్మాలే ఆశ్చర్యమూయిరక్కై.

(నాంతరయ) ఇప్పటిప్పుట్టే ప్రకృతియిలే ఆకప్పుట్టెవెన్నై ఎక్క-
నప్పిత్తిరవేణుమ్. కచ్చిక్కవేణుమెచ్చవాడే నామేకపప్పిక్కైక్కు-
నమక్కసిర్ శెయితతెవే? ఎన్దొణ్ణతానోకపప్పిక్కచుట్టుకిఱతెనుమె
యపెరమాలో కేట్టరుళ, (దానభూతం) ఎన్దొక్కలేతేనుముణ్ణాచో
పొట్టుకిఱేనో? అనాదికాలమ్ చుక్కర్నజ్జతై మేపణ్ణిలప్పిన్దానిలుమ్
దేహాత్మాభిగూనియామ్ ఎప్పిన్దేనేయాకిలుమ్ శబ్దాదివిషయప్రసా
నాయ్ పప్పిన్దేనేయాకిలుమ్, స్వరూపత్తై నిరూపిత్తవాడే, ఉన్దొక్కనన్దొక్క
శేషరూపయన్దొ విరుక్కిఱతు; అత్తాలేకొట్టుకిఱేనో. అతువాడైయన్దొ
కాణుమెన్న; అతువాడైయన్దొక్కే యొట్టికిఱతెనో? ఆప్పశిరేయన్దొ
కెన్న; అతుఉమక్కేయన్దొకాణుమ్; సకలచేతననడైయ స్వరూపత్తై
ప్పార్ త్తాలుమ్ నమక్కనన్దొర్నమాయన్దొవిరుప్పతు.

అజ్ఞనేయానాల్ సర్వర్కుమ్ కార్యమ్ శెయ్యవేణుకాణుమెన్న; అతుక్కుమేలే బరువ్యాపృత్తియన్దొక్కైర్. అతేతెన్న; (శరణాగతాస్త్రి
దానభూత ఇత్యాదిభిరమాలవత్తరత్రయ్యాహ్మ్యవ్యతి, (౧) దానభూతాస్త్రి
తస్మదేవో (౨) “ఆత్మదాస్యం హరేస్వి శ్యమే” ఇత్యాదివిధాన్యభావతో దాస్యం
చ్చిరత్యయాభావేనవ్యతి. ద్వంద్వవిభాజనాచాచారాం బీవానాంతాత్పర్య
పుత్తై దానత్వంగ్రాహ్యమ్. మూరింబాణుత్తేలికురుత్తత్తమృతావృత్తవ్యతి.
దాస్యరూపతోభవ్యమేనస్మృతికాత ఇతిభావం. శరణాగతాస్త్రి “తవాస్త్రిదానం”

(౧) పాశ్చాత్యై. ఉన్నరం (౨) శిష్టరూపం

మూఁ:- దాసః “ఇతివక్తారం మాం తారయః.

(నక్తారమ్) (౧) “భవశరణమితీ రయన్తి” ఇతిహ్యుచ్యతే.

తవాస్మిదాసఇతివక్తారమ్) “శరణాగతోస్మి” ఎఱ్ఱమ్, “తవాస్మి” ఎఱ్ఱమ్
 “దాసః” ఎఱ్ఱమ్, “స్మిన్” దేవరేణసాయమెఱ్ఱమ్, దేవరేణపేయమెఱ్ఱమ్
 దేవర్క్కు అనన్యార్థ తేవ మెఱ్ఱమ్, (నక్తారంమామ్) ఇప్పడిఉక్తిప్రదనా
 యిరుద్దశ్యపెనై ౨. (తారయ) ఇప్పుక్తిమాత్రతైయేపథ్యశాకకౌణ్ణ
 కడప్పిత్తరుళవేణుమ్.

ఇతిపూర్వోక్తరఖణ్డార్థనిష్ఠత్వం సముచ్చిలోక్తమ్, “స్వరూపభరలాభేహతవైవనమ
 మేతియత్ । ప్రపన్నస్యానుసంధానంసారం తదిహదర్శితమ్”.

అస్మితి - ప్రార్థనాభిప్రాయమ్. (దానాస్మి) దాసవృత్తి పరస్పాస్యమిత్యర్థః.
 ఆస్యథాతు - దాసభూతమిత్తుక్తస్యైవప్రసర్వచనమాత్రంస్యాత్. “శరణాగతోస్మి
 తవాస్మిదాసః” ఇతినిర్దేశప్రార్థనాత్మ నిజేవపరానితికేచిత్. ఆర్తోవాద్యప్రావా
 ద్వయవక్తాహం తవదయనీయ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఇతివక్తారమితి). యద్యప్యత
 ఫలప్రార్థనార్థం ప్రపత్తికర్తృత్వానువాదవిషయక్తః - తథాపితద్వచనకర్తృత్వా
 నువాదః - (౧) “భవశరణమితీ రయన్తి” ఇత్యాద్యభిప్రేతవచన ప్రాకస్త్యాదివృత్తా
 నార్థః. (మామ్) (౨) “స్వయంమృత్విణ్ణభూతస్య” ఇత్యాదివినిర్భస్వరక్షణాసమర్థమ్. తి
 గుణద్రవ్యస్యనిత్యతయానాశాధావాత్ తారయేత్సుక్తమ్. ఏతేన (౩) “దురత్యయా”
 ఇత్సుక్తం స్వయత్నేన నుస్తరిత్వం “మామేవమేవప్రసద్యనే” ఇత్యాదినాభిప్రేతం
 పరాధీనతరణాబ్జమ్యతే. వివంసమృశ్యేన్ద్రేన్ద్రనియతయా అభిప్రేతస్యపాపస్యభ్రమ
 స్యప్రకృతసమృప్తస్యచమిళః కార్యత్వం కారణత్వం యథాయోగందృష్టవ్యమ్.

అసనిర్వేదమాన్ద్యాదీవద్విశిష్టమృతమజామత్యైత్య విశదజ్ఞాన భక్త్యైరపిత్తైః
 ర్కోపయోగిత యాచతుర్థ్యభిప్రేత ఫలకోటి ఘటితత్వాత్, స్వయం ప్రయోజనం

మూ; - “తేమాంజ్ఞాసీనిత్యయుక్త ఏకభక్తి

అభచతుర్థ్యర్థమిప్రప్రాప్తిం” ప్రాప్తయతే (తేమామిత్యాదినా).

(తేమాంజ్ఞాసీ) కీర్తనమన్మథానమ్ శొల్లీల్ మాయ నిష్ఠతు. నమశ్చైర్థ్యక్కుర్థమ్ - విరోధిసృష్టియితే; అవ్యభుక్త పోరాతే ఇవర్క్కు పురమపురుషార్థ అక్షణమోర్థమాన కైజ్జుర్థసిగ్ధియుమ్ వేణుమే. ఇక్కైజ్జుర్థోపయోగియుమాయ్, ఇక్కైజ్జుర్థత్తోపాతి ప్రియవిషయముమాయ్ ప్రాప్తభూమియిలు నునునర్తిక్కుమనై యాన పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తియై అపేక్షిక్కుననైత్తు అవై తానుజ్ఞానతు అవర్థుక్కు పూర్వభావియాయునుశ్చ అనన్యప్రయోజనతయా భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానముడై యార్క్కాకై యాలే అతినుడై య సిద్ధర్థ మాక గీతోపనిషదాచార్యసమశిచ్చయేతల్లోకత్రయజ్ఞేయమ్ మున్నిట్టు అన్తజ్ఞానజ్ఞేయముడ్డాక్కి యరుళ నేణుమెన్గిఱార్.

(తేమామ్) (౧) “ఆర్తిజ్ఞానురథాన్ధీ జ్ఞాసీచభరత్సభ” ఎన్ఱు శొల్లీకీట ఐశ్వర్యకై వల్య భగవచ్చరణార్థికళిల్ వైత్తుక్కొణ్ణు. (జ్ఞాసీ) జ్ఞానియానవన్. అవనెన్నెన్నిల్, (విశిష్యతే) విశేషముణ్ణు. అవను క్కేల్ మెన్నెన్నిల్. (నిత్యయుక్తి - ఏకభక్తి) ఇను ఏల్ మెన్.

తదుభయంతేమామిత్యాది నాపార్థ్యే. (౨) “తత్పరభక్తిజ్ఞానాభ్యాంఫలమనృతక దాచన. సయాచేత్పురుషోష్ఠం యాచనాన్నశ్యతేహమ్” ఇతితావన్మాత్రప్రార్థనాహ్యుజ్ఞాతా. ఆత్మీయభక్తివచనం తదనంతరభావి పరజ్ఞానపరమభక్త్యోరత్యు పలకణమ్. తచ్చప్రతిపదనభాగే వ్యత్యయివ్యతీ. (జ్ఞాసీ) (౩) “ప్రకృతినిఙ్గిమే పరామ్” ఇత్యోపనిషాదే భగవచ్ఛేషతైకసాత్త్వస్వరూపవిత్ భగవత్ మేవపర మప్రార్థ్యం మున్నావ్యతి. (నిత్యయుక్తి) ఐశ్వర్యాద్యర్థినాం స్వాభిలషితప్రార్థనా

మూ:- ద్వితీయతే । ప్రయోహిజ్ఞానినోత్పన్నమహంసచమమప్రియః
నిత్యయుక్తనాకైయావతుప్రయోజనస్తుకాకఎన్నైష్ఠ్యభిప్రయో
జనమ్ కైష్ఠ్యచాటి అకస్తు పోకైయన్తిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజన
మాక ప్పూర్వసన్. (ఏకభక్తిం) ప్రయోజనత్తిలే స్నేహత్తైష్ఠ్యణి
ప్రయోజనశ్రద్ధమికుతియాలే ఎన్ ఐక్కలిలుమ్ స్నేహత్తైష్ఠ్యణికై
యన్తిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజనమాకప్పూర్వినననాకైయాలే స్నేహ
త్తైష్ఠ్యమ్ నానేవిషయమాకై.

(ప్రయోహిజ్ఞానినోత్పన్నమహంస) [జ్ఞానినోహమత్పర్థం
ప్రియోహి] జ్ఞానిక్కునాన్ అత్యర్థ ప్రియనాయరుప్పన్: ఎన్బక్కల్
అవనుక్కుణ్ణాన ప్రియత్తుక్కుచ్చురుమిడప్పొకాతు. అభిధేయవచనో
ఽర్థశబ్దం. [సవచమప్రియం] అవనుమ్ ఎనక్కుప్రియనాయరుక్కుమ్;
అవనుక్కునాన్ అత్యర్థప్రియనెన్దుమ్, అవనుమ్ ఎనక్కుప్రియనెన్దుమ్, అవ
న్బక్కల్ తనక్కుణ్ణానప్రియత్తైక్కుత్తైయ చ్చుల్లక్కుణ్ణిఅతు ఎన్ ? అవను
త్తైయప్రియత్తిల్ తన్నుడై యప్రియమ్ కుత్తెన్న్ విరుప్పతెన్నిల్; అజ
నన్దు. అవన్ తన్నుళవిలేప్రియన్, నాన్ ఎన్నుళవిలేప్రియన్, అణువుక్కుళ్ళ
త్తై విభువుక్కుళ్ళను. కుళప్పడికలజ్జినాప్పొల్లన్దేకదర్కలజ్జుచతు; ఇప్పడి

స్థితాయాం భగవతాయోగోనివర్తతే, జ్ఞానిసమస్తత నేతిభాషి, (ఏకభక్తిం) సతపి
యోజనాచర విభక్తభక్తిరిత్యర్థం. ఏతదుభయంజ్ఞానీ వివ్యక్తవ్యత్యప్రపేతుః.
(అత్యర్థమ్) అత్యభిధేయమ్, సర్వజ్ఞేనసర్వగ్తేనామయాపి గుర్వచమితిభాషి. సవ
చమపియ ఇత్యత్యాపి అత్యర్థమిత్యేన దగవ్యతే. యద్వా స్వప్రీత్యపేక్షయా,
స్వభక్తప్రీతేః ప్రసన్నోక్తా గ్రహణం.

మూ., - మామేవానుత్తమాంగతిమ్ || బహునాం జన్మనామన్తే
జ్ఞానవాక్మామాం ప్రపద్యతే | వాసుదేవ స్సర్వమితి

ఇప్పడియే, (ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాంగతిమ్)
[అనుత్తమాంగతిం మామేవయుక్తాత్మా ఆస్థితస్సహి] ఇప్పడిఆస్థానమ్
పణ్ణి అనుత్తమగతియానవెనై ౨. అనుత్తమమాన గతియాకిటటు -
తనక్కు మేలు తమతైయుడై త్తన్తిక్కే యిరుప్పత్తోస్తు, పరమప్రాప్య
నానవెనై ౨యే (యుక్తాత్మా) కూడుకిటవన్. (ఆస్థితస్సహి) ఇప్పడి
ఆస్థానమ్ పణ్ణానిఱ్ఱుమ్; ధ్యానమ్ పణ్ణానిఱ్ఱుమ్.

(బహునాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాక్మాం ప్రపద్యతే | వాసుదేవ
స్సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః) యావనారువన్ అనేకజన్మజ్ఞో కూడ
ఎన్నైయే ఆరాధిత్తు జన్మాన్తరత్తిలే (జ్ఞానవాన్) మదేకవిషయ
జ్ఞానవానాయ్, (మామ్, ఎన్నై ౨. వాసుదేవస్సర్వమ్) (౧) “కేలేయ్ కణ్ణి
యరుమ్ పెరుమ్ శెల్వముమ్ సన్మక్కళుమ్ మేలాత్తాయ్ తన్నైయమవరేయి
నియావార్” ఎన్ఱుమ్, (౨) “మాతాపితాభ్రాతానివాసశ్శరణం
సుహృద్గర్హిర్నారాయణః” ఎన్ఱుమ్ సర్వవిధబద్ధపుమాక (ప్రపద్యతే)
యావనారువన్ పర్మియికిటాన్. (౩) ఇప్పడయిరుక్కిటవన్.

తథా త్వదరహేతు మాహ (ఆస్థితఇతి). (యుక్తాత్మా) కుద్వి
రహస్య ఆతిరుస సహతయా మయి నిత్యయోగప్రవృత్తమనాః - (అనుత్తమాం
గతిమ్) పరమప్రాప్యమ్, (జన్మనామ్) పుణ్యజన్మనామ్ (జ్ఞానవాన్) పూర్వోక్తజ్ఞానవాన్.
“వాసుదేవస్సర్వమితి ప్రపద్యతే” ఇత్యన్వయః (సర్వమ్) ప్రాప్యప్రాప్తకాది. (౩)
“రామస్య వ్యవసాయజ్ఞా” ఇతా దినిదర్శితజ్ఞానవిశేషవత్త్వాత్ మహాత్మత్వోక్తిః, “మ

సమహత్మానుమర్గభః” ఇతిశ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినం మాంకురుష్వ
 మూ; పరభక్తిస్థానే ప్రపదనమ్. పరజ్ఞానపరమభక్తిదేహసమృద్ధినేహ
 యాముపాసకస్య ఉపాయకోటినివిప్యే. ప్రపన్నస్య తేఉభయకోటి
 ఘటితే. అతః పరజ్ఞానం ప్రార్థయిమ్ (తేహానిత్యాదినా).

(సః) అవన్, (మహత్మా) అఱప్పెరియవనన్? అవనై యొప్పా
 రిల్లై. అవనుక్కునాము మొప్పల్లొవ్. ఆవతెన్? ఇతుప్రశంసై యో
 వెన్నిల్; అన్లు. ఉన్జై. ఇతుక్కుహేతువెన్నెన్నిల్, నమక్కునంసార
 మరితమాకికలక్కమ్ తట్టూతిరుక్కైయాలే సమనత్తై ఉణర్నిరుక్క
 లామ్. అజ్జనన్తి కే- సంసారత్తిలే బద్ధనాయ్ క్కలజ్జియిరుక్కిణవన్
 సమృద్ధితై ఉణర్నిరుక్కైయాలే అవనుక్కునాముమ్ బప్పల్లొవ్.
 (దుర్గభః) అవనై సంసారత్తిలికిడై యాతు. (సుదుర్గభః) పరమపదత్తిలువ్
 కిడై యాతు. ఇప్పడికిలక్కత్తిలుమ్ తెచ్చిరుక్కుమననై ఉభయవిభూతి
 యిలుమ్కిడై యాతుకాణెన్ద్రవడి. నాముమ్కలై వ్వుట్టేపోమి తనై యల్లతు,
 అవనై నమక్కుజ్ఞాడక్కిడై యాతుకాణెన్దిణాన్. అతావతెన్నెన్నిల్;
 (౧) “తేవిశుముప్ప” ఎన్నికపడియే తెలివిక్కైయే స్వభావమాయితే
 యిరుప్పతు అద్దేశమ్. ఇతు(౨) “ఇరుల్తరుమాభాలమ్” ఎన్నికపడియే
 అద్దేశికర్ ఇన్దేవరిలుమ్ కలక్కుకైయే స్వభావమాయితేయిరుప్పతు.

(ఇతిశ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినం మాంకురుష్వ) ఇప్పడిశ్లోకత్రయత్తి

మనాః” ఇతిభాష్యం. (సుదుర్గభః) మత్రిప్రయోజనాన్తరార్థిన ఆరాదయో
 పిదుర్గభః. ఆయన్త కర్మవక్యచుద్దేభక్తలాభార్థినామయా నేకార్థిశ్చాన్వై
 స్సదుర్గభః, లభ్యేదయమలభ్యలాభఇతిభాషః, ఉక్తంహిళి)పామ్మరే(౩) “దుర్గభా
 భగవద్భోగభావిసోభవిమానవాః । తద్దర్శనాత్త దాలాపాత్పులభం శాశ్వతంపదమ్,
 ఇతి. (మామ్). (౪) “అజ్ఞోపవీతసోయమ్” ఇత్యుక్తేషు మూర్ధాభిషిక్తమ్ (శ్లోక
 త్రయోదితజ్ఞానిసంకురుష్వ) క్రియాఫలం త్వద్దామిత్యత్మనేపదేనన్యజ్యతే. ఆవ్య

(౧)తి-వాయ్-౨-౫(౨)తి-వాయ్-౧౦-౬-౧(౩)పామ్మరే(౪)భార-శా-౧౨-౩౬.

మూ:- (౧) “పురుషస్స పరః స పరభక్త్యా లభ్యస్తవనన్యయా” (౨)

“భక్త్యా తవనన్యయా శక్యః” (౩) “మద్భక్తిం లభతే పరామ్” ఇతి స్థాన త్రియోదిత పరభక్తియై క్తం మాంకురుష్వ,

అథ పరమభక్తివార్ధనమ్ (పురుషస్స పరభక్త్యా దినా). వ్యవహితత్వాత్ (స్థానత్రయ) ఇత్యుక్తమ్, న తు శ్లోక త్రయేతి.

అను శ్లోకము జ్ఞానజ్ఞేయై యేనా మ్భవిష్యతి యరుళ వేణుమ్. ముతల్ స్థానా తే అవన్ ఎనకు ప్రియ నెన్దాన్. ఇరణ్డామ్ శ్లోక త్రా లే అవన్ ఎనకు భారక నెన్దాన్. మూన్డామ్ శ్లోక త్రా లే అవై యిరణ్డామ్ విషయము శ్శు అవనై క్కిడక్కిలన్దో ? అవనై క్కిడై యాతు కాణెన్దాన్. పురుషస్స పరః ఆకక్కిత్ పరభక్త్యా దిశకుక్కు పూర్వ భావియాన భక్తిమా పన్నజ్ఞానజ్ఞే అవేక్షితార్. ఇని అనన్తరమ్ కై జ్ఞర్యత్తుక్కు పూర్వ భావికలాన పరభక్త్యా దిశ్చై అవేక్షిక్కితార్. అతిల్ పరజ్ఞాన పరమభక్తిల్ పరభక్తి కార్యమాయ ఇతు ఉణ్డానాల్ అతుతనక్కు త్తా నేయుణ్డామ్. ఆకై యాలే అత్తైయే ప్రధానమాయ, ఎట్టా మో త్తిలుమ్ పతి నోరా మో త్తిలుమ్, పతి నెట్టా మో త్తిలుమాక మూన్ద ప్రదేశ త్తిల్ పరభక్తియి నుడై య వేష తైగీతో పనిష దాచార్యనరుళిచ్చెయ్ తపడి (౧) “పురుషస్స పరః పరభక్త్యా లభ్యస్తవనన్యయా” (౨) “భక్త్యా తవనన్యయా శక్యః” (౩) “మద్భక్తిం లభతే పరామ్” ఎన్దుమ్ ఉపాదానమ్ పణ్ణి (ఇతి స్థాన త్రియోదిత) ఇప్పడి మూన్ద ప్రదేశ త్తిలుమ్ శొల్గితి (పరభక్తియై క్తం మాంకురుష్వ పరభక్తియై క్తనాక వెన్దై పుణ్ణి యరుళ వేణు, మెన్దితార్ పహితత్వా దిహ శ్లోక త్రియేత్యుక్తమ్, పరభక్తి శ్లోకానాం భిన్న ప్రకరణ స్థిత యాస్థాన త్రియేత్యుక్తమ్. (మామ్) (౪) “యాపీతి రవివేకానామ్” ఇత్యుక్తేషు బాహ్య విషయ సత్వేన్ద్యుక్తమ్.

మూ;- పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యైకస్వభావం మాంకుసుస్వ.

అభబద్ధనిన్పుత్రేన నైతర భావిసిరిపరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యైకస్వభావం శే (పరభక్తి). అతపవహి (ఏకస్వభావమ్) ఇత్యుక్తిమ్. పూర్వనివర్తన

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యైక స్వభావంమాంకుసుస్వ)
ఇప్పరభక్తియుమ్ పరభక్తికార్యమాన పరజ్ఞానముమ్ పరజ్ఞానకార్య
మాన పరమభక్తియుమ్ ఎనక్కుస్వభావమాక వేణుమెన్దు చెప్పిక్కిటార్
యానదాత్మభావి ఒరుకడిప్పడ ఒక్కొక్క వేణుమెన్దు అప్పిక్కిటార్.
అతువెన్? అద్దేశవిశేష త్రిలనుభవమ్ పరమభక్తిరనగాయింకు
మాకిల్ అతువేలమైయాత్?; పరభక్తిపరజ్ఞానభ్రమం యానదాత్మ
భావియాక వేణుమెన్దు సేక్కిక్కిట వితుక్కుహేతు వెన్నచ్చిల్, అద్దేశ
విశేష త్రిల్ అనుభూతాంశమ్ నాభోతోటుమరుభవిన్దు పుప్పిరికిటతా
కిల్ అతువేలమై యుమ్. తమవిదాహులే అతువుమ్ నిత్యమాకవుమ్
తట్టిల్. ఎతుహోలేయెన్నిల్, నాభోతోటుమ్శోబ్దోయె జీవియానిక్కు
చ్చెయ్తే అతిల్రసా నైరమన్ది క్కె యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ తినేపిదా
యాలే అతునిత్యానుభవమాకిటాహ్పేలే.

అజ్ఞనన్దు భగవద్విషయమ్; త్రిపాద్విభూతియుమ్ యానదాత్మ
భావియాయనుభవియానిన్దులుమ్ అనుభూతాంశమ్ అబ్బుమాన్ అను
భూత్యాంశమ్ విజ్ఞేయిగుక్కుమ్బడియాన అవరిచ్చేన్దుతై అప్పిషయ

అథశరీరపాతసమయభావినో బుద్ధ్యా కా రా స భవ్యయ తే (పర
భక్తి) అథవాముక్తిదశా భావినాం పరభక్త్యాదీనామిదమపేక్షణమ్. ఏకస్వభావ
త్వోక్తిర్ని, అత్యంత పరభక్త్యాభివ్యక్త్యాదాం. ఉక్తానామేవతత్త్వం పరభక్త్యా

౨ - వతు వ్యాఖ్యానమ్.

త్తుక్కు ఉడ్డాకైయా లే అనుభావ్యాంశమ్ అపూర్వమూయరుక్కుమ్. అతిల్ ఈశ్వరన్ అనుభనార్థమాక ఇవనుక్కుమ్ అపూర్వదర్శనత్తై ప్పణ్ణువిక్కుమ్. అప్పోతుకణ్ణపోతే మేల్ విఱ్ఱ కైయుమ్ అన న్తరమ్ ఇతిలే జ్ఞానమ్ సచ్చరిక్కైయుమ్ పిన్బుపెతావిడిల్ ముడియుప్పడి యాన దత్తై పిఱక్కైయుమాన ఇప్పాకమ్ అపూర్వదర్శనత్తిలే ఉడ్డా మనైయాకైయా లే ఇప్పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికళుడైయ స్వభావమ్ యావదాత్మభావి ఒరుపడిప్పడ ఎనక్కు ఉడ్డాక వేణుమెన్ట పేక్కిక్కితార్.

పరభక్తితన్నై కైజ్జర్యోపకరణతయావలతు ఉపాయబుద్ధ్యా అపేక్కిక్కితార్. “త్వత్పదారవిన్దయుగళిం శరణమహంప్రపద్యే” ఎన్ఱు సాధనాన్తర నిర పేక్ష మాక ఉపాయత్తై ప్పల్ న్నిన వరాకైయాలుమ్, “స్వభావం మాంకురుష్వ” ఎన్ఱు భక్తితన్నైయన్ఱిక్కే స్వభావత్తై అపేక్కిక్కితారాకైయాలుమ్. పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తికృత కైజ్జర్యస్వరూపత్తై ఇరణ్డామ్ చూన్ఱైయిలే పరక్కవరుళిచ్చెయ్తు ఇజ్జేయుమ్ శొల్లుకై పునరుక్తమన్తోపెన్నిల్, పరోపదేశమాక వరుళిచ్చెయ్కితార్లూమెయా లే పునరుక్తిదోషమిల్. దోషమిల్లామెయేయన్ఱు; గుణమాకబుద్ధిపణ్ణ తట్టిలై. అజన్ఱుక్కి అర్థ వినియోగభేదముమున్ఱు; కీర్త్తిపిరాట్టితిరువడికళిలేశరణమ్ పుక్కు కై గ్జర్య రుచియై అపేక్కిక్కితారాకై యా లే ఇప్పడిప్పట్ట కైజ్జర్యత్తిలే రుచి యై తన్దరుళవేణుమెన్ఱైక్కాక కైజ్జర్యస్వరూపత్తై అరుళిచ్చెయ్ తార్. ఇజ్జరుచిపూర్వకమాక పెరియ పెరుమాళ్ తిరువడికళిలేశరణమ్ పుక్కు అక్కిజ్జర్యన్దన్నై యే అపేక్కిక్కితారాకై యా లే పునరుక్తిదోషమిల్.

మూ:- పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి త్పరమజ్ఞానాదులను పరమనిష్ఠ వివర
తమూననన్య ప్రయోజనాననుభవానిశయ్యేయభవనము భ
వోపావో, తథావిధ భగవదనుభవనితాననుభవానిశయ
క్రితికారితానశోభాన్యనితానశోభ శోభ భగవదతిరూప

అధభగవజ్జనితప్రీతి తత్కారితకైకకామ్యైష్ట్యయే (వ. ౧౧)

ಪ್ರಾಚೀನತಮಃ ಪುಸ್ತಕಃ, ಪುಸ್ತಕಃ, ಪುಸ್ತಕಃ, ಪುಸ್ತಕಃ.

(పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తిశ్చ, ఇర్హరభక్త్యానంతరే వర్ణి
 ప్పడునతాన, (పరివార్ణ) పరివార్ణమానః - స్వరూపరూపగుణవి
 భూతికలితైస్సై యమ్ ఒరుపోకియాకిలనుభవైక్. (అనంతర) అవిచ్ఛి
 న్నమాయురైక్. విషయాన్తరజ్ఞో కలశాత్పూర్ణై, (నిత్య) యావ
 దాత్మభావియాయురైక్. (విశదతమ) పరమభక్తిస్థితమాయురైక్.
 విశదమావతు - పరభక్తిదత్తైయలనుభవమ్. విశదతరమానః - పర
 జ్ఞానదత్తైయలనుభవమ్; విశదతమమావతు - పరమభక్తిదత్తైయలనుభ
 వమ్. (అనన్యప్రయోజన) ఇన్వనుభవతాతే పీఠకుమ్ప్రీతియమ్వేద్యా,
 ప్రీతికారితమాన కైజ్జుర్యముమ్ వేద్యాపెన్నమ్మహి తానేరస్యమాయిరు
 కైక్. (అనవధికాతిశయప్రియభగవదనుభవోపామ్) అనవధికమాన
 అతిశయితైయదైతాన ప్రీతియాతే అనుభవిష్పతాన భగవదనుభవతై
 నానుడె యనాయ్,

(తథావిధభగవదనుభవ జనితాననధికాశ్రియస్థితి), అష్టాష్ట
అనుభవతత్తలే విజృంభతాయ్ అనవధిమాన అతిశయస్తే యదై
త్రానస్థితి. (కారితా శేషానన్తాహోత) ఇష్టాష్టాష్ట స్థితికారితమాయ్
ఎల్లావనైకశిలుమ్ అనుకూలమాయీకుక్తే. (అశేష శేషస్తైకరతిరూప)

వి.సాం పాదరాజువావిళ్ల ప్రెస్ ద్వారా వర్ణపటాంతరముచేత (కరణి) అం.కృతినిక
 క్రమేణముచుట్టించి - ఆదిభాగ్య పాద్యాలముచేతకర్తారం. అంతరంగముచేతకర్త

మూ:-

నిత్యకిచ్చరోభవాని.

నకలశేషపుత్రియైస్త్రిలుముణ్ణానఅభినివేశతైవడివాకవుడైయేనాయ్ కొం
ణ్ణ(నిత్య) పునరాపుత్రిరహితమానదేశత్రిలే. (కిచ్చరోభవాని) కైచ్చ
ర్యతైస్పృహనుభవిషేనాకవేణుమ్. అజ్ఞనస్త్రికే నిత్యశబ్దమ్ కైచ్చర్య
విశేషణమాయ్, నిత్యకైచ్చర్యతైస్పృహను అనుభవికపృతివేణు
మెన్నపుమామ్.

ఇప్పడిద్వయమ్ వ్యాఖ్యాతమ్. ద్వయమ్ వ్యాఖ్యాతమాయీ
హ్రాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్కిఱతెన్నెన్నిల్; ఇప్పడి ఉపాయోపేయాధ్యవ
సిశనాన ఇన్వళికారిపక్కల్ (౧) “శోమ్మరైయకత్తిపోలుమ్” ఎన్ఱిఱ
పకియే పెరియప్పెరుమాళ్ తమక్కుణ్ణాన ప్రీత్యతిశయత్రాతే కీర్
చ్చొన్ననదోపైపురక్క అనుభాషిత్తుకొంణ్ణ ఉనుక్కు మత్ప్రసాద
త్తా సర్వముమ్ కుట్రెనలపుణ్ణాకవేణుమెన్తరుళిచ్చెయ్తొ ఇవరుడైయ
హ్యరయత్తై సన్తప్తమాక్కుకిఱార్. “ఇప్పడి పెరియప్పెరుమాళ్రుళి
చ్చెయ్తొరెన్తనాజ్జో విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్బడియెక్?” ఎన్ఱు ఎమ్బార్
కేట్టనళ, “ఎనక్కు పెరియప్పెరుమాళ్ తమ్ముడైయశీలాదిగుణజ్జై
హస్తామలకమాక క్కాట్టిత్తదార్, అజ్ఞుత్తిరుపుళ్ళనూకాతతు ఎన్
వాయాల్ పుఱప్పడాతే? అనర్శొల్లువిక్కచ్చొన్నవారైయాకైయాలే
అనరుళిచ్చెయ్తవారై” ఎన్ఱు విశ్వసిత్తిరుక్కుత్తిల్లెయ్తొ ఉడైయవ
రరుళిచ్చెయ్తార్.

రతిరూప శబ్దేశ్వరైకరతిరేపరూపం - నిరూపకంయస్యేతి భావ్యమ్. భవానీతి -
పార్థినా; త్వత్కిచ్చరభావాత్సూర్య మసత్కల్పోహమితచసూచ్యతే. ఏవంద్వ
యాథోవ్యాఖ్యాతః, “పర్యజ్ఞేషిషతోదేవే యాహ్నావిజ్ఞాపనాదిభిః । తత్తదిష్ట
పరిదిత్సత్తా ప్రీతిరేన పరిసాధ్యతే॥ తదేవచందనో వజ్జమపూర్వం తత్సవేదినామ్ ।
ఆరాధ్యేన్ద్రోద్యపాయేపి ఫలదానాయ తిష్ఠతి”-

మూ:- ఏవమ్భూత మత్కైజ్జగర్వప్రాప్త్యసాయ
తయా ఒపక్లప్త సమస్త వస్తువిహీనోపి

అభగవద్వచః (ఏవమత్యాది). సత్త్వరూపచరమస్థాన ప్రధమపదా
ర్థమాహ (ఏవమ్భూతేతి). (అపక్లప్తమ్, విహితమ్. సమస్తవస్తు
శబ్దేన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగాః. తదనుగుణాః - అమానిత్వాది
గుణాశ్చనిష్ఠితాః. (విహితేతి) త్యాగోఽ నూచిత ఇతిభావః.

(ఏవమ్భూతమత్కైజ్జగర్వప్రాప్తి ఇష్టదీప్తవస్తుదైయకైజ్జగ
ర్వప్రాప్తిక్కు. (ఉపాయతయాఒపక్లప్త) ఉపాయమాకవేదాంతతిలే
శొల్లపట ఉపాసనాత్మకమాన కర్మజ్ఞానభక్తికల్ ఉమక్కిరయేయాకి
లుమ్. (సమస్తవస్తువిహీనోపి) ఇవ్వసాననాజ్ఞమాన జీవపరయాథా
త్మజ్ఞానమెన్న; ఇతుక్కడియాన వణ్ణాశ్రమానుస్థానమెన్న; ఇతుక్కు

అదైవమభ్యుత్పన్న భగవత్సదభ్యుజ్జాదివిషయైః ప్రపత్తిజనిత ప్రసాద
పరివాహైః ప్రతిపచనైః ప్రకృతౌ పయికవత్సమాచరమజ్ఞోక్తాఽపి ప్రతిబోధ్యతే.
తథాహి - అత్ర “ప్రతిహతోపి” ఇత్యుక్తేన ఆశక్తిపూర్వాయ అనాగతాశ్చకాల
సమీక్షయావ్య దృష్టసన్తారోపాయతాం ప్రకాశయతా అనన్యశరణఇత్యుక్త విస్తరయా
పేణప్రథమపాదతాత్పర్యోక్తిః. యేనకేనావీత్యాదినా త్వమిత్యుక్తేనద్విధియపాదో
క్తాధికారికృత్య లాఘవాదివ్యక్తానమ్. కేవలవిత్వాదినాతు, “అహంరావ” ఇదినా
కాఖిప్రేతాఒనిష్ఠనిష్ఠుత్తి పూర్వకేష్టపాప్తి ప్రకాశనమ్. “ఏవమ్భూతోపి” ఇత్యా
దిభిః ప్రవన్నవిషయశోకావనోదననాకాఖిప్రేతప్రపన్నగుణవిషయవిభాగః.

“ఏవమ్భూతమత్కైజ్జగర్వ” ఇత్యుక్తే ఏవమ్భూతేతికైజ్జగర్వవిశేషణమ్.
“ఉపాయతయా” ఇత్యుక్తేగద్యాత్తరోక్తప్రమేణ సాక్షాత్పరమపరయావేతిభావ్యమ్.
(అపక్లప్తమ్)నున్నిత్యేచ్ఛానియమితమిత్యర్థః. కుదాదేశాత్ప్రత్యాన్వేష్యితమితిహ.
సమస్తవస్తుశబ్దేన ప్రస్తుతప్రపత్తివ్యతిరిక్తాంత్యజ్ఞానపూర్వకాః కర్మయోగాదయ

మూ:- అనన్త తద్విరోధిపాపాక్రాంతోపి, అనన్త
మదపచారయ్యుక్తోపి, అనన్తమదీయాపచార
య్యుక్తోపి, అనన్తానన్తహ్యపచారయ్యుక్తోపి,
పరిశబ్దాన్త మభిప్రాయన్నాహ (అనన్తేతి) విరోధి
భూయన్తమాకాలాన్తరేపితస్మైరాశ్యం హితదర్శి.

స్థాత్తుక్కు మదియాస అనూని త్వాద్యాత్మగుణజ్ఞేన, ఇప్పడిచ్చాల్లకితి
సర్వమును ఉమక్కిలైయేయాకిలుమ్, (అనన్తతద్విరోధిపాపాక్రాంతోపి)
ఇవైయిగ్గామైయేయన్తియే ఇవల్ బుక్కువిరోధియాన అనన్తపాపజ్ఞళాలే
ఆక్రాన్తరాయిరున్తిరేయాకిలుమ్. ఇవల్ శ్రిల్ విధీయ వొట్టాతేయిరుక్కితి
సకలపాపజ్ఞళాలే నెనుక్కుణ్ణిరున్తిరేయాకిలుమ్.

(అనన్తమదపచారయ్యుక్తోపి) ముషివిల్లాతనమ్ విషయమాన
అపచారత్తోడే కూడియిరున్తిరాకిలుమ్. కీర్తనోన్న విరోధిపాపజ్ఞళుమ్
అపచారమాకితన. అనైయాకితన - శాస్త్రవిరుద్ధమానతైచ్చెయ్ కై
యుమ్, విహితనూనవల్ కైచ్చెయ్యాతోట్టైయుమ్. అనై తాన్ ఈశ్వ
రాజ్ఞాతిలబ్ధనమాకైయాలే మదపచారనూకక్కడవతు. అతిల్ భగవ
దపచారాదికళుడైయ క్రొర్యాతిశయత్తాలే వీరియవొల్లకైక్కాక
అకృత్యకరణకృత్యాకరణజ్ఞే కీర్తనాపశబ్దత్తాలేనొన్నా. (అనన్త
మదపచారయ్యుక్తోపి, అనన్తమదీయాపచారయ్యుక్తోపి, అనన్తానన్తహ్యప
చారయ్యుక్తోపి) ఇప్పడి మద్విషత్తిలుమ్ మదీయర్పక్కలిలుమ్ అసహ్య

ఉపాసనపర్యవర్తినిపుత్తిధర్మాస్తమయత్తాశ్చ అహనిత్వాద్యాత్మగుణానన్తహ్యజ్ఞేః
ఏతేనపరిశబ్దవ్యతితసపరికరత్యాగవ్యజ్ఞానమ్.

ఏవం పశ్చాదపి తదన్తరతాససమ్మవతీతి నైరాశ్యరూపత్యాగసద్ధ్యర్థమహ
(అనన్తతద్విరోధితి). ఉపాసనాది విరోధిత్యాత్మపుత్తిధర్మోపపత్తిపాపజ్ఞేన సద్భూ
హితః. అనన్తమద పచారేత్యాదిభిః పూర్వపద్విశేషా పచారాభిభూత తస్యపుఫ
గుక్తిః. ఏకైకవర్గస్యన్తరత్వద్యోతనాయ ప్రత్యేక మానస్త్యనిర్దేశః. ఉక్తానాం

మూ:-

ఏతత్కార్య కారణభూతానాదివివరీతా
లహజ్జారాదేశం, విమూఢాత్మస్వభావోపి,

(ఏతదితి) బహుశ్చరస ముత్కార్యకారణభావః. (౧) “అథాత
అహజ్జారాదేశం” ఇతిత్వైలాహజ్జారవాన్మత్స్యభావః. వివరీతానా
జ్జారశబ్దం, విమూఢాత్మస్వభావః) తిరోహితశేష భావః.

మాయముత్సే, అనన్త్యైతనూన అపరాశక్తయైయున్నారాయరున్నీరే
యాకిలుమ్.

(ఏతత్కార్యకారణభూతానాది వివరీతాహజ్జార) ఇప్పటివట్టి
పాపజ్ఞభుక్కు కార్యముమ్ కారణముమాయరుక్కుమ్ అనాదిమానవివ
రీతాహజ్జారమ్. దేహాత్మాభిమానత్తుక్కుడి పాపజ్ఞభావై యాలే కార్య
ముమాయ్, పాపజ్ఞభుక్కుడి దేహాత్మాభిమాన మూకై యాలే కారణము
మాయరుక్కుమ్. వివరీతాహజ్జారమావతు-అహమల్లాతతిలే అహ
ముద్భవిషణ్ణకై. అతావతు-అహమర్థిన్జ్ఞానానస్సస్వరూపమాయ్ ఏతరూప
మాయ్ ప్రకృతేపరమాయరుక్కు, దుఃఖరూపమాయ్ జడరూప
మాయ్ సతతపరిణామినియాన ప్రకృతియిలే అహముద్భవిషణ్ణకై,

ఇత్తాల్ ఫలితకార్యమేత్తెన్నిల్, (విమూఢాత్మస్వభావోపి)
ఆత్మాప్రసక్తి స్వభావమాన శేషత్వమ్ మజైయున్లుతు. శేషత్వమ్ఆత్మా
ప్రసక్తి అన్తరంగస్వరూపమాయరుక్కు, స్వభావమెన్నానెన్నెన్నిల్; శేష

పాపానానిదానం భక్తియోగాదివ్రతవిధేద్వారభూతిమ్, (౨) “అహజ్జారము
భాత్మా” ఇతిత్వైలాహజ్జారవాన్మత్స్యభావః. వివరీతానా
(ఏతత్కార్యకారణభూతానాది వివరీతాహజ్జార) ఇతిత్వైలాహజ్జారవాన్మత్స్యభావః. వివరీతానా
జ్జారశబ్దం, విమూఢాత్మస్వభావః) తిరోహితశేష భావః.

మూ; - ఏతదుభయకార్యకారణభూతానాదివిపరీతవాసనాసమృద్ధిః,

ఉభయశబ్దరిపాపాజ్ఞానవరం.

త్వమ్ స్వరూపమే; అత్యై ఇవనాల్ శైయ్యలావతిలై. అవన్ కైయిలే
 కిడక్కైయాలే. ఇనిస్వరూపమ్ శేషత్వమానాల్ స్వభావముమ్
 “శేషోహమ్” ఎన్నిరుక్కై; అత్యై త్విన్దు స్వతన్త్రోహమెన్నప్పణ్ణుకై.
 ఇప్పడిప్పట్ట విపరీతాహజ్కారత్తాలే మత్తైక్కప్పట్ట ఆత్మస్వరూపజై
 యుడైయిరా యిరున్దిరేయాకిలుమ్. (ఏతదుభయకార్యకారణభూతా
 నాది విపరీతవాసనాసమృద్ధిః) ఇప్పడిప్పట్టపాపజగతుక్కుమ్ అహజ్కార
 త్తక్కుమ్ కార్యముమాయ్ కారణముమాయిరున్దుశ్శవిపరీతవాసనైయాలే
 సమృద్ధిరాయున్దిరేయాకిలుమ్. పాపత్తిలుమ్ అహజ్కారత్తిలుమ్ పుకి
 ప్పొప్పొక్కత్తాలే వాసనై, కార్యముమాయ్, పాపత్తిలుమ్ అహజ్క
 రత్తిలుమ్ మూట్టువతు - వాసనైయాకైయాలే కారణముమాయిరు
 క్కుమ్. విపరీతవాసనైయావతు-దుర్వాసనై. ఇప్పడిప్పట్టదుర్వాసనై
 యాలే కిట్టున్దిరున్దిరేయాకిలుమ్.

ప్రకాశమానస్యాప్యాత్మనస్తిరోహితత్వమ్ - ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వాది
 ధర్మాణామనవభాసాదితి జ్ఞాపనాయ స్వభావశబ్దం.

పాపస్యాహజ్కారస్యప్రవాహనిర్వాహకమశేషత ఇతిపూర్వత్రసంక్షిప్తం విశదమ
 సుభావతే(ఏతదుభయేతి) వాసనాయా ఆపిప్రవాహరూపేణ ఆనాదిత్వమ్. యథావస్థిత
 తత్వహితపురుషార్థా వ్యావృత్త్యర్థా ఆత్రవిపరీతత్వోక్తిః. పాపస్యవాసనా-పాపాన్త
 రారమ్భరుచిజనకనిగ్రహంశః, అహజ్కారస్యవాసనా-భూయోభూయస్తద్రుశభ్రమ
 జనకబుద్ధిసంస్కారః. “భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్” ఇత్యాద్యుక్త మనువదతి

మూ:- సతదనుగుణ ప్రకృతివిశేష సమృద్ధిః పిత
 న్యూలాఽఽథ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక

(సతదనుగుణ ప్రకృతివిశేష సమృద్ధిః పితదనుగుణమానయం -
 తాదోదైయేల్లామ్ విదైశ్చతాయుగ్ధైశ్చ. విశేషప్రకృతియన్తే -
 సున్నక్రితియోత్తమః బద్ధోపిన్నవైశ్చైశ్చ, “సమృద్ధిః” స్త్రీయ -
 ఒరుసర్వకర్తృత్విక్త్యాత్మైల్లామ్ వీర్వనరిరామ్యుడిమోక ప్పియైయం
 ణ్ణపుత్తైవైచ్చిన్నపడి. ఇప్పడిష్టైదుప్రకృతియితే సమ్మార్జితైరుద్దరే
 యాకిలుమ్. (సతన్మూలాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక) ఇప్రకృతి యడి
 యాక వసుతితతాపత్రయద్దో.

ఆధ్యాత్మికమానతు - ఆధియాయమ్ వ్యాధియాయు మిరు
 క్కుమ్. ఆధియానతు- (౧) “కామక్రోధ భయద్వేషలోభ మోహవిషా
 దజగి. శోకాఽనూయావ మాసేష్టా మాత్స్యర్యాది మయస్తథా” ఎన్ని
 అవివై. వ్యాధియానతు- (౨) “శిరోరోగప్రతిశ్యాయబ్బరశూలభగన్ధ
 రైః గుల్మార్శశ్వయధుశ్వానచ్ఛర్ధ్యాదిభిరసకిభా । తిథాఽక్షిరోగాతి
 (వితదనుగుణత) పితచ్ఛస్తే పూర్వోక్త పాపాహజ్జూర వాసనారూప ప్రతయ
 వరామర్శః ఆత్రాపికాద్యత్వం కారణత్వం వివక్షితమ్. సాత్వకీ ప్రకృత్యవచ్చేదా
 యవిశేషబద్ధః. (సమృద్ధిః) దృఢబద్ధత్వద్విధిః. పితచ్ఛమితగద్య దుర్వివేచిత వదేనవి
 వృతమ్.

ప్రకృతి సమృద్ధస్య అభిమత ప్రతిబద్ధ కిత్వేద్వారం ప్రకృత్యయతి (వితస్మా
 తతి) దుశ్శస్యసంసారోద్వేగ బంధత్వ మపిసమృద్ధులః సుఖ్యతు సంసారయచి బంధక
 త్వం విఘ్నత్వ మధికమిర్భుతిప్రాచీనా పూర్వంసుఖ్యోక్తిః. సుఖ్యమస్మకమపి
 ఆధ్యాత్మికాది భేదేనప్రతిబింబం. ఆధ్యాత్మికమ్ - ఆత్మప్రకృతాచిత్సముదాయ ప్రధా
 నహేతుకమ్; తాదృశంసుఖంవిభవమ్-శారీరంమానసబద్ధిత. తత్రశారీరమ్. (౨)† “శిరో
 యష్టై ప్రతిశ్యాయః” ఇతినిదీశ్కమ్. మానసమ్ (౧) “కామక్రోధభయద్వేష”

మూ:-

సుఖదుఃఖ తద్దేతు తదితరోపేక్షణీయ

*సుఖదుఃఖ తద్దేతు శబ్దనలభోగ్యవిషయావివక్షితాః.

సారకుష్ఠాశ్చామయసంక్షిప్తః” ఎన్నిటవిన్నె. ఆధిభౌతికమావతు-(౧) “పశు
పక్షిమనుష్యాద్యైః పిశాచోరగ రాక్షసైః । సరీసృపాద్యైశ్చసంజాం
జాయతేచాధిభౌతికః” ఎన్నిటవిన్నె. ఆధిదైవికమావతు-“శీతోష్ణవాత
వర్షామ్బువైద్యుతాది సముద్భవః” ఎన్నిటవిన్నె.

(సుఖదుఃఖతద్దేతు) ఇవై సుఖదుః ఖహేతు వాయిరుక్కుమ్.
ఇవై హేతువానాల్ విషయత్తై పున్ద్రీయస్థో సుఖదుఃఖజ్ఞభుక్తావతు-
అతుక్కు-విషయమే తెన్నిల్; (తదితరోపేక్షణీయ) స్వవిషయముమ్
ఇతరవిషయముమ్ ఉపేక్షణీయవిషయముమ్. స్వవిషయత్తిల్ సుఖదుః
ఖప్రకారమే తెన్నిల్, స్వవిషయత్తిల్ కామమ్ అన్వయత్తిల్ సుఖహే
తువాయ్ వ్యతిరేకత్తిల్ దుఃఖహేతువాయిరుక్కుమ్; స్వవిషయత్తిల్
క్రోధమానతు-ఎతిరియోనియమి తల్ ముడి తల్ శెయ్యుమ్బాతు సుఖ
హేతువాయ్, ఎతిరియోక్కాణాతోల్ తల్, ంజ్ఞమేల్ విద్వాన్జ్ఞాతోల్
తల్ శెయ్ తాల్ క్రోధమ్ విజ్ఞేతనై యే నలికై యాలేదుఃఖ హేతువా
యిరుక్కుమ్. ఒరురోగ-దికళిల్ కన త్తవ్యాధిదుఃఖహేతువాయ్, అత్తై

ఇత్యాదినా. ఆధిభౌతికస్తు (౧) “పశుపక్షిమనుష్యాద్యైః” ఇత్యాదినా. ఆధిదైవికశ్చ-
“శీతోష్ణవాతవర్షామ్బువైద్యుతాదిసముద్భవమ్” ఇతి. అత్రదుఃఖశబ్దస్య పూర్వకాలీనదుః
ఖవిషయత్వాత్, ఉత్తరత్రదుఃఖవిష్ణు గర్భరహితత్వోక్తే రుత్తరకాలస్వాస్థ్య పర
త్వాత్, తితిక్షాయాంవా తాత్పర్యాదవిరోధః. త్రివిధమప్యే త్రవ్యత్యేకమవాస్తవ
హేతుస్వరూప వైషమ్యదన ప్రకార మితిసూచయతుం తద్దేతుశబ్దః; సుఖదుః
ఖహేతువశ్య స్వరూపతో బుద్ధివిషయతయాపి పరభక్త్యాదివిఘ్నాః. తదితరేషి-ఉపే
క్షణీయ విశేషణమ్. ఉపేక్షణీయ విషయశ్చ త్పజ్ఞాదిః, తదనభవోపి అబ్రహ్మత్వకా

మూఁ:- విషయానుభవజ్ఞాన సజ్జోచరూప మచ్చరణార్పణమయగతై
కాన్తికాత్యన్తికపరభ కపరజ్ఞానపరమభక్తి విఘ్నప్రహరణోపి,
జ్ఞానసత్సజ్జోచితత్వపరిపూర్ణనిషయః. విష
యానుభవరూపః, జ్ఞానసజ్జోచరూపశ్చ-విఘ్నః.

క్కుజ్జిన్నోయ్యవ్యాధిసుఖహేతువాయిరుక్కుమ్ ఒరువన్ నోయ్ కోణ్ణ
కిడన్దాల్ అనుక్కుమ్-మేలే త్తజ్జలిలేయ్యిక్కుక్క సక్కు నలియచ్చుక్కు నోయ్-
విఘ్నోన్దాల్ అన్నోయ్యసుఖహేతువాయిరుక్కుమ్ ఇతరవిషయత్తై
సుఖదుఃఖజ్ఞోల్ వన్దాల్ అనుకూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమేదుఃఖ హేతు
వాయ్ ప్రతికూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమ్ సుఖహేతువాయిరుక్కుమ్.
మధ్యస్థజ్ఞోల్ ఉపేక్షావిషయమాయిరుక్కుమ్.

(తదితరోపేక్షణీయ విషయాను భవజ్ఞాన సజ్జోచరూప) ఇప్పు
డిన్వవిషయమాయుప్తఅనుకూలవిషయమాయుమ్ ప్రతికూలవిషయమా
యుమ్ మధ్యస్థవిషయమాయు మిరున్దుళ్ళ అనుభవమ్- జ్ఞానసజ్జోచ
రూపమాయిరుక్కుమ్. ఎఱుక్కు-సజ్జోచ మెన్నిల్, భగవద్విషయ
మానజ్ఞానత్తుక్కు సజ్జోచరూపమాయిరుక్కుమ్. ఇన్దజ్ఞానన్దా నేతెన్నిల్;
పరభక్త్యాదికథుక్కుమ్ పూర్వకాలీనమాన అనన్యప్రయోజన తయాభ
క్తిరూపాపన్నజ్ఞానమ్. ఇన్దజ్ఞానత్తుక్కు సజ్జోచరూపమాకైయా లే
ఇతడియాకిప్పిఱప్పతాన భక్త్యాదికథుక్కు విఘ్నమాయ్ముషియుమ్.

అక్తైయా లే (మచ్చరణార్పణమయగతై కాన్తి కాత్యన్తికపరభక్తి
పరజ్ఞాన పరమభక్తి విఘ్నప్రహరణోపి) ఎన్నుడైయనిరతితయభోగ్య
నుభవరూపత్వైర పూర్వోక్త వివరీతజ్ఞానవివేచనయా స్వరూపతస్సం సార్వతత్వ
ప్రాప్తవిషయానుభవవిరోధి.

(జ్ఞానసజ్జోచరూప) తర్కోచరేశ సహకృతైశ్చాన్తైరపి పరాపర
తత్త్వవిషయభావసితజ్ఞాన ప్రసరాభావః. * మచ్చరణార్పణమయగతై- స్వయం

మూ:-

యేన కేనాపి ప్రకారేణ ద్వయవక్తృత్వం

(యేన కేనాపి ప్రకారేణ) ఆర్తతయాద్భుప్త తయావేతిభావః.

మాన కరుణాదిభిలే నిత్యమాయ్ ఏకరూపమాయునున్నశ్చ పరభక్త్యాది కిఘుక్కుమ్ విఘ్నమాయ్ ముషియుమ్. (ప్రతిహతోపి) హతమూకైయా వతు - సశిక్ష్ణై - అతావతు - సప్తకల్పమాకై - ఆకమచ్చరణారవిద్య జ్ఞభిలే ఏకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయునున్నశ్చ పరభక్త్యాదికిఘుక్కు విఘ్నమాయునున్నశ్చ తదితరోపేక్ష ణీయమాన ఇతరవిషయజ్ఞానజ్ఞభిలే నప్త్యల్పరాయునున్తిరే యాకిలుమ్.

(యేన కేనాపి ప్రకారేణ) ఆకవేదాన్తసిద్ధమాన కర్మజ్ఞానభక్తి కల్ ఉమక్కిలైయే యాకిలుమ్, ఇవన్మిక్కు - అజ్ఞాన అమానిత్వా ద్యాత్మగుణజ్ఞత్ ఉమక్కిలైయే యాకిలుమ్, ఇవై ఇల్లాప్తయేయన్తియే ఇవన్మిక్కు విరోధియాన మదపచారాది సకలపాపజ్ఞభిలే నెరుక్కు ణ్ణిరేయాకిలుమ్, ఇవన్మిక్కుడియాన విపరీతాహజ్కారత్తాలే

ముక్తిర్నదోషాయ, ఈశ్వరస్వయ భాభూతార్థశంసినస్సర్వత్ర స్వగుణా విష్ణియా దోషరహితత్వాత్. తేనాపితచ్చరణయో స్సన్విత రక్షణసాధన తయాసప్త్తితి విషయత్వేనస్తత్కతోపి పపత్తేశ్చ. తథాచాహుః “తస్యస్వాత్మ ప్రదానేతు సాధనం స్వపదద్వయమ్” ఇతి. అత్రపరభక్త్యాదిశబ్దైః నేహపాతాత్సర్వభావినః పశ్చాద్భా వినశ్చ అపస్థావిశేషాస్సన్గృహ్యంతే. ప్రతిహతో పీత్యన్తేష్వపిశబ్దైః త్యాగానువాదో ద్యోత్యతే.

ధర్మాస్తరనైరవేక్ష్యవిఘ్నవిధానమపి ద్వయవక్తృత్వనేన సూచితమ్. నచైతావ తావ్రపత్తేస్తదవినాభూతాజ్ఞానాంవానివృత్తిః, “శరణమహంప్రపద్యే” ఇతి పురోవ త్తానువాదత్వేన ప్రపత్త్యుపగమ్యన్తేవద్వయవచన స్యాత్రవిషయతత్వాత్. యేన కేనా

[illegible]

(యేనశేనాపి ప్రకారేణ) ఏ శేను మొగు ప్రకారతా లేయెన్పు శు-
అహునయమాశవుమామ్; సహృదియమాశవుమామ్; అర్తరాశిపుమా
మ్, రుప్తరాశిపుమామ్; అర్థసహితమాశిపుమామ్, అర్థవిధుకమాశవు
మామ్, అశిలూరునిర్భరమైతై. ద్వయమామి తైనై రోషే వేణ్ణునితు, వన్త్రా-
న్తరజ్జళాకావోణ్ణాతు. అతోఘోనోల్ మోక్షసాధనజ్గళేయాకిలుమ్ అర్థ
పూర్తియుగాన వ్యాపకాన్తరజ్జళుమాక వోణ్ణాతు.

అతువు మొ శ్రీనాథ్ తిరుమన్త్రమాకవ మహారాతు. ద్వయమేయాక వే
ణుమ్. అతుతన్నిలుమ్ పూర్వార్థమేయాకై యుమ్ మహారాతు. ఉత్తర్వార్థ
మాకై యుమ్ మహారాతు. ద్వయమేయాక వేణుమ్. అతనాల్ జరున తెన్ని
ద్రాల్, పూర్వార్థతైయే శొన్నా నాకిల్ అతుసకల పురుషార్థసాధారణమాకై
యాలే పురుషార్థమేతో వెన్న వేడ్డినరుమ్. ఉత్తర్వార్థమ్ శొన్నానాకిల్
సాధనా స్తరగళుమ్ సళ్ళరిక్కై యాలే సాధనమేతో వెన్న వేడ్డినరుమ్.
అన్దె ఇరణుకుతై యుమ్ తీరు మ్మొళు ద్వయమేయాక వేణుమ్.

వీరభద్రుడు (౧) “అర్చితవాణుడివాద్యము” (౨) “మిత్రభావేనసమస్తమ్” (౩) “ఋషి
 ణోవాసుగ్రేవదుదివారావణస్పృయమ్” ఇత్యాదుక్తాధి కాచికితేషుఽనియమేతాత్మ
 యమ్. శరణ్యుక్త క్రమస్నేహ ఆదరాతిశయాదీ దృశ్యాణి మాత్రానుభవణ
 మితిశచిత్. ఏతేనజీవన్మూల నిరతేషు మోక్షప్రదానాది పథాశ్చనిరస్తాః.

మూ;- కేవలం మదీయయైవదయమాని శ్లేషవిష్టవ హేతుకమచ్చరణా
రబద్దయుగళై కాన్తికాత్మన్తి పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నం

కేవలశబ్దం - ఆ కాన్తి తానుతాపవ్యాప్తి త్యగ్ధం. ఏవకారం -
కృపామూర్తిపుష్కల కారణత్వపరం. తత్ర హేతుః-మదీయత్వమ్.

(ద్వయవక్తాత్వమ్) ఇప్పడిద్వయత్వై వాయాలే ఉచ్చరితస్యి.
(కేవలంమదీయ యైవదయమాని శ్లేష విష్టవ హేతుక) ద్వయవచన
ప్రేరితై యాయరుద్ధుశ్చ కృపైయొన్తులుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్లే
షమాకవుమ్ నష్టమాక వుడై యారాయరుక్కడవీర్. ద్వయవచ
నమ్ ప్రేరిక్కుమిడత్తిల్ స్వకృత్యముమ్ కూడియరుక్కుమోవెన్నిల్;
(కేవలంమదీయయైవ) వెఱుమ్ ఇద్వయవచనమే పుక్కుప్రేరిత్తు ప్పుఱ
ప్పడవిట్ట ఎన్నుడై యకృపైయున్తునాలుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్లేష
మాకవుమ్ విన్ష్టమాకవుడై యారాక్కడవీర్.

విన్ష్టమావతేతెన్నిల్, (మచ్చరణారవిన్దయుగళై కాన్తికాత్మన్తి
కిపరభక్తి పరజ్ఞానపర మభక్తివిఘ్నం) ఎన్నుడైయ నిరతిశయ భోగ్య
మాన తిరునడికళిలే ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్మనికమాయరుద్ధుశ్చ పరభక్తి
పరజ్ఞాన పరమభక్తి భుక్కు విఘ్నమాయరుద్ధుశ్చ ఇతరవిషయజ్ఞానగ్ధం,

ఇతకిపరంత్వత్వపుత్ర శ్రీదరమనపేక్షితమిత్యాహ(కేవలమితి) (మదీయయైవ)
నాన్య దీయయానసహ కార్యద రాపేక్షయేతిభావః.దయా-అత్రప్రవత్తున్తిసితారక్ష
ణేచ్ఛా. ప్రవత్తి జనితప్రసాదవైశిష్ట్యేనత్యసి సహజదయాయాః ప్రాధాన్య మిహ
సూచితమ్. కర్మణాంసుఖదుఃఖజననశక్తివత్, తిరోధానకత్వాది శక్తిరసి నిపుత్రేత్య
భిప్రాయేణనిశ్లేషశబ్దం ; తేన ఆశేషత ఇత్యుక్తస్యానూతిః. హేతుభూతపాపాది
సద్భావేపునరవిఘ్న ఉత్పద్యేతేతితత్పరిహారార్థ ముక్తమ్ (సహేతుకేతి). విఘ్నం-
ఘోరోక్తాః.

మూ:- మత్స్యసాక్షుబ్ధ మచ్చరణారవిన్దయుగళై కా ని

కాత్యుని పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తి,

ఇవిష్టక్షేత్ర నిశ్చేష మాకసంప్రమాదికృడవతు. ఎతుశాన్ నిశ్చేష
మాక వినప్రమాదికృతు, ఇతరవిషయజ్ఞానమే యోగెన్నిల్, (సహేతుక
ఇతరవిషయజ్ఞానమును, ఇతుక్కుడియాయురుస్తుశ్చ ప్రకృతినన్నునమును,
ఇతుక్కుడియాయురుస్తుశ్చ విపరీతవాసనైయును, ఇతుక్కుడియాయురుస్తు
శ్చవిపరీతాహజ్ఞానమును, ఇతుక్కుడియాయురుస్తుశ్చ భగవదపచా
రాదినకలవిరోధిపాపగ్ధభుమ్, ఎన్నుడైయ నిరతిశయబోగ్యమానతరపడి
కిలిలే ఏకాన్తికమాయ్ ఆత్మన్తికమాయురుస్తుశ్చ కరభక్తిపరజ్ఞాన పరమ
భక్తికతుక్కు విష్ణుమాయురుస్తుశ్చ ఇతరవిషయజ్ఞానగ్ధభుమ్ ఇద్దయ
వచనమొస్తుమేపుక్కుపుజువుడవిట్టి ఎన్నుడైయకృపైయొన్మినాలుమే.
(సహేతుక, సహేతుకమూపుమ్ వినప్రమాకపుడైయారాకకృడవీర్.
(మచ్చరణార వినయుగడైకాన్తికాత్మన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తి)
ఇవర్మియుక్కు విరోధియన సకలపాపగ్ధభుమ్ నిశ్చేషమాక సప్రమా
య్ తే, ఇనిఇనెయుగ్ధామత్తనెయిత్.

ఇవై యుక్తావిడత్తు ఇనల్ ముక్కు విరోధియానపాపజ్ఞి పోన
వాణే తనక్కుత్తానేయుక్తాకిఆనవోవెన్నిల్; (మత్ప్రసాదలబ్ధ) అతుక్కు
మేలే ఇళువుమ్ ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే యుడైయిరాయ్. ఎన్ను
డైయనిరతిశయ భోగ్యమాన తిరువడికిలిల్ ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్మన్తిక

వినుతిని జ్ఞాపింపఁబ్రోవఁగా. అప్పుడు ప్రాప్తింపఁబడఁగ్రహమై, (౧) “లేమింజా
ని” ఇత్యాది ప్రాప్తితత్త్వప్రకారభక్త్యాదివిధానముగా, చక్రసాదలక్షణాదిభా
షా భక్త్యాదివిధానం తత్సూర్య భాష్యానభివేదనా వ్యవహరణం. అత్ర ప్రసాద

† (పా) అడియాక ఇరుక్కరై యుమ్మళియప్పైరుకిన.

(c) 8-2-02.

మూ:- మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృతయథావస్థితమత్స్వ
గూఢ రూప గుణవిభూతిలీలో ఘటరణ విస్తారః,

కౌచితక్రస్వరూపాద్యనుభవవ్యుదాసాయ విస్తార
శబ్దః, ఏవంనారాయణశబ్దార్థానుభవ ఉక్తః.

మాయీరుద్రుశ్చ పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళో ఎన్నుడై యప్రసాదత్తాలే యుడైయారా కక్కడవీర్. (మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృతయథావస్థితమత్స్వరూపరూప గుణవిభూతిలీలో ఘటరణ విస్తారః) (మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృత) ఎన్నుడై యప్రసాదత్తాలే సాక్షాత్కరికృష్ట. “ఏవ” ఎన్నిటిఅవధారణత్తాలే ఇవబ్బో సాక్షాత్కరిక్కుమిడత్తిలో ఇప్పుసాదమ్ సహకారిసాపేక్షమన్వేనిటితు. సహకారికళోతానుణ్డో ప్రసాదత్తుక్కు; ఉణ్డానాలన్వో వ్యావర్తిక్కు వేణ్ణుకిటి తెన్నిల్, ప్రసాదవాన్ సహకారియాకలామ్. అవసుమ్ వేణ్ణా; ప్రసాదమే శేయ్యవబ్బో బైన్దై.

(యథావస్థిత) యథావాకసాక్షాత్కరికృష్ట. యథావేన్నిటి తెన్; సాక్షాత్కారమాకిల్ అయథావాన సాక్షాత్కారము ముణ్డో పెన్నిల్; ఉణ్ణు ఎజ్జనేయెన్నిల్.† వేదాన్తత్తిలేబరుప్రదేశత్తిలే “వారుణీభార్గవీవిద్యా” ఎన్నిటివిద్యైయిలే ఎముతిల్లు; అజ్జనన్దియే యథా

శబ్దః ప్రపత్తిజనితప్రసాదనిరస్తప్రతిబంధ నిరుపాధికసౌహృద్ధపరి. “ఏవంమత్ప్రసాదాదేవ” ఇతివత్క్యమాణేపి ఆవధారణేన సహకారినైరపేక్ష్యంబోత్సతే. మత్స్వరూపే

త్యాదికమ్ - ఉత్తరఖడ్గస్థనారాయణశబ్దారః. విభూతికబ్బోత్రనిత్యవిభూతివిషయః. ఉపాయదశాయాం శాస్త్రవిహిత తక్షణానగుణాదిపరిచ్ఛిన్న స్వరూపాద్యనుభవాద్వాప్రవృత్తవృత్తంయథావస్థితవిస్తారశబ్దా. ఆరోపకబ్బొనిపుత్తవృత్తంవా యథావస్థితశబ్దః. హేత్వభావాదత్రప్రమాభావః.

మూ; - అపరోక్షసిద్ధునున్న యామ్యతాను ద్వాన్వైకస్వభావాత్మస్వరూపః,

అపస్తస్సోచస్వరూపావర్తమానా (అపరోక్షేతి, వ్యప్తి
హారాన్వయమునా స్వతః. (౧) "ప్రశాసనీకా" (౨) "అస్తోచవిష్టం"
ఇతి శ్రితే. అతఃపృథగనుష్టే. ఏతేన స్వాధీన పవృత్తిత్వాద్యకేషు
భ్రమవృద్ధానః ఫలితః.

వాకిసాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. నీయకీయాక ఇన్ద్రస్వస్తితేయః మెన్ద్రాము
శ్శతు, నానకీయాక వసుకీతాతై యాలే ఇన్ద్రపసియే అనాయాసేన
సాక్షాత్కరిక్కె. ఎత్తెత్తాక్ సాక్షాత్కరిక్కెత్తెన్నిల్; మత్స్వ
రూపరూపగుణవిభాతి లీలాప కిరణవిస్తారం ఎన్నుడై యతానస్వరూప
మెన్న, రూపమెన్న, గుణమెన్న, ఉభయ విభాతియుమెన్న, ఇవల్లో
నుడై య సర్వతైయుమ్. ఎన్నుడై య ప్రసాద మొన్దిగాలుమ్ ఎన్నుడై
యస్వరూపరూప గుణవిభాతి కళినుడై య సర్వత్తిలుమ్ యథావాన
సాక్షాత్కారతై యుముడై యారాయ్.

(అపరోక్షసిద్ధ) అపరోక్షసిద్ధమాకై యావతు - శ్రవణమననాది
కళాలేసిద్ధమాకై యన్తిక్కే సాక్షాత్కారసిద్ధమాకై. ఎతుతాన్ సాక్షా
త్కారసిద్ధమాకీతెన్నిల్, (మన్నియామ్యతామద్వాన్వై కస్వభానా
త్మస్వరూపః) ఎన్నుడై య తాననియమనతైయుమ్ ఎన్నుడై యతాన
దాన్వైతైయుమ్ స్వభావమాకవుడై త్తాన ఆత్మస్వరూపమ్. "మద్వా

ఏవంసర్వవిష్ట పరమభోక్తవ్య సాక్షాత్కారే నారకత్వాన్వయరూపాః
ర్వావమపి స్వాధీనస్వాధీకర్తృత్వభోక్తృత్వ ప్రమనిపృత్తిపూర్వక తవ్యోత్పత్తి
జ్ఞాననాయ పృథగాహ (అపరోక్షేతి). నియామ్యతోక్త్యా ఆరివాన్వయత్వ భార్య
త్వేన ఆకృష్టే. "(౧) అస్తోచవిష్టాస్తా" (౧) "విరిన్ద్రవాత్మకస్య ప్రశాసనే
గార్హిసూర్యావర్తకుసా విభృతౌతివృత్తం" ఇతి శ్రుత్యసా రాత్. ఏతేన (౩)
"స్వరూపా" ఇత్యుక్తేషి ముక్తేచారతన్త్రానిదేరసాయోపిదగ్నితః.

మూ; -

మ.దేకానుభవః,

ఆత్మభిమానాను గుణపురుషార్థానుభవమాహ (మ.దేశేతి).
ఏకశబ్దేన - అనుభావ్యాస్తవ్యదాసః.

స్వైక్య” ఎన్నిటి అవధారణమో ప్రథమపద త్రిల్ చతుర్థిక్కుమేలే అవధా
రణమోమేలే యిరుక్కిరియు. ఎన్నుడైయ నియమనత్తైయుమ్ ఎన్నుడై
యదాస్యత్తైయుమేన్వభావమాక వుడై త్తాన ఆత్మస్వరూప సాక్షాత్కా
రత్తైయుడైయారాయ్. స్వరూపసాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ తద్గతమాన
ఈశ్వరైకనియామ్యత్వముమ్, ఈశ్వరైకదాసత్వముమ్ తన్నడైయేవళి
యామితే.

(మ.దేకానుభవః) స్వరూప సాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ అవనై
విషయాకరిత్తు క్కొడ్డెల్లతు నిల్లాతే. స్వరూప మాత్రత్తై యన్తే
సాక్షాత్కరిప్పతు ; స్వరూప యాథాత్మ్యత్తైయితే. అతావతు -
భగవదత్యన్త చారతన్త్యాదికళితే. జ్ఞానానన్దబ్ధై యన్తే సాక్షా
త్కరిప్పతు. “మన్నియామ్యతామ ద్దానైక్” ఎన్నితే సాక్షాత్కరి
ప్పిత్రతు. ఆకైయాల్తేకై వల్యమ్బొలన్దిక్కేఎనై ఒరువనై యమేలను
భవవిషయమాక వుడైయారాయ్. ఇన్దఅవధారణత్తాల్ ఆరై వ్యావర్తిక్కి
ఱితెన్నిల్, స్వరసత్తు క్కుడలాక అనుభవిక్కుమ్ అధికారియైవ్యావర్తిక్కి
ఱతు. తానుమ్ అవన్ పక్కిలిలేపుకుమిత్తనై; అల్లాతపోతుకై వల్యత్తోపాతి
యామిత్తనై.

ఆకవిత్తాల్ శొల్లు కిఱితెన్నెన్నిల్; స్వరూపదర్శనత్తిల్ వద్దాల్
ఎనక్కుశేషియెన్దు అవనై దర్శిక్కైయన్దియే అవనుక్కు శేషమెన్దు

†తన్నై అనుభవిక్కు మత్తోడు తనక్కెన్దు ఈశ్వరనై అనుభవిక్కు మనుభ
వత్తోడువానియై.

మూ:- మద్వాన్యైకప్రియః, పరిపూర్ణాచారాదగోపితకరతమావస్థ
ప్రయోజనాననధికాతిశయవీయ సుసంభవస్త్వమ్,

విరూపభక్తశుభనవాస్యప్రదానాయాహా (మద్వాన్యైకేతి).
ఏకశబ్దేన - స్వరూపాననుభవగోపితత్వేన అనుభవస్య ప్రతిమ్
తన్నైవర్షిస్తేయమ్, దర్శితాల్ అనుభవత్ అనన్త విషయమా
యిరుక్తేయమ్. "అహమస్మిన్" స్వరూపే అస్మిన్ అతిపునఃపర
మాప్త్యాక "అహానర" స్వరూపే. (మద్వాన్యైకేతి) అవస్తా
యనుభవితాల్ అవసరేవే పర్యవసేసున్నట్టి యాయుజ్జేయపృథు,
* ఒట్టువిల్ కాలుమెల్లముదనాయచ్చయ సతేన్నైలాల్, వట్టువిల్లాతే
అనుభవక్ వేణుమెన్దితారత్తే. వట్టువిల్లాసే అశ్చిమై శేయ్యవేణు మిన్చి
తేప్రార్థనై. (౧) "ఎమ్మావీట్టు త్రితముమ్ శేప్పమ్నిన శేమ్మాపాతపట్టు
త్తలై శేర్త్తు" ఎన్ది తేస్వరూపమిరుప్పతు. అనుభవజనితప్రీతికారితమితే,
కైజ్జర్కమ్. ఇంద్ర అవధారణతాల్ తనకినితానకై జ్జర్కమ్ అహజ్కార
గర్భమై. ఇజ్జెక్కిత్తతితేడ త్తరఖణ్ణిత్తి నమశ్శబ్దమ్. ఎరున్దైయదా
స్వత్తైయే ప్రియవిషయమాకవుడై యారాయ్, (పరిపూర్ణానవరతనిత్య
విశదతమానవ్య ప్రయోజనాననధికాతిశయ ప్రియమననుభవస్త్వమ్)

నియామగత్వంచితాన్వయార్థమ్. దాసత్వమచితజైకస్థిమ్. తయోః
ప్రాతిస్వికం ప్రయోజనమాహ (మదేకానుభవోమద్వాన్యైకప్రియః) ఇతి. విక్స
ర్యతైవల్యపురుషార్థయోరివ స్వనిష్ఠతయా స్వతత్త్వతయాచ స్వాత్మానుభవ
ప్రసక్తోపి తదాసనుభవతీత్యభిప్రాయేణ మదేకానుభవశబ్దః. స్వాత్మానుభవ
ప్రధానే స్వానుభవే స్వప్రాధాన్యగత నిపుత్యైకం మద్వాన్యైకప్రియత్యక్తమ్.
పూర్వోక్తమేవానుభవం జరమపురుషార్థస్వ ప్రతిబోధాయ పూర్వవత్
పాపల్యాదిభిర్విశేషై. (పరిపూర్ణేతి) తత్ప్రియక్రమం తత్పరివాహకృ "నిత్య

† అనాల్ అన్నప్పాలే యాకవాణ్ణాతు. చేతననానవాసేన్దిక్కు "అహమ
న్నదః" ఎన్దుతు. చేతనమక్కితే ఉపేయత్రిక వృత్తావతు. ఇల్లాదిలో పురు
షార్థమాకాతే. (౧) తి-నాయ్-౨-౯-౧.

మూ, తథావిధమదను భవజనితాన వధికాతిశయప్రీతి కారితాశేషా
వస్థాచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకిజ్ఞరోభవ. ఏవమ్భూతోసి,

తత్కద్యేత్రాహ (ఏవమ్భూతోసీతి). కతేతిత్వరాతనయథా
స్యాత్. తథాత్వమిదృగవస్థాసి. అయంహితవమహాలాభ ఇత్యర్థః.

పరిపూర్ణమాయ త్వాన్దోఽమిదైవిడాతేనిత్యమాయ ప్రత్యక్షనమానా
కారమాయఅనన్యప్రయోజనమాయబ్రహ్మదికళితశయతైయుమ్ కాఱ్ఱ
దైకొణ్ణ ఎన్నుడైయఅనుభవతైనీరుడైయారాయ్.

(తథావిధమదను భవజనితాన వధికాతి శయప్రీతికారిత) అప్ప
డిప్పట్ట ఎన్నుడైయ అనుభవత్తాలే సిఱప్పతాన అనవధికమాన అతిశ
యతైయుడైత్తాన ప్రియత్తాలే పణ్ణప్పడువతాయ్, (అశేషావస్థాచితా
శేషశేషతైకరతిరూపనిత్య కిజ్ఞరోభవ) ఎల్లావవ్వుకళిలుమ్ అనుకూల
మాయ్ ఎల్లావడిమైకళిలు ముణ్ణాన అభినివేశతైయేవడివాక వుడైయీ
రాయ్ కొణ్ణు యావదాత్మభావి అనుభావ్యమాన కైజ్జర్నతై ప్పెల్
లుఅనుభవవిక్కక్కడవీర్.

(ఏవమ్భూతోసి) పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్న
మాన ఇతరవిషయజ్ఞానముమ్, ఇతుక్కడియాన ప్రకృతినమ్మనముమ్.
ఇతుక్కడియాయురుస్తుళ్ళవిపరీతివాసనై యముమ్, ఇతుక్కడియాయురుస్తుళ్ళ
విపరీతాహజ్కారముమ్, ఇతుక్కడియాయురుస్తుళ్ళమదపచారాదినకల
విరోధిపాపజ్ఞుమ్ సహేతుక మాకవుమ్ నిశ్చేషమాకవుమ్ వినష్టమా

కిజ్ఞరోభాని' ఇత్యనేన ప్రాధికతం ప్రయచ్చతి (తథావిధేతి).

ఉద్యేశస్య కైజ్జర్న సా మాజ్యయోగ్యతామలభ్యరాభత్వ వ్యక్త్యా సహో
షార్థముత్తరకృత్య విధానార్థోఽనుపదతి. (ఏవమ్భూతోసీతి) ప్రకృత్యాత్మవివేకా

కవుముడైయారాయ్, అతుక్కు మేలే పరభక్తి పరజ్ఞాన హనుభక్తికై
 యుడైయారాయ్, ఎన్నుడైయ స్వ హనుభక్తిని నిభూతికవుడైయ
 సర్వత్వైయుయే యధావాకసాక్షాత్కర్తరిక్కిరనిరాయ్, స్వ హనుభక్తి
 రక్షైయుడైయారాయ్, ఎన్నైయెరువనైయుమే అనుభవవిషయమాక
 వుడైయారాయ్, ఎన్నుడై యదాస్యత్వైయే ప్రియవిషయమాకవుడైయారాయ్,
 పరిపూర్ణాదివిశేషణ విశిష్టమాన ఎన్నుడైయ అనుభవతై
 యుడైయారాయ్, అనుభవజనిత ప్రీతికారితమాన నిత్యకే జ్ఞుర్మత్వై
 యుడైయారాకక్కడపిరెన్దు పెరియపెరుమాళరుళిచ్చెయ్తవాతే ఇన్ద్రై
 యెల్లామ్మక్కుమ్ హేతువేతెన్దుసార్తార్. “ద్యయనక్తా” ఎపద్వయతైవా
 యాలేడచ్చరిత్త వితువేహేతువాయరున్దతు. ఇతిరున్దపడి యెన్నెన్న;
 “ఏవమ్భూతోసి” ఎన్నిజార్ పెరియపెరుమాళ్.

“ఏవమ్భూతోసి” ఎన్దతుఎన్నెన్ద్రాల్, ఇతుద్వయవచనమాత్రమే
 యాయ్, ఇత్తాలే ఎల్లామున్దాకక్కడవతెన్దు శొల్లవేల్లుమ్బడియాయో
 ఉమక్కిరుక్కిఱతు. ఎల్లామ్మకుత్తైవఱవున్దాయన్దోయిరుక్కిఱతు. ఇచ్చరి
 రత్తోడే ఒరుదేశవిశేష త్రిలుళ్ళారై పోలే అడిమైశెయ్యమ్ + ప్రకార
 ధార్మికః, పరాపర తత్వవివేకాద్భాగవతః, పరాపర పురుషార్థ వివేకాద సస్య
 ప్రయోజనః, స్వపరాధికార వివేకాదసస్య సాధనః, పూర్వోక్తాత్, “అమతే”
 ఇత్యనుగ్రహ విశేషా త్రమితానుష్ఠితభరన్యాసః, తతశ్చ మయాస్వీకృతభరః,
 నిత్యకిన్హ రోభవేతిదత్తపరచ్చిత్వంముక్తప్రాయోఽపీత్యర్థః ఆఖ్యాతేన(౧) “సప్తమే
 నమ్” ఇత్యవస్థావ్యజ్యతే. యదా, నిత్యకిన్హ రోభవేత్యసక్కుల్పేనోక్తే తేన
 వాస్వేన వాప్రత్యా ఖ్యాతు మశక్యత్వే నివార కాస్తరాఖావేత తదాసమేపతభావి
 ధాత్మానమ పశ్యతః క్రమాత్తత్సద్ధిమాహ (ఏవమితి). ఏవంభ వితుముప్రకానో
 పీత్యర్థః.

మూ:- ఆధ్యాత్మికాధిభౌతికాధివైవికదుఃఖవిఘ్నగర్హిత స్వమ్,

శరీరసాతావధకల్పకాలః ఏవంవినోదేననేయ ఇత్యాహ (ఆధ్యాత్మికేతి). దుఃఖసూచోవిఘ్నః.

ఋతైయో ఉమక్మన్న; తాపత్రయాదికభుక్కుడియాన శరీరసమృద్ధిమ్ కిడ్చతు. ఇచ్చరీరత్తినుడైయ అనసానమటికిటిలేన్. ఇచ్చరీరత్తోడేయిరుక్కు మ్నాత్మైక్కుకాలక్షేపమవన్మమ్ ప్రకారమటికిటిలేన్; వస్తవ్యభూమియేతెన్నమటికిటిలేన్. ఇప్పడియిరుక్కు ఎల్లామ్ కుత్తైవల్లే నాకివరుళిచ్చెయ్తతు - ఉవచ్చన్తనవాక్యమౌలే యిరానిన్మతీయెన్న; ఇవై యేసిర్ శొల్లబ్దు.

ఇవై శైయ్యమ్ ప్రకారమ్ కళీరెగ్గణార్ పెరియపెరుమాళ్. (ఆధ్యాత్మికాధిభౌతికాధివైవిక దుఃఖవిఘ్నగర్హిత స్వమ్) తాపత్రయాదికళాల్ వన్తదుఃఖమాకిఱ విఘ్నత్తినుడైయ గర్హమైయొమ్మడి వర్తియుమ్. తాపత్రయాదికళాల్ వరుమ్ దుఃఖమ్ భగవదనుభవన్మక్కు విఘ్నమాక్కిడవతితే. శరీరసమృద్ధిత్తోడేయిరుక్కుచ్చెయ్తే

భయావహాయాంచే హిన్దియ దిన్వ దశాయాంకథం తత్రచ నిపాయః కాలక్షేప ఇత్యత్రికా (ఆధ్యాత్మికేతి) - ఆతత్తోత్కట సుఖస్యాత్వ్య వలక్షణార్దమిహదుఃఖాక్తిః; శ్లోకత్రయాద్య క్షణసభక్తిశాలినప్రవృత్తిప్రాతికూల్యాఽ విశేషాద్యాదుఃఖకర్తేనసుఖస్యానిసర్జకాః; గర్హకర్తేనవంతద్వివక్షా. తేనసర్వసాధారణాక్షుదాదిర్వా అభిప్రేతః దుఃఖస్య ద్వయాధాను సన్ధానప్రవృత్తి విఘ్నత్వంస్యాత్; అతస్తద్రాహిత్యోక్తిః. ఇహవపూర్ణవిశేకానామాభిమాని కందుఃఖం సుఖభిన్నాస్తి; సాంస్కర్మికానామప్రారంభకర్మ వశాత్సమృద్ధవతామపి ప్రతిదినం కర్మక్షయమౌక్షా సక్తిదర్శనప్రీత్యాద్వయాధాను సన్ధాన విఘ్నత్వం నాతిహస్తి. అతోసప్రత్యక్షాదివోధః.

మూ:- ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ

తత్త సజ్జహి-రహస్విహేమమూహా (ద్వయమర్థః).

మఃఖగన్ధములైయున్నవి నర్తికహస్తమోమోవెంపు; (త్వమ్, సే, చిత్తయమ మెగ్గితార్. సీర్వనర్తియమెన్వతేత్తెన్నిల్; “ఏవమూహాసే” ఎన్వమే, “త్వమ్” ఎన్వమ్ నాన్ శోక్ష్మట్ట సీర్వనర్తియమెగ్గితార్. అతానత్తి- కాలమేకుళు కానిన్వతు. కిర్మయేత్తయిమాన్వమే కర్మమ్ తయిక్కయి క్కపాప్పముమ్ ముకేమేకాన్వనిన్వతేత్తెన్నిల్లు, అనన్వరమ్ పెజిప్పకు కితి పేర్దేన్వ సీర్వెన్వ అనుసన్వత్తు ఇన్వద్రాల్ వరుమ్ దుగిబ్బజ్జెయిమ్ మతియూతేనర్తియమెన్వపడి. ఎతువోలవెన్నిల్; అధిమేక ప్పట్టివిహేలే.

అజ్ఞనేహానాలుమ్ శరీరత్తోడిరుక్కుమ్ నాల్ పోతుపోకు ఏతాక క్కడనతెన్నిల్; (ద్వయమర్థానుసన్ధానేనసహ) ద్వయ త్తిమడై ముల్లథానుసన్ధానవైప్పట్టిక్కొట్టు అతువేతుడైయాకి విరున్. (౧) “హూహొడి యల్వొడ్డె” ఎన్వ-సంస రత్తిల్వ్యానృత్తనాయ్, నైజ్జర్వత్తిల్ హూగన్వ నాయ్ “నారూపైన్వెమ్” ఎన్వ-భగవతి శ్మస్త భరనాయ్ ముక్కు. మవను క్కుద్వయత్తిమడైయ అర్థానుసన్ధానమేయాయ్ త్తున్వదై మాయింప్పతు. కేడ్ “ద్వయవక్తా” ఎన్వశొల్లివైత్తు, ఇజ్జు “ద్వయమర్థాను సన్ధానేన సహ” ఎన్వానెన్వెన్నిల్, భగవద్విషయూ కారత్తుక్కు-సే శురమాల్ మే అమైయుమ్; కాలక్షేపత్తుక్కు అర్థసహితమూకేహేమ్.

(త్వమ్) అతత్తత్వజ్ఞాన భక్త్యాదిపార్థనావాన్. ఉచచ్ఛింసాగ్రహణ్యేహా తుమర్థాను సన్ధానే సహజబ్ధి. ఏవమర్థాను సన్ధానే నేత్యవ్వయః. (వివిమ్) అభిల పేయేత్యాన్యక్త వికదప్రకారేణ త్యర్థః ఏతచ్ఛత్ర కృతిపున్యస్య ప్రతిష్ఠాపీ త్యర్థమ్. అన్యచన్వయ్యుగ్రియోజనకైక్కర్వరూపత్వాన్, (౨) “యన్మహూర్తమ్”

+ (పా) శొల్లకైక్కడియానిమిడైయ (౩) కైక్కర్వప్రార్థనైయయామ్మి. (౧) ౩-వా. ఉ. ౧-౬-౨. (౨) పాశ్చ.

మూ:-

సదై సంవత్స

(ఏవంవత్సా! “ఏవమ్” ఎన్తఱు - ఇప్సకారత్తాలే యెన్తపడి. ఇప్సకారత్తాలే యావతెన్నెన్నిల్; కీర్థీలామ్ ఒరుప్సకారత్తాలుమ్, పూర్వో కళుడైయ ప్రకారత్తాలుమ్, ఇతిహాస పురాణ ప్రక్రియైయాలూమాక యూన్మప్రకారత్తాలే శరణమ్ పుక్కార్. ఇతిల్ పూర్వో కళుడైయ ప్రకారము మొద్యియ, ఇతిహాస పురాణ ప్రక్రియైయ మొద్యియ, ఇగ్గడ్య ప్రకారత్తాలే యెన్తపడి. ఇన్నమ్ ఇరుపతుపడిశరణమ్ పుక్కాలుమ్ మఱిత్తు మఱిత్తుశరణమ్ పుకానిఱు మత్తనై పోక్కి, ఉపాయాన్తరమైయే ఇనర్ కుఱు. ఇప్పడిశరణమ్ పుకుకిఱు అవన్ ప్రసాదత్తుక్కాకఱితే. అతిల్ ప్రసాదాతి శయమ్ ఇతినాలేయున్దాకైయాలే ఏవంప్రకారత్తాలే యెన్గితార్. (నక్తా) నెన్జుకుళ్ళే అనుసన్ధిక్క వేణుమెన్నమ్ నిర్జనమున్దోవ్వు, అతువేన్దా; అనుభవమ్ వధ్రిన్దువాయాలే శొల్లపుమా మెన్గితార్.

అజ్ఞనన్తియే, (ఏవంవత్సాద్వయమథాను సన్ధానేన) ఇగ్గడ్యతైవాయాలే శొల్లిక్కొన్ద ద్వయత్తినుడైయ అర్థతై అనుసన్ధియుమెన్గితార్. ఇరణ్ణమ్ అర్థమెన్దాయితే యిరుప్పతు, అతుక్కుచ్చాశురమ్ ఇతువామిత్తనైయితే. “సదా” ఎన్తతు - ఎప్పోతుమెన్తపడి. ఎప్పోతుమెన్తతెన్నెన్నిల్, ఉపాయాన్తరగళుమ్ ఉపేయాన్తరగళుమ్ సచ్చరిక్కిఱ సంసారమూకైయాలే అవై. నెన్జిల్ పుకురామైక్కాక ఎప్పోతుమెన్గిఱతు.

అజ్ఞనన్తిక్కే ప్రశ్నతి స్పర్శముమ్ భగవత్స్పర్శముమ్ కలశిప్పోరుకైయాలే ఇన్ద్రస్మితి స్పర్శముమ్ ప్రకృత్యనికూఱమాన విషయాన్తరగళిలే మూట్కొడవతాయిరుక్కుమ్. భగవత్స్పర్శముమ్ స్వరూపాను రూపమాన కైజ్జర్యత్తిలే మూట్కొడవతాయిరుక్కుమ్, అడి

ఋతే విషయాన్తరజ్ఞకు క్కళ్ళి భగవద్విషయజ్ఞైష్టద్రోహినవర్తకాయాలే
అతిఃస్వయమితి. ఇని కైజ్జర్వమ్ ఒరు దేశవిశేష త్తిలే యాకై
యాలే దూరిస్థయూయిచున్దఱు ఇని యిరుక్కుమ్ నాకై క్కు ప్పోతు
పోక్కు ఇతు పేయాకై యాలే ఎప్పోతు మిగ్గఱతు అతు ఎజ్జసేయానా
లుమ్ ఇవ్విరుప్పు తనక్కు అవసానమేతెన్న;- యాచచ్చరీర పాలమెన్ది
తార్ పెరియపెరుమాళ్.

ఇనర్ తామ్ ఇష్ కిశేక్కిఱతుఉపాయాన్తరపరిగహజ్జైష్టద్రోహినా
సన సమాప్తి యిలేయో? అజ్జనన్తియిలే ఉపాసనమ్ సమాపితాలుమ్
(౧) “పతీక్షైత్తే” ఎన్దు కర్తావసానమ్ పార్ త్తిరుక్కు కేణ్ణై యాలుమ్,
కర్తావసాన త్తిలేయో వేన్దు సంశయిత్తు క్కేట్టిఱ తార్లర్. ఉపాయాన్త
ర త్తిలన్దయమిల్లామెయాలే అఱ్ఱోనాన్ ఇన్దధకారితనక్కు శరీరావ
సాన త్తిలేయో వేన్దు కేట్ట వేణ్ణాతపడి (౨) “మరణమానాల్ వైగన్దిన్ కొడు
క్కుమ్ పిరాన్” ఎన్దు పరమాచార్యర్ అరుశిచ్చెయ్తు వై త్తార్. ఇని
ఇనర్ తాన్ కేట్టానెన్నెన్నిల్. ప్రాప్యత్వరై యాలుమ్ కాలమ్ పెడుకి
త్తోద్ర్దుకై యాలుమ్, పరిగహిత్ర ఉపాయజ్జైప్పార్ త్తవాజేకన్ణైవ
ద్రోహినన్దతు. రుచ్చియెచ్చార్ త్తవాజే కిణ్ణైవద్రోహినన్దతు. ఇని ఇన్ది
రుప్పు ఈశ్వరనిబన్ధమామి త్తనైయిజే, అకై యాల్ సిర్బన్దిత్తు అన్దన్దు
యే కేట్టమి త్తనైయిజే.

ఇత్యాదిన్యాయేన భగవదపభవపీత్యువు వృత్త్యర్థం (సమ్యక్ దృష్టి దుఃఖతితి ఔర్థం
నిర్భరత్వాన సన్ధానరసానువృత్త్యర్థం) నిషిద్ధ కామ్యుని సన్దనివృత్త్యర్థానదేయ్యితి.
ఇదన్తస్యభావాద్ శాస్త్రప్రాప్తా విరోధేన నేరయ. అన్యభాసర్వవ్యమాణ విరోధాత్
(౩) “తస్యతావపేవచిరం యావన్న విమితే” (౪) “పార్థభ మత్తం
భుక్తాన్త్ర తత్వవిత్సుఖ మత్సయత్” (౫) “పార్థభ మేవ భోక్తవ్యం కర్మ
బ్రహ్మ విదామసి” (౬) “అనారభ తార్థేనివతు పూర్వేతదవశేః” ఇతిదన్దతిః

(౧) భార-ఆర్య-౧౧౦. (౨) తి.వామ్-౧౦-౪. (౩) ఛాణ్డో-౬-౧౪-౨.

(౪) పాశ్చ. (౫) బ్రహ్మసూ-౪.౧.౧౫. † మణ్డిలితం క్వాచిత్కిమ్.

యావచ్చరీరపాతమ్ తైవ శ్రీరక్తేనుఖమాన్వ.

(సదై విమితి) ఉదాహరణం ద్వయాధాను సన్ధానాభావేనతి తా
పత్రయస్యానకా శస్సృత్. అత ఏవ నిస్తరాను సన్ధానేన తద్విర
హం కార్య ఇతిభావః. ఉపాయశ్చే ద్వయోక్తిరేవాదలమితికృత్వా
“వక్తానమంతారయ” ఇత్యుక్తిమ్. అత్రైవ అధానుసన్ధానం భాగ
రూపత్వేనోక్తమ్. “అతైవ” ఇత్యుక్తం లక్షణమ్; భగవదభిమాన
తదీయ సహస్వస్థదే శబ శేషేష్యైర్థం. (యావచ్చరీర పాతమితి)
కిమానయం కాలఇతిభావః.

(యావచ్చరీర పాతమ్) శరీరమేయన్తో విశమ్భమ్, ఆరిమ్భిత
రిర్థమెల్లామ్ పార్తిరుక్కు వేణుమా? అతుతాన్ నాఖుక్కు-నాళే ఊ
యత్తిన్తో శేల్లకిఱతు. ఆకైయాలే శెన్తన్తోనిఱ్ఱి ఆశెన్తు పెరియపెరు
మాళో అరుళిచ్చెయ్య, అనాల్ అన్వశవుమ్ “ప్రతీక్షన్తే” ఎన్దిరుక్కి-తేన్,
ఇరుక్కిఱతు సంసారమాయిరా నిన్దతు. నాన్ వర్తిక్కుమ్ దేశమేతె
న్నిల్, (అతైవ శ్రీరక్తేనుఖమాన్వ) లీలావిభూతియానసంసారమన్దిక్తే
నిత్య విభూతియాన పరమపదమన్దిక్తే తృతీయావిభూతియాయ్ సంసా
రత్తుక్కాభరాణమాన కోయిలిలే నుఖమేవర్తియమ్. లీలావిభూతి సం
సారిక్కుదేశమ్, నిత్య విభూతిముక్తర్క్కుదేశమ్. ఇనిక్కోయిలిలేయితే

ప్రకారాన్తర్కసంభాగోపి ప్రపన్నస్యయాథా భిలాషం ప్రోత్సహిత్వై శరీరావధిత్వభి
పామేజుజా (యావచ్చరీర పాతమితి). ఆర్తితారతమ్యాదత్రోత్సస్థితితారతమ్యమ్.

(అతైవ) ఆత్యేసన్నమత్సేవామగుణే, నతుమత్తై క్కడ్యమిరుద్ధదేశేష్య
త్వైర్థః. అత్రానేక పురాణాది ప్రసిద్ధ శ్రీరక్తోపాదానంభాగవతాభిమతస్వయంవ్యక్త
భగవత్ప్రేక్షాప్రరాణ ముప్య పలక్షణమ్. (సుఖమాన్వ) శృతకృత్యత్వ ప్రతిపత్తా

మునుత్సక్తుభుక్తు దేశమ్, అతిలుప్తసంసారికశిలుమ్, త్యముక్షుశిలుమ్ వ్యా
 స్మత్తరాను విరోధియానభివృద్ధమౌజ్జే భగవదనుభవమౌజ్జే ప్రియ
 ఉనుక్తుహౌరవస్త్యభూమి ఇను వేయిజ్జే. “అత్తై న్నిశ్శేజ్జ” ఎవ్వ
 తు - ఇన్ద్రోయిలీ యోజ్జపజ్జి. (౧) “ఎడివృద్ధై వానోర్విత్తవరో -
 వణ్ణోతిరవరజ్జో” ఎవ్వతిజ్జే. ఇన్ద్రోయిలీయోజ్జతు - ఎత్తేవృద్ధో, నామ్
 పుమపదజ్జేయిమ్ కాట్టజ్జే కొణ్ణువద్దు పమకాదు కిడ్డి ఆ గోయిలీలే
 యోజ్జపజ్జి (సుఖనూస్స) సుఖమేవ ర్తియుమ్, సుఖమ్ ఎత్తాలేయన్నిర
 ముత్త సాయరాజేయా లే సుఖమేవ ర్తియుమేన్దితార్.

“ఏవమూభ్యతోసి” ఎవ్వ తోజ్జి ఇన్ద్రభివృమ్ వర శరీర సహనస్త
 రమ్ పెఃఖమ్ పేద్దై యిమ్ శరీరతోజ్జే యిరుక్కుమ్ నాశోపజ్జి చికాల
 జ్జేపజ్జేయు మరుళిచ్చెయ్ తారాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్ కిజ్జి తెన్నెన్నిల్; శరీ
 రవిశేషదజ్జేయిలే అన్తిమస్మృతియోజ్జజ్జాక వేడ్డియిరుద్దతు, అతు
 శెయ్యుమ్బడి యెన్నెన్న, “అత్తక్కు నీరెన్? నామన్తోకడవోమ్”
 ఎవ్వ శరీర విశేష దజ్జేయిలే ఇన్ద్రభికారిక్కుచ్చెయ్యి మేద్దైజ్జేయి
 నే ప్రతినిం కిర్మక్షయ ప్రదర్శనే అవిశమ్మితానాయాన పరికుపురుష్కలాభ
 వ్యవసాయేన విషమభుక్త్యవైషయికరసవైషమభ్యుపితుభూత ద్వయాధాను సన్ధాన
 సారస్యేన చ సప్రజ్ఞ వర్తనైవత్కరి. సచాయ మత్రత్యసేవాశాకర్యాత్ ఉపదేశః,
 మఖిభవేతివదను గ్రహోక్తిర్వా. విషమధాను సన్ధాన ద్వయవచన సుఖానికాభిర్మ
 నోవాక్కాయానామయోగ్య వ్యాపారనివృత్తిరపిస్యాత్.

భవశ్శేషమ్ కృతకృత్యస్య త్తరకృత్యం ఫలమ్ దేహపాతదాకీద్యుశీ, వరకు
 ఫలశ్చకదేత్యాకాజ్ఞాయాం ప్రారబ్ధ కరీరానువర్తక ప్రతిబంధనివృత్తౌదయాసహాయ
 స్యదిత్యశక్తేస్సవ్యభూర్వకృతరథా సజ్జల్పాను గుణమన్యేరనివార్యముత్తరకృత్య

శరీరపాతనమయేతు కేవలం మదీయయై

వదయయా అతిప్రబుధ్ధి

(౧) (౧) కేవలంవై య్యోజ్యోత్కరేతి భావః, (దయయై వేతి) ఉచకారం పుష్కలత్వద్యోతకః. (అతిప్రబుధ్ధి) జీవద్దశాయాం ప్రబోధం అస్థిసంస్థానీయ ఇతేభావః. పరమాత్మని విశ్రమానస్తరం భావ్యమంప్రబోధం, తతఃప్రాప్తసంస్కరణమ్ అస్తిమమ్ ఉపాసకానా

గుళిచ్చయేకతా. (శరీరపాతనమయేతు కేవలం మదీయయై వదయయా అతిప్రబుధ్ధి) శరీరపాతముల్లు - ఇన్ద శరీర త్రిన్ ముడిపు, అన్దసమయై త్రిల్, శరీర విశ్లేషదదైయిలే; (త్వ) ఉచకర్మవిశేషముల్లు. విశేషమేతేన్న; (అతిప్రబుధ్ధి) స్వస్థదదైయిత్కట్టిల్ ప్రబోధముల్లామ్.

ఇన్దతిప్రబోధన్తాన్ కీర్త ప్రితసపాకివిశేషజగ్రాతేతనకుత్తానేయుల్లాకితతోపెన్నిల్, (కేవలంమదీయయై వదయయా అతిప్రబుధ్ధి) ఇప్సోతుపిత్తప్రసాదమే, త్తాతేతానే; ఉపాసకనైప్సోలేకర్మయోగమ్ జ్ఞానహేతువాయ్, కర్మజ్ఞానజగ్రీర్ణుమ్ భక్తిహేతువాయ్ భక్త్యుపాయమ్ముద్రీ పరభక్తియాయ్, అతుముద్రీప్పరజ్ఞానమాయ్, అతుముద్రీప్పరమభక్తియమ్, ఇప్పడిఅసన్దై అపస్థానరస్తుక్కు హేతువాయిరుక్కితాప్సోలేయిరుక్కితస్తు ఇననుక్కు కీర్త

మాహా(శరీరపాతసమయైతి)(౧)“వాక్యసనీ”ఇతిశ్రుతిసిద్ధాయా మనస్సమృత్తైపూర్వావస్థాయామిత్యర్థః. ఏతేన, “నిశేచచేత్” ఇత్యాదుక్తకాలనియమాభావశ్చ సూచితః. (౨)“తతస్సంమియమాణస్తు” ఇతివత్. అత్రతుశబ్దః - ఆధికార్యస్తరాద్విశేషమనుగ్రహకార్యం ద్యోతయతి యద్వా, కావపాపాణ సన్నిభతయా స్వేననాచరైర్వాతదానీం ప్రబోధస్య దుస్సమ్పదత్వమ్.

ఏవంతుశబ్దద్యోతకమేవశేషంవ్యసక్తి (కేవలమిత్యాదినా). (కేవలమ్) పూర్వాభ్యాసానాపేక్షాన్ “యంయోగినః” ఇత్యాదుక్తతాదాత్మికస్వయత్సనిరపేక్షాన్.(మదీయయైవ) సుత్పయభావభూతయైవ. నాస్యదీయయా. నాపిపూర్వోక్తజ్యేష్ఠవాసద్యయార్థానుసంజయయా; సచతాదాత్మికప్రాగ్భానానాపేక్షయేత్యర్థః. (అతిప్రబుధ్ధి) శరీరపాతాత్పూర్వకాలఇవజ్ఞానపాపల్యవాన్. యద్వా, సకేవలం

మూ:-

మామేవానలోకయన్.

మ పేక్షితమ్. ప్రపన్నస్తు కాష్టసామానస్సన్నిభః
భగవానేవస్మరతి. స్వస్తిన్ విశమానస్తరంప్రబోధఞ్చజనయతి. (౧) “తేన
ప్రద్యోతేనైష ఆత్మానిష్కామతీ” ఇతిహితాయతే. అతస్తదాబో
ధసిద్ధిః. (మామ్, స్వరూప సూపగుణ విధవాన్విహమ్. ఏవే
తి) విషయాస్తరకాలుష్క విరహాఉక్తిః. అనలోకయన్) స డ్వాత్మస్వన్
పిఱిన్ద వావిశేషజ్ఞశ్చైయభోగోపకరణమాయ కార్యమ్ శేయకై
క్కు ఉఱుప్పాకిఱితోపెన్నిల్, (కేవలమ్ వెఱుమ్ ఇప్పొఱు పిఱిన్దప్రసా
దమే.

కీర్తయమ్ “కేవలం మదియయై వదయయానిశ్శేష విసష్ట
సహేతుక” ఎన్దరుళిచ్చెయ్తె, ఇక్లేయమ్ “కేవలంమదియయైవదయ
యాన తిప్రబుద్ధః” ఎన్న కేఱ్ణువానెన్నెన్నిల్, విషయాకారదశైయో
డువిషయాకృతదశైయోడు వనుడైయ విగోధికళై పొక్కుమ్దశై
యోడు అనుకూలజ్ఞళై యుక్తాక్కుమ్ దశైయోడు వాళియఱ ఇనను
క్కు పురికరమాకవుళ్ళెతు వెఱుమైయే. కార్యమ్ శేయకైక్కు ఉఱు
ప్పు అత్తలైయిల్ ప్రసాదమేయెనె. ఉఱు త్తియుణ్ణెనెక్కు “ప్రబుద్ధః”
ఎన్న అమైన్దిరుక్కు, “అతిప్రబుద్ధః” ఎన్దిఱుతు-పూర్వావస్థయిలేన్ద్రముణ్ణె
నైక్కాక.

(మామేవానలోకయన్) పూర్వావస్థయిలుగర్ త్తిక్కు ఇరణ్ణు
శిరస్సువిషయ మాయిరుక్కుమ్. ప్రకృతిస్వర్గముమ్ భగవత్స్వర్గముమ్
సజ్జోచాభావమాత్రమ్; కిన్ద్రప్రత్యుష ప్రకాశకల్ప పూర్వావస్థాతః అతిశయో
పిస్యాదిత్యర్థః.

అపరిచ్ఛిన్నస్తుప్రబోధః-విశిష్ట దేశగత్యనస్తరభావీ. అన్దిమదశాయామాదిభః
తాదివత్. అన్యదగ్గునంతవస్యాదిత్యాహ (మామేవానలోకయన్తి). నిత్యము

మూ. - అప్రచ్యుత పూర్వసంస్కార మనోరథః

(అప్రచ్యుతేతి) గుహపదేశాది జన్య సంస్కారః, భగవత్ప్రాప్తీచ్ఛాచ-అప్రచ్యుతేయస్యసతతోక్తిః.

కిలంబోధునైయా లే ఇరణ్ణువిషయ మాయీరుక్మమ్. అజ్ఞానస్థియి లే ఎన్నుడై యద్రసాదత్తాలే పిఱన్ద వుణన్ త్తి యాకై యాలే ఎన్నె యు రువనై యుమ్ విషయమాక వుడై యారాయ్.

(అప్రచ్యుతపూర్వసంస్కారమనోరథః) పూర్వసంస్కారత్తుక్కు ప్రచ్యుతియిల్లాత మనోరథత్తై యుడై యారాయ్ కొణ్ణు; పూర్వసంస్కారమాకిఱతు- భగవత్స మాశ్రయణమ్ పణివైత్తు ప్పిచ్చుళ్ళకాలమ్ అన్యవరనాయ్ త్తిరిన్ద , శామ్బాతాక “నామోశాకపుకానిష్ఠమ్, నమ్మడైయ తిఱత్తిల్ ఈశ్వరహృదయమ్ ఎజ్జనేయిరుక్కిఱతు నమ క్కుప్పేఱు ఎజ్జనేయిరుక్కిఱతు. నామ్ అనన్తరమ్ ఎన్నమ్ముతాకప్పుకు కిఱోమ్. ఇతుక్కు సమ్మాలే శేయ్యలావతెన్?” ఎన్ఱ కేఱ్ఱుకైయ ట్టి కేఱ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలే పిఱన్ద ఆచార్యవిషయీకారముమ్ విషయీకారానుకూలమానడప దేశముమ్తదను కూలమానభగవత్సమాశ్రయణముమ్, సమాశ్రయణత్తాలే పిన్దుభగవద్విషయత్తిల్ పిఱక్కుమ్వ్యన సాయముమ్, వ్యవసాయత్తినుడైయ అనన్తరమ్ ఈశ్వరన్ పిఱప్పిక్కుమ్ పాకవిశేషజ్ఞతై యుమ నుసన్ధియానిష్ఠకొణ్ణు, కీర్తీనిష్ఠ చిత్రైయితుమేలు శ్చపాకవిశేషజ్ఞతై యుమ్ పిఱప్పిత్తుప్పేర్తై యుమ్ తరుకై క్కురుకుత్తై చిత్రైయమేవసభాశ్రయ విగ్రహ విష్ణుం విశదకుమ సత్సధాన ఇత్యర్థః అవిచ్చిన్న సాక్షాత్కారం కుర్వన్నీతివా. తదానీకువలొకనీయం సర్వం భగవదపుభక్తిస్థితమై వభాతితివా ౭౭వధా రణస్యాశి ప్రాయః.

విపంజ్ఞాన దర్శనేప్రాప్తే. అభవత్సమాశ్రయః ప్రాప్తేః పురుషార్థత్వాద తదిచ్ఛానువృత్తిమాదా (అప్రచ్యుతేతి) భగవానేవమే వరమ ప్రాప్యఇతి శాస్త్రజ్ఞ

మాకిల్ అతిలే సృణోయంతాకపుమ్ కూడుమే, అజ్ఞసన్మయిలే జేన్
మాకై యాలేఱుణ్ణియుమాయ్ అమ్మక్కుమాయిరుక్కుయాలేజుగుప్పై
యోడే పొడివేణ్ణివరుసే; అప్పడియే ఇచ్చరీరముసే మాంసాన్మగాది
జుగుప్పైయై యుడై తాయుర్క్కుయాలే జుగెప్పైయోడే విట్ట వస్త్ర
తై దృష్టాన్తమాక హ్యల్లిబ్బియి.

ఉడమ్బొడు వస్త్రస్త్రిక్కుణ్ణాసనమ్బునమే ఉడమ్బుక్కుమ్ ఆత్మా
వోడు ఉళ్ళత్తైక్కాక. సుభేన విట్టెనతు; - ప్రకృతియుమ్ ఆత్మాపుమ్
కూడస్సిణ్ణైయుణ్ణి పురప్పాలే విడువిక్కప్పుక్కాల్ మహాదుఃఖి ముణ్ణా
కక్కడనతు; అజ్ఞసన్మయే, ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే కట్టికితత్తా
యాలే తల్లియిలే భారమ్ పొకడుమాపాలే అనాయాసేన విట్టి.

ఇప్పడి శరీరత్తోడే విజక్కుమ్ పాకివిశేషజ్గలై అరుళిచ్చెయిత
వాతే, ఇప్పాకివిశేషమ్ ఎల్లార్క్కుముణ్ణాకాతే; ఇన్వళివిల్లాతార్ ఇప్పే
బ్బొయిర్క్కుమత్తనై యో? ఇన్వళిపున్డ నాలుమ్ ఇన్నముమ్ మేలే

సూక్ష్మ ప్రకృతిత్వోగస్తు (౧) “ప్రభావభావనాతీలోముక్తయే యోగినాం
స్థుః”, “దేవయానంవర్కః పథాయోగినాంకేశ సత్త్వయః” ఇత్యాద్యుక్తదేవపథేన దివ్య
దేశగమనద శాయామేవ భవతి. (౨) “ఏవసప్రసాదోఽస్మాచ్చరీరాత్సముత్థాయ
పర్యవశిరుపసమ్మర్శః” (౩) “సవివంవిద్వాసస్మాచ్చరీరభద్రాద్ధూన్యముత్క్ర
మ్యు ఆముష్మిక స్వర్గలోకే సర్వాన్కామానాప్త్యానృతస్సమ్భవతి” ఇతి వివిధ
బ్రహ్మసాక్షి పర్యవశిధానాత్, ఆరోధాయకసూక్ష్మ ప్రకృతి క్షేత్రవ్యభివ్రతః
సుఖలోపనివదితః- (౪) “అప్రస్థనాయకోశంభిన ఆ, కోశంభిత్యై శ్చైకపాలం
భవతి చక్షుకపాలంభిత్యాపుభివంభిన్తి” ఇతి రిభ్య “అక్షంభిత్యాపుత్వం
భిన్తి” ౩ శ్చిన్తే- హూలకరీత్యాగపూర్వక తమఃపర్యవసర్వతత్వాత్ప్రకృతు నాత్కః

నూనః- తదానీమేవ మత్స సాదలః

(తదానీమేవ) ప్రకృతివిమోకాన నమేవ. ఉపరి : ర్నాత్.

శిలపాకివిశేషభో అనశ్యాపేక్షితస్థాకిక్కడనతు. అవై యుష్టామ్బుషీయజ్ఞ
నేయన్నిల్, (తదానీమేవ) శరీరసమన్తరత్తల్ తత్కాలత్తిలే పరమ
భక్తి పర్యస్తమాక మున్సిల్లాత పాకవిశేష మెల్లామ్ ఉక్తిక్కడనతు;
కీర్తే శిలపుష్టాకై యుమ్ ఇతైయాన్ యుమ్ పేబ్ బుక్కు అప్రయోజకిమ్;
ఉష్టాననంశమ్ ఉష్టాకిల్ భోగత్తుక్కు ఉటుప్పాకికితు. ఇతైయాకిల్ శరీర
సమన్తర త్తిల్ త్తణకాలత్తిలే ఎల్లాత్తైయు ముడై యనా మెన్గితార్.

ఉపాసకుక్కు ఉపాసన సమాప్తియశివిలే ఒరు కుత్తైవరిలుమ్
(౧) “యోగభ్రష్టభిజాయతే” ఎన్దు కొణ్ణు కీర్తుమేలతాకి జన్మాన్త
రమ్ ఫలియానిష్టతు, నడువే ఒరు కుత్తై వరిలుమ్ అతువే కుత్తైయాయ్
అనర్థప్పడానిష్టతు; ఇత్తనైయు పిలైయాకిలుమ్ అన్తిమన్మృతియిల్లా
తపోతు పత్తైయ నిలైయేయాయ్ ఫలియానిష్టతు, ఆనపిన్బు ఇతు
ఇజ్జనే కూడుమోవెన్నిల్, (మత్స సాదలభ) తన్ తలైయిలే ఉపాయభా
వమ్ కిడక్కుమవనుక్కు అవై యెల్లామ్ అవన్తనక్కే ఉష్టాకి వేణ్ణియరుక్కుమ్,
ఎన్ తలైయిలే ఉపాయభావచెకిడ. త్రియి పుక్కుమరరుక్కు ఎన్నుడైయప్ర
సాదత్తాలే ఎల్లాపాకివి శేషజ్జలై యుముడై యనాయ్, పేబ్ బైయుమేలభి
క్కేక్కు ఒరు కుత్తైయిలై యెన్గితార్, తన్ తలైయిలే సాధనభావమ్

తదేవంక్రమేణసూక్ష్మప్రకృతిమోక్షానస్తరంస్వన్యైవప్రసాదన అవిశమ్భితమ
నోరథపూర్తిమాహ (తదానీమేవేతి). ఆపేక్షణీయాస్తరాభావాన్నవిశమ్భిఇతిభావః
ప్రసాద ఇహ తిరో ధాయకాంశ పర్యస్తస్యనిగమరూప కాలువ్యస్య నిశ్శేష నివృ
త్త్యానురిప్సివస్వభావత ఏవాఽవస్థితం సాహార్దమ్; తచ్చాతనిర్వృత్తినితస్మిన్రితశయా

మూ:- మచ్చరణార వి స్త యు గ లై కా న్తి కా త్య న్తిక
 పరభక్తి పరజ్ఞాన ప ర మ భక్తి క్షు త ప రిపూర్ణా
 నవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయ
 ప్రియమదనుభ స్త్వమ్, తేభావిభవదనుభః జనితాన
 వధికాతి శయప్రీతికారితాన శేషావస్థాచితాన శేష
 శేషతై కరిణిరూపనిత్య కింకరీభవి వ్యసి.

కిడ త్తిననన్ కార్యమ్ తనక్కు భారమానవోపాతిఎన్ తలైయిలే సభ
 నభావతై క్కిడ త్తిన వినన్ కార్యమ్ ఎనక్కే భరమ్. ఎజ్జేనుమాక ఉపా
 యభావమ్ పుక్క- విడ త్తేయితే ఉపాయకార్యముమ్ కిడప్పతు. పురు
 పార్థలాభ త్తుక్కొరుతట్టిలె.

దేవరీరుడైయ ప్రసాదత్తాలే లభిక్కి-అవై తాన్ ఎవైయెన్నిల్,
 (మచ్చరణారవిస్తయుగలై కాన్తికాత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి)
 ఎన్నుడైయనిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడికళిలేఐకాన్తికమాయాత్యన్తి
 కమాయరుస్తుశృపరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికళి, (కృతపరిపూర్ణానవరత
 నిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియమదనుభవ) ఇప్పు
 డిపరభక్త్యాదికళాలేషణ్ణప్పడువతాయ్ పరిపూర్ణాదివిశేషణవిశిష్టమాయ్
 అవధికమాన అతిశయతైయైడైత్తాన ప్రీతియాలే అనుభవిప్పతాన ఎ
 న్నుడైయఅనుభవముమ్ (జనితానవధికాతిశయప్రీతికారితా శేషావస్థా
 చితాశేష శేషతైక రతిరూప నిత్య కింకరీభవివ్యసి) అవ్వనుభవత్తా
 లే పిఱప్పతాయ్; అనవధికమాన అతిశయతైయైడైత్తాన ప్రీతియాలే
 పణ్ణప్పడువతాయ్ ఎల్లానవన్ధైకళిలుమ్ అనుకూలమాయ్ ఎల్లావడిమైకళి
 లుముణ్డాన అభినివేశతైయ్ వడివాక వుడైత్తాయ్ అపునరావృత్తి లక్ష
 ణమాన కై జ్జుర్యమ్ ఉమక్కుణ్ణాకక్కడనతెన్దు పెరియపెరుమా శరు
 శిచ్చెయ్ కితార్.

మూ, -

“మాతేభూద్రసంశయః”

ఇదమాశ్వాసనవాక్య మితిసంశయిత్యమి త్యాహ(మాతేభూద్రః)

పేర్లై ప్పార్ త్తవాతే కన త్తిరానిష్ట త్తు, ప్రవృత్తియై ప్పార్ త్తనాతే
అనాయాసమా యిరానిష్ట త్తు, త్తుద్రఫలజ్ఞభుక్కు కన త్తప్రవృత్తిః శాతే
పేతాయీరా నిష్టాల్, కన త్త పేర్లై కుక్కు ఒరుకై ముటియవిధ్ న్నాటుమీ
కిడై యాతెన్ను మ్మిడి యిరుక్క, ఎల్లాముణ్ణాకక్కడన తెన్త నుళిచ్చెయ్
తవితు, ఇజ్జనుణ్ణాకక్కుడు మో వెన్తుత మై ప్పార్ త్తుసంశయిక్క, (మా
తేభూద్రసంశయః) ఎన్నితార్, (అ) ఇవ్వర్థ త్తిల్, (తే) ఉమన్
(మాసంశయః) సంశయమిలై; ఉమక్కిన్త తు ఎన్నెన్తాల్, ఉమ్ము
డై యకై యిలారు ముతలిన్తి క్కే ఎప్పక్కలిలే న్న స్తభరరాస వునుక్కు-
ప్పేర్లై కుక్కురు సంశయమిలై. (మాభూత్సంశయః) ఇతు తాన్ నాన్
శొన్న వార్తెయ్ కాకై యాలేయుమ్ సంశయమిలై.

నన్త మనుభవత్వసావితీచై ప్పవ. అత్ర తాపద సిక్కుద్రఫలవ్యవాయగౌరవమ్, మి త్త
పు(౧) “అ నేకజన్మసంసిద్ధః” (౨) “క్షే కేన మహతాసిద్ధః” (౩) “క్షయిత్యాధి
కారాన్ స్వాత్ శశ్వత్కాలేనభూయసా” ఇత్యాదిభిఃకృత్రసాధ్యతయోక్తే
*విధిశివసస కాద్యైర్భాగ్యతుమత్వస్తదూరే గురూపాయసాధ్యే న్యాసమాత్రనిష్ఠస్య
మాదృశస్య నిర్వృత్తలభివచన ముపచ్ఛస్తనమితీకేషాఞ్చిత్ శక్త్యాజాయత. అతస్తాన్
విప్రస్థుయితుంభావ్యకార మపదిశ్యాహ (మాతేభూద్రసంశయఃఇతి).

నను, ఉపాయ లాఘవ ప్రాప్యగౌరవాది నిమిత్త శక్త్యావిభాసనేన మహా
విశ్వాసపూర్వకం శరణముపగతస్య సంశయప్రసక్తాభావాదత్ర తత్ప్రతిషేధోనిరర్థ
కః. మైవమ్; తాదాత్మికమహా విశ్వాసేన ఉపాయేనిష్పన్నేపి తస్యఫలావినాభావేపి
కేషాఞ్చిత్ప్రార్థ కర్మవిపాకవై చిత్ర్యా త్సంశయోపిసమ్భవతి; ననతేన ఉపాయ

మూ:- (౧) “అస్మతం నోక్తపూర్వం మేనచవక్ష్యే కదాచన”

అస్మతస్యనుక్తిత్వినూహ (అస్మతమితి).

ఉమ్మైయైయ వరైళ్ళు ఏదో మెన్నెన్నిల్, (అస్మతంనోక్తపూర్వం మేనచవక్ష్యేదాచన) (మే) నమకు, (ఉక్తపూర్వమ్) మున్ను శొన్న వారైళ్ళిల్ (అస్మతంన) అస్మతమిలై, అస్మతమిలైయెన్ద్రము-అస్మతమ్ శొన్న మెన్ద్రపడియోవెన్నిల్, అన్దు; అస్మతత్తిల్ వాసనైయుమిలై; ముతిలిలే యత్తియోమెన్ద్రపడి, (నచవక్ష్యేకదాచన) అక్తయాలే మేలు శ్చికాలత్తిలుమ్ అస్మతభావణ మిలై.

చైకల్గంఘలప్రతబ్ధోవా. మతికాలువ్యునిపుత్రిస్తు ఆత్రిత్యపరభక్త్యాదివత్ స్వయం మ్మరుమర్కః. ఆతః ప్రసన్నేన భగవతో సంశయనివర్తన ముపపద్యత ఇతి. యద్వా యావత్ఫలభాం విమర్శదశాయామ ష్టభ జీయో విశ్వాసః- మహావిశ్వాసః, సవతాత్కాలిక ఉపాయాన్. శ్చాస్తు మదభిప్రాయం మద్వాక్తిశ్చ పరామృశతాం మదను గ్రహేదేవ సఃశయోన భవత్యేవేతి జ్ఞాపనార్థమ్, ఇహ “మాతే భూదిత్యాది- నిస్సంశయః” ఇత్యస్త ముచ్యత ఇతి.

(తే) నిశ్చితశాస్త్రార్థస్య సర్వసుహృది సర్వశక్తాశ్చ మున్యస్త భరస్యచ. (అత్ర) మత్ప్రయోజన ప్రధానాయాం మన్నిత్యక్తిః కర్తవ్యపాత్రా. యద్యేతదుపచ్యవస్యమ్; తదా మేస్వవచనవిరోధస్యాదిత్యభి ప్రాయేణాహ (అస్మతంనోక్తపూర్వం మే) ఇతి. ఇయమస్య తాపక్తి రాశ్రితవిషయా; ఆసురే మప్రతారణదర్శనాత్. అనుక్త పూర్వ మప్యస్మతంపశ్చాత్సత్త్వైదుర్యేతేత్యత్రాహ (నచవక్ష్యేకదాచన) ఇతి. ఇతః పూర్వమివేతిభావః.

ఇదమపిత్వద్వాక్యతయా పూర్వపదాశ్చన్దీయ మిత్యత్ర (౧) “సత్యవాదీచ

మూ;-(౧)“రామోద్విర్భాషతే”(౨)“సప్తదేవప్రపన్నా
 తవాద్ధిచిచిచాచచే” అభయంసర్వభూతేభ్యోదదా
 మ్యేతద్రోమమ”(౩)“సర్వసర్వాకారిత్యజ్యమామేకం
 శబ్దం” ఇతి అహంత్యాసర్వసామ్యోమోక్షయిష్యామి

ఉత్సర్వసృష్టమాహ(రామోద్విరితి) సకేవలంతవ; అన్యేషామపిమి
 యోక్తమిత్యాహ(సప్తసతి) అనతారద్వయోఽపినచనద్యయమ్.

ఇతు * కోవలనాయ్ వెణ్ణెయుణ్ణ నాయనాన ఉచ్చుడైయ వార్తై
 యన్తో వెన్న; రామోద్విర్భాషతే, ఇతునమ్గోష్ఠి మిల్ వార్తైయ
 త్తే. ఆన్యశంస్యప్రధానరాన ఋషికిల్ గోష్ఠియోడునమ్గోష్ఠియోడునాశి
 యఱిఇప్పడియేయన్తో ప్రసిద్ధమ్, “రామనాకిల్ ఇరణ్ణువార్తైశొల్లాన్” ఎన్ను
 మిడమ్ ఎఱ్ఱుమ్ ప్రసిద్ధమన్తో వెన్న; ఆనాల్ ఇరణ్ణువార్తై యిలైయాకి
 ఆతు. † అన్త వార్తైతానే తెన్నిల్; (౪) “వేదోపబృంహణ్ణా యతా
 వ గ్రాహయత ప్రభుః” ఎన్నిఱుపడియే వేదోపబృంహణమాయ్ చతు

రాఘవః” ఇత్యాదిప్రసిద్ధంతోక్తిఞ్చాయా స్వయమేవాహ (రామోద్వి
 ర్భాషతే) ఇతి. సోక్త విరుద్ధనాశిభాషత ఇత్యర్థః. ముకుసకృదుక్తైవ అథి
 నామపేక్షతార్థసిద్ధ్యేదితివాతాత్పర్యమ్.

ఏవంసామన్యతక్తిప్రత్యాయితస్యప్రకృతపర్యవసానాయ రావణానుజపరిగ్రహే
 పార్థోపదేశ పర్యవసానేచ విశేషతి ఉక్తంశ్లోకద్యయమాహ (సప్తదేవేభి, సర్వస
 ర్వాసతిచ). వేదవైదికవాక్యమాత్రాతిశాయిసోరసయోశ్శరణ్యవాక్యయోర్భంతద

† చక్రవర్తిత్వముకనాయరుభిచ్చెఱుత తిక్లేయన్న; “సకృదేవ” ఎఱ్ఱనామ్
 కడఱ్ఱురైయల్ శొన్నతై శీవాత్మీకి భగవాన్ శ్రీరామాయణత్తిల్ ఎఱ్ఱుతవైత్తపడి
 కణ్ణిరేయేన్న; ఆనాల్ ఇతోరుక్తిమాత్రమేయోవెన్న; ఇతువుమునిక్కే ఇతోడు
 సగోత్రియన్తో, కణ్ణనాయవతరిత్తు త్తిరుత్తేర్ త్తటిల్ “సర్వసర్వాన్” ఎఱ్ఱనామ్
 శొన్నత్తీవేదవ్యాసభగవాన్ మహాభారతత్తిల్ ఓతవైత్తపడిపారేసన్న; ఆకిల్ అవ
 తారి భద్రముణ్ణైయెన్న; ఉణ్ణనాలుమ్ రామావతారత్తిల్ మెయ్యుమ్ కృష్ణావతారత్తి
 ల్ పాయ్యుమ్ ఒక్కమిక్తే అత్తితర్పక్కు త్తెఱ్ఱుమాకెక్కు, ఇరణ్ణు మొరు వార్తై
 యాఁయాల్.

(౧) రా.ఆ.౧౨-౩౦. (౨) రా.య.౧౨-౩౪. (౩) శా.౧౨-౬౬. (౪) రా.భా-

మూ:-

మంశుచరి" ఇతిమయైవవ్యక్తిమ్.

అతి స్వం తవతత్వతోమద్దానదర్శనప్రాప్తిషు

అతిభక్తిసాధ్యంప్రపత్త్యేనలభ్యమితినిర్భరేణత్వయాభవితవ్యమిత్యాహ అతి స్వమితి).

ర్వేన్ద్రజోడేనూడ "ఇతిహాసమ్" "పురాణంపశ్యమమ్" ఎన్నికపడియేవ ఇమి వేద మెప్పలామృడియుమాయ ఇతిహాస శ్రేష్ఠముమాన శ్రీరామాయణత్రిలుమ్, మహాభారత త్రిలుమ్ కడక్కరై యిలుమ్ తేర్ తట్టిలుమ్ నామ్ శొన్నతాక ఎఱుతివైత "సక, దేవ" "సర్వధర్మాన్" ఇత్యాదివార్తకల్ (ఇతిమయైవవ్యక్తిమ్) ఇతుతాన్ శ్రుతిముఖత్వాలేయాతల్, వైదికముఖత్వాలేయాతలన్తి కే శరణ్యనాన పెన్నాలే శొల్లపట్టతు.

(అతి) ఆత్మేయాలే, (త్వమ్) ఇప్పడిప్పట్టనమ్ముడైయ * మేయ్ మైప్పెరువార్తైయై, క్కేట్టునమ్మేవిశ్వసిత్తిరుక్కి ఆమెయ్యడియారాసనిర్. (మత్) ఎనీ విషయమాక, (తివ) ఉమక్కు, (తత్వతః) మేయ్యాకవుణ్ణాన. (జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు) (౧) "జ్ఞాతుం ద్రష్టుం తత్వేన ప్రవేధికారయోరభిధాన్యమితి. ఇదం మాత్ర ప్రదానోక్తుకేనమయైవోక్తమ్. సతుమదాదేశభూత దురధిగమార్థవేదముఖేనవాసమ్మవద్భూమిదోవ పురుషస్తరముఖేనవేత్త్యాహ (మయైవవ్యక్తిమితి.) హి-ప్రసిద్ధాహేతేవా.

ఉక్తమేవస్థి రీకరణ్డాంసన్తో మితిశయార్థశ్చనిగమయతి (అత ఇతి) (అతి) సత్యవాదినాసత్యప్రతేస మయోక్తస్యవాక్యస్యవిశ్వసనీయతమత్వాత్, (త్వమ్) ప్రామాణికః. (తవ) (౨) "యేద్రవన్నామహాత్మానస్తేమేనయనసమ్మదః" ఇతిమత్స్వశంసనీయస్యమత్స్వికృత భరస్యచ. (తత్వతః) సంశయవివర్తయరాహిత్యేన. (మద్దానదర్శనప్రాప్తిషు) యథాయోగమత్రవరతచఅపేక్షతాస్వితీకేవః. (౩) "నిస్సంగయేమసర్వేషు నిత్యం వసతి ప్రహరిః | ససంశయా హేతుబలా న్నాధ్యావసతి

మూ:-

నిస్సంశయస్సుఖమాస్వ;

అచార్యతోల్బంజ్ఞానం యథాతత్వవిషయమితి నిస్సంశయః. తథా
భావోద్ధ్యోగప్రాప్తోరసి నిస్సంశయిత్యర్థః.

ఇతి శ్రీహరితకులతీలకస్య శ్రీరజరాజదివ్యా జ్ఞాలబ్ధ

శ్రీవేదవ్యాసభట్టారకాఽపరనామ ధేయస్య

శ్రీమత్సుదర్శనాచార్యస్య కృతిషు

శరణాగతిగద్యవ్యాఖ్యానం

సమూర్ణమ్.

పుష్ప' నిజిజ్ఞానదర్శన ప్రాప్తికళిల్. (నిస్సంశయస్సుఖమాస్వ)
నిస్సంశయరామకొండ్ల సుఖమేవ ర్తియమ్.

ప ర మ కా రుణిక రా న

పెరియవాచ్చాన్నిశ్శైళి

అరుళిచ్చెయ్ త

శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్

సమూర్ణమ్.

పెరియవాచ్చాన్నిశ్శైళితిరునడి శేశరణమ్.

మాధవః' ఇత్యాదిప్రమాణసూచనాయాహ (నిస్సంశయఇతి) సద్భక్తివక్షాసస్య అప
పుత్రా సంశయ ఇహనివార్యతే; అనేనైవనిర్భరత్వాదికమప్యాకృద్యతే. (సంశయస్య)
అధ్యాత్మికేత్యాదినా పూర్వం మయోక్తమేవతవోచిత మితిభావః.

అన్యకాలేస్మృతిర్యాతు తవకైజ్జర్మకారితా ।

తామేనాం భగవన్నద్య క్రియమాణాంకురుష్యమే॥

ఇతిశ్రీభగవద్రామఃసుజ విరచితే గద్యత్రయే

శరణాగతిగద్యంసమూర్ణమ్.

“యావచ్ఛరీరపాతమ్” ఇతి పూర్వక్తస్యానుక్రేరయకుఖిప్రాయః;- మత్స్య
ప్రేః ప్రారబ్ధకర్మ ప్రతినియతాయురవసాన నిర్విఘ్నోనా స్తి;యావద త్రత్యకుదనుభవా
పేక్షా, తావదత్ర సుఖమాస్య, పరిపూర్ణానుభవాలాభాదిహసుఖాసికాయామభ్యుద్యేగే
సతిఅయుశ్శేషశృంఖలామప్యపోవ్యాఅత్యంతికమక్రైజ్జర్మకారియమత్పగంగమిష్యసీతి.

ఏతేన ఆనాదికాల మాజ్ఞాతిలక్షణముల భగవదప్రసాదేన సంసరతోమేభగ
వత్క్రమములనదాచార్యాజ్ఞేకారేణ ద్వయోచ్ఛారణానూచ్ఛారణ పూర్వక
స్వరూపభరన్యాసేనీధే ప్రసాద నేవ్వస్మాదభ్యధికస్యాభావాత్, స్వీకృతభరణ క్రియః
పతిర్నాయణి కాలత్రయవర్తిన స్సర్వానప్రసాదహేతుక యథార్థంక్షాంత్యై
స్వయమేవస్వార్థమేవ మాన్వజ్ఞానదర్శనప్రాప్త్యాదిప్రదానేరక్షేదితిశివస్తోనీర్భరో
నిర్భయస్సప్రప్టభవేతినిగమితంభవతి.

ఇతిశరణాగతిగద్యం యతిశరణేశసల్లవనరూపమ్ ।

వ్యపుణతదేశికదృష్టావ్యవిమృశ్యనిశ్చిత్యవేక్తుశ్చేకః ॥

వితిమసనిగమానేబిభ్రతాదేశికత్వం

కృశ్నిరనుమతేన క్షేమబుద్ధ్యామయైవ ।

యతిపతిపురుగుద్యవ్యాకియాయాయథావ

తక్రథితమకథితశ్చాత్మమ్యతాంసస్సయూధేయః ॥

ఇతి కవితార్మికసింహస్యసర్వత్ర

స్వోక్తస్య శ్రీమద్వేక్తునాధస్యకృతమ

రహస్యరూపాయాంపురుగుద్యాధికారికప్రభుః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

పరమకారుణికరానపెరియవాచ్చాన్బిల్వైఅటళిచ్చెయ్ త

శ్రీరంగద్యవ్యాఖ్యానమ్.

అవతారికై.

(స్వాధీకరిత) ఇగ్గద్యత్తాల్ శెయ్ తతాకిఱతు ప్రాప్యమానకై జ్జు
ర్యత్తై ప్రథమత్తిలేప్రాథిత్తు, తత్తిద్యర్థమాక ఆకిచ్చన్బత్తైమున్నిట్టు,
స్వవోషఖ్యాపనపూర్వమాక త్తిరువడికిలైయే ఉపాయమాకస్వీకరిత్తు,
అన్తరమ్ అథనామాత్రత్తాలే ఇవ్విలక్షణమాయినన్బుళ్ళ దాన్బత్తై
త్తన్బుళ్ళవేణుమెత్తు విశ్వానపూర్వమాక ప్రాప్యన్బైయే వీన్బై
యున్బప్రాథిత్తు, ఇవ్విశ్వాన్బన్బైయుమ్ కారుణ్యాదికల్యాణగుణ పరి
ఘార్ణరాన దేవరే ఎనక్కున్బుళ్ళవేణుమెత్తు పేక్షిత్తు, దేవరీక్కు
అన్బార్గర్ శేషమాన ఇన్బున్బై స్వరూపానుకూలమాన పృత్తిపర్యవ
మాక దేవరీక్కు పణ్ణియుమ్ వేణుమెత్తు పెరియపెరుమాల్ తిరువడికిలిలే
అపేక్షిన్బుత్తలైక్కుట్టుకిటార్

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

శ్రీవేదాంతాచార్యకృతశ్రీరంగద్యవ్యాఖ్యానమ్,

శ్రీమల్లత్తుణ్మునినానిమృతై కాగ్రచేతసాకథితమ్ ।

మితగద్యమమితసారంవ్యక్తంవ్యాఖ్యాతివేక్కులేశకవిః॥

అత్రద్వయాధానుసంధానసంసేవ భగవతాభావ్యకారణ బృహద్గవ్యేవ్యాఖ్యాన
మసిద్ధయం బహుధాక్రొతవ్యమితిమధ్య మానేభ్యశ్చిపేభ్యధ్యకే ప్రసరపాఠకీర్తనాన్బి
ప్రపచ్చన పూర్వకస్వానుష్ఠాన ప్రకాశన ప్రక్రియయేవసజ్జే సేవ్యాక్రియతే; తథాగి-
అత్రాదిగుంవాక్యముత్తర ఖణ్డస్య వివరణమ్; ద్వితియప్రార్థనఖణ్డస్య, తేనైవాధికార
కేషః, కార్వణ్యరూపమధ్యప్రదర్శితమ్. తృతీయస్తు మహావిశ్వా సాద్యజ్జాతరజ్జా

ఇష్టప్రపత్త్యధికారత్వితేయిద్దమముక్షుక్. ౧) “వణ్ణీనట్టి పట్టుమ్ పూశిత్తుమ్ పొక్కినేన్ పోతు” ఎన్నికపడియే ఉత్తరులైన నిలగ్గలిలే అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్ పట్టుతల్, (౨) “మల్లొ నరైచ్చాత్తియిరుప్పార్ తవమ్” ఎన్టుమ్, (౩) “తదీయారాధానంపరమ్” ఎన్టుమ్ శొల్లుకికపడియే ఉత్తరులైన నిలగ్గలిలే ప్రవణరాన శ్రీవైష్ణవరకళితీతిత్తల్ అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్ పట్టుతల్, అతిలేఅశక్తరాయిరుప్పార్ (౪) “పామ్పణైయాన్ - శీర్కః నైశాల్ నిన్దెన్దు పోక్కారేల్ శూన్ విన్దెయినాన్ తుయరై ఎన్నినైన్దు పోక్కు పరిపోతు” ఎన్నికపడియే భగవద్గుణానుభవత్తోడే కాలక్షేపమ్ పట్టుతల్, అవ్యభివృమ్ ప్రాచ్యణ్యమ్ పోరాతవరకళి “ద్యయమథానునన్దనః నహ” ఎన్నికపడియే ద్యయత్తినుడైయ అథానునన్దానత్తై ప్పణ్ణానన్దు కొణ్ణు కాలక్షేపమ్ పట్టుతలాయాయ్ త్తిరుప్పతు.

అతిల్, ఇవర్ ద్యయత్తినుడైయ అథానునన్దానత్తోడే కాలక్షేపమ్ పట్టునినెత్తు, అతిల్ పెరియగద్యత్తిల్ విస్తృతమాక అనుసన్ధిత్త వగ్ధత్తై శ్రోతాః ఘక్కు సుగ్రహమాక వున్ పెరుమాళుక్కు త్తిరుచ్చెవి శాత్తుకైక్కు ఏకాన్తమాక వుమాయ్, అన్తద్యయత్తినుడైయ అర్థత్తైయే పాశురప్పరప్పట త్తిరుమున్నే విష్ణుప్పమ్ శెయ్యలామ్బడి సర్వప్రేణ విరుళి చెయ్ కిఱార్.

పకమ్: అనన్తరమ్ త్లోకద్యయానుపతనేన పూర్వోక్త వివాధిః ప్రమాణతః ప్రతిష్ఠాప్యతే. తతః పరేణవాక్యేన పూర్ణ ప్రపత్త్యుశలంబవేషితత్పురణానుగుణ ప్రపత్తివాక్యోచ్చరణ మైభవంఖ్యాప్యతే. తస్మిద్ధర్మర్థంబశ్చచ్చతుర్థశ్శిష్యముద్ధిభిర్నారాయణశబ్దోక్తాశ్చరణ్యాకారవికేమఃప్రకాశ్యతే. “న మోస్తుతే” ఇత్యనేనతుప్రకృతోపాయే ప్రధానభూతో భరణ్యాసాంశః ఫలప్రార్థనం వానిగద్యత ఇతివిభాగః.

(౧) ర-తిరువ-౬౩. (౨) ర-తిరువ-౧౨. (౩) పాద్యే. (౪) పెరియతిరువ-౨౬

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీభగవద్రామానుజార్యకృత శ్రీరజగద్యమ్
మూ;- చిదచిత్తరతత్వానాం తత్త్వయాథార్థ్యవేదినే!
రామానుజాయ నమః స మోమమగరియసే॥

మూ;- స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం

ఇతిల్ ముతల్ చూరైయిలే పురుషార్థమాకి నిర్ణితమాన కై జ్జ.
ర్యతై అపేక్షిక్కితార్. కై జ్జర్యప్రతిసమ్బంధియావాన్ నారాయణ
నితే. అన్నారాయణశబ్దత్తుక్తర్థమ్ ఉభయవిభూతియోగముమ్, హేయ
ప్రతిభటత్వముమ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకతైయుమితే అతిల్ ఉభ
యవిభూతియోగతై ప్రథమత్తిలే అరుళిచ్చయ్కితార్.

(స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదమ్) స్వాధీన
మాన, త్రివిధచేతనవర్గజ్జేన్న, త్రివిధాచేతనవర్గజ్జేన్న; ఇవర్జ్జేన్నడై
యస్వరూపభేదమెన్న; స్థితిభేదమెన్న; ప్రవృత్తిభేదమెన్న, ఇవర్జ్జేన్నయ
డైయవనై. చేతనతైత్రివిధ్యమావతు-బద్ధముక్తినిత్యభేదేన. అచేతనతైత్రి
విధ్యమావతు-శుద్ధసత్త్వమాన అచిత్తుమ్, గుణత్రయాత్మికయానప్రకృ
తియుమ్, సృష్ట్యాదికళుక్కు నిర్వాహకమానకాలముమ్, ఆక త్రివిధ
మాయిరుక్కుమ్.

ఇహచప్రథమం సవిభూతికస్య భగవత్; పరమప్రాప్యత్వాదిసిద్ధ్యర్థంచతుర్థస్త
పదప్రదర్శితంసర్వేశ్వరత్వాదికమాహ (స్వాధీనేతి) - స్వకర్తవేన ముక్తప్రాప్యస్యకైర్జ్జ
రోజ్జేకస్య సర్వేశ్వరస్యబ్రహ్మాదిప్రసిద్ధానిరతిశయానన్దత్వాదికంసూచ్యతే. స్వాధీ
నశబ్దేన - భగవత్స్వరూపాధీనత్వం తదిచ్ఛాధీనత్వశ్చవివక్షితమ్; సర్వస్థసాక్షాత్స
రంపురయాశాతదా క్రయతయోతత్స్వరూపాధీనత్వమ్, తత్రనిత్యానాంపదార్థా
నాం తదిచ్ఛాధీన స్వరూపత్వమ్; తదభావేతేషామభావః ప్రసజేతి ప్రసజ్జముఖేన

ఇతిల్ బద్ధాత్మాకీ - జ్ఞానసంక్లీచార్థస్వరూపరాయ్, పుణ్య పాపఫలమానసుఖదుఃఖాను భవత్తిలే స్థితియైయుండె యురాయ్, తద్దేతు వానపుణ్యపాపకర్మప్రవృత్తికరాయురుప్పర్ కళే. ముక్తాత్మాకీ - జ్ఞాన సంక్లీచరూపమానదేహానమ్బున్నాదికళిల్ నిష్ఠువభగవత్ప్రసాదత్తాలేనివృ త్తరాకై యాలే ఆవిర్భూతస్వరూపరాయ్, కై జ్ఞుర్యసుఖత్తిలే స్థితియై యుండె యురాయ్, తదనురూపమాక, (౧) “సోశ్ను తేసర్వాకామా స్సహ” ఎన్నిపడియేభగవద్గుణానుభవప్రవృత్తికరాయుమ్, (౨) “యేన యేనథాతా గచ్ఛతితేనతేన నహగచ్ఛతి” ఎన్నిపడియే కామికమా నకై జ్ఞుర్యప్రవృత్తికరాయుమ్, అత్తాలే కళిత్తు, (౩) “హపు హపు హపు” ఎన్నిపడియే వాచికప్రవృత్తికరాయురుప్పర్ కళే. నిత్యసిద్ధర్ అస్పృష్టసంసారగన్ధస్వరూపరాయ్, ముక్తిరైప్పాలే పాశ్చాత్యరన్ధికై అనాద్యనన్తకై జ్ఞుర్యసుఖత్తిలేస్థితియైయుండె యురాయ్ నదాదర్యనప్రవృ త్తికరాయ్, నిత్యాజ్ఞులిపుటరాయ్, నిత్య స్తుతిప్రవృత్తికరాయు మిరు ప్పర్ కళే. ఆకై యాలేయాయిల్లు నిత్యరెన్ఱు ఇవర్ కళుక్కుప్పేరా యిల్లు.

స్థావ్యమ్. తదభిప్రాయేణ హ్యముః. (౪) “ఇచ్ఛాతపవతివవిశ్వపదార్థసత్తా నిత్యం ప్రియాస్తవతుకేచన తేహినిత్యాః । నిత్యంత్యదేకవరతస్తనిజస్వరూపా భావత్క మద్గళగుణానిదర్శనంః” ఇతి;

అభాషిత వారీరకాన్త్యే - “పరమపురుష భోగోపకరణస్య బీలోపకరణస్యచ నిత్యతియాశాస్త్రా ధికతస్యపరమపురుషస్య నిత్యేష్టత్వాదేవతథావస్థానమస్తీతిశాస్త్రాద వగమ్యతే” ఇతి. అనిత్యానాను తదిచ్ఛాధిన స్వరూపత్వంతదాయత్రోత్పత్తికతయా హిప్రసిద్ధమ్. గురుద్రవ్యాణాం పతనప్రతిబద్ధసేవధార్యత్వమపితదిచ్ఛాధినత్వవిశేషవివ. చేతనశబ్ద ఇహజీవవిషయ్య. బద్ధము క్తనిత్యరూపేణజీవానాంత్రైవిశ్వమ్, అచేతనశబ్ద

ఇనిప్రకృతితత్వమున్-గుణత్రయాత్మకమాయ్ సతతపరిణామస్వ
రూపమాయ్, చేతననుడై య కర్మానుకూలమాన పరిణామత్తిలే స్థితి
యైయుడైతాయ్, చేతనర్కు, స్వస్వరూప పరస్వరూపతిరోధానప్ర
వృత్తి కమాయి రుక్కుమ్. పఞ్చోపని ష్మయమాన అచిత్తు - శుద్ధ
సత్వమాయ్, సదైకరూపరూపమాయ్, నిత్యముక్తాదికభుడై యకై జ్ఞు
ర్భుత్తుక్కు ఉపకరణరూపేణవుమ్ ఈశ్వరనుడై య రక్షణకార్యత్తుక్కు
అనుకూలమాక పూహ విభవరూపేణవుమ్ స్థితియైయుడైతాయ్
సర్వత్ర ప్రకాశప్రవృత్తికమాయిరుక్కుమ్. కాలమువ్ ప్రకృతియిత్కా
ట్టిల్ వ్యావృత్తనాయ్, ఏకరూప స్వరూపమాయ్ నిమేషకాస్మాద్య
వస్థాయుక్తమాయ్కొణ్ణు ప్రాకృతపదార్థజ్ఞెన్న; తత్సంస్పృష్టచేతన
రెన్న, ఇవద్రీనుడై య నిర్వాహత్తిలేస్థితియైయుడైతాయుమ్సకలత్తి
నుడై య ఉత్పత్తినాశాది ప్రవృత్తికమాయు మిరుక్కుమ్. ఇవద్రీ
స్వాధీనమాకవుడై యనాకైయానతు-అంతరాత్మతయానిష్ఠునియమికై.

ఆకసకలచేత నాచేతనజ్ఞభుడై య సత్తాస్థితిప్రవృత్తిల్ ఈశ్వరాధీ
నమాకైయాలే ఇవద్రీనుడై య శరీరత్వమున్ అవనుడై య ఆత్మత్వ

శ్చాత్ర అచిద్వైషణరః. త్రిగుణకాలబద్ధసత్వరూపేణచేతనత్వైవిధ్యమ్;ద్రవ్యాణా
తదధీనత్వోత్పాతతద్ధర్మాణాంతాదధీన్యం క్రమత్యసిద్ధమితదనుక్తిః. అచేతనద్ర
వ్యస్యాపి ధర్మభూతజ్ఞానస్య చేతనగ్రహణేవిషేషణతయో పాత్రత్వా దత్రపుగక
నుపాదానమ్. చేతనమాత్రేవాత్మైవిధ్యాన్వయః. చేతనాచేతనానాం స్వరూపంస్యా
పాధారణ స్వభావైర్నిరూప్యంధర్మః తస్యభేదః - తత్తద్వ్యక్తితోవర్తతశ్చ వరస్పర
వ్యావృత్తిరూపోధర్మః. స్థితిఃకాలాన్తరేపి విద్యమానతా. సాచద్రవ్యాణాం స్వరూపే
మసర్వకాలాను వృత్తిస్వరూపా. తేషాంతత్తదవస్థావిశిష్టవేషేణతు కాలపరిచ్ఛిన్నా
కాలతారతమ్య వతీచేత తద్భేదః. ప్రవృత్తిః- వ్యాపారః. నివృత్తిరపి- ఆకరణ్య
సజ్జుల్పరూపా ప్రవృత్తి విశేషః. ఏతద్భేదః-తత్తత్కార్యాదిభిర్ద్వైవిధ్యః.

† పురుషార్థ స్వరూప ఉపాయస్వరూప విరోధిస్వరూప సమృద్ధస్వరూప

మూ:- శ్లేశకరాద్యశేషదోషానంస్పృష్టమ్,

ముమ్ శొల్లిల్లొయిల్లొ. శరీరత్తినుడైయ సత్తాస్థితి ప్రవృత్తికళో
ఆత్మాధీనమూ యితేయిరుప్పతు. ఆక, ఇత్తాల్ ఈశ్వరనుడైయ విభూ
తియోగమ్ శొల్లిల్లొ.

(శ్లేశకరాద్యశేషదోషానంస్పృష్టమ్) చేతనాచేతనజ్ఞశ్ శరీర
మూమ్ ఈశ్వరన్ శరీరియాయుక్కి తానాకిల్, శరీరసమ్భవప్రయుక్త
మూన దోషమ్ శరీరిక్కు వారాతో వెన్నిల్;-తద్గతదోషైరసంస్పృష్ట
సన్నిటతు. శ్లేశమానతు-అవిద్యాస్థితాభినివేశ రాగ ద్వేషాఃపఞ్చశ్శాః.
ఇతై. యెన్న, ఇంద్రశ్శాదికభుక్కు క్కారణముమూమ్ ఇవల్లొనినుడైయ
కార్యముమూన పుణ్యపాపరూపకర్మముమ్, ఆదిశబ్దోక్తమాన విపాకాశ్

అత్రస్వేచ్ఛాధీన సర్వత్వోక్త్యాస్వార్థ సర్వోపాదాత్మత్వ సూచనాత్సర్వ
శేషిత్వమపినిర్ధృతి. తదాచుః. (౧) “ఉపాదత్తేనైర్దానినియమనాదైర్వ్యభిదచితౌ
స్వముద్దిక్య శ్రీమానితి వదతి వాగౌపనివహి” ఇతి, ఏవంభగవతస స్వభారత్వాది
వృజ్ఞనాత్ తదన్వేషించేతనాచేతన ద్రవ్యాణాం తత్త్వతి ఆశేయత్వ విభేదత్వ
శేషత్వనియమేన తదపునర్నిర్ధవశేషణ తయాతచ్ఛరీరత్వం ప్రతిసిద్ధం ముఖ్యమేవ
సూచితం భవతి.

అత్రచ, కారణవాక్యార్థః, ధర్మిధర్మభేదః, చిదచిచ్ఛేద్యః, జీవేత్వరభేదః, జీవానామ
న్యోఽన్యభేదః, తేషాంజ్ఞాత్మత్వమ్, తతఏవకర్తృత్వభోక్తృత్వే జ్ఞాత్మత్వాదేస్సర్వభా
వరాధీనత్వమ్, పరస్యచ విభూతి ద్వయవత్త్వమ్, సార్వత్రికత్రైకాత్రికసర్వనియత్త్వ
త్వమ్, ప్రతిభవరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్, కాలపరమవ్యోమీతి త్రిగుణ వికారాతిరిక్త
త్వమ్, ప్రాజ్ఞానధిష్ఠిత బ్రహ్మతీ కారణత్వ నిరాసాదికఞ్చశారీర కస్థాపితమర్థసిద్ధమ్;

అభగవత ఉక్తాకారానర్గతసర్వకారణత్వసర్వనియత్త్వత్వాదిభిర్వజ్ఞితాన్
దోషాన్సరిహరితి. (శ్లేశకర్మేతి) అవిద్యాస్థితారాగ ద్వేషాభినివేశాః పఞ్చశ్శాః.

మూ:-

స్వాభావికానవధికాతిశయ

యజ్ఞశేన్న, ఇనద్రాతే స్పర్శిక్కప్పడాతవన్. విపాకమాకిటతు-
దేవాదిజాతియోగమెన్న; ఆయుస్సెన్న ఇత్యాదికల్. ఆశయమాకిటతు-
తత్తజ్ఞాత్యనుకూలమానబుద్ధిభేదజ్ఞల్. అశేషశబ్దతాతే అచిద్గతమానవరి
ణామజ్ఞేయుమ్ చేతనగతమానదుఃఖాఽజ్ఞానాదికలై యుమ్నినై క్కిటతు.
అసంస్పర్శతాతే ప్రాగభవజ్ఞేనినై క్కిటతు.

(స్వాభావికేత్యాది)నర్వసాధారణమాయుమ్, ఆశ్రితవిషయమా
యుమ్, ఆశ్రితవిరోధి విషయమాయుమ్ మూఱ్ఱనకై పుట్ట గుణజ్ఞలై
చ్చొల్లుకిటతు. స్వాభావికమాకిటతు - జలత్తుక్కు శైత్యమ్మోలేయుమ్
అగ్నిక్కుబొమ్మమ్మోలేయుమ్యావద్దవ్యభావియాయురుక్కై. (అన
వధికాతిశయ) (౧) “ఎకైకగుణా నధిత్సయానదాస్థితాః” ఎన్నిటపడియే
తనిత్తనియేనిస్సీమమాయ్ ఆశ్చర్యావహాను మాయురుక్కై.

పుణ్యపాపరూపకర్మ; అదికదేన - క్షేకకర్మ విపాకాశయైరపరామృష్టః పురుష
విశేష ఈశ్వర ఇత్యాది ప్రసిద్ధ విపాకాదిసద్భవాః. జాత్యాయుభోః గాదయోవి
పాకాః. పూర్వానుభవభావితాః ఆఫలోదయంశయానాసంస్కారాః -
ఆశయాః. కతిపయదోషరహితవ్యాపుత్యర్థమశేషజ్ఞః. అసంస్పృష్టశ్చేన-స్వభావ
తోనర్హతయా కదాచిదపి దోషస్పర్శనాస్తీతి వివక్షతవత్. ఏవంపదద్వయేన (౨)
“పరిపరాణాం సకలాన యత్రక్షేపాదయస్సన్తి పరావరేకే” ఇత్యస్యార్థఉక్తః.

అథ (౨) “తేజోబలైశ్వర్య” ఇత్యాదిభిరుక్తాః నిరూపితస్వరూపవిశేషక
ధర్మానాహ (స్వాభావికేతి). స్వాభావికత్వమిహ- నిత్యత్వ మనన్యాధీనత్వశ్చ.
తేనమత్రానాం నిత్యానాశ్చ జ్ఞానాదిభ్య ఏతదాద్వానాదేర్వ్యవచ్చేదః. తద్బలాది
భ్యోవ్యవచ్చేదస్తు-అనవధికాతిశయత్వాదపి; స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టా వధిరహితః
అతిశయోయేషన్తే అనవధికాతిశయాః.

మూ:-

జ్ఞాన బలై శ్వర్య వీర్య శక్తి తేజః

(జ్ఞా-) ఈశ్వరజ్ఞానమూకీతి - (౧) “యో వేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః” ఎన్నికపడియే సర్వకాలముమ్ సర్వసమృద్ధిలై యుమ్ యుగపదేనసాక్షాత్కరిక్కుమ్ సామర్థ్యమ్; అతావతు - విషమస్పష్టియితే కిరీభవిత్తిరుద్దశ్చ అసజ్జాతమాన ఆత్మాత్క-భుడైయ స్వరూపభేదజ్ఞైయుమ్ నామభేదజ్ఞైయుమ్ సాక్షాత్కరిక్కుమ్ శక్తి

(బల) సజ్జమానశకలపదార్థజ్ఞైయుమ్ స్వసజ్కల్పసహస్రైక దేశత్వాలేధరిక్కుమ్ధారణసామర్థ్యమ్. (విశ్వర్య)ధృతరాన సర్వాత్మా క్కలై యుమ్కర్మానుకూలమూక నియమిక్కుమ్ నియమనసామర్థ్యమ్. (వీర్య)స్పష్ట్యాదిసకలవ్యాపారజ్ఞైయుమ్ పణ్ణానిష్ఠాల్ అనాయాసరూప మానవికారిత్వమ్. (౨) “యథాసన్నిధిమాతేణగన్ధఃక్రోధాయజాయతే మనసా నోపకర్తృత్వాత్తథాసాపరమేశ్వరః” (శక్తి) ప్రవృత్త్యన్యుఖరానచేతనర్ గు శక్తియైక్కుడుత్తు ప్రవర్తిష్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్. అఘటిత ఘటనాసామర్థ్యమూకపుమామ్; జగదుపాదాన శక్తియెన్నపుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౩) “కురూణా ప్రచ్ఛాదయన్ శ్రియా” (౪) “తమేవభాస్తమనుభాతిసర్వమ్”. ఇంద్రజ్ఞానాదిపద్మణ్డల్ సర్వవిషయమ్.

జ్ఞానమహ- సర్వవిషయ నిత్యసాక్షాత్కారరూపమ్. బలమ్; ఆనాఘ్రాతిశ్రమ ప్రసక్తం సర్వధారకత్వమ్; విశ్వర్యమ్ - సర్వనియస్తృత్వమ్. వీర్యమ్-సర్వోపాదాన త్వదాపసి అవికృతస్వభావత్వమ్. శక్తిః- విశ్వోపాదానత్వత్వమ్. స్వేతరిసమస్తదుర్బట ఘటనశక్తిత్వా. తేజః - ఆస్వాధీన సహకారనిరపేక్షత్వమ్. పరాభిభవనసామర్థ్యంవా; అత్రల్యోహవ్యక్త్యాది క్రమేణ జ్ఞానబలాదిదృష్టాతికనిష్ఠేశి. మెఘుణ్యస్య ప్రభమముపాదానమ్ - ఆ న్యేషాంగుణానాం తదస్త్రాపేణ తత్ప్రధాన్యాత్, పరత్వజ్ఞాపకత్వాత్, అశ్రితానాశ్రిత గోచరవ్యాపారభేదసాధారణ్యపు.

(౧)

(౨) వి-పు-౧-౨-౩౦ (౩) భా-

(౪) ముణ్డ-౨-౨-౧౦

మూ.- సౌశీల్య వాత్సల్య మార్దవా గ్జవ సౌహార్ద

ఇప్పుడి సర్వోత్కృష్టముక్కు ఆశ్రితవిషయమూక అనన్తంమో పన్నిరజ్జుగుణమ్ శొల్లుకిఱార్. (సౌశీల్య) శీలమావత్తు - మహాత్తో మదైస్సహనీరన్ధ్రేణ సంక్షేషస్వభావత్వమ్. సౌశీల్యమావత్తు-అర్థమహాత్వమ్ తిరువుళ్ళత్తిలు మిష్టిక్కేయిరుక్కై. (౧) “ఆత్మానం మానుషం మన్యో” (వాత్సల్య) ఆశ్రితగతమానదోషముమ్ గుణమాయ్ త్తోద్దుమ్ ప్రేమమ్. అతావత్తు - ఆశ్రితరుడైయదోషత్తై త్తన్ వేణాక ప్పోక్కిప్పుగుణజ్జభాలే ధరిప్పిక్కై. * శేమతకుద్దుమ్ నద్దుమాకవే కొణ్ణు * పాలేపోల్ శీరిల్ ధరిప్పిక్కై. అతావత్తు - అద్యజాతమాన వత్సత్తిప్పక్కల్ ధేనువిరుక్కుమ్మడి; (౨) “గోపాలత్వం జుగుప్సితమ్” (మార్దవ) ఇతురూపగుణమాయిరుక్క, ఆత్మగుణ ప్రసరణమాకైయాలే మానసమార్దవత్తై నినైక్కిఱతు. అతావత్తు - ఆశ్రిత విక్షేషత్తై ప్పొలు క్కమాట్టాతమెన్దై. (౩) “సంస్మరామ్యన్య వాక్యాని” (౪) “అనిద్రస్సతతం రామః” (ఆగ్జవ) ఆశ్రితసంక్షేషార్థమాకత్తన్నుడైయ మనోవాక్కాయజ్జళేకరూపమాయిరుక్కై. అతావత్తు-అవర్కళుడైయకెవై వ్విక్కేడే శెవై వ్వియాయ్విమ్ముడితాన్ శెవ్వియనాకై. (సౌహార్ద) “సుశోభనం శంసతీతి - సుహృత్” ఎఱ్ఱ ఆశ్రితరుడైయ సన్నిధియోడు అసన్నిధియోడువాణియఱ అవర్కళుడైయ సర్వమజ్జజ్జలైయమ్ అన్వేషియా

అథమధ్యస్థవితతిరూపాః సౌలభ్యజ్ఞాపకాః సంశ్రిత స్రజ్జహణాదావికేవత ఉపయుక్తా గుణాఃచ్యుతైః అతః/సౌశీల్యమ్- అతిమహతోప్యతమమైస్సహ నీరజ్జ సన్దేశమరసికతా. వాత్సల్యమ్- ఆశ్రితేషు దోషతిరస్కరిణీప్రీతిః. మార్దవమ్- ఆకంఠ స్వభావతయాసుశ్రవేశత్వమ్; దణ్డనీయేవ్యపి సామప్రభాసత్వంవా. ఆగ్జవమ్- కాయ వాగ్బుద్ధివ్యాపారాణాం పరస్పరమవిసంవాదిత్వమ్; సౌహార్దమ్ - స్వతస్సర్వహితైషి

(౧) రా.-య.-౧౨౦-౧౧. (౨) ఐ.-పు.-౧-౧౩-౩ (౩) రా.- (౪) రా.-సు.-౩౬-౪౪

మూ:- సామ్యకారుణ్యమాధుర్యగామ్భీర్యాదార్య

నిత్యై. (సామ్య) జాతిగుణవృత్తాదికళాబుద్ధానతాత్వే వేద్యజ్ఞైష్చ వృత్తైః
ఆభిముఖ్యమే హేతువాకితశ్రయణీయత్వేన మనాయురైః, (౧) “గుహే
నసహితం” (౧) “శబర్యాపూజితం” (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షమాకర్షర
దుఃఖానసహిష్టుత్వమ్. (౨) “భృశంభవతిదుఃఖితం” (౩) “స్త్రీప్రణప్తేతి
కారుణ్యమ్” (మాధుర్య) స్వరూపరూపగుణవిభూతికళాలే సర్వతోముఖ
మానసారస్యమ్. హస్తం ప్రవృత్తనానాలుమ్ రసావహనాయురైః.
(౪) “అసూర్యమివసూర్యేణ నివాత మివవాయునా । కృష్ణేనసముపేతేన
జహర్షేభారతంపురమ్” (౫) “ఏహ్యేహిపుణ్ణామ్బుజపత్రనేత్ర” (౬)
“సర్వగచ్ఛస్సర్వరసం” (గామ్భీర్య) ఆశ్రితరక్తుచ్యైర్యుచితైర్తిరుక్తు
మవై ఒరువరాల్ పరిచ్ఛేదిక్కు వాణ్ణాతిరుక్తైః. అతాకితమ - తన్ను
డైయకొడైయిన్ శీర్ణయైయమ్ కొళ్ళుకిటవన్ శిటుమైయైయమ్ పారా
తేయిరుక్తైయమ్, ఎల్లమ్ శెయ్తాలుమ్ ఒన్టుమ్ శెయ్యతానాయి
రుక్తైః. (౭) “యతత్పదాబలదా” (౮) “ఉన్నడియార్ క్కెన్ శెయ్ వనెన్డే
యిరుత్తిసి” (బౌదార్య) ఆశ్రితరుడైయలపేక్షితజ్ఞైత్తానిరస్తుకొడుక్తైః.
(౯) “నసర్వానర్థినోద్వష్టాన్ సమేత్యప్రతినన్ద్యచ” (౧౦) “ఉదారాస్సర్వ

త్వమ్; సామ్యమ్- సర్వైరప్యాశ్రయణీయత్వే సమత్వమ్. స్వతోపక్ష పాతిత్వంవా.
కారుణ్యమ్- స్వప్రయోజనాన్తరానుద్దేశేన పరదుఃఖ నిరాచీర్ణా.

మాధుర్యమ్- ఉపాయదళాయామపిరజ్జకత్వేన రసాహవత్వమ్. ద్విషతాంజి
ఘాంతానామపిదృష్టిచిత్రానవహరిత్వంవా. గామ్భీర్యమ్- భక్తానుగ్రహదేరగాధ
త్వమ్. ఆశ్రితకోప దర్శనాదేస్సతోపి గోపనేన దుర్గహత్వంవా. బౌదార్యమ్-
పాత్రలాఘవదేయగౌరవ ప్రత్యుపకారాద్యనాదరణ వితరణశీలత్వమ్. చాతు

- (౧) రా-బ-౧. (౨) రా-అ-౨-౪౧. (౩) రా-సు- (౪) భా-
(౫) భా-భీ-౫౯-౯౮. (౬) ఛా-౩-౧౪-౪. (౭) (౮) పెరియతిరువ-౫౩
(౯) రా-అ-౧౬-౨౭. (౧౦) గీ-౭-౧౮.

మూ;- చాతుర్య సైర్య ధైర్య శౌర్య వరాక్రమ

ఏవై తే" (చాతుర్య) ఆశ్రితరుడై యదోషజ్ఞులై పురుష కారభూషణాయానః
విరాట్టియతీయాతపడిమత్తైక్యై. ఆశ్రితర్ తన్నుడై యరక్షణత్తిలే అతి
శక్తై పణ్ణినాల్ అవ్యతిశక్తై యోహ్సాకి రక్షిక్తై యెన్నపుమామ్.
(౧) "సమూర్ణం దశయోజనమ్ । బిభేదచపునస్సాలాన్" (ధైర్య),

ప్రత్యూహశతద్యభుజ్ఞానాలుమ్ ఆశ్రితరక్షణప్రతిజ్ఞైయిల్ శక్తుతాయాతో
భీక్తై. మ హారాజ ప్రభృతికల్ అనేక విరోధిక్య చెయ్ శేయుమ్
(౩) "నత్యజేయంకథంచన" ఎన్నానితే. ఆవిప్పన్ని రక్షుగుణధుమ్ ఆశ్రిత
విషయమ్.

అనస్తరమ్ మూన్యుగుమ్ ఆశ్రితప్రతిపక్షవిషయమ్; (ధైర్య)
ఎతిరియై మతియాతోభీక్తై. లక్ష్మైయిలే రావణనుమ్ బలము.
మెల్లొమ్ కుటియభీయాతిరుక్క చెయ్ తే. అనన్ తప్పియై శక్తిడత్తై
యిలేలజ్ఞా రాజ్యత్తుక్కు రాజావాక అభిషేక తైప్పణ్ణువిక్తై. (౩) "అర్థిం
నతేరిధ". మూలబలమ్ సన్నిహితమానవస్త్వ పెరుమాళ్ళుడై యతిరువుళ్ళు
మ్ పూర్వక్షణ త్తిత్కాట్టిల్ బరువికృతియన్దియిలే యిరున్దపడియైచ్చొల్లి
లోద్రాకపుమామ్. (శౌర్య) వరబలత్తిలే శైస్త్వుకుమ్పాతు స్వబల
మ్పాలే శైస్త్వుకుమ్ కైయుమ్ (౪) "భిన్నం భిన్నం శరైర్దగమ్" ఎన్నిటపడియై
ప్రహర్రావాకైయుమ్. (వరాక్రమ) శారిక్త వరుమ్పాతుక్తై యుమ్ విల్లు
ర్యమ్. కుభాశ్రయ ప్రాశనాద్యయోపాయైర్విముఖవశీకరణ విప్రకృజనన
సంశ్రితదోషాచ్ఛదన విరుధానుకులికరణాదిషు కుశలత్వమ్. ధైర్యమ్- శరణాగత
సక్తహే దోషప్రదర్శనైస్సుకృద్ధిరప్యకమ్మనీయత్వమ్. ధైర్యమ్- అశికుతవియోగ
ప్రసక్తేపి అభగ్నప్రతిజ్ఞత్వమ్. వ్యత్యయేనవా ధైర్యధైర్యయోర్యాభిఖ్యానమ్.
ప్రబలప్రతిపక్షోప నిపాతేపి సావజ్ఞ దృఢచిత్తత్వం వాధైర్యమ్.

శౌర్యస్త-భీషేవస్య పరసైవ్యేషు అసహాయస్యాపి స్వసైవ్యేషివనిర్భయప్రవే
శసామర్థ్యమ్. తత్రప్రవిష్టస్య పరనిరాకరణ పర్యవ్రోవాపారిః- వరాక్రమః.

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-య-౧౮-౩. (౩) అతిమా- స్త. (౪) రా-య-౯౪-౧౩

మూ;-

సత్యకా మసత్యసङ्కల్పకృతిత్వ

మూమ్ సచ్చరిక్కుమ్ సచ్చారత్తిలే ఎతిరికళే తువక్కుణ్ణు శత్రువెన్ఱుటి యమాహ్టాతపడి సచ్చరిక్కై.(౧) “ప్రహరారంశరీరేషు”

(సత్యకామ) అనన్తరమ్ ఆశ్రిత విషయమాయమ్ ఉపేయవిషయమాయమ్ ఉపాయవిషయమాయమిరుక్కుమ్ నాలుగుజ్జభుమ్ శొల్లకిఱతు. నిత్యమానకామ్యజ్జలై యుడైయవన్ఱెపడి. అతావతు - ఆశ్రితర్ క్కను భావ్యమాన గుణజ్జలై యమ్ విభూతి యై యమ్ శొల్లకిఱతు. కామ్యస్త ఇతికామాః. ఆశ్రితరక్షణ విషయమానమనోరథమ్ కామమెన్ఱిఱతు. అతు - అప్రతిహతమాయరుక్కైయెన్ఱుమామ్.

(సత్యసङ्కల్ప) అపూర్వమానభోగ్యజ్జలై సङ్కల్పిత్తుఅనుభవిక్కుమిడత్తిల్ అమోఘమా యిరుక్కై; (౨) “కాణవారాయ్” ఎన్ఱిరుక్కుమవర్ కిళుక్కుక్కణ్ణైలేజ్జనుభవిప్పిక్కైక్కుడేవ మనుష్యాద్యవతార సङ్కల్పమ్ అప్రతిహతమాయరుక్కుమెన్ఱుమామ్,

(కృతిత్వ) ఆశ్రితరపేక్షితమ్ పెన్ఱ్ఱోల్ లాభమ్ తన్నతాయిరుక్కై. (౩) “అభిషిచ్యచలజ్ఞాయామ్” ఇవర్ కళుడైయకర్తవ్యజ్జలై త్రానేటిట్టుక్కుణ్ణు శేయ్కై యెన్నవుమామ్. ఆదికర్మ నిక్తిన్నన్ఱ్ఱ.

సత్యకామసత్యసङ్కల్ప కథా- ఇహభావప్రధానా. కర్మధారయపుత్తైవా. సత్యకామత్వమ్. నిత్యభోగ్యవత్త్వమ్; సత్యసङ్కల్పత్వం-స్వావతార పర్యంతాః పూర్వభోగ్య సృష్ట్యాదా అమోఘ సङ్కల్పత్వమ్. కృతిత్వమ్-పరోపకారిత్వమ్. ఆశ్రితరక్షణేన కృతకృత్యత్వంవా.(౪) “సమేపార్థాసక్రవ్యమ్” ఇత్తుక్తం విహితకర్తవ్యనిరపేక్షత్వంవా; ధర్మసంస్థా పకానుష్ఠానవత్త్వంవా. పరోపాన్వహితప్రవృత్తేః పూర్వమేవ కర్తృముపక్రాంత పరహితత్వంవా. స్వేనకృతం సర్వప్రతిస్పన్ద్యైవకేషిత్వంవా.

మూ;- కృతజ్ఞతాద్యసజ్జేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవం

(కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెత్తు ఉక్తిమాత్రతా లేపిస్సు శెయ్యుమ్ కుబ్దుమ్ పారాతే అత్తైయే నినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయిత వల్లై యొట్టినులవరకల్ శెయిత వల్లైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. ఆశ్రితర్క్కెల్లామ్ శెయితాలుమ్ అత్తైమఱున్దులవరకల్ శెయితైయొట్టియత్తాన్ శెయ్యాత వల్లైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) “శిరసాయాచత స్తస్యవచనం నకృతంమయా”

(అసజ్జేయకల్యాణ గుణగణౌఘ మహార్ణవమ్) ఎన్నుడైయమ నస్సుక్కుగోచరమాయిరు ప్పన శిలకల్యాణగుణజ్ఞో శొల్లప్పట్ట విత్తనై. అనుక్తమానగుణజ్ఞో ఒరు మహార్ణవత్తిల్ జలపరమాణువుక్కు సజ్జేయ యుణ్డాకిలాయ్ త్తు భగవద్గుణజ్ఞభుక్కుమ్ సజ్జేయ యుణ్డావతు. (౨) “వర్షాయై ర్యస్యగుణానశక్యః” (౩) “చతుర్ముఖాయుర్వదికోటివక్త్రః”

కృతజ్ఞతా - సకృదజ్ఞలికర్తరసి అనుబద్ధిపర్యస్త సంరక్షణాయతత్కృతానుదర్శనమ్; అపసరే సంక్రితా పేక్షితకరణాయ స్వకృత ప్రత్యాఖ్యానాను దర్శితవం. (౧) “శిరసాయాచత స్తస్యవచనం నకృతంమయా” ఇతిహ్యహ.

ఆదికవైస- తత్రతత్ర ప్రసిద్ధా ఆస్రశంస్యాదయోగృహ్యనే. (౧) “యథా రత్నానిజలధేనసజ్జేయయాని పుత్రక ” ఇత్యాది స్మరణాయ అసజ్జేయయోవైక్తిః. అత్రదోషాసంస్పృష్టత్వం కల్యాణగుణయుక్తత్వచ్చ వదతా నిర్గుణ శ్రుతేః పశుచ్ఛా గోత్సర్గాపవాద సయాఖ్యాం దోషరూప విశేష నిషేధపరత్వం సూచ్యతే.

ఉక్తం సస్రస్మాత్పరత్వం సస్సామ్య ప్రదాన పర్యస్తం సౌలభ్యచ్చ- (౪) “నారాయణ పరంబ్రహ్మ” (౫) “పరంబ్రహ్మపరంధామ” ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతి

(౧) రా-య-౧౨౪-౨౦ (౨) భా-కర్ణ-౧౩-౬౫ (౩) వారాహే-౨౩-౯౪.

(౪) తై. నా-౧౧. (౫) గీ-౧౦-౧౨.

మూ;- పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమం శ్రీరజశాయినమ్

(పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమమ్) పరబ్రహ్మశబ్దతాత్పర్యము పురుషోత్తమ శబ్దతాత్పర్యము వేదాంతజ్యోతి ప్రసిద్ధమానవన్. పరబ్రహ్మమానతు - బృహత్త్వబృంహణత్వ సుఖయోగతాతే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యత్వమ్. బృహత్త్వమానతు - తాన్ పెరియనాకై. బృంహణత్వమానతు - (౧) “తమైయేయొక్కవరుల్ శెయ్ వర్” ఎన్టుమ్ (౨) “మమసాధర్మ్యమాగతాః” ఎన్టుమ్ శొల్లుకిటపడియే ఆశ్రితరై తన్నైప్పోలేయాక్కుకై. (౩) “తన్నాక వేక్కొణ్ణ శన్నమ్ శెయ్యామైయుమ్ కొళ్ళుమ్”; పురుషోత్తమత్వమానతు - (౪) “యస్మాత్క్షీరమతితోహ మక్షరాదపిచోత్తమః | అతోస్మి వేదేలోకేచ ప్రథితః పురుషోత్తమః” ఎన్టుమ్ సర్వాధిక నెన్టుమ్, “పురు-బహు, సునోతి-దదాతీతి-పురుషః” ఎన్టుమ్, సర్వాపేక్షితఫలప్రదనాకై యాతే పరమోదారనెన్టుమ్ శొల్లుకిటతు.

(శ్రీరజశాయినమ్) ఇప్పడి శ్రుతిస్మృతికలిత కేట్టుప్పొకై యన్టుకై శ్రీరజశాయినమ్ అనుభవము లామ్బడి కోయిలితే కణ్వశర్ ద్దరుభుకిట నీర్వయై

సిద్ధప్రకారేణస్థిరీకరీత(పరబ్రహ్మేతి). యద్యపి(గీ) “బ్రహ్మపరిబృథం సర్వతః” ఇతి నిరుక్తకారవచనాత్ బ్రహ్మశబ్ద ఏవ పరత్వం వదన్ నామచభవతి. తథాప్యో వచా రికప్రయోగవ్యవచ్చేదాయ పరశబ్దః. ఆత్ర “బృహతి” “బృంహణతి” ఇతినిరుక్తిభ్యాం వ్యాపిత్యకారణత్వాది సిద్ధాంతశక్తితాన్తోమః పరిహర్తుం భేదత్రుత్యా ద్యర్థగర్భయా భగవద్గీతానిరుక్తయా సమాఖ్యయా విశిష్టే (పురుషోత్తమమితి). అనేన బ్రహ్మశబ్దార్థయా వద్యప్రేమికల్పితప్రకారాస్తరాణి తామసతన్త్రాద్యుక్తవ్యక్తిస్తరాణిచవ్యవచ్చిద్యతే. అస్యచవచ్చిహ్యుదివిభక్తిత్రయేపి సమాసస్పృహతి.

ఏవం సర్వాధికతేన అస్మదాదిభిర్దురధిగమస్యాదితిశబ్దాంపరిహర్తుం ద్వాభ్యాం విశేషణాభ్యాం సౌలభ్యకాప్తాంవనక్తి (శ్రీరజశాయినమస్తత్వానిమినమితి). స్వరూపాద్విగ్రహస్యసుఖానుసంభేదతయా సౌలభ్యమధికమ్; తస్మాదప్యర్థావతారస్య

(౧) తి. మొ. ౧౧-౩-౫. (౨) గీ. ౧౪-౨ (౩) తి. బా. ౩-౯-౪. (౪) గీ. ౧౫.

అస్మత్స్వామినం ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య
నిత్యదాసైక్యకరసాత్మ స్వభావోహమ్,

చొల్లుకిఱతు (అస్మత్స్వామినమ్) (౧) “కిడన్దతోరొకిడక్కి” ఎన్నిఱ
పడియే కోయిలిలేవన్దు కణ్ణళర్ న్దరుళుకిఱ వ్దుకాలుమ్ శీలత్తాలుమ్
తమ్మోడు ఎనక్కుణ్ణానముత్తైయైయుణర్ త్తినవరై; (౨) “గుణ్ణైర్దాస్య
ముపాగళి” ఎన్నిఱపడియే. ఇతుక్కుక్కిల్ కై జ్జుర్యప్రతిసమ్మన్దియై
చొల్లిల్లీద్రాయ్, ఇతుక్కుమేల్ కై జ్జుర్యత్తుక్కాశ్రయమాన స్వరూ
పత్తైచొల్లుకిఱతు. (ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య నిత్యదాసైక్యకరసాత్మస్వభా
వోహమ్) ప్రబుద్ధమాన, నిత్యనియామ్యమాయ్ నిత్యదాసైక్యకరస
మాయిరున్దుళ్ళ ఆత్మస్వభావత్తైయుడైయనాన, నాన్; ఇత్తల్ స్వాత

భక్తాభిమత సర్వదేశకాలసన్నిధాయితయాపరచ్యూహవిభోధికతమమ్; తదాకాష్ట
ప్రాప్తం పరత్వమపి తత్రభక్తోపలభ్యం శాస్త్రదవనేయమ్; యథోక్తమ్; “సర్వాతి
శాయషడ్గుణ్యం సంస్థితంకున్ద్రబిమ్బయోః” ఇతి.

అత్రమనుష్యాణామపి కైజ్జుర్యోద్దేశ్యతయా ఆపస్థితస్య నిర్భయనేవాది
యోగ్యత్వ మస్మత్స్వామిశబ్దాభిప్రేతమ్. యథామూః- (౩) “అర్చ్యస్సర్వసహిష్ణు
రర్చకపరాధీనాభిలాత్మస్థితిః” ఇతి. యద్వా - స్వాచార్యసన్తాననేవితత్వేన ప్రీత్య
తిశయహేతుత్వమభిప్రేత్య అస్మత్స్వామిశబ్దః. ప్రాచీనరామానుజ ఇవ అహమపి
అస్యశీలాశిగుణైర్దాస్యముపాగతఇతిచభావః. ఏవంకైజ్జుర్య ప్రతిసమ్మన్థితయా అను
భావ్యనిర్ధారితమ్.

అథ ఆత్మాభిమానానుగుణ పురుషార్థవ్యవస్థా సిద్ధ్యర్థమనుభవితుః కిజ్జురస.
స్వాత్మసస్వరూపావిర్భావదశామాహ (ప్రబుద్ధేతి) (ప్రబుద్ధమ్) ప్రకర్తేణావగతమ్;
స్వాధీనస్వాధికర్యత్వ భోక్తృత్వ భ్రమవిరహేణ సమ్యగ్గ్రహమిత్యర్థః. నియా
మ్యత్వదాసత్వే (౪) “సస్వరాడ్భవతి” ఇత్యామ్నతాత్మానముక్తిదశాయామప్య

(౧) తిరుమలై-౨౩. (౨) రా-కె-౪-౧౨. (౩) ర-స్త-౨-౭౪. (౪) ఛా-౭-౨౫-౩.

తదేకానుభవస్తదేకప్రియః పరిపూర్ణం భగవంతం

స్త్రీముమ్ విషయాన్తరప్రావణ్యముమ్ ఆత్మవినాశకమేనై. (తదేకానుభవస్తదేకప్రియః) భగవద్విషయమొస్తుమేజ్ఞానత్తుక్కుమ్ విషయమాయ్ భక్తిక్కుమ్ విషయమాకై. ఇత్తాల్ భగవదనుభవహేతువాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదికలై నిన్దైక్కిఱతు.

(పరిపూర్ణంభగవంతంవిశదతమానుభవేన నిరన్తరమనుభూయ)

నువుత్తై ఇతిజ్ఞాపనాయ ద్వయోరపినిత్యతోష్ఠిక్కిః. నిరపేక్షస్వాతస్త్వ నిరుపాధికతేషిత్వ ప్రసక్తపరిహారాయపకరసకబ్ధః; ఆత్రఆత్మకబ్ధః స్వవిషయః. స్వభావకబ్ధోయావదాత్మభావ్యాకారమాహ. ఈదృశాత్మస్వరూపమపి (౧) “వృతిరేకస్తద్భావభావిత్యాత్” ఇతిసయేన పరమప్రాప్యవిశేషణతయా ఫలకోటినివిష్టమనుసంధేయమితి వృత్తయితమధికోహంశబ్ధః.

నిత్యనియామ్యత్వప్రబోధకాస్థామాహ (తదేకానుభవఇతి) తస్మిన్నేకస్మిన్నేవ ప్రధానతయా ౭నుభవోయథోస్యతత్త్వః. అవిర్భూత స్వరూపస్యహిభగవదపృథక్సిద్ధవిశేషణతయా తత్ప్రధానతయైవ స్వానుభవమ్, (౨) “అవిభాగేనదృష్ట్యాత్” ఇత్యసూత్రయత్. నిత్యదానైర్వికరసత్వాదిర్భావస్యఫలమాహ (తదేకప్రియఇతి) సపిప్రధానతయా నిత్యంప్రియోయస్యసః - తదేకప్రియః. సహితత్వానైర్వికరసస్యాస్య (౩) “రసోవైసః” ఇత్యాద్యుక్తస్వాభావిక నిరవధికాతిశయరసస్వరూపాత్తస్మాదస్యత్తదానీం ప్రధానతయా స్వాద్యంభవతి. తదేవమనుభావ్యానుభవితారావుక్తా.

అథాత్రత్యానుభవాద్వాన్యవృత్తమనుభవప్రకారమాహ (పరిపూర్ణమితి) అనన్తగుణవిభూతివిశిష్టస్వరూపే అననుభూతాం శరహితమిత్యర్థః. (భగవంతమ్) పరా

విశదతమానుభవేన నిరస్తర మనుభూయ,
తదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితా

భగవాన్ ప్రసిఫూర్ణమాక విశదతమానుభవత్తాలే ఇదైవిదాతే అనుభవ
విత్తు. పరిపూర్ణానుభవమాకితము - స్వరూపరూపగుణవిభూతికశల్లామ్
అనుభవత్తుక్కువిషయమాకై. విశదానుభవమాకితము - ప్రత్యక్షాను
భవమేన్నలామ్బుడి తత్సమమాయిరుక్తై. అతుతాన్ పరభక్తియలను
భవమ్. విశదతరానుభవమ్ - పరజ్ఞానదత్తైయిలనుభవమ్. విశదత
మానుభవమ్ - పరమభక్తియు క్తనాయనుభవిక్కుమనుభవమ్. నిర
స్తరానుభవమాకితము - నడుపువిషయాన్తరస్పర్శమన్తికే యుభిక్తై.

(తదనుభవజనితేత్యాది) అన్త అనుభవత్తాలే విజన్తప్రీతియాలే
వణ్ణప్పడుమతాయ్ సర్వావస్థైలునుచితమానసకలశేషమృత్తియైన్తై

శరాదినిరుక్తప్రకారేణ ఉభయలిక్తమ్. తస్మిన్ సామాన్యతస్సర్వాకారవిషయవరోక్ష
జ్ఞానాత్పరిమితాకారవిషయప్రత్యక్షజ్ఞానాచ్చ వ్యాపుత్యర్థమాహ(విశదతమానుభవే
నేతి) తత్ప్రాప్యవరిచ్చిన్నవిషయ సాన్తర ప్రత్యక్షాద్యవచ్చినత్తి (నిరస్తరమితి)
(అనుభవేన అనుభూయ) అనుభవేనవిషయాకృత్యేత్యర్థః. తదనుభవేత్యనేన పూర్వో
క్తభగవదనుభవవాసువాదః.

యద్యా, తచ్చదేన భగవదనుభవవివరామృత్యతే. తస్మానుభవోపి స్వయ
మృత్యాకాశస్యతన్యైవస్వరూపమ్. ఉద్యోయమనుభూయతేమయేతి, అనుకూలతమ
భగవదనుభవ స్వరూపోల్లేఖాన్తేన జనితాప్రీతిరిహూవ్యతే. తస్మానవధికాతిశయ
త్వేన విశ్వరూపద్యనుభవజనిత ప్రీతేర్వ్యవచ్చేదః. ఉత్సరేచ్ఛాధీనేపిక్తైర్వ్యవ
ప్రీతికారితత్వోక్తిః, నియోగవైరివేక్ష్యంప్రీతేఃప్రేరకత్వాతిశయశ్చవ్యవక్తి. కారిత
శబ్దః - ఇహశేషతాయాన్వా, తదేకరతేవా; శేషమృత్తిం ప్రప్రప్రయోజ్యకర్తరి
కిక్తైరేవాఅన్వేతవ్యః.

౭ శేషావస్థాచితాశేషశేషతైకరతిరూప నిత్యకిచ్చరోభవాని;

యుమే పద్ధీనవాశైయైవడివాకపుడైతాయ్, యావదాత్మభావియా
యిరుద్దుశ్చ కైచ్చర్యత్తుక్కాశ్రయభూతనాకవేణమ్. అనవధికాతి
శయత్వమావతు - యావదాత్మభావియాన కైచ్చర్యత్తుక్కు అడియా
యిరుక్తైయుమ్ పరభక్త్యాదికభిత్కాట్టిల్ అతిశయిత్తిరుక్తైయుమ్.
(అశేష) అశేషావస్థయావతు - అంతరిపురమెన్న, తిరువోలక్కమెన్న,
పూజ్జోలై, నీర్ వావి ఇవై ముతలానవైయెన్నుతల్, పర
పూహావిభవార్చావతారబృథాకితి ఇవై ముతలానఅవస్థైశ్చెన్ను
తల్. (అశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకిచ్చరోభవాని) అశేషశేషతైక
రతియాకితితు-(౧) “నివాసశయ్యానన” ఎన్ఱుమ్, (౨) “శెన్ఱాల్ కుడై
యామ్” ఎన్ఱుమ్, (౩) “యదాయదాహి” ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిణవడిమైకళ్.

అశేషావస్థాశబ్దసేవ్యస్యభగవతఃపరత్వప్రవాహత్వాదయః, సేవకస్యచముక్తస్య
సదేహత్వవిదేహత్వాదిరూపావస్థాస్సర్వావివక్షితాః. శేషతా-అత్ర శేషవృత్తిః. అభి
ముతసర్వశేషవృత్తిషు అప్రతిఘాత మభిప్రేత్య అశేషశబ్దః - స్వామిప్రీత్యర్థత్వాదిశే
షేణపరస్పరైకరస్యాత్, పరకృతాపి శేషవృత్తిః స్వకృతేవ భవతీతిభావః. ఈశ్వరస్యచ
ముక్త్యానాశ్చ స్వచ్ఛందానేక దేహావరిగ్రహేణవా అనన్తగుణాదివృత్తి సజాతీయకై
చ్చర్యసిద్ధిః. ఆత్మాత్మీయంబా సర్వమశేషశబ్దనోచ్యతే. తదాతస్యశేషతా - శేష
భావపివ. ఏవంవిధాయామశేషశేషతాయామేవరతిః-ప్రీతిరిచ్ఛావా, రూపంగిరూపక
ధర్మోవాదస్యసః. అశేషశేషతైకరతిరూపః, (నిత్యకిచ్చరోభవాని, ఉత్తరావధిరహిత
కైచ్చర్యసామ్రాజ్యవాస్థవేయమితిభావః. ఏవంన్యాసోపాసనసాధారణాధికారసిద్ధయే
ప్రథమం ఫలపరఉత్తరఖణ్డోవివృతః.

(౧) స్తా-ర. (౨) ౧-తిరువ-౫౩. (౩) రా-అ-౧౨-౬౨.

స్వాత్మనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావానుసన్ధాన
పూర్వక భగవదనవధికాతిశయస్వామ్యాద్యఖిలగుణగణానుభవజనితాన
వధికాతిశయ ప్రీతికారితా శేషావస్థాచితా శేష శేషతైకరతిరూప నిత్య

(స్వాత్మనిత్య నియామ్యైతి) (పాప్యతైఽపార్థిత్యై
కీర్తీ. ఇతిల్ అనన్యగతిత్వమెన్న; ఆకించన్యమెన్న, స్వదోషశ్శాన్య
వనమెన్న, ఇవదోషమున్నిట్టుకొండ్లు ఇన్దకైఽజ్జరత్వత్తినుడైయ
సిద్ధ్యర్థమాకత్తిరువడికలిలే శరణమ్పుకుకీతార్. స్వస్వరూపానుసన్ధాన
ప్రీతియాలుమ్ భగవద్గుణానుభవప్రీతియాలుమ్ కైజ్జర్యస్వరూపకథన
ప్రీతియాలుమ్, “స్వాత్మనిత్యనియామ్య” ఎన్దుతుడగ్గి “నిత్యకైజ్జర్య”
ఎన్నుమళిపుమ్ శెల్ల ఉక్తతై అనుభాషిక్కితార్. పారతన్త్ర్యరసత్తాలే
స్వరూపానుసన్ధానముమ్ భగవద్వైలక్షణ్యత్తాలే తద్గుణానుభవముమ్
ఉభయానుకూలమాయ్ ప్రీతికారితమాకైయాలే కైజ్జర్యముమ్ అభి
మతమాయరుక్కుమితే.

“అనవధికాతిశయస్వామ్య” ఎన్దు - బౌపాధికస్వామిత్వజ్జైవ్యా
వర్తిక్కిఱతు. మాతాపితాప్రభృతికళుడైయ స్వామిత్వమ్ ఓరోరక్ష

అథ ఉపాయపరంపూర్వఖండవిభుజ్వికత్త్రోత్తమపురుషవివక్షిత ముకించన్య
రూపం ప్రవత్తేర్విశేషాధికారం కార్పణ్యరూపమగ్నచ్ఛవన్కీ. (స్వాత్మనిత్యనియా
మ్యైతి) స్వాత్మశబ్దః - అనుసన్ధాత్మస్వరూపపరః. ఆత్ర శేషశేషితత్వైజ్జర్య
చిన్తనరసేన తదనుపుత్రివాఞ్చియావ పూర్వోక్తనైవ పరపురుషార్థస్య విస్తరేణా
నువాదః - నియామ్యశబ్దః; ఆత్రభావప్రధానః. అనవధికాతిశయ స్వామ్యమ్ -
అనవచ్చిన్న సర్వవిదయస్వామిత్వమ్. ఆదిశబ్దేన తథావిధనియన్త్రుత్వాది సద్భావః.
విశ్వరూపిణిహస్తరాత్కాదాచిత్క భగవత్వైజ్జర్యార్థాచ్చ వాపుత్త్యర్థం నిత్య
కైజ్జర్యశబ్దః.

కైజ్కర్మప్రాప్త్యపాయభక్తి తదుపాయసమ్యక్జ్ఞానతదుపాయ సమీచీనక్రియా తదనుగుణసాత్వికతాస్తిక్యాది సమస్తాత్మగుణవిహీనః,

ణజ్ఞుక్కుఱుప్పాయ్ ఒరునాళిలే ముడియవుమ్ కడవతాయరుప్పతు. అజ్ఞనన్తి కేళి, ఇంద్రస్వామిత్వమ్ సర్వరక్షణజ్ఞుక్కు ముఱుప్పాయ్ సత్తా ప్రయుక్తమాయితే యిరుప్పతు. స్వామిత్వప్రయుక్తమాన గుణజ్ఞశ్చేచ్చొల్లిబ్బొల్ కీర్తిల్ చూర్తైయిలే. అవబ్బొల్ క్కడియాన స్వామిత్వతైయడియాకచ్చొల్లుకిఱిఱిఱు. కైజ్కర్మప్రాప్త్యపాయభూతభక్తియాకిఱతు - పరభక్తి.

(తదుపాయసమ్యక్జ్ఞాన) సమ్యక్జ్ఞాన మాకిఱతు - జీవ పరమాత్మయాథాత్మ్య విషయమాయ్, అనవరతభావనారూపమామృడి పక్వమానజ్ఞానమ్. (తదుపాయసమీచీనక్రియా) సమీచీనక్రియైయావతు - ఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానతైయుడైత్తానతాయ్ త్రివిధపరిత్యాగయుక్తమానకర్మయోగమ్. (తదనుగుణసాత్వికతాస్తిక్యాదినమస్తాత్మగుణవిహీనః) కీర్తించొన్నకర్మయోగజ్ఞుక్కు అనుగుణమాయ్ సత్వోత్తరప్రధానమాయ్, (౧) “ శ మోదమస్తపశ్చౌచంత్రాన్తిరాక్ష

(ఉపాయభూతేతి) చ్చిప్రత్యయరహితప్రయోగేణ మోక్షప్రదత్వం భగవద్భక్తే స్వభావప్రాప్త మితిపశ్యతే. భక్తికర్మః - ఇహపేదాన్తొదిత సపరికరభక్తియోగపరః. జ్ఞానక్రియాశబ్దభ్యామ్ జ్ఞానకర్మయోగోవిషయేతే. తయోస్య మృక్త్యం యథావస్థితసకలాన్తొపసంహరవత్త్వమ్. జ్ఞానయోగమస్తరేణాపి కర్మయోగేదేవ ఆత్మపలాంకనపూర్వకభక్తియోగాధికారారోపణస్య భగవద్గీతాభాష్య ప్రపశ్చితస్య అధికారివిశేషనియతతయా తదనాదరేణ ఆత్రస్వారిసిక్రమనిర్దేశః.

(సాత్వికతా) (౨) “నిత్యసత్త్వస్య” ఇత్యుక్తసత్త్వనిష్ఠతా. తస్యాఃఫలమాస్తిక్యాదిగుణజాతమ్. అపస్తాభేదేనతస్యా హేతుశ్చ (౩) “అమనిత్వమదమ్భిత్యమ్”

దురత్తిరానన్త తద్విపర్యయ జ్ఞానక్రియానుగుణా
 ౭నాది పాపవాసనామహార్లవాన్తిర్నిమగ్నః,

వమేవచ । జ్ఞానమాన్తిక్యమ్ ” ఎన్గిటపడియే ఆన్తిక్యపర్యన్తమాన
 గుణజ్ఞాలుమ్ అమానిత్వాదికళుమాన సమస్తాత్మగుణజ్ఞుల విహీ
 ననాయుక్తైః.

(దురత్తరేత్వాది) ఇతుక్కుక్కీత్ (౧) “అకిచ్చనః” ఎన్గిట
 పడియే తమ్ముడైయ అకిచ్చన్యత్తైచ్చొన్నార్. ఇతుక్కుమేలే (౨)
 “అహమన్త్యపరాధానామాలయః” ఎన్గిటపడియే న్నదోషఖ్యాపనమ్
 వణ్ణుకిటార్. కడక్కవరితాయ్ అవధియిన్తిక్కీత్చొన్న కర్మజ్ఞానజ్ఞ
 భుక్కు విపరీతమాన జ్ఞానవృత్తాదికళుక్కునుగుణమాయ్ అనాదియా
 యిరున్దుళ్ళ పాపవాసనైయాకిటపెరుజ్జడలిలే య్దున్దుకై; పాపవాసనై
 యాకిటతు - పాపత్తా లేవన్దవాసనైయాతల్, పాపత్తుక్కుహేతువాస
 వాసనైయాతల్.

(౩) “దయాసర్వేషుభూతేషు” ఇత్యాద్యుక్తాత్మగుణాన్తరస్థహాసమన్తశబ్దః.
 ప్రపత్త్యపేక్షితజ్ఞాన విశ్వాసాదేస్త్విహసప్రతిషేధః. వివముపాయాన్తర తదుపాయ
 పరమ్పరాహానిరుక్తా.

అథపూర్వంపశ్యాచ్చుక్తపాయప్రతిబద్ధకాపాయపరమ్పరాన్వయమాహ (దురు
 త్తరేతి) దురుత్తరత్వమ్ - భగవత్సజ్జల్మమన్తరేణ సనకాదిభిరపిల్బయితమకళ్య
 త్వమ్. తచ్చదేవ-పూర్వోక్తసమ్యక్జ్ఞానాదిపరామర్శః. విపర్యయశబ్దః. ఆత్రవిపరీతపరం,
 సచజ్ఞానాదిమిత్రివస్త్వీయతే. త్రయాణాంహేతుః - పాపవాసనా. బీజాఙ్కుర
 న్యాయసూచనాయ అనాదిశబ్దః. పాపానాంవాసనా - సజాతీయపాపాన్తరారమ్భ
 రుచిహేతుభూత స్వభావవికేమః. పదూర్మి సజ్జులత్వాది విపక్షయా మహార్ణవత్వ
 నిరూపణమ్.

తిలతైలవద్దారువన్నివత్, దుర్వివేచత్రిగుణక్షణ
క్షరణ స్వభావాచచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిరూప

(తిలతైలపదిత్యాది) పాపవాసనై యి లే అ క ప ప ద్మ కై
క్కిడియాన ప్రకృతియాల్ వస్త స్వరూపతిరోధానతైచ్చాల్లుకిజతు. (తిల
తైలవద్దారువన్నివద్దుర్వివేచ) ప్రకృత్యాత్మవివేకమ్ పణ్ణమిడత్తుచ్చిల
రాల్ పిరియవసుసన్నికవరితెన్నుమిడత్తుక్కు ఇరణ్ణదృష్టాస్తమ్ శొల్లు
కితార్. విరికిటియుమవనాయ్ శక్తనుమాయిరుక్కుమవన్ విరిక్కుమతి
తే, ఎన్నిలెణ్ణయుమ్, అరణియిలే అగ్నియుమ్. ఇప్పడిజ్ఞానవాసనై యా
లుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలుమ్ ప్రకృతియైయుమ్ ఆత్మావైయుమ్
పిరియ అనుసన్నికమతోయ్ అల్లాతార్ క్కు పిరియవసుసన్నిక అరి
తామ్మడియితే ప్రకృతియిలే ఆత్మా తిరోహితమాయ్ క్కిడక్కిజపడి.
(౧) “దారుణ్యగ్నిర్యథాతైలంతిలేతద్వత్పుమానపి ప్రధానేవస్థితోవ్యాపీ
చేతనాత్మాత్మవేదనః” ఎన్నక్కడవతితే.

(త్రిగుణక్షణక్షరణస్వభావ) నత్వరజస్తమస్సుకలైయుమ్ సతత
పరిణామిత్వజ్జలైయుమ్ స్వభావమాకవుడైత్తాయ్. (అచేతనప్రకృతి

ఏవం విధస్యపాపస్య ఆత్మతిరోధాయకత్వ ప్రకారమాహ (తిలతైలపదితి)
దృష్టాస్తద్వయేన(౧) “దారుణ్యగ్నిర్యథాతైలంతిలేతద్వత్పుమానపి ప్రధానేవస్థితో
వ్యాపీ” ఇతివచసంస్కార్యతే. అబ్రుతైపుగ్నాత్మామ, అయోగిభిః పుగ్నృష్టమ్,
అనీశ్వరైః పుగ్నకరు మశక్యతయా దుర్వివేచత్వైః.

చతుర్థశాఖాయోక్తగుణత్రయబద్ధకత్వ ప్రకారజ్ఞాననాయ త్రిగుణకబ్ధిః.
అసుకూలపరిణతేః క్షణమప్యవస్థావయతు మశక్యత్వ మభిప్రేత్యాహ (క్షణక్షరణ
స్వభావేతి)(౨) “అచేతనాపరాధాచ నిత్యానతతవిక్రియా। త్రిగుణకర్మణాంక్షేత్రం
ప్రకృతేరూపమచ్యతే ॥ వ్యాప్తిరూపేణ సమృద్ధస్తస్యాశ్చరమనస్యచ । సహ్యానాది
రసస్తశ్చ పరమాధేననిశ్చితః” ఇతిపరమసంహితోక్త మచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిశ్చై

మూ:- దురత్యయ భగవన్నాయా తిరోహితస్వప్రకాశం, అనా
ద్యవిద్యాసంశ్చితానంతాశక్యవిసంసనకర్మచాశప్రగధితం,

వ్యాప్తిరూప) జడరూపమాన ప్రకృతియిలే అవర్జనీయమాయురుస్తుళ్ళ
సమృద్ధియై యుండెత్తాయ్. (దురత్యయభగవన్నాయా తిరోహితస్వప్ర
కాశం, (౧) “దురత్యయా” ఎన్నిపడియే కడక్కవరితాయ్, “మమ
మాయా” ఎన్నిపడియే సర్వేశ్వరనాలే బద్ధిక్కప్పడుమతాయ్, (౧);
“మాయాస్తుప్రకృతింవిద్యాత్” ఎన్నిపడియే మాయాశబ్దవాచ్యైయాయ్.
యిరుస్తుళ్ళ ప్రకృతియాలేమత్తైక్కప్పట్ట ఆత్మప్రకాశవైయై యనాయ్,
(అనాద్యవిద్యాసంశ్చితానంతాశక్యవిసంసన కర్మచాశప్రగ
ధితం) అనాదియాసవజ్ఞానత్తాలే తిరట్టప్పట్టతాయ్, అసంఖ్యేయమాయ్.
ఎన్నోడు పిరిరోడువాళియిట ఒరువరాలుమ్ అవిద్యైక్క శక్యమన్తిక్కే

ర్వైత్తమ్. ప్రకృతౌవ్యాప్తిరసుప్రకాశః. ప్రకృతేర్వాప్తిస్సర్వతస్సక్కుష్ణః. అతః
తస్యాఇవ తత్సక్కుష్ణస్యాపి విచిత్రస్సమ్యుపయోగిత్యావిశేషాత్ మయాహ్వాన్తిః.
“దురత్యయభగవన్నాయా” ఇత్యనేన (౧) “ మమమాయాదురత్యయా ” ఇతి
పదత్రయసూచనమ్.

అద్యస్యాత్మస్వరూపం నిత్యస్వప్రకాశమ్. తథాపితస్య భగవచ్చేవత్వాది
విశిష్టాకారగోచర ధర్మభూతజ్ఞాననిరోధకునిత్య తిరోహితస్వప్రకాశ ఇత్యుక్తమ్.
స్వస్వరూపతిరోధానవచనేన “భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్” ఇత్యాదుక్తమత్యై
పలక్ష్యతే; ప్రకృతేస్తిరోధాంతత్వం కర్మోపాధికమ్. కర్మచ - భోగైః, తత్త
త్ప్రతిపదోక్తప్రాయశ్చిత్రైర్వానిశ్చేదయితు మత్యైవనిత్యనిపాదేనాహ (అనాద్య
విద్యేతి). అత్రఅవిద్యాశబ్దేన - అజ్ఞానమ్, దేహాత్మభ్రమాదికన్యాయతే. తస్యాళ్ళ
కర్మపేదాత్వం రాగద్వేషద్వారా; (౨) “యద్భిక్మకల్ప” ఇత్యాదిప్రక్రియాయా.
అనాద్యవిద్యాసంశ్చితత్వేన ఆనన్త్యాత్, ప్రత్యేకంప్రాబల్యాచ్చ భగవద్వ్యతిరిక్తై

(౧) గీ. ౨-౧౪.

(౨) బై. స్త. ౬౧.

మూ., - అనాగతానంతకాల సమీక్షయాప్య దృష్ట
సంత్రోపాయం, నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య

యిరున్దుళ్ళ పుణ్యపాపరూపమాన కర్మమాకిరకయిల్లదే (౧)
“పుటమఱక్కట్టిక్కొణ్ణు” ఎన్నిటపడియే కట్టుణ్ణవనాయ్. ఇవ్వళ వాల్ -
అపరాధానామాలయత్వమ్ శొల్లిల్లదే ద్రాయ్త్తు. “వాసనామహర్ణవా
న్తర్నిమగ్నః” ఎన్దుమ్ “భగవన్నాయాతిరోహితస్వప్రకాశః” ఎన్దు
మ్, “కర్మపాశప్రగఢితః” ఎన్దుమ్ శొల్లుకై యాలే వాసనాకార్యమ్
స్వరూపతిరోధానస్వరూపమాన వజ్ఞానమాయ్, తత్కార్యమ్ కిర్మ
మాయిరుక్కిరపడియైచ్చొల్లుకిరతు.

(అనాగతానంతకాలసమీక్షయాప్యదృష్టసంత్రోపాయం) ఆకై
యాలే ఇతుక్కుమున్బుపారాతే మేలుమ్ముడివిన్ది క్కేయిరున్దుళ్ళకాల
పరమ్మనై కిళడై యప్పార్తాలమ్ కాణప్పడతేయిరున్దుళ్ళసంసారోత్తర
ణోపాయత్తై యుడైయనాయిరున్దుళ్ళనాన్.

(నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య) ఇప్పడి అనుకూలజగతిలాన్దు మిన్ది క్కే
ప్రతికూలజగతిల్లి క్కే జననమాత్రయోగికభాసనకలజన్తుక్కుళుక్కుమ్.

రకకృ విప్రసంసత్వమ్. (౨) “పశవఃపాశితాః పూర్వం పరమేణస్సలీలయా తేనైవమోచ
నీయాన్తే నాన్యైర్మోచయతుంక్షమా” ఇత్యాయుక్తసూచనానకర్మణఃపాశత్వరూ
పణమ్. (ప్రగఢితః) దృఢనిబద్ధః. (౩) “నాభుక్తంక్షీయతేకర్మ” ఇతిహిస్మర్యతే.

ఉక్తప్రతిబద్ధభూయస్తయా. (౪) “త్వత్పదకమలాదస్యత్” ఇత్యాయుక్తప్రకా
రణకాలాన్తరేభ్యోపాయాన్తరసమ్భవనాం ప్రాప్త్యయేన ప్రతిషేధంతి (అనాగ
తేతి) వక్ష్యమాణక్రిమత్త్వగారాయణత్వాభ్యాంఫలితం. (౫) “సర్వభ్యుశరణంసుభ్యుత్”
(౪) “దేవానాం దాసవానాభ్యు” (౬) “సర్వలోకశరణ్యామ్” (౭) “విభీషణోవాసుగ్రీవ
యదివారావణస్సయమ్” ఇత్యాదిప్రసిద్ధం స్వస్థిహావయంత్రంస్వభావమాహ
(నిఖిలజన్తుజాతశరణ్యేతి).

(౧) తి. వాయ్. ౫. ౧. ౬. (౨)

(౩) బ్రహ్మకై. ౧. ౨౬. ౬. ౭౦.

(౪) ౧. జిత. (౫) సు. బా. (౬) రా. యం. ౧౭. ౧౫. (౭) రా. యం. ౧౮. ౩౫.

మూ:- శ్రీమన్నారాయణతపచరణారవిందయుగళం శరణమహంప్రపద్యే;

శరణవరణార్హనానవనే !; ఇత్థాల్ ఎనకుమ్ శరణవరణార్హ నెట్టకరుత్తు. “అఖిలజగత్స్వామిన్” ఎట్టాప్పోలే “అస్మత్స్వామిన్” ఎట్టమ్. (శ్రీమన్) పూర్వపుత్తమ్ పారాతే విషయాశరిక్కుమ్మడి అరుకేయిరుస్త శేర్ప్పారు ముణ్ణు. (నారాయణ) ఇజ్జత్తుక్కల్ విముఖరానకాల త్తిలుమ్ సత్తెయైనోక్కి కొణ్ణుపోన్దవనలైయో?; ఆక, అరుకేయిరున్దపిరాట్టియైప్పార్ త్తురక్షిత్తరుళ వేణుమ్, దేవరీరైప్పార్ త్తాలుమ్ రక్షిక్క వేణుమెన్ద పడి. (తపచరణారవింద యుగళం శరణమహంప్రపద్యే) పరమకారుణికరాన దేవరీరుదైయతాయ్ సర్వసులభమాయ్ నిరతిశయభోగ్యమాయ్ ఒత్తుక్కొట్టు ఉపమానమామ తొఱ్ఱియ వేఱుఉపమానమిచ్చి క్కేయిరున్దతిరుపడికల్లెయే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కితేన్.

శిరణ్యగర్భాదీనామపిసజ్జహాయనిఖిలశబ్దః. తేషిహికర్మాధీనః శస్త్రభాగితయా తపః. (౧) “వశుర్ముసువ్యుః పక్షివా యేచవైష్ణవసంశ్రయాః । తేనైవతే ప్రయాస్యన్తి తద్విష్ణోః పరిణంపదమ్” “ఏతన్నిష్కస్యదుర్ద్రస్యముక్తిర్నస్తస్థితాసదా । తత్సమృద్ధిస ఏవాపిముక్తిమేవ్యన్తివైధ్రువమ్” ఇత్యాద్యర్థమశిత్యజాతశబ్దః. సచ అత్రగణ ప్రధానతయా అన్వితవ్యవ్రాతపరః.

పూర్వఖిణ్ణతదక్రమానుసారేణ శ్రీమదిత్యాదీనిపదాని శ్రీమచ్ఛబ్దేన-(౨) “లక్ష్యై సహస్రపీఠేశః” ఇత్యాద్యుక్తంసూచ్యతే. సర్వశరణ్యత్వోపయక్త సమృద్ధగుణవిశేషాది ప్రదర్శనాయనారాయణశబ్దః. కృపాత్తమృతత్వాతిశయాదాచిత్యాచ్చ చరణ గ్రహణమ్. ఉపాయదశాయామపి భోగ్యత్వసూచనాయ అరవిన్దత్వరూపణమ్. శరణ శబ్దః - ఇహూపాయపరః.

ఉత్తమపురుషవివక్షేతాధికారివిశేషవ్యక్తనాయకాంశబ్దః. అధికారివిశేషాదు పాయాస్తరేషునిరాశః. ప్రత్యవాయభయోదిదానీమపాదేభ్యః పరతః, శరణ్యగుణ విశేషాదతిశజ్ఞానిర్ముక్తః, సంసారేషోపదర్శనాత్ పరత్యక్తప్రయోజనాస్తరతయః

మూ; -

ఏవమవస్థితస్యాత్మర్థిత్వమాత్రేణ

(ఏవమవస్థితేత్యాది) ఉపాయవరణాన న్తరమ్ అర్థిత్వమాత్ర త్తాలే తమక్కుదాస్యరసత్వై త్తద్దరుశి వేణుమెన్నిట మహావిశ్వాసత్వై ను న్నిట్టుకొండ్లు ప్రాప్యత్వైప్రార్థిక్కితార్; (ఏవమవస్థితస్యాపి) ఉక్తప్రకార త్తిలే నిష్టవెనక్కుమ్. అతావతు - * అపరాధానామాలయ నాయ్, అకిచ్చననాయ్క్రొడ్లుదేవర్క తిరువడికల్లై యే ఉపాయమాకప్పల్ శ్రినవెనక్కు మెన్టపడి. (అర్థిత్వమాత్రేణ) విరోధివర్గ త్తిలు పేత్తైయాతల్, ప్రాప్యత్తిల్ త్వరై యాతలిన్తి క్కేయిరుక్క, ప్రాప్యత్తిల్ నిర పేక్షనా యిరాతే ఆ పేక్షిత్తమాత్రత్తాలే.

పాద్యః, పరమత్రరు మెర్గసక్లాత్ ప్రార్థనాన్వితభరన్యాసోద్యతశ్చేతిభావః. (శరణం ప్రపద్యే) ఉపాయతయాఅశ్రియామి. “అకిచ్చనోఽనన్యగతిరహం శ్రీమతినారాయణే స్వాత్మరక్షభరంనిక్షిపామి” ఇత్యుక్తంభవతి.

అత్ర సవిశేషణనారాయణశబ్దేన విరోధిభూయస్త్వ ప్రాప్యగౌరవోపాయ లాఘవాదిమూలకజ్ఞానిరాసహితవః శరణ్యాకారావివక్షితాః. అథతత్ఫలితం సోపసర్గధాతూక్తమ్,(౧) “రక్షేవ్యతీతి విశ్వాసాదభీష్టపాయకల్పనమ్|గోప్యత్వవరణం నామ స్వాభిప్రాయనివేదనమ్” ఇతివిభజ్యనిర్దిష్టమణ్డద్వయమ్. “ప్రార్థనామాత్ర సమప్ట్యజన్తోర్యప్సతివాఞ్చితమ్ | ఇతి నిర్భిత్యభగవత్సార్థనాశరణాగతిః” ఇత్యుక్త ప్రకారవిశేషోపలక్షిత ప్రకారివైశిష్ట్యాభిప్రాయేణావా (ఏవమితి).

“ఏవమవస్థితస్య” ఇత్యనేన అధికారవైగుణ్యం విరోధిభూయస్త్వపుతూర్వ వాకోక్తమేవ శరణ్యగుణప్రకర్షవృజ్ఞానాయ అనూదితమ్. (అర్థిత్వమాత్రేణేతి) ఉపాయలాఘవోక్తిః; అహృదయప్రార్థనావాక్యమాత్రీకుపి(౨) “నేహభక్రమనాశ్యః” ఇతిన్యాయాదన్తతఃకార్యశరమితిభావః. అథవా అత్రసకృత్కర్తవ్యభరన్యాసలక్షణతయా సద్యస్సాన్వీభీష్టసిద్ధిః.

మూ:- పరమకారుణికోభగవాన్ స్వానుభవప్రీత్యాప

నీతై కాన్తికాత్మనిక నిత్యై జ్యైరైకరితిరూప

(పరమకారుణికోభగవాన్) ఎన్నుడై యసాంసారికిమాన
దుఃఖితైక్కణ్డు (౧) “ భృశంభవతిదుఃఖితః ” ఎనిపడియే మిక
పుమ్ పొటుక్కనూట్టాగ స్వభావతైయుడై యనాయ్, ఆత్మజ్ఞాన
త్తుక్కు. హేతువానజ్ఞానశక్త్యాదికళాల్ పరిపూర్ణనాయరున్దుళ్ళ దేవ
రీర్. ఇవ్విశేషణజగిరణ్డుమ్ అర్థనామాత్రతాలే పురుషార్థప్రదనాకైర్తు
హేతుశొల్లుకిటతు.

మేల్ అపేక్షితస్తనైచ్చొల్లుకిటతు. (స్వానుభవప్రీత్యాప
నీతై కాన్తికాత్మనికై జ్యైరైకరితిరూప) తన్నుడై య అనుభవ
ప్రీతియాలే యుడ్డావతాయ్, ఒరుపడిప్పట్టు ముడివిన్తి క్కేయిరున్దుళ్ళ
కిజ్జరిస్వభావతైప్పల్లొయిరుక్కిట ఆతై యెవడివాకవుడై త్తాయిరున్దుళ్ళ.

“ స్వానుభవప్రీత్యా ” ఇత్యాదిగా ప్రాచ్యగౌరవప్రకాశనమ్. ఉత్తరైరు
భిస్సక్కువ న్నింకజ్జామపాకర్తుం “ పరిమకారుణికోభగవాన్ ” ఇతిసులభ త్వ
పరత్వ సూచకపదద్వయోక్తిః. ఉద్యుక్తస్యహి సర్వవిరోధివర్తనాన్తతా.
సమర్థస్యనిర్దయత్వే దయాభావసమర్థత్వే శరణ్యత్వంసస్యాదితి తత్పిర్థస్థముభ
యోక్తిః. స్వానుభవేత్యత్రస్వకబ్ధః - పరమాత్మవిషయః. (యకాన్తికత్వమ్)
అసన్యవిషయత్వమ్. (ఆత్మనికత్వమ్) ఇహఫలాన్తరోపాధిక నిపుత్తిరహితత్వమ్.
అతఏవ పశ్చాద్యావత్కాలమనువర్తమానత్వంవా. దాస్యకిజ్జురతాశబ్దా - ఇహ
పుత్రిపతా. రతిశబ్దేన - విశ్వాసస్యమహత్త్వరూపప్రకారోభిప్రేత్య. ప్రార్థనా
శబ్దస్య ఇచ్ఛామాత్రేపి ప్రియోగసమ్మవాత్. తద్దావ్యపుత్తర్థం “తదేకోపా
యతాయచ్చా” ఇత్యుక్తయాచనారూపత్వంవ్యక్తయితుం ద్వికర్మకఃప్రయోగః.

మూ; నిత్యదాన్యందాన్యతీతివిశ్వాసపూర్వకం భగవన్తంతిశ్య
కిజ్జరతాంప్రార్థయే. తవానుభూతిసమ్మూత ప్రీతికారిత
దాసతామ్ । దేహిమేకృపయానాథనజానేగతిమన్యథా ॥

(నిత్యదాన్యందాన్యతీతి విశ్వాసపూర్వకమ్) యావదాత్మభావియాన
దాన్యతైత్తన్తపశ వేణమెన్నిమహావిశ్వాసతై మున్నాఁకొండ్లు (భగవ
న్తం నిత్యకిజ్జరతాంప్రార్థయే) † పూజ్యనాన సర్వేశ్వరస్తైక్కుఱిత్తు
నిత్యకైజ్జర్యతైప్రార్థిక్కిఱేన్. దాన్యమెన్టుమ్ కైజ్జర్యమెన్టుమ్ పర్యా
యమ్.

(తవానుభూతిత్యాది)తమ్ముడైయ పాశురత్తాలే ప్రాప్యతై ప్రార్థి
త్తార్ కీర్; ఇతిల్ ఐతిహాసికర్ ప్రార్థిత్తిపాశురత్తాలే ప్రార్థిక్కిఱార్,
ఎన్దప్పాశురత్తుక్కు ఈశ్వరనిరంజనమెన్టుఱియాలపడియాన తమ్ముడైయ
ప్రాప్యత్వరైయాలే. (తవానుభూతిసమ్మూత ప్రీతికారితదాసతామ్ ।
దేహిమేకృపయానాథనజానేగతిమన్యథా । సర్వాసంస్థాచితాశేష శేష
శరణ్యస్య ప్రార్థితప్రదానసామర్థ్యంకైజ్జర్య ప్రతిసమ్మన్దితస్త్య ఉభయలింగత్వశ్చ
జ్ఞాపయతుం భగవన్తమిత్తుక్తమ్. అస్మిన్వాక్యేపా)తికూల్యవర్ణనస్య అనుకూల్య
శక్తిల్యస్య అర్థసిద్ధత్వమవగత్తవ్యమ్.

ఉత్తప్రకారసాధ్యసాధనరూపమర్థద్వయం వ్యాఖ్యేయ
క్రమేణ సుఖప్రతిపత్త్యర్థమైహాసికశ్లోకద్వయేన స్వవాక్యాయమానేన
సజ్జిప్యాహ (తవేతి) యద్యపిప్రథమశ్లోకేపి పూర్వాధోఽపలమపాదీయతే. తథాప్య
సౌదేహీత్యుక్తప్రార్థనాప్రాధాన్యాదుపాయవర్య. అత్రదాసతాశబ్దేన దాసపుత్రి
ర్విపక్షతా. దాసభావమాత్రస్యచ నిత్యసిద్ధత్వేన సాధ్యత్వాయోగాత్. (మే) అనన్య
ప్రయోజనస్య అనన్యోపాయస్యచ. “కృపయానాథ” ఇతిపదాభ్యాంగుణవిశేష
సమ్మన్వివశేషవిశిష్టస్య ఉపాయభావ ఇతివ్యభిచారే. నాథశబ్దోహి - “నాథ్యతే” ఇతి

† కల్యాణగుణద్గుక్తెల్లామూర్తువాయాన జ్ఞానశక్త్యాదిగుణద్గుభాలుమ్
తన్నైయోశ్రయిత్తునిఱిమ్ పెఱుమ్మడియాన సర్వేశ్వరత్తై.

మూ:- సర్వానస్థాచితా శేష శేషతై కరతిస్తవ భవే
యంపుణ్డరీ కాక్షత్వమేవై సంకురుష్వమామ్ ॥

తై కరతిస్తవ । భవేయంపుణ్డరీ కాక్షత్వమేవై సంకురుష్వమామ్) ఉన్న
డై య అనుభూతియా లేయుణ్డాన ప్రీతియా లే పణ్ణప్పట్టదాన్యతై త్తనరు
ళ వేణుమ్. రుచిక్కు మేల్పుడవిన్దియి లేయిరుక్కిఱ ఎనక్కు ఇ త్తలై యిల్
దుర్గతియైక్కణ్ణ ఇరజ్జీనవిరక్కుత్రాలుమ్ అవర్జనీయమాన సమ్మనత్తా
లుమ్ ఇప్పు కార మొట్టియి వేణు ఎనక్కు ఓరుపాయమఱికిటిలేన్.

(సర్వానస్థాచితా శేష శేషతై కరతిస్తవ) ఇద్దాన్యత్తుక్కడియాన (ప్రీతియు
మెనక్కుణ్ణామ్బడి దేవరీరే కటాక్షి త్తరుళ వేణుమెన్దిటార్. దేవరీతిరువడి
కళిలే సర్వానస్థాచితమాయిరున్దుళ్ళ సర్వశేషత్వతైయైన్దియుమే పల్లె
యిరున్దుళ్ళ ప్రేమతైయై డై యనాక వేణుమ్. (పుణ్డరీ కాక్ష) ఇప్పేమతై
(౧) “జిత స్తేపుణ్డరీ కాక్ష” ఎన్దిటవడియేరుచిజనకమానవి శేషకటాక్షత్రాలే

త్వత్పత్రాన్యర షార్థంప్రార్థనీయేస్వామినిరూఢి. (సజానేగతిమన్యథా) ఉత్తప్రకారా
త్ప్రపత్తిమాత్రపశీకార్యా త్వత్ప్రసాదాభూతంకుదర్శముపాఠం సర్వశాస్త్రపరా
మర్శేపి నవశ్యామి. దేవతాస్తరాణాంసాక్షాన్మోక్షప్రదత్వాభివాత్. మోక్షోపాయ
తయా చోదితస్య త్వదుపాసనస్య మయాదుస్సాధత్వాచ్చేతిభావః. యదా -
అస్య ధేత్య సేనత్వయ్యదాతరీతివివక్షితమ్.

ఏవంప్రార్థితేకైక్కుర్యరూ పే పురుషార్థే సీతి శబ్దోక్తం పాత్వం
శంఖింపన్ స్వాభీష్టప్రదానేప్రప్రయత్నాన్వరచైరపేక్ష్యన్నపేక్షతే (సర్వేతి)
సర్వానస్థాశబ్దశేషతాశబ్దాలోకాత్థా ; తత్తద్దశాయాంస్వామ్యుభయత్రకార
పరః - ఉచితబ్ధిః. (౧) “జాయమానంహిపురుషమ్” (౩) “కృపామయమపాక్షస్తే
సకృన్మయినిపాతయ” ఇత్యాద్యుక్తేనసత్వోన్మేష హతునాకటాక్షి శేషేణమామేవం
కురుష్వేత్యభిప్రాయోక్తమ్ (పుణ్డరీ కాక్షేతి). అత్రపుణ్డరీకపదమ్ - రిక్తామ్బుజ
పరమ్. యదా “పుణ్డరీకంపరస్థామ” ఇత్యాదినిరుక్తేనాసేననామ్నూపరమపదవా
సినః పరచరణం ప్రార్థిత ఇతిసూచ్యతే. త్వదితరాశక్యేస్మిన్నర్థేత్వయిచ నిర

(౧) ౧-జిత స్తే (౨) భార-శాన్తి-౩౫౮. (౩) బిష్ణుధర్మే.

మూ:- ఏనమ్భూతతత్వయాథాత్మ్యానబోధతదిచ్ఛారహితస్యాపి

వణ్ణీయరుళ వేణుమ్. (త్వమేవై వంకురుష్వమామ్) ఎన్నక్కలారుసహకార్య న్నరజ్జేయ పేక్షియాతే సర్వా పేక్షితజ్గుకుమ్ దేవరీగై యేపారేత్తిరుక్కుమెన్నై దేవరీరే ఇప్పడి వణ్ణీయరుళ వేణుమ్. (ఏనమ్భూతేతి) ఉమ్ముడై యపక్కల పేక్షితత్వైత్తరుక్కు ప్రాప్యత్తినుడై యయథాజ్ఞానముమ్ తద్రుచియుమిన్ని కేయిరుక్కు, ఉమ్ముడై య అపేక్షితత్వైత్తరుక్కు ముతలేతెన్న, ఇప్పాశురత్వైచ్చన్నమాత్రత్తిలే ఇతిత్పన్న వాక్యత్తినుడై య తాత్పర్యత్తిలే ఎన్నుడై యమనస్సునిష్ఠమావ్పడి దేవరీరే పార్ తరుళ వేణుమెన్గిటార్. (ఏనమ్భూతతత్వయాథాత్మ్యానబోధ, జీవన్వరూపమెన్న, పరన్వరూపమెన్న, ప్రాప్తిఫలమానకై జ్ఞుర్యమెన్న ఇవద్రీనినుడై య యథాజ్ఞానమిన్ని కేయిరున్దతేయాకిలుమ్.

పేక్షోపాయేషిద్యుభరన్యాసరూపవ్యాజాతిరిక్తమత్ప్రియత్వే నేత్యుళి ప్రాయేణాహ. (త్వమేవేతి). (త్వమ్) సర్వజ్ఞస్వరూపైః పరమకారుణికః. (మామ్) అకిల్బసత్వా. ౭నన్యగతిత్వాద్విత్వచాలిసంహం. ఇతిలోకాలోచరిహదేహికురుష్వేతి పరస్వైపదాత్మనే. పదాభ్యాంస్వస్యభగవత్శబ్దయథార్హంక్రియాఫలాన్వయస్సూచ్యతే. సన్నిహాశరణ్యశరణాగతితత్ఫలవిశేష నిర్ధారణపూర్వితా ఫలకామనాహి అధికారివిశేషణమ్. నపునస్తద్వతఇవ తథావిధతద్వచనమాత్రమిత్యత్ర (౧) “అనిచ్చన్న స్వేపవమ్” ఇతిష్టోకోక్తప్రకారేణ సప్రశ్రయంప్రతిపత్తి (ఏనమ్భూతేతి). తదిచ్ఛేతి - ఇచ్ఛావిషయత్వేన పరామృత్యుమానార్థత్వాత్, తత్వశబ్దః - ఇహపురుషార్థపరః. పురుషార్థవిశేషనిష్కూలాయ జీవాత్మపరమాత్మ తత్వపరోవా. ఆపబోధేచ్ఛావా తదిచ్ఛేతు్యచ్యతే. తదా పురుషార్థేచ్ఛావిరహః, కైముత్యాత్సిద్ధతిఃక్రియఃపతేస్తప్రసాదాదద్యసాధికారోస్త్విః. ధిరధికారత్వేపిలబ్ధవ్యాజేనతత్వయా శ్చేషపూరణంకార్యమితివ్యోతయతుమపిశబ్దః. ఏష

మూ:-

స్వాభావికాననధికాతిశయ

యజ్ఞశేన్న, ఇవద్ధౌ తే స్సర్విక్కప్పడాతవన్. విపాకమాకిఱతు-
దేనాదిజాతియోగమెన్న; ఆయుస్సెన్న ఇత్యాదిభిః. ఆశయమాకిఱతు-
తత్తజ్జాశ్యనుకూలమానబుద్ధిభేదజ్ఞభిః. అశేషశబ్దత్తా లే-అచిద్గతమానపరి-
ణామజ్ఞేయుమ్ చేతనగతమానదుఃఖాఽజ్ఞానాదికలై యుమ్నినై క్కిఱతు.
అసంస్వర్యత్తా లే ప్రాగభావజ్ఞేనినై క్కిఱతు.

(స్వాభావికేత్యాది)నర్వసాధారణమాయమ్, ఆశ్రితవిషయమా-
యుమ్, ఆశ్రితవిరోధి విషయమాయుమ్ మూఱ్ఱనకై ష్షట్ట గుణజ్ఞలై-
చ్చొల్లుకిఱతు. స్వాభావికమాకిఱతు - జలత్తుక్కు లైత్యమ్మో లేయుమ్
అగ్నిక్కుబొష్ట్యమ్మో లేయుమ్ మావద్దవ్యభావియాయుక్కై. (అన-
వధికాతిశయ) (౧) “ఎకైకగుణా నధిత్సయాసదాస్థితాః” ఎన్నిఱపడియే-
తని త్తనియేచిస్సేమమాయ్ ఆశ్చర్యానహను మాయుక్కై.

పుణ్యపాపరూపంకర్మ; ఆదిశబ్దేన - క్లేశకర్మ విపాకాశయైరపరామృష్టః పురుష-
విశేష ఉత్తర ఇత్యాది ప్రసిద్ధ విపాకాదిసక్తహః. జాత్యాయుభోగాదయోవి-
పాకాః. పూర్వానుభవభావితాః ఆఫలోదయంశయానాన సంస్కారాః -
ఆశయాః. కతిపయదోషరహితవ్యాపుత్వార్థమశేషబ్దః. అసంస్పృష్టశబ్దేన-స్వభావ-
తోన్మర్శతయా కదాచిదపి దోషస్సర్వోనాస్తీతి వివక్షితమ్. ఏవంఽదద్యయేన (౨)
“పరిపరాణాం సకలాన యత్ర క్లేశాదయస్సన్తి పరానరేశే” ఇత్యన్యార్థః క్తః.

అథ (౨) “తేజోబలైశ్వర్య” ఇత్యాదిభిరుక్తా నిరూపితస్వరూపవిశేషక-
ధర్మానాహ (స్వాభావికేతి). స్వాభావికత్వమిహ- నిత్యత్వ మనన్యాధీనత్వఞ్చ.
తేనముక్తానాం నిత్యానాన్చ జ్ఞానాదిభ్య ఏతదాద్వానాదేర్వ్యవచ్చేదః. తద్బూది-
భ్యోవ్యవచ్చేదస్తు అనవధికాతిశయత్వాదపి; స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టా వధిరహితః
అతిశయోయేషాన్తే అనవధికాతిశయాః.

మూ:-

జ్ఞాన బలై శ్వర్య వీర్య శక్తి తేజః

(జ్ఞా.) ఈ శ్వరజ్ఞానమాకి అతి - (౧) “యో వేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః” ఎన్ని అపజియే సర్వకాలముమ్ సర్వసమృక్కలై యుమ్ యుగపదేనసాక్షాత్కరిక్కుమ్ సామర్థ్యమ్; అతావతు - విషమస్పష్టియిలే కిర్మిభవిత్తిరుద్దశ్య అసజ్ఞాత్వమాన ఆత్మాక్క-భుడైయ స్వరూపభేదజ్ఞైయుమ్ నామభేదజ్ఞైయుమ్ సాక్షాత్కరిక్కుమ్ శక్తి

(బల) స్పష్టమానసకలపదార్థజ్ఞైయుమ్ స్వసజ్జల్పనహస్తైక దేశత్వాలేదరిక్కుమ్ ధారణసామర్థ్యమ్. (విశ్వర్య) భృతరాన సర్వాత్మా క్కలైయుమ్కర్మానుకూలమాక నియమిక్కుమ్ నియమనసామర్థ్యమ్. (వీర్య) స్పష్టాదిసకలవ్యాపారజ్ఞైయుమ్ పణ్ణానిష్ఠాల్ అనాయాసరూప మానవికారిత్యమ్. (౨) “యథాసన్నిధిమాతేణగన్ధఃక్షోభాయజాయతే మనసా నోపకర్తృత్వాత్తథాసాపరమేశ్వరః” (శక్తి) ప్రపుత్త్యస్మ ఖరానచేతనర్ కు శక్తియైక్కిడుత్తు ప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్. అఘటిత ఘటనాసామర్థ్యమాకప్రమామ్; జగదుపాదాన శక్తియెన్నప్రమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౩) “కురూణ ప్రచ్ఛాదయన్ శ్రియా” (౪) “తమేవభాంతమనుభాతిసర్వమ్”. ఇన్ద జ్ఞానాదిపద్మణ్యై సర్వవిషయమ్.

జ్ఞానమిహ - సర్వవిషయ సిత్యసాక్షాత్కారరూపమ్. బలమ్; అనాఘ్రాతిశ్రమ ప్రసక్తం సర్వధారకత్వమ్; విశ్వర్యమ్ - సర్వనియస్తృత్వమ్. వీర్యమ్ - సర్వోపాదాన త్వాదాపసి అవికృతస్వభావత్వమ్. శక్తిః - విశ్వోపాదానత్వత్వమ్. స్వేతరిసమ స్తదుర్భట ఘటనశక్తిర్వా. తేజః - అస్వాధీన సహకారనిరపేక్షత్వమ్. పరాభిభ వనసామర్థ్యంవా; ఆత్రభౌతికావ్యక్త్యాది క్రమేణ జ్ఞానబలాదిదృష్టప్రతికనిర్దేశః. షడ్గుణ్యస్య ప్రథమముపాదానమ్ - ఆస్యేషాంగుణానాం తదస్త్రాప్తవేణ తత్ప్రధా న్యాత్, పరత్వజ్ఞాపకత్వాత్, అశ్రితానాశ్రిత గోచరవ్యాపారభేదసాధారణ్యాత్.

(౧)

(౨) వి.పు.౧-౨-౩౦ (౩) భా-

(౪) ముణ్డ-౨-౨-౧౦

మూ, - సౌశీల్య వాత్సల్య మార్గవా గ్జవ సౌహార్ద

ఇప్పుడి సర్వోత్కృష్టమగు ఆశ్రితవిషయముక అనన్తరిమ్ పన్నిరణ్ణుగుణమ్ శొల్లుకితార్. (సౌశీల్య) శీలమావతు - మహతో మదైస్సచానీరన్ధ్రేణ సంక్షేషస్వభావత్వమ్. సౌశీల్యమావతు-అద్వమహ త్వమ్ తిరువుళ్ళత్తిలు మిట్టిక్కేయిగుక్కై. (౧) “ఆత్మానం మానుషం మత్యే” (వాత్సల్య) ఆశ్రితగతమానదోషముమ్ గుణమాయ్ త్తోన్ యమ్ ప్రేమమ్. అతావతు - ఆశ్రితరుడైయదోషత్తై త్తన్ పేతాక ప్పోక్కిర్వగుణజ్జాలే ధరిప్పిక్కై. * శెయ్తకున్దుమ్ నన్దుమాక వే కొణ్డు * పాలేపోల్ శీరిల్ ధరిప్పిక్కై. అతావతు - అద్యజాతమాన వత్సత్తిప్పక్కల్ ధేనువిరుక్కుమ్బడి; (౨) “గోపాలత్వం జుగుప్సితమ్” (మార్దవ, ఇతురూపగుణమాయిరుక్క, ఆత్మగుణ ప్రకరణమాకై యాలే మానసమార్దవత్తై నిన్దైక్కిఱతు. అతావతు - ఆశ్రిత విక్షేషత్తై ప్పొఱు క్కమాట్టాల మెన్దై. (౩) “సన్దురామ్యస్య వాక్యాని” (౪) “అనిద్రస్సతతం రామః” (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంక్షేపార్థమాక త్తన్నుడైయ మనోవాక్కాయజ్జళేకరూపమాయిరుక్కై. అతావతు-అవర్కళుడైయశెవై వ్విక్కేడే శెవై వ్వియాయ్విమ్ముమ్బడి తాన్ శెప్పియనాకై. (సౌహార్ద) “సు-శోభనం శంసతీతి - సుకృత్” నిన్దు ఆశ్రితరుడైయ సన్నిధియోడు అసన్నిధి యోడువానియఱ అవర్కళుడైయ సర్వమజ్గజ్గలైయమ్ అన్వేషియా

అథమద్గుణ్యవితతిరూపాః సౌలభ్యజ్ఞాపకాః సంశ్రిత స్రక్తహతాదావికేవత ఉపయుక్తా గుణాఉచ్యతే; అత్ర/సౌశీల్యమ్- అతిమహతోప్యతిమదైస్సహ నీరక్ష సంక్షేపరసికతా. వాత్సల్యమ్- ఆశ్రితేషు దోషతిరస్కారిణీప్రీతిః. మార్దవమ్- ఆకంఠ స్వభావతయాసుప్రవేశత్వమ్; దణ్డనీయేవ్యపి సామప్రధానత్వంవా. ఆర్జవమ్- కాయ వాగ్బుద్ధివ్యాపారాణాం పరస్పరమవిసంవాదిత్వమ్; సౌహార్దమ్ - స్వతస్సర్వహితైషి

(౧) రా-య-౧౨౦-౧౧. (౨) వి-పు-౧-౧౩-౩ (౩) రా- (౪) రా-సు-౩౬-౪౪

మూ:- సామ్యకారుణ్యమాధుర్యగామ్భీర్యదార్య

నిత్యై- (సామ్య)జాతిగుణవృత్తాదికళాల్పణ్ణాన తాత్త్వే వేద్యైర్జగత్త్వైర్వా రాతే
ఆభిముఖ్యమే హేతువాకి ఆశ్రయణీయత్యేనమనాయరుక్తై- (౧) “గుహే
నసహితం” (౧) “శబర్యాపూజితం” (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షమాకీర్షర
దుఃఖాఽసహిష్టుత్వమ్ (౨) “భృశంభవతిదుఃఖితం” (౩) “స్త్రీప్రణప్టేతి
కారుణ్యమ్” (మాధుర్య) న్వరూపరూపగుణవిభూతికళాలే సర్వతోముఖ
మానసారిస్యమ్. హస్తం ప్రవృత్తనానాలుమ్ రసావహనాయరుక్తై-
(౪) “అసూర్యమిససూర్యేణ నివాతే మివవాయనా । కృష్ణేనసముపేతేన
జహర్షేభారతంపుంమ్” (౫) “ఏహ్యేహిపుణ్ణామ్బుజవత్రసేత్ర” (౬)
“సర్వగచ్ఛసర్వరసం” (గామ్భీర్య) ఆశ్రితలోకుః చ్యైయ్యుచినైత్తిరుక్కు
మనై ఒరువరాల్ పరిచ్ఛేదిక్కు వొణ్ణాతిరుక్తై- అతాకిఱతు - తన్ను
డైయకొడైయిన్ శీర్డైయైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవన్ శిఱుమైయైయుమ్ పారా
తేయిరుక్తైయుమ్, ఎల్లామ్ శెయ్ తాలుమ్ ఒన్టుమ్ శెయ్యాతానాయి
రుక్తై- (౭) “యత్యదాబలదా” (౮) “ఉన్నడియార్ క్కెన్ శెయ్ వనెన్టే
యిరుత్తిసి” (బౌదార్య) ఆశ్రితరుడైయలపేక్షితజ్జతై త్తానిరన్దుకొడుక్తై-
(౯) “ససర్వానర్థినోద్వష్టాన్ సమేత్యవతినన్ద్యచ” (౧౦) “ఉదారాస్సర్వ

త్వమ్; సామ్యమ్- సర్వైరప్యాశ్రయణీయత్యే సమత్వమ్. స్వతోపక్ష పాతిత్వంవా.
కారుణ్యమ్-స్వప్రయోజనాన్తరానుద్దేశేన పరదుఃఖ నిరాచీక్షా.

మాధుర్యమ్-ఉపాయదశాయామపిరజ్జకత్వేన రసాహవత్వమ్. ద్విషతాంజి
ఘాంతానామసిద్ధష్టిచిత్రాఽవహారిత్వంవా. గామ్భీర్యమ్- భక్తానుగ్రహదేరగాధ
త్వమ్. ఆశ్రితకోష దర్శనాదేస్సతోపి గోపనేన దుర్గహత్వంవా. బౌదార్యమ్-
పాత్రలాఘవదేయగౌరవ ప్రతుష్టకారాద్యనాదరణ వితరణశీలత్వమ్. చాతు

(౧) రా.బ-౧. (౨) రా.అ-౨-౩౧. (౩) రా.మ- (౪) భా-
(౫) భా-భీ-౫౯-౯౮. (౬) ఛా-౩-౧౪-౪. (౭) (౮) పెరియతిరువ-౫౩
(౯) రా.అ-౧౬-౨౭. (౧౦) గీ.౭-౧౮.

మూ:- చాతుర్య స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ

ఏవై తే" (చాతుర్య) ఆశ్రితరుడై యదోపజ్జతై పురుష కంభూ యాన
విరాట్టయతీయాతపడిమత్తైక్తై. ఆశ్రితర్ తన్నుడై యరక్షణత్తిలే అతి
శక్తై పణ్ణినాల్ అన్వతిశక్తై యైప్పొక్కి రక్షిక్తై యెన్నపునూమ్.
(౧) "సమ్మూర్ణం దశయోజసమ్ । బిభేదచపునస్సాలాన్" (స్థైర్య)

ప్రత్యూహశతజ్ఞగుణానామ ఆశ్రితరక్షణ పశిక్తై యిల్ శక్తియైతా
భీక్తై. మ హారాజ ప్రభృతికల్ అనేక విరోధిః చెయ్ శేయుమ్.
(౩) "నత్యజేయంకథచ్చన్" ఎష్టానితే. ఆవిప్పన్ని రక్షగుణధర్మకాశ్రీతు
విషయమ్.

అనస్తరమ్ మూఱ్ఱగుణమ్ ఆశ్రితప్రతిపక్షవిషయమ్; (ధైర్య)
ఎతిరియై మతియాతాభీక్తై. లక్ష్మయిలే రావణసుమ్ బలము
మెల్లమ్ కుటియభీయాతిరుక్క చెయ్ తే అవన్ తమ్మియై శక్తిడక్కరై
యిలేలజ్జా రాజ్యత్తుక్కు రాజావాక అభిషేకత్తై పుణ్ణువిక్తై. (౪) "అద్ధిం
నతేరిథ". మూలబలమ్ సన్నిహితమానవస్త్వ పెరుమాళ్ళుడై యతిరువుళ్ళ
మ్ పూర్వక్షణ త్తిత్కాట్టిల్ బరువికృతియిట్టియిలే యిరున్దపడియై చొల్లి
బ్రాహ్మకపుమామ్. (శౌర్య) పరబలత్తిలే శైస్త్వపుకుమ్పాతు స్వబల
మ్పాలే శైస్త్వపుకుయిమ్ (౫) "భిన్నం భిన్నం శరైర్దగమ్" ఎన్గిఱవడియై
ప్రహర్రావాక్తై యిమ్. (పరాక్రమ) శారిక్తై నరుమ్పాతుక్తై యిమ్ విల్లు
ర్యమ్. శుభాశ్రయ ప్రశాశనాద్యయోపాయైర్విముఖపశికరణ విప్రస్థుజనన
సంశ్రితదోషాచ్చరన విరుధానుకూలికరణాదిషు కుశలత్వమ్. స్థైర్యమ్- శరణాగత
సక్తహే దోషప్రదర్శకైస్సుపృథ్విరభ్యకమ్మనీయత్వమ్. ధైర్యమ్- అభిమతవియోగ
ప్రసక్తేషి అభగ్నప్రతిజ్ఞత్వమ్. శృత్యయేనవా స్థైర్యధైర్యయోర్యావ్యాఖ్యానమ్.
ప్రబలప్రతిపక్షోప నిపాతేషి సాక్షి దృఢచిత్తత్వం వాధైర్యమ్.

శౌర్యస్త-భీషేవస్య పరనైస్యేషు ఆసహాయస్యోపి స్వనైస్యేష్విపనిర్ముద్రపశే
శసామర్థ్యమ్. తత్రప్రవిష్టస్య పరనిరాకరణ పర్యవోవాసపారిః- పరాక్రమః.

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-య-౧౦-౩. (౩) అతిమా-స్త. (౪) రా-య-౯౪-౧౩

మూ

సత్యకామసత్యసङ्కల్పకృతిత్వ

మూయ్ సచ్చరిక్కుమ్ సచ్చారత్తిలే ఎతిరికళే తువక్కుణ్ణు శేతుపెష్టతి
యమాట్టాకపడి సచ్చరిక్కై. (౧) “ప్రహర్తారంశరీరేషు”

(సత్యకామ) అనన్తరమ్ ఆశ్రిత విషయమాయమ్ ఉపేయవిష
యమాయమ్ ఉపాయవిషయమాయమిరుక్కుమ్ నాలుగుణభుమ్
శొల్లుకిఱతు. నిత్యమానకామ్యజ్జలై యుడైయవన్దెపడి. అతావతు -
ఆశ్రితర్కను భావ్యమాన గుణజ్జలై యమ్ విభూతి యై యమ్
శొల్లుకిఱతు. కామ్యస్త ఇతికామాః. ఆశ్రితరక్షణ విషయమానమనో
రథమ్ కామమెన్నిఱతు. అతు - అప్రతిహతమాయరుక్కైయెష్టమామ్.

(సత్యసङ्కల్ప) అపూర్వమానభోగ్యజ్జలై సङ్కల్పిత్తుఅనుభ
విక్కుమిడత్తిల్ అమోఘమా యిరుక్కై; (౨) “కాణవా
రాయ్” ఎన్నిరుక్కుమవర్ కళుక్కుక్కణ్ణాలేకణ్ణునుభవిప్పిక్కైక్కుడేవ
మనుష్యాద్యవతార సङ్కల్పమ్ అప్రతిహతమాయరుక్కుమెష్టమామ్.

(కృతిత్వ) ఆశ్రితరపేక్షితమ్ పెద్దోద్రాల్ లాభమ్ తన్నతాయి
రుక్కై. (౩) “అభిషిచ్యచలజ్కాయామ్” ఇవర్ కళుడైయకర్తవ్యజ్జలై
త్రానేటిట్టుక్కుణ్ణు శెయ్కై యెన్నవుమామ్. ఆదికర్మ ణిక్కిన్నన్దః.

సత్యకామసత్యసङ్కల్ప శబ్దా- ఇహభావప్రధానో. కర్మధారయపుత్తేవా. సత్యకా
మత్వమ్. నిత్యభోగ్యవత్త్వమ్; సత్యసङ్కల్పత్వం-స్వావతార పర్యంతా పూర్వభోగ్య
స్పష్టాదౌ అమోఘ సङ్కల్పత్వమ్. కృతిత్వమ్-పరోపకారిత్వమ్. ఆశ్రితరక్షణేన
కృతకృత్యత్వంవా. (౪) “సమేపార్థాస్తికర్తవ్యమ్” ఇత్యుక్తం విహితకర్తవ్యనిరపేక్ష
త్వంవా; ధర్మసంస్థా పకాన్యస్తానవత్త్వంవా. పరోషాన్యహితప్రపుణ్డే పూర్వమేవ
కర్తముపక్రాంత పరహితత్వంవా. స్వేనకృతం సర్వప్రతిస్పన్ద్యవశేషిత్యంవా.

మూ:- కృతజ్ఞతాద్యసంఖ్యైకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవం

(కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెచ్చ ఉక్తిమాత్రతా లేసిన్పు శెయ్యున్ కుబ్జమ్ పారాతే అత్తైయే నినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయ్త వల్లై యొద్దెను అవర్కల్ శెయ్త వల్లైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. ఆశ్రితర్క్కెల్లామ్ శెయ్త తాలుమ్ అత్తైమ అన్దు అవర్కల్ శెయ్త తైయొద్దెయ్ తాన్ శెయ్యాత వల్లైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) “శిరసాయాచత స్తస్యవచనం నకృతంమయా”

(అసంఖ్యైకల్యాణ గుణగణౌఘ మహార్ణవమ్) ఎన్నుడైయ మ నన్సుక్కుగోచరమాయిరు ప్పన శిలకల్యాణగుణజ్ఞో శొల్లప్పట్ట విత్తనై. అనుక్తమానగుణజ్ఞో ఒరు మహార్ణవ త్తిల్ జలపరమాణువుక్కు సఖ్యై యుణ్డాకిలాయ్ త్తు భగవద్గుణజ్ఞభుక్కుమ్ సఖ్యైయుణ్డావతు. (౨) “వర్షా యుతై ర్యస్యగుణానశక్యాః” (౩) “చతుర్ముఖాయుర్వదికోటివక్త్రాః”

కృతజ్ఞతా - సకృదష్టలికర్తురపి అనుబద్ధిపర్యస్త సంరక్షణాయతత్కృతానుదర్శనమ్; అపసరే సంశ్రితా పేక్షితకరణాయ స్వకృత ప్రత్యాఖ్యానాను దర్శితత్వంవా. (౧) “శిరసాయాచత స్తస్యవచనం నకృతంమయా” ఇతిహ్యహ.

ఆదిశబ్దేన- తత్రతత్ర ప్రసిద్ధా ఆస్రశంస్యాదయోగృహ్యతే. (౧) “యథా రత్నానిజలధేరస్థిత్యాని పుత్రక ” ఇత్యాది స్మరణాయ అసంఖ్యైయలోప్తికి. అత్రదోషాసంస్పృష్టత్వం కల్యాణగుణయుక్తత్వచ్చ వదతా నిర్గుణ శ్రుతేః పశుచ్ఛా గోత్సర్గాపవాద సయాఖ్యాం దోషరూప విశేష నిషేధపరత్వం సూచ్యతే.

ఉక్తం స్వస్మత్పరత్వం స్వసామ్య ప్రదాన పర్యంతం సౌలభ్యచ్చ- (౪) “నారాయణ పరంబ్రహ్మ” (౫) “పరంబ్రహ్మపరంధామ” ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతి

(౧) రా-య-౧౨౪-౨౦ (౨) భా-కర్ణ-౨౩-౬౫ (౩) వారాహే-౨౩-౯౪.

(౪) త్రై.నా-౧౧. (౫) గీ-౧౦-౧౨.

మూ:- పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమం శ్రీరజశాయినమ్

(పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమమ్) పరబ్రహ్మశబ్దతాలుమ్పురుషోత్తమ శబ్దతాలుమ్ వేదాంతజితే ప్రసిద్ధమాననన్. పరబ్రహ్మమానతు - బ్రహ్మత్వబృంహణత్వ గుణయోగతాతే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యత్వమ్. బ్రహ్మత్వమానతు - తాన్ పెరియనాకై. బృంహణత్వమానతు - (౧) “తమైయేయొక్కవరుల్ శెయ్ వర్” ఎన్ఱమ్ (౨) “మమసాధర్మ్యమాగతాః” ఎన్ఱమ్ శొల్లుకిఱవడియే ఆశ్రితరై తన్నైప్పోలేయాక్కుకై. (౩) “తన్నాశివేకొణ్ణ శన్మమ్ శెయ్యూమైయుమ్కొళ్ళుమ్”; పురుషోత్తమత్వమానతు-(౪) “యన్మాత్మరమతీతోవా మక్షరాదపిచోత్తమః | అతోస్మివేదోళేచ ప్రథితఃపురుషోత్తమః” ఎన్ఱు సర్వాధి నెన్ఱుమ్, “పురు-బహు,సునోతి-దదాతీతి-పురుషః” ఎన్ఱుమ్, సర్వాప్రీక్షితఫలప్రదనాకై యాలే పరమోదారనెన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱతు.

(శ్రీరజశాయినమ్) ఇప్పడి శుతిస్మృతికళిత కేట్టుప్పొకై యన్ఱికై కణ్ణాలేకణ్ణనుభవిక్కి లామ్బడి కోయిలిలే కణ్ణశర్ ద్దరుభుకిఱ నీరైయై సిద్ధప్రకారేణ్ఱిరీరోత(పరబ్రహ్మేతి) యద్యపి(౫) “బ్రహ్మపరిబృథంసర్వతః” ఇతి నిరుక్త కారవచనాతో బ్రహ్మశబ్ద వివ పరత్వంపదకనామచభవతి. తథాప్యో పచారికప్రయోగవ్యవచ్చేదాయ పరశబ్దః- ఆత్ర “బ్రహ్మతి” “బృంహయతి” ఇతినిరుక్తిభ్యాం వ్యాపిత్వకారణత్వాది సిద్ధాంతశక్తితాన్దోషాః పరిహర్తుం ఛేదత్రుత్యాద్యర్థగర్భయా భగవద్గీతానిరుక్తయా సమాఖ్యయావిశిషి (పురుషోత్తమమితి). అనేస బ్రహ్మశబ్దార్థతయా కుద్యప్తివికల్పితప్రకారాస్తరాణి తామసతవ్రాద్యుక్తవ్యక్తిస్తరాణివప్యవచ్చిద్యతే. అస్యచఽఖ్యమ్యుదివిభక్తిత్రయేపి సమాసస్సమ్భవతి.

వివం సర్వాధికత్యేన అస్మదాదిభిర్దురధిగమస్సాన్విదితశక్త్యాంపరిహర్తుం ద్వాభ్యాం విశేషణాభ్యాం సౌలభ్యకాప్తాంవ్యనక్తి (శ్రీరజశాయినమ్స్తూత్వాన్విమినమితి). స్వరూపాద్విగ్రహస్యసుఖానుసంధేయతయాసౌలభ్యమధికమ్; తిస్మాదప్యర్చావతారస్య

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీవై కుణ్డగద్యప్రారమ్భః

మూ;- యామునార్యసుధా మౌఘిమవగాహ్యాయథామతి ।

ఆదాయభక్తియోగాఖ్యం రత్నం సందర్శయామ్యహమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీవై కుణ్డగద్యవ్యాఖ్యానప్రారమ్భః.

భాష్యకార తమ్ తిరువుళ్ళక్కరు త్రిలఱుతియిట్టనర్థమ్ వనై నిఱ్ఱి
ఱ్ఱోలే తమ్మళవిలే పర్వవసిక్కైయన్దిక్కే కల్పకపుక్షుచ్చాయైపోలే
పఠోపకారార్థమాక ఉపాయోపేయన్దిలై అనుష్టిప్పానెన్దు పఠోపదే
శమ్ పణ్ణుకిఱార్ శ్రీవై కుణ్డగద్యత్తిల్ ; పెరియగద్యత్తిల్, సామాన్య

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

అథ శ్రీవై కుణ్డగద్యవ్యాఖ్యానమ్.

అసయాగద్యద్వితయోక్తగమనికయైవ శ్రీవై కుణ్డగద్యమపిగతార్థప్రాయమ్; త
యోస్సోస్వసుప్తానోక్తిమభేదవ్యక్తికణంకృతమ్ ఏ. తస్మిన్స్వయవదేశము తే నేతివిశేషః

తత్రయదాదాపత్యతే - “యామునార్యసుధా మౌఘిమవగాహ్యాయథామతి ।
ఆదాయభక్తియోగాఖ్యం రత్నం సందర్శయామ్యహమ్” ఇతి.

ఇహాసౌభక్తియోగబ్దశబ్దః స్వయమ్ప్రియోజన భగవదనుసంధానపరః. అన్య
థాతత్ప్రాప్తయేన తత్ప్రాదామ్యుజద్వయప్రపత్తేరన్యం సమేకలృకోటి సహస్రేణాపి
సాధనమస్తీతి మన్వాన ఇతిపక్ష్యమాణవిరోధాత్. అత ఏవ త్రత్యహమబ్ధో

భగవద్విషయమాక అవరై నోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్ తార్. శ్రీరంగద్యత్తిల్ సాలభ్యత్తుక్కెత్తైనిలమాన పెరియపెరుమాళ్ విషయమాక అపరై నోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్ తార్. ఇతిల్ పరత్వత్తుక్కెత్తైనిలమాన శ్రీవైకుంఠాథన్ విషయమాక ప్పిఱరై నోక్కి క్కర్తవ్యోపదేశమ్ పణ్ణుకితార్.

శ్రీభాష్యత్తిల్, లోకత్తిలే దురాచారముపాయమెన్నార్, దేవతాన్తరోపాసనమ్ ఉపాయమెన్నార్, దేవతైయైయైయైయై కేవలకర్మమ్ ఉపాయమెన్నార్, కేవలజ్ఞాన ముపాయమెన్నార్, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమ్ ఉపాయమెన్నార్ రాయ్క్కొణ్ణు వేదవాక్యజ్ఞై వికల్పిక్కిఱబాహ్య కుదప్పిక్కితై నిరసిక్కైక్కాక నీజ్జళ్ శొల్లుకిఱవాక్యజ్ఞభుక్కు ప్పొరుళ్ నీజ్జళ్ శొల్లుకిఱపడియన్దు; యుక్తికళిరున్దపడియాలమ్ ప్రమాణజ్ఞ కళిరున్దపడియాలన్దు కర్మజ్ఞాన సహకృతైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్దు శొల్లుకిఱవితువేపారుళెన్దు సాధిక్కవేణ్ణుకై యాలే ప్రపత్తియుమ్ ఉళ్ళే నూచితమాయ్ క్కిడక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, భక్తియిలేనోక్కాక ఉపపాది త్తరుళినార్.

ఇవ్వళవాలే దుశ్శక్తైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్దు భ్రమిత్తు మన్దమతికళ్ భయప్పడామైక్కుమ్, అన్దభక్తితన్నుజై యసిద్ధిక్కుమ్ పురుషార్థసిద్ధిక్కుమ్ చరమమాన ఉపాయమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడతై ఉపపాది త్తరుళినార్ పెరియగద్యత్తిలే. భక్తిసాధ్యుత్తుక్కుమ్ ప్రపత్తియే వేణుమెన్దు ప్రపత్తివై భవమ్ శొన్న వివ్వళవాలే “ప్రపత్తియుమ్ అల్లన్, స్వతన్త్రోపాయమ్ భక్తియేయో?” ఎన్దు శక్తైపిఱవామైక్కాకను శకమాయ్ స్వరూపానురూపమాయ్ నిరపేక్షమాయ్ స్వతన్త్రమాన

ఉపాయమ్ ప్రపత్తియొన్నమిశ్లే వెళియిట్టార్ శ్రీరజగద్యత్తిల్.
 ఇతిల్ ఇప్పుడి ఉపాయనిష్కర్ణమ్ విజన్దపిన్పు ఇప్పుచాయప్రాప్యమాన
 దేశవైభవతైయుమ్, అద్దేశాధిపతియాయ్ అనుభావ్యమాన అన్వస్తు
 వైభవతైయుమ్, అవ్వస్తువైభవానుభవజనితమాన కైజ్కర్వజైయుమ్
 శ్రోతాక్క భుక్కు రుచిపిఱక్కుప్పడియాక వరుళిచ్చెయ్తు ఇవ్వన్ద
 త్తిల్ రుచియుడైయభాగ్యవాన్దో ఇప్పేఱుపెద్యు వాక్కువైయు ఉపా
 యాంశతై సజ్కుచితమాకవనువదిత్తు ఉపేయాంశతై పురక్కవరుళి
 చ్చెయ్తు తలైక్కట్టుకితార్.

ఇప్పబ్రహ్మమ్ అనుమాన్దైకాయాయ్, అతిల్ ముతల్ చూన్దైకాయాలే
 శరణ్యమాన వస్తువినుడైయ స్వరూపరూపగుణ విభూతివై లక్షణ్యజైయు
 మనుసన్ధిత్తు ఇతుక్కెతిర్ త్తట్టాన తన్నుడైయవై లక్షణ్యజైయు మను
 సన్ధిత్తు ఇప్పియిరున్దళ్ళవెనక్కు అవ్వస్తువై పెఱుకైక్కు ఉపాయమ్
 ప్రపత్తియేయొభీయ వేటిలైయెన్దఱుతియిట్టు, అవనుడైయ సాశీల్యాది
 కళే పద్యోదాశాక అవన్ తిరువడికళిలే శరణమ్పుకువానెన్దితార్. ఇర
 ఙ్గామ్చూన్దైకయిల్ ఫలత్తుక్కు సకృదేవ అమైన్దిరుక్కుచ్చెయ్తేయుమ్
 వేటొన్దిల్ మనస్సుకవలై పోకామైక్కుమ్ తనక్కుకాలక్షేపార్థమా
 కైక్కుమాక నిత్యానుసన్ధానమ్ పణ్ణవానెన్దితను.

మూన్డామ్ చూన్దైకయిల్ ఇప్పుచాయనిష్ఠానానవసుక్కు ఫల
 ప్రాప్తిక్కుఱుచ్చాన అర్చిరాదినభీయేపోయ్ ప్రకృతిమణ్డలత్తై క్కడ
 క్కుప్పడియైయుమ్, కడన్దాల్ శెన్దుకవేగిక్కిఱ నిత్యవిభూతివై భవత్తై

మూ:- స్వాధీనత్రివిధచేతనాఽచేతనస్వరూపస్థితీపవృత్తిభేదం

యుమ్, దేశపృథ్వీయుమ్, అజ్ఞాశృవలక్షార్థజ్ఞైయుమ్ అప్పశి అల
జ్ఞృతమానదేశత్తిల్ † ఒల్కుడైయనాయచ్చిమారుమ్ తానుమా
యెఱున్దరుళియరుక్కిఱ విరుప్పైయుమ్, అవర్కిళాలే పరిచర్యమాణ
నాయరుక్కిఱ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనైయుమ్, అన్నాయచ్చియారుక్కు అను
భావ్యమాన అయవసాన్దర్యతైయుమ్, దివ్యాభరణవర్ణతైయుమ్ ఇన
ద్రోహై కాత్తుఱ్ఱుమ్మడియాన దివ్యాయుధవర్ణతైయుమ్ ఇన్నముదా
యత్తైక్కిణ్డను భవత్తుకై జ్ఞర్యమ్-పణ్ణుకిఱనూపరిషత్తైయుమ్, అవర్
కిళాలేసేవ్యమాన నాయెఱున్దరుళియరుక్కిఱవిరుప్పైయుమ్ అనుసన్ధిత్తు
ఇప్పేద్రోహై నామ్ ఎప్పొతు పెఱువతెన్దనుసన్ధిత్తు మనోరథానుగుణమాక
చ్చెన్ద్రు కిట్టినిల్వై జ్ఞర్యమ్ కొణ్డరుళవేణుమెత్తు ప్రార్థిత్తు ఆత్మనమ
ర్బణమ్ పణ్ణువానెన్దిఱతు.

నాలామ్చూడైఁయిల్ ఇవనపేక్షానుకూలమాకఅవనాలేన్దీకృత
నాయ్ కొణ్డు అనుకూలవృత్తియై పుణ్ణియరుప్పానెన్దిఱతు; అజ్ఞామ్
చూడైఁయిల్ నెడుక్కాలమిఱున్దవిఱువుతీర అనన్యపరనాయ్ ఇమైయాత
కణ్డనాయ్ కొణ్డునదాదర్యనమ్ పణ్ణికొణ్డరుక్కుమిరుప్పై చొల్లు
కిఱతు. ఆతామ్చూడైఁయిల్ అవన్ ఇవనై విసవిక్కుళిరక్కటాక్షిత్తు
త్తిరువడికళై త్తలైయిలేవైక్క, అడిశూడుమరళాయ్ స్వారాజ్యధుర
న్ధరనాయరుక్కు మిరుప్పై చొల్లుకిఱతు.

అతిల్ ముతల్చూడైఁయాలే “స్వాధీన” ఎన్ఱుతుడణ్ణి “నారా
యణ” ఎన్ఱుటయికచేతనాఽచేతన విలక్షణస్వరూపతైయుమ్ స్వరూ
పానుగుణమానగుణజ్ఞైయుమ్ కొల్లుకిఱతు. “స్వాధీన” ఎన్దిఱపదత్తాల్

జీవనాయేత్యాదికఱపి నముత్తతత్సాధనపరమ్. అపితు “జ్ఞానీతుపరమై కాన్తీ
తదాయత్తాత్మజీవనః” ఇత్యాదిప్రసిద్ధే ఆశ్రత్యావస్థావిశేషే మరుదేశావయికపానీ
యన్యాదేన ఆలభ్యలాభాశ్వాసనాభిప్రాయమ్.

పరాధీనవ్యాపారమాన చేతనాచేతనజ్ఞో పోలన్తియిలే స్వాధీనస్వ
వ్యాపారనాయుకుక్కుమెగ్గిఱతు; ఇత్తల్ (౧) “ జగద్వశేఽర్తశేదం
కృష్ణస్య సచరాచరమ్ ” ఎగ్గిఱపడియే తన్నెయ్యెత్తెన్నవై యడైయ
త్తానిట్టన్మక్కా యిరుక్కుమెగ్గిఱతు. అనైయెవైయెన్నిల్, (త్రివిధ
చేతనాచేతన) బద్ధముక్తచిత్తరూపమాన ఆత్మవర్గమెన్న, ప్రాకృతా
ప్రాకృతకాలరూపమాన అచితైన్న, ఇవై.

ఇవైతానేయో పరతన్త్రమాయురుప్పనపెన్నిల్, (స్వరూపస్థితి
ప్రప్నత్తిభేదమ్) ఇవల్ శ్రీనుడైయభర్మియాన స్వరూపమెన్న, ధర్మమాన
స్వభావమెన్న, ఇవల్ శ్రీనుడైయ వ్యాపారమెన్న, ఇవై. స్థితిః-వ్యవస్థితిః;
స్వభావమ్, (౨) “నిత్యోనిత్యానామ్” (౩) “నిత్యాసతతవిక్రియా”
ఎన్ఱమ్ చేతనాచేతనస్వరూపజ్ఞో నిత్యమాకైయాలే “స్వరూపస్థితి” ఎన్ఱ
సత్తానుప్నత్తిశొల్లవేణ్ణా. చేతనసుక్కు స్వరూపభేదమావతు-మాయా
వాదికై పోలే ఏకాత్మానాయుక్కైయన్తియిలే (౪) “ ఏకోబ
హూనామ్ ” ఎన్ఱమ్, (౫) “నానాత్మానోవ్యవస్థితాః” ఎన్ఱమ్, సుఖదుః
ఖాదిభేదత్తాలే ఆత్మాక్మశనేకరాయుక్కై. స్వభావభేదమావతు -
జ్ఞాతృత్వకర్తృత్వభోక్తృత్వనిత్యత్వస్వయమ్పి కాశత్వశేషత్వాదికల్.

ప్రప్నత్తిభేదమావతు - జ్ఞానచిక్రీర్ణప్రయత్నాదికల్. అచేతన
త్తుక్కు స్వరూపభేదమావతు - ప్రకృతిమహదహజ్జూర తన్నాత్రా
కాశాదిభేదత్తాలుమ్ కలాకాస్థాముహూర్తాదిభేదత్తాలుమ్ భిన్నమాన
కార్యకారణావస్థవస్తుకల్. స్వభావభేదమావతు - జడత్వపరిణామిత్వ
నిత్యత్వపరాధత్వసత్వాదిగుణాశ్రయత్వాదికల్. ప్రప్నత్తిభేదమావతు -
కార్యరమ్భకత్వ ఉపాదానత్వ తిరోధాయకత్వ అప్రకాశత్వాదికల్.

మూ;- క్లేశకర్మాద్యశేషదోషానంస్పృష్టంస్వాభావికానన్దకా

గృహలోపకరణభృత్యాదికళిసుక్తైః స్వరూప సమ్బాదనాది వ్యాపారాదికల్, రాజాదికళుక్కుమ్ స్వాధీనమాయన్తోవిరుప్పతు.

అన్వయాత్రమోవెన్నిల్, (క్లేశకర్మాద్యశేషదోషానంస్పృష్టమ్) అనర్కకళుక్కు క్లేశకర్మాదిదోషమన్తాయరుక్కుమ్. ఇవనుక్కు “క్లేశకర్మ విపాకాశయైరపరామృష్టకళురుషపిశేష ఈశ్వరం” ఎన్నిటపడియే ఈదృశసమస్తదోషకళుమిన్తియిలే యరుక్కుమ్, క్లేశమావతు-రాగద్వేషాభినివేశాన్తేశాం. కిర్మమావతు-వృణ్యపాపరూపకర్మమ్. విపాకమావతు-జాత్యాదిషు విభాగావిపాకాం. ఆశయమావతు - ఆశయోనామవాసనా. ఇనర్మిక్కు వశ్యన్తి క్కేయరుక్కై. ఇతుహేయకళుక్కెల్లాముపలక్షణమాయ్,(౧)“సమస్తహేయరహితమ్”ఎన్టుమ్, (౨)“వినాహేయైర్గణాదిభిం” ఎన్టుమ్ శొల్లుకిటపడియే సమస్తహేయప్రత్యసీకనెన్నుమిడమ్శొల్లుకిటతు.

ఇప్పుడి హేయప్రత్యసీకనాయరుక్కు మళవేయోవెన్నిల్ (స్వాభావికేత్యాది) సమస్తకల్యాణగుణకళుక్కు మొరుసాగరమెన్నిటతు. (స్వాభావిక) (౩) “స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ” ఎన్టుమ్, (౪) “త ఇమేనత్యాంకామాం” ఎన్టుమ్శొల్లుకిటపడియే ఒరుసాధనానుష్ఠానత్రాలేయాతల్, ఒరుదేనతాప్రసాదత్తాలేయాతల్, ఒరునాళోవరైయిల్ వరుతల్ పోతల్ శెయ్కైయన్తి క్కే గుణకళో ధర్మిక్కు సత్తాప్రయుక్త

మూ:- తిశయజ్ఞానబలైశ్చగృహీర్వశక్తితేజఃప్రభృత్యు

మైనై. ఇప్పుడిప్పుభావసిద్ధమానగుణజ్ఞో పరిచ్ఛిన్నమాయీమక్కుమో వెన్నిల్; (అనవధికాతిశయ, (౧) “యతోచాచోనివర్తంతేప్రసాద్యమనసానహ” ఎస్టుమ్, (౨) “ఉయర్వతిపుయర్నలముడైయనన్” ఎస్టుమ్ శొల్లుకిఱపడియే గుణజ్ఞశినుడై యమికుతిక్కు ఎల్లెయద్రీద్రుక్కుమ్.

ఉశ్శగుణజ్ఞకుమ్ ఎల్లెయద్రీద్రున్దూలుమ్ ఇల్లాతగుణజ్ఞభుముడ్డా యిరుక్కుమో?; ఉశ్శగుణజ్ఞో తానెవై యెగ్గిఱవపేత్తైయిలే కిశమ్ము కిఱతు (జ్ఞానబలైశ్చగృహీర్వశక్తితేజః). (జ్ఞాన) (౩) “యోవేత్తియుగ పత్సర్వం ప్రత్యక్షేణనదాస్వతః” ఎన్నిఱపడియే సర్వకాలముముడ్డాన సర్వపదార్థసాక్షాత్కారమ్. (బల) (౪) “సదాధారివృధివీంద్యాముతే మామ్” ఎస్టుమ్, (౫) “విష్టభ్యాహమిదంశృత్సమేకాంశేనస్థితో జగత్” ఎస్టుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఉభయవిభూతియైయుమ్ అక్లేశేన వహిక్కువల్లమిడుక్కు.

(వశ్యత్య)(౬) “క్షరాత్మానావీతదేవవీకః” ఎన్నిఱపడియేఇప్పుడి ధరితజగత్తైత్తన్ + తుడైక్కిద్రే అముక్కియాశవల్లనాన నియన్తృత్వమ్. (వీర్య) (౭) “సశ్రమానచభేదస్తేజగద్ధారణశాసన” ఎస్టుమ్ శొల్లు కిఱపడియే జగద్ధారణనియమనజ్గళాతే శారీరమాన సమానసర్వ క్లేశజ్ఞభుమిన్దియిలే యిరుక్కు. (శక్తి)(౮) “పరాస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే” ఎస్టుమ్, (౯) “సహిపాలనసామర్థ్యమృతేనర్వేశ్వరంహరిమ్” ఎస్టుమ్, (౧౦) “చేష్టాతస్యాప్రమేయస్యవ్యాపిన్వ్యాహతాత్మికా” ఎస్టుమ్ శొల్లుకిఱపడియే పటిట్టుక్కున్దొరుకార్యమ్ తక్రైపుపడతపడి శైయతుతలైక్కుట్టపద్రోద్రానసామర్థ్యమ్. (తేజః) (౧౧) “రకారాదీని

మూ; - సజ్జేయకల్యాణగుణగణౌఘ మహార్ణవమ్.

నామానిరామత్రస్తస్యరావణ రత్నానిచరథావైచిత్రాసంసజ్జనయన్తి
మే” ఎన్గిటపడియే వ్యాపారాంతరనిరపేక్షమాకలవనీ పేర్ శొన్నహాతేఎతిరి
కళో ి కులై యుమ్బడియానమతిప్ప. ఇత్తాల్, బహుయత్నసాధ్యమా
నతై అల్పయత్నతాతే తలై క్కట్టవల్ల నెత్తపడి. అన్తియితే(౧) “తస్యనామ
మహద్భవః” ఎన్గిటపడియే వీర్యశక్త్యాదికళాల్ పిఱక్కుమ్ పుకర్త్తక
ళాకవుమామ్: ఆనాలిప్పడిపాఠ్యమే డౌవుశ్యతెన్నిల్, (ప్రభృతి)
(౨) “తవానన్తగుణస్యాపి వడేవప్రథమేగుణాః” ఎన్గిటపడియే ఇవై
తోడక్కుమాన గుణజ్ఞో పలవుముళ పెన్గిటతు.

ఇప్పడి పలవుముణ్డానాలుమ్ ఇన్నల్ నైయెన్టు ఎన్టెప్పట్టిరుక్కు
మోపెన్నిల్; (అనభ్యేయ) (3) “సజ్జ్యతుం నైవశక్యస్తే గుణాః”
ఎన్టుమ్ (౪) “సతేగుణానామయ్యైకమంశంవచేన్నవా” ఎన్టుమ్ శొల్లు
కిటపడియే ఎన్గిటన్దిగుక్కుమ్; ఇప్పడి ఎన్గిటన్దిరుక్కైక్కుడి దోషగుణ
జ్ఞో కూడియోపెన్నిల్; (5) (కల్యాణ) “బహవోన్మపకల్యాణగుణాః”
ఎన్టుమ్, “సజ్జ్యతుం నై వశక్యస్తేగుణాదోషాశ్చ శాన్తిః” ఆనన్తావ్యప్రథ
మారాశిరథావాడేవపశ్చిమః” ఎన్టుమ్, (౬) “సమస్తహేయరహితం
విష్ణ్వాఖ్యమ్” ఎన్టుమ్, (7) సమస్తకల్యాణగుణాత్మకోసా” ఎన్టుమ్ శొల్లు
కిటపడియే హేయగన్ధరహితమాన గుణజ్ఞుక్కు ముడివిలైయెన్గిటతు.
(కల్యాణ) ఆశ్రయమానవపక్షన్నోడు అనుభోక్తాక్కుళోడువాశియటమజ్ఞ
ళాపహమాయ్ సుఖావశాముమాయిరుక్కుమ్. (౮) “కల్యాణంమజ్జశం

శుభమ్” ఎన్నక్కడనతితే. లోకత్తిలుమ్, ఇట్లుగిరళెన్ ? దుఃఖమోకల్యాణమోపెన్టు దుఃఖప్రతియోగియాక సుఖతైచ్చొల్లక్కడవతితే. (గుణ) కేట పోతే శైవివుతైక్క వేణ్ణుమ్బడియాయరుక్కైయన్తిక్కే “గుణ్యంత ఇతి గుణాః” ఎన్టుమ్, (౧) “ఈర్ కిన్ఱకుణజ్జైయుడైయాయ్” ఎన్ఱిఱపడియే “అహోఅహో” ఎన్ఱు† కిన్ఱివినుఱ్ఱొన్ఱు పలకాలుమావర్తిక్కుమ్బడియాయరుక్కై.

ఇప్పడి ఓరోగుణజ్జేయో సజ్జైయుమవధియుమిన్ఱిక్కే యిరుప్ప తెన్నిల్. (గుణగణ) (౨) “తెజసాంరాశిమ్” ఎన్ఱుమ్, (౩) “ఒన్ శుడొక్కల్” ఎన్ఱుమ్ శొల్లకిఱపడియేస్వామిత్వానుబద్ధియాన శౌర్యమెన్న, వీర్యమెన్న, పరాక్రమమెన్న, చాతుర్యమెన్న, స్థైర్యమెన్న, ధైర్యమెన్న, ఏవమాదికళో, సాలభ్యానుబద్ధియాన భవ్యతైయెన్న కృపైయెన్న, అపరాధసహత్వమెన్న, క్షేణసహిష్ణుత్వమెన్న ఏవమాదికళో; సాశీల్యనిబద్ధనమాన స్వవైభవాజ్ఞానమెన్న, పరహేయత్వాజ్ఞానమెన్న, అకృత్రిమత్వమెన్న ఏవమాదికళో; వాత్సల్యానుబద్ధియాన పక్షపాతమెన్న, దోషత్తిల్ గుణబుద్ధియెన్న, ఉపకారనైరపేక్ష్యమెన్న ఏవమాదికళో; సన్తోషానుబద్ధియాన ప్రియమోదప్రమోదానందజ్జేన్న ఏవమాదియాయ్, ఓరోగుణజ్జైప్పల్లీత్తిఱిమ్ తిఱమాక పరుమ్ గుణజ్జుక్కు ఎల్లెయిల్లెయెన్ఱిఱతు.

ఇప్పడిక్కొత్తగుణజ్జోతాన్ తనిత్తని అలకలకాయోవిరుప్ప తెన్నిల్, (ఓఘ) ఊర్ వారియుమ్ కాట్టువారియుమ్ మల్లెవారియుమ్ వీరికళుడై న్దవారియుమ్ ఓరిడత్తిలేకూడినాల్ కజ్జుమ్ కరైయుమ్మిన్ఱు కరై కాణాన్ఱాతే తిరై మేల్ తిరై యాక ఒరువెళ్ళనూక పరుమాపోలే సమస్తగుణగ్రుమ్ఒరుపడిప్పట్టిఱ్ఱు మెన్ఱిఱతు. ఎల్లామ్కూడినాలుఱ్ఱ్ఱు

† కిన్ఱీనుల్. (౧) తి. వాయ్-౨-౧-౬. (౨) వి. పు. ౧. ౯-౧౭ (౩) తి. వాయ్-౭-౭-౬.

మూ:-

పరమపురుషం

వెళ్ళమ్పో తేనీర్ కల్లై పిరిత్తరియవొణ్ణాతపడియాలమ్, కరై యభీయప్పెరు
కినాలుమ్ ఓరిడత్తిల్ వన్దనీర్ అప్పిడత్తిల్ నిలై నిల్లాతే కిచ్చీయక్కడవ
తుమాయ్ మలై యిలడియల్ వాతే వల్ వల్ వక్కడవతుమాయిజేయరు
ప్పతు. అప్పడి ఇవాన్త్రయత్తిల్ నిలై నిల్లాతపడి అస్థిరగుణజ్ఞుమాయ్
అనిత్యగుణజ్ఞుమాయో విరుప్పతెన్నిల్, అర్ణవమెన్గిటతు; - “సముద్ర
ఇవసిన్ధుభిః” ఎన్గిటపడియే ఎల్లావాఱుకళుమ్ కూడిక్కడలిలే వర్ణవసిక్క
ళుమ్ అప్పిడత్తైవిట్టుప్పోకాతొచ్చీయవుమ్ వల్ వ్రాతొచ్చీయవుమ్ కడవ
తాయరుక్కుమాపోలే ఇజ్జు ఎల్లాగుణజ్ఞుమ్ శేరవిరుక్కుక్కడవతు
మాయ్ నిత్యముమాయరుక్కుమ్. (అర్ణవమ్) అర్ణవమాకిటతు - జల
మూకై యాలే లవణేక్షు సురాసర్పి దధిక్షీరజ్జళాకిట ఇవ్వరుకిల్ పరి
చ్చిన్నజ్జళాన వట్టముద్రజ్జళో పోలన్దియిలే ఇవై ఇత్తనైక్కు మవ్వరు
కాయ్ అధికపధికపరిణామ శుద్ధజలమ్మోలే పెరుత్తిరుక్కుమెన్గిటతు.

ఇప్పడియెన్టాలుమ్, లోకాలోకశ్చేతద్వీపాదికళాలే పరిచ్చిన్నమా
యన్టోవిరుప్పతు. అప్పడియేయోఇజ్జుమెన్న; (మహార్ణవమ్)(౧) “గుణా
నామాకరోమహాన్” ఎన్టమ్ (౨) “సమస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః”
ఎన్గిటపడియే అమృతమయమాయరుప్పతొరు పెరుమ్బుఱక్కడలెన్గి
టతు. ఇప్పడిక్కి- త్తస్వరూపరూపగుణజ్ఞై యుడై త్తానవస్తువేతెన్నిల్
(పరమపురుషమిత్యాది) ఏవమ్భూతనాన నారాయణనెన్గిటతు. కీదృ
గ్భూతనెన్నిల్, (పరమపురుషమ్) పురుషశబ్దమ్ జీవనుక్కుమ్ సాధా
రణమూకై యాలే పరమపురుషమెన్ట వ్యానర్తిక్కిటతు. “పరోమా
అస్మాదితిపరమః” ఎన్ట ఇవనుక్కు- మేలాయరుప్పరిలైయెన్గిటతు.

మూఁ:-

భగవన్తనారాయణం

కప్పడి సర్వాతిశాయియాసవస్తువుక్కు పేరెన్నెన్నిల్, (భగవన్తమ్)
 “స్వాధీనత్రివిధ” ఎస్తుతుడణ్ణి సృష్టిస్థిత్యాదికర్తృత్వమొల్లుకైయా
 లుమ్, “జ్ఞానబలైశ్వర్య” ఎస్తుషాద్గుణ్యయోగమ్ శొల్లుకై మూలుమ్(౧)
 “సమ్మత్తేతితథాభర్తా భారోర్థద్వయాన్వితః । నేతాగమయితాసః
 ప్తాగకారార్థస్తథానునే” ఇత్యాదిశ్లోకజ్ఞఖాలుమ్, (౨) “జ్ఞానశక్తిబలై
 శ్వర్య వీర్యతేజాంస్యశేషతః । భగవచ్ఛబవాచ్యానివినాహేయైర్గుణా
 దిభిః” ఎన్గిఱిశ్లోకత్తాలుమ్ ప్రతిపాదితమాన నిర్వచనత్తాల్ ఫలితమాన
 తిరునామమ్ శొల్లుకిఱుతు. ఇత్తాల్ పూర్ణషాద్గుణ్యనెస్తుమ్, జగత్కారణ
 భూతనెస్తుమ్ శొల్లిదీద్రాయిదీదు.

బ్రహ్మాదికళుక్కుమ్ తద్గుణలేశత్తాల్ ఔపచారికమాక భగవ
 చ్ఛబ్దవాచ్యత్వముణ్ణాయరాతోవెన్నిల్, అతుక్కాక, (నారాయణమ్)
 అనన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధనాయ్, (౩) “నారాయణా
 ద్బ్రహ్మజాయతే, నారాయణాద్ద్రిదోజాయతే” ఎన్గిఱిపడియే బ్రహ్మ
 రుద్రాదికళుక్కుజ్ఞాడ క్కారణనుమాయ్ ప్రాప్యనుమానవనెన్గిఱుతు.
 (నారాయణమ్) భగవచ్ఛబ్దత్తాలుమ్ షాద్గుణ్యమాత్రమేయితే శొల్లి
 దీదు. “ప్రభృత్యనఙ్ఘ్రియకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవమ్” ఎస్తు
 సమస్తగుణాశ్రయత్వమ్ శొల్లుకైయాలే అత్తాల్ ఫలితమాన తిరునా
 మమ్ శొల్లుకిఱుతు.

“నారాయణంపరమపురుషమ్” ఎన్తెయాలే శ్రీపురుషనూక్త
 ప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱుతు. “భగవన్తమ్” ఎన్తెయాలే(౪) “భగ

మూ;- స్వామిత్యేనసుహృత్త్యేన గురుత్వేనచ పరిగృహ్య

వాన్ పవిత్రంవాసుదేవః" (౧) "పవిత్రంవాసుదేవోభగవాన్, సజ్జగదోభగవాన్, ప్రద్యుమ్నోభగవాన్" ఇత్యాదిరహస్యామ్నాయ ప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకితము. "నారాయణమ్" ఎస్తేయా లే నారాయణానువాకప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకితము. ఆక ఇత్తాల్, (-౨) "ఆదామధ్యే తథాస్తేచవిష్ణుస్సర్వత్రగీయతే" (౩) "వేదైశ్చనర్వైరహమేవవేద్యం" ఎస్తుమ్ శొల్లుకితపడియే కృత్స్న వేదప్రతిపాద్యన్ నారాయణనెన్నుమిథ్యైచ్చొల్లుకితము.

ఇత్యర్కుమున్యు ప్రావ్యవిషయవైలక్షణ్యమ్ శొల్లిల్ ము. ఇనిఇవిషయత్తిల్ పణ్ణమ్ కైజ్కర్య ప్రార్థనైయైచ్చొల్లుకితము "తత్ప్రాయేచ" ఎస్తటుతియాక. (స్వామిత్యేనగురుత్వేనసుహృత్త్యేనచపరిగృహ్య) నారాయణశబ్దత్తాల్ ప్రతిపాదిక్కిటవర్థతై అనుసంధిక్కిటపడి. స్వామిత్యసౌశీల్యసౌలభ్య వాత్సల్యాదికిలితే నారాయణశబ్దార్థమ్. స్వామిత్యేనవెనైయా లే స్వామిత్యమ్ శొల్లుకితము. గురుత్వేనవెనైయా లే - (౪) "పీతకవాడైప్పిరానార్ పిరమకురువాకి" ఎన్నిటసౌలభ్యమ్ శొల్లుకితము. సుహృత్త్యేనవెనైయా లే - సౌశీల్యమ్ శొల్లుకితము. చకారత్తా లేవాత్సల్యమ్ శొల్లుకితము. అన్నియేచకారత్తా లే సముచ్చయమాయ్, వాత్సల్యమ్ ఉపలక్షితమాకవునామ్.

అన్నియి లే స్వామిత్యేనవెన్టు - "పరమపురుషమ్" ఎన్టు పరమపురుషశబ్దత్తా లే సూచితమాన పురుషనూక్తత్తిల్ ప్రతిపాదితమాన స్వామిత్యైచ్చొల్లుకితము. గురుత్వేనవెన్టు "భగవంతమ్" ఎన్టు భగవచ్చబి సూచితమాన రహస్యామ్నాయత్తిల్ "సజ్జగదోభగవాన్" ఎన్టు సజ్జగదోభగవాన్ జ్ఞానప్రదానమ్పణ్ణినగురుత్వత్తైచ్చొల్లుకితము. సుహృత్త్యేనవెన్టు - "నారాయణమ్" ఎన్టు నారాయణశబ్దత్తా లే సూచితమాన నారాయణానువాకత్తిల్, (౫) "అన్తర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారా

మూ:-

ఐకాన్తికాత్మన్తిక

యథాస్థితిః” ఎస్తుమ్. (౧) “తస్యాశ్శిఖాయామధ్యేపరమాత్మాన్యస్థితిః”
ఎస్తుమ్, ఇవద్ధౌ విడమాట్టాతే ఉశ్శేపుకున్దుకలన్దిరుక్కుమెస్తు ప్రతిసా
దితమాన సాహర్దమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వామిత్వేనవెన్తెయాలే శరణాగతి
పణ్ణుకైక్కు పుద్ధౌద్రాశాన స్వస్వామిసమ్బంధమ్ శొల్లుకిఱతు; గురుత్వేన
వెన్తెయాలే శిష్యాచార్యసమ్బంధమ్ శొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్తెయాలే
(౨) “శరణంసుహృద్గతిర్నారాయణః” ఎస్తు సఖ్యనిబద్ధసమాన సమ్బం
ధమ్ శొల్లుకిఱతు. సాశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతెస్తుమ్ శొల్లువర్కళ. ఇత్తాల్
సర్వవిధసమ్బంధముమ్ అవనెన్తపడి. “పరిగృహ్య” ఎస్తుబరుత్తిలైమాద్
ద్రమాకత్తాన్ ప్రతిపత్తిపణ్ణుకైయన్తిక్కే సర్వావిగీతమాక లోకపరి
గృహీతమానవర్థమెన్తె.

(పరిగృహ్య) పరితోగృహీత్వా. శాస్త్రావలోకనత్తాలుమ్
అచార్యోపదేశత్తాలుమ్ భగవదనుష్ఠానత్తాలుమాకిఱ సర్వప్రకా
రత్తాలుమ్ నెజ్జిలే స్వీకరిత్తు. ఇప్పడి అత్తలైయిల్ స్వామిత్వాను
సన్ధానమ్ పణ్ణినవనన్తరమ్ (౩) “చత్తదాన్యంహరేస్సాన్వయమ్” ఎస్తు
స్వామిత్వ ప్రతిసమ్బంధియాన దాస్యానుగుణవృత్తివిశేషత్తై అత్తై
ప్పడుమ్బడి శొల్లుకిఱతు, † “ఐకాన్తికతత్పదామ్బుజపరిచరైర్మకమనో
రథః” ఎన్గిఱపదత్తాలే. (ఐకాన్తిక) ఏకాన్తసమ్బంధియాయరుక్క్కే.
అతావతు - అన్తరంగమెన్తపడి. అతావతు - తత్పదత్తోడే అన్వయిక్కు
పుమామ్. తత్పదామ్బుజద్వయత్తోడే అన్వయిక్కుపుమామ్. పరిచ
రైర్మయోడే అన్వయిక్కుపుమామ్. తత్పదత్తోడే అన్వయిత్తపోతునిరు

† మూలానుగుణపంక్తినాస్తి. (౧) తె-నా- (౨) సుదా-౬, (౩) లక్ష్మీకన్తే

మూ:- తత్పదాముజద్వయపరిచరైకమనోరథః

పాధికిబంధువానవనెట్టు పడి, తత్పదాముజత్తోడేలన్వయి త్రపోతు (౨)
“త్వత్పదవజ్జుజపరిగ్రహధన్యజన్మాభూయాసమ్” (౧) “అక్షేనిధా
యః రవోరుయథానుఖినై సమ్భావయామిచగణౌ” ఎన్టు బాహ్యవిష
యజ్జిల్ కాతల్ పోలే అప్రాప్తమాయరుక్మైయన్తి క్షేషేయుడై య
తిరువడిః శే శేషభూతనుక్కు స్వతరిప్రాప్తమై. పరిచరైయోడే
అన్వయి త్రపోతు స్వరూపప్రాప్తమై.

(తత్పదాముజద్వయ) తచ్ఛబ్దమ్ ప్రకృత పరామర్శి
యాకైయాలే నారాయణమెన్టు ప్రస్తుతమానవనై పరామర్శిక్కి
టతు. ఇత్తాల్ “నారాయణచరణౌ” ఎన్గిట తై నిన్తై
క్కిటతు. (పదాముజ) “తత్” ఎన్టు ధర్మిప్రస్తుతమాయరుక్మచ్యయ్
తేయమ్, పదాముజమెన్టు - తిరువడికలై చొల్లుకిటతు - స్తనన్ధయ
ప్రజైక్కుమాతావినుడై యములై క్కణ్ అపేక్షితమానావోలే శేషభూత
నుక్కుమ్ స్వరూపప్రాప్తమాకై. అజ్ఞుములై క్కణ్ణిల్ పాలూటుమాపోలే
(౩) “విష్ణోః పదేపరమేమధ్యఉత్సరి” (౪) “తవామృతస్యన్దినిపాదపజ్జుజే”
ఎన్టు ఇవనుక్కుమ్ తిరువడికళిల్ భోగ్యతై యూబోధిరుక్కుమ్. (అముజ)
ఇతుతాన్ వైధమాయ్ కపాయపానమ్బా లేయరుక్మై యన్తి క్షే రాగ
ప్రాప్తమామ్బడి భోగ్యముమాయరుక్కుమ్. (అముజ)*అమర్ శెన్ని
ప్పువాకై యాలే కుళిత్తు మయిరుక్కుప్పువైక్కుమ్బాతు “శిరసా
ధారయేత్” ఎన్టు విధిక్కవేణ్ణావితే. (ద్వయ) ఉపాయమ్ ద్వయమా
యిరుక్మై యాలే ఉపేయముమ్ ద్వయమాయరుక్కిటపడి. “చరణద్వ
న్త (ప్రజామి) ఎన్నక్కడవతితే. ఇత్తాల్, “చరణౌ” ఎన్గిటద్విసచ
నై నిన్తై క్కిటతు.

(౧) మాతీహధపమ్. (౨) శాకున్తలమ్. (౩) పురుషసూ. (౪) స్తోత్రం.

మూ:-

తతాప్తయేచ

(పరచర్యా) ప రిచర్యా-చరి త్రమ్; అ ను స్థా న మ్ , కై జ్జ ర్యమెన్తపడి. పరిచర్యైయానతు - సర్వవిభక్తైజ్జర్యమెన్తపడి. ఇవ్వవయనశక్తియైయైయైయై పరిచర్యైయైయై గూఢమాలే గౌరవ విషయత్తిల్ పణ్ణమనునైత్తిక్కు ప్పేరాయ్, అత్తాలేకైజ్జర్యజ్జై వివక్షిక్కిటతాకవుమామ్. అన్తి క్కే, పరితశ్చర్యైయాన, అతానతు- (౧) “విశ్వతఃపరిచర్యేతి” ఎన్తుమ్, (౨) “కొణ్ణకోయిలై వలమ్ శెయ్తు” ఎన్తుమ్ (౩) “వలమ్ శెయ్తు నాళుమ్ మరువుతల్ వల్లక్కు” ఎన్తుమ్, శొల్లు కిటపడియే ప్రదక్షిణాద్యుపలక్షణమాన అనుకూలవృత్తియై చ్చొల్లిదో ధాకవుమామ్.

(ఏకమనోరథం) పుటమ్బుళ్ళఫలజలైయైయై విట్టుకైజ్జర్య మొన్తుమే పెటవేణమెన్నుమ్బడియాన అభినివేశజ్జైయైయైయై, (తత్పాప్తయే) కీర్థప్రస్తుతమాయ్ మనోధవిషయమాన పరిచర్యైయై పెటుకైక్కాక. “చ” ఎన్తు కీర్థవేటొన్ఱినుడైయై ప్రాప్తియై చ్చొల్లి. ఇతినుడైయై ప్రాప్తిక్కుమెన్తునముచ్చయిక్కిటతల్లవే. చకార త్తుక్కుప్పొరుళెన్నెన్నిల్, అనుక్తనముచ్చయమాయ్ (౪) “మహాత్మాభి ర్మామవలోక్యతాంనయ” ఎన్తుమ్, (౫) “అడియార్ క్కెన్నైయాట్పడుత్తవిమలన్” ఎన్తుమ్ శొల్లుకిటపడియే తత్పాప్తిఫలమాన తదీయ శేషత్వప్రాప్తిక్కుమాకవెన్తు అనుక్తనముచ్చయమాకవుమామ్.

అన్తియిలే, “చ” ఎన్తు - (౬) “నిన్ పుకట్టిల్ వైకుమ్ తమ్ శిన్దైయెలుమ్ మద్ర్రినితోనీయవర్క్కు వై కున్దమెన్తరుళుమ్ వాన్”

(౧)

(౨) తి-వాయ్-౧౦-౧-౩.

(౩) తి-వాయ్-౨-౧౦-౨.

(౪) స్తా-౪.

(౫) అమలి-౧.

(౬) పెరి-తిరువ.

మూ:-

తత్పదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః

ఎన్టుమ్, (౧) “త్వద్గతో మేమనోరథః । యదినాశంనవిస్తేతతావతాస్మిక్మతీ సదా” ఎన్టుమ్ శొల్లకిఱపడియే ఇప్పరిచర్యామనోరథద్దానే పోద్దివక్కు, అతఃక్కుమేలే ఇతుపెఱవేణమెన్దురుద్దేనాకితెన్టు ప్రాప్తియైనముచ్చయి క్కిఱతెన్నపురూమ్.

ఇతుక్కుక్కిర్ ఉపేయస్వరూపమ్ శొల్లిర్దు. మేల్ ఇతుక్కు సదృశమాన ఉపాయనిష్కర్షముమ్ తదనుష్ఠానప్రకారముమ్ శొల్లకిఱతు “శరణమనువ్రజేత్” ఎన్టుతఱుతియాక; “తత్పదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః” ఎన్టుతుడగ్గి “మన్వానః” ఎన్టుతఱుతియాక ఉపాయనిష్కర్షమ్ శొల్లకిఱతు. తస్యపెన్టుతుడగ్గి, చరణారవిన్దమఱుతియాక ఉపాయవేషమ్ శొల్లకిఱతు. అనిన్యాత్మాతుడగ్గి, అనువ్రజేత్ ఎన్టుతఱుతియాక ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లకిఱతు.

(తత్పదామ్బుజద్వయ) ప్రాప్తమానతుతానేప్రాపకమెన్దిఱతు. ప్రాప్తప్రాపకజ్గిరణ్ణుమ్ ఒన్టుకిల్ కార్యకారణయోరైక్యమ్ ప్రసగ్గిక్కుమ్. ఐక్యప్రసగ్గిత్తాలే సాధ్యసాధనజ్గినిన్దియిలేయ్యుభీయుమ్. ఇన్దియిలే ఒభీన్దవాజే అవద్దీలే ప్రవర్తకరిన్దియిలే య్యుభీయుమ్. ప్రవృత్తియిల్లామైయాలే ప్రవర్తకశాస్త్రత్తుక్కు వైయర్థ్యముమ్ అప్రామాణ్యముమ్ పిఱక్కుమ్, ఇత్తనై అనర్థజ్గిభణ్డాయిరున్దన, ఇతుక్కుప్పరిహారమేతెన్నిల్, తత్పదామ్బుజద్వయ పరిచర్యైప్రాప్తమ్; తత్పదామ్బుజద్వయప్రపత్తి ఉపాయమెన్దిట్టు భేదముణ్డాకైయాలే ఒరువిరోధముమిలై.

పరిచర్యాప్రపత్తికో ఉపాయోపేయజ్గిళాకిల్ (౨) “బ్రహ్మవేద “బ్రహ్మైవభవతి” ఎన్టుమ్, (౩) “బ్రహ్మవిదాపోతిపరమ్” ఎన్టుమ్ (౪) “మామేశంశరణంనజ” ఎన్టుమ్, (౫) “త్వమేనోపాయభూతోమేభవ”

(౧)(౨)ముద్ద-ఉ-౩-౨-౯. (౩)తై-ఉ- (౪) గీ-౧౯-౬౬. (౫) ఆహి-సం-౩౬-౩

ఎన్జమ్ ప్రాప్య ప్రాసక్తభిరన్జమ్ ఒన్జెన్జమ్, ఎమ్మరుమాన్ ఉపాయో-
పేయజ్జళెన్జమ్ శోల్లుకిఱ ప్రమాణ న్యవహరజ్జళ శేయ్యమ్మడి యెన్నె
న్నిల్; పరిచర్యావిషయముమ్ ప్రపత్తివిషయముమ్ ఒన్జాకై యాలే.
విషయమ్ ఒన్జానాల్ భేదమ్ నడక్కుమోవెన్నిల్; భేదకమ్ విశేష
ణమ్, భేద్యమ్ విశేష్యమెనిఱన్యాయత్తాలే పరిచర్యాజనితప్రీతివిశిష్ట
విషయముమ్ ప్రపత్తిజనిత ప్రసాద విశిష్టవిషయముమ్ : శీషణభేద
త్తాలే వేతాకై యాలే, వస్తు ఒన్జానాలుమ్ భేదత్తుక్కు క్కు క్కెయిల్లై.
ఆచాల్, “అజోగజో మహిషః” ఎన్నిఱవిడత్తిల్ విశేషణ భేదాధీన
మాక విశేష్య స్వరూపత్తుక్కుమ్ భేదమ్ పిఱన్జత్తిల్లెయోవెన్నిల్, విరు
ద్ధవిశేషణమాన అవ్విడత్తిల్ అప్పడియాకిలుమ్, “దేవదత్తశ్శాస్త్రమో
యనాసమపరిమాణః” ఎన్నిఱవిడమ్బాలే అవిరుద్ధ విశేషణమానవిడ
త్తిల్ విశేషణ భేదాయత్త విశిష్టాకారభేదమ్ వరచ్చెయ్తేయుమ్
స్వరూపభేదమ్ పిఱవాతు; (౧) “సపవసృజ్యస్సచసర్గకర్తా” ఎన్జుబ్రహ్మ
మొన్జుమే కార్యకారణచూ మిడత్తిల్ సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమ్
కారణమ్. స్థూలచిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మమ్ కార్యమెన్జు అవిరోధేన నిర్వ
హిక్కితాప్సాలే.

(ప్రపత్తిః)(౨) “తదేకోపాయతాయాన్జాప్రపత్తిః” ఎన్జు దురసు
శ్చేయమాన ఉపాయజ్జళితనక్కన్వయమిల్లై. రక్షకనానవనే ఉపాయ
మాకవేణుమెన్జు పిఱక్కిఱ ప్రార్థనాభ్యవసాయమ్ ప్రపత్తి. (అన్యత్)
ఇప్రపత్తియై యొత్తియమల్లు. ఉపాయాన్తరజ్జళిల్లెయో వెన్నిల్;
అన్యత్ తుడక్కి, మన్వాసః అఱుతియాక, అజైయెల్లామ్ నెన్జుజై
యార్క్కు నల్లతీర్థమ్; నమక్కుధికారమిల్లై యెన్జిరుప్ప. నెన్జితార్.

మూ:- అన్యన్నమే కల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః

(అన్యత్) భక్తితద్భేదమాన సద్విద్యై తుడక్కమాననై, తదజ్ఞమాన
జ్ఞానకర్మజ్ఞో తుడక్కమాన ప్రపత్తివ్యతిరిక్తమాన ఉపాయమ్;

ఇప్పడి శాస్త్రజ్ఞులే తాత్పర్యమ్ పణివిధిక్కిరివిని ఉపాయక్ష్
శస్త్రోపేన్నిల్; (నమే) ఇగ్నే అస్తియైక్కుట్టి, నమేస్తి - ఇవై యెల్లామ్
శక్తాధికారమ్; అజ్ఞనాయ్ అశక్తనాయ్, కర్మప్రవాహాత్తిలే యఘ్ను
అతడియాక * మాటిమాటిప్పలపిఱప్పమ్ పిఱన్దు * మాతరాఁవన
ములైప్పయనేపేణి, ఇప్పడివిపరీతప్రవృత్తిపణ్ణి * ఊపామి, నక్షమామి
క్కిలక్కాయరుక్కిఱవెనక్కు ఉపాయమల్ల.

ఇప్పడిమాటిమాటిప్పలపిఱప్పమ్ పిఱక్కిఱ పిఱవికళిల్ ఇతు
క్కుమున్బిలైయేయాకిలుమ్, ఇనిప్పిఱక్కుమ్పిఱవికళిలే యాకిలుమ్
సాధనానుష్ఠానమ్ పణ్ణ త్తప్పెన్నెన్నిల్; (కల్పకోటిసహస్రేణాపి) ఒట్టి
యై ఆయిరనాళ్ నీరిలేయిట్టువెత్తాలుమ్ ముత్తైయాతాప్పోలే కాల
తత్వముశ్శతనై యమ్ తిరిద్దాలుమ్ అధికారముణ్ణాకమాట్టాతు. (సాధ
నమస్తి) ఇత్తైక్కిఱ్ఱేకూర్తినాప్పోలే కీర్తైయతాననజ్జై ఇగ్నేకూర్తి “సాధ
నంనాస్తి” ఎన్ఱాకిఱతు. ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ శృతప్రాయశ్చిత్తమా
మత్తనై పోక్కి అభిమతఫలత్తై సాధిత్తు తరమాట్టాతు. సాధనంనాస్తి
యెన్ఱాల్ స్వేరసమా త్తోన్ వతు - సాధనమైయెన్ఱి తే; అజ్ఞనల్ల
(సాధనంనభవతి) ఎనక్కుసాధనమాకమాట్టాత్తెన్ఱపడి. (ఇతిమన్వానః)
ఇప్పొకారత్తిలేయఱితియిట్టు. (మన్వానః) ఇన్నినైపు ఉరువనడక్క
వేణుమెన్ఱిఱతు - వత్తమానత్తాలే.

మూ:- త సైవ్యవభగవతో నారాయణస్య అఖిల సత్వదయైకసాగరస్య
అనాలోచిత గుణాఽగుణాఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యాదశీలవతః

(త సైవ్యవభగవతో నారాయణస్య) కీర్త - “వరమపురుషంభగ
వ న్తనారాయణమ్” ఎన్టు-ప్రస్తుతమానవవష్టన్నుడై య, “భగవ న్తం
నారాయణమ్ ” ఎన్టు (౧) “ సోశ్చ తే సర్వాః కామాస్తహ బ్రహ్మణా
విపశ్చితా” ఎన్టిటపడియే ప్రాప్య తోవోపయోగియానగుణజ్జలై యమ్
గుణాశ్రయమాన ధర్మియైయమ్ శొల్లి ధ్. ఇట్లు “భగవతో నారా
యణస్య” ఎన్టు ప్రాపకతోవోపయోగియానగుణజ్జలై యమ్ గుణియై
యుమ్ శొల్లికిటతు. ఇనిమేల్, భగవన్నారాయణశబ్దజ్జలై నూచిత
మానగుణజ్జలై యమ్ గుణియైయుమ్ వివరిక్కిటతు.

(అఖిల సత్వదయైకసాగరస్య) సకల సత్వవిషయమాన దయై
క్కు ఒరుకడలాయరుక్కుమ్. (అఖిల సత్వ) ఇన్నాన్ ఇనై యానెన్టు
వరై యాతే సకలజన్తువిషయమెన్టుపడి. (దయా) స్వార్థనిరపేక్షవర
దుఃఖాసహిష్టుత్వమ్; - తానోరుప్రయోజనతైక్కణిశియాతేపిటన్తోవు
కణ్డాల్ ఐయోవెన్టై. (ఏకసాగరస్య) దయైయాకిటజలత్తుక్కువేతో
రాశ్రయమిన్టి కే ఇవనే ఆశ్రయమాయరుక్కై.

“అఖిల సత్వదయైకసాగరస్య” ఎన్టు-వరపీడానిరూపణమ్ కణ్డి
యోవెన్టిల్; (అనాలోచితగుణాగుణాఽఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యా
దశీలవతః) ఇప్పడిగుణదోషనిరూపణమ్ పణ్ణవొణ్ణాతపడియాన శీలగు

ణముడైయవనెన్నిటను. తిరువుళ్ళత్తాలారాయప్పడాతపడియాన నజ్జె
తీమైకళ్ళైయుడైయరాయరుక్మిణ అఖణ్ణజనముణ్ణు; పిరియప్పడాతమును
ష్యర్కళ్ళో; అవర్కళ్ళో ఉజ్జీవిక్కైక్కీడామ్మడియాన నిరవధికశీలత్తై
యుడైయవనుడైయ. దోషమ్ తిరువుళ్ళత్తిల్ పడాతవంశమ్ ఏదో
మాకిటను. ఉళ్ళగుణజ్జలై అగ్గీకరిత్తిలనెన్ట్రాల్, ఇతో శీదోమో
వెన్నిల్; నిగ్రహిక్కైక్కడియాన దోషక్కలై నిరూపియాతమాత్రమ్.
రక్షిక్కైక్కుప్పదోరాశానగుణజ్జలైయుమ్ అపేక్షియానెన్ట్రపడి. తాన్
రక్షిక్కుమ్బొతు గుణాపేక్షైయైయెన్ట్రకరుత్తు.

(అనాలోచిత)అలోచితమావతు - ఇవ్వాశ్రయ త్రిలేననైయున్డో
తీమైయున్డో వెన్ట్రవిడుత్తారాయ్కై; అతువిన్ది క్కేయిట్టై. (గుణగుణ)
అవైయావన - ననైతీమైకళ్ళో. అతావతు - “అజ్ఞానో, ప్రాజ్ఞానో, నాస్తి
కనో, ఆస్తికనో, ధార్మికనో, అధార్మికనో, విసీతనో, అవిసీతనో” ఎన్జై
వమాదికళ్ళో. (అఖణ్ణజన) దేవమనుష్యర్కళ్ళోడు బ్రాహ్మణక్షత్రియా
ద్యనలొమజాతియోడు, ప్రతిలొమజాతియోడువాళియట సర్వవిషయ
మాక, (అనుకూల) ఇవై కుమార్గజ్జలై త్తవిర్దు నల్వత్తిపోయ్క్కరై
మరమ్ శేరుక్కైక్కుటుప్పామ్మడియిరుక్కై. (అమర్యాద) మర్యాదై
యాకిటను - అవధి; నిరవధికమెన్ట్రపడి. (శీల) పెరియవన్ తాదన్దవ
నోడు కలక్కుమిడ త్తిల్ తన్మేచ్చెపార్తు ఇణుమాత్తల్. మద్రైయ
వన్ తజ్జెపార్తు క్కుళుతల్ శెయ్యాతపడి పురైయటప్పరిమాటుకిట
నీరై. (శీలవతి) మతుప్పాలే (౧) “భూమనిద్దాప్రశంసానునిత్యయోగేతి
శాయినే । సమ్బంధేస్తివివత్తాయాం భవన్తిమతుబాదయః” ఎన్జై నిత్య
యోగేమతుప్పాయ్ ఇగ్గుణమ్ ఇవనుక్కు నిత్యసిద్ధమెన్నిటను.

ఇప్పడి అవన్ సన్నీరైయాలే ఎల్లారోడుమకలన్దాలుమ్, అవర్

మూ:- స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా

దేవతిర్యజ్ఞసుష్యాద్యఖిలజనహృదయానందస్య

కళే తన్నైక్కణ్డాల వేరువుమ్మడియాయరుక్కుమో వెన్నిల్ ; (దేవతి ర్యజ్ఞసుష్యాద్యఖిలజనహృదయానందస్య) వివేకికోడు అవివేకి కోడు వాళియట ఎల్లారుడై యన్జుమ్ ఉరుకుమ్మడియాయరుక్కుమ్. ఇప్పడిశెయ్ కైక్కడియెన్నెన్నిల్. (తు) ఒరువిశేషముణ్ణు. అతుతానేతెన్నిల్ ; (స్వాభావికానవధికాతిశయగుణవత్తయా) స్వతస్సిద్ధమానవైతై యల్లాత మికుతియైయుడై త్రాయరుక్కిట గుణవత్తైయాలే.

అడియేతోడగ్గి ఒరుపజిప్పడగుణజ్ఞతై చొచ్చిల్లి వరచ్చెయ్ తే పుతు మైపోలే “గుణవత్తయా” ఎన్జుశొల్లుకిటతు ఎన్నమ్మ తెన్నిల్ ; అవై యల్లామ్ ఆత్మగుణజ్ఞతై చొచ్చిల్లుకిటతు. ఇన్జు, (౧) “గామరామనయనాభి రామతామాశయస్యసదృశీంసముద్వహన్ | సర్వదేవహృదయజ్ఞమోసి” ఎన్నిటపడియే కణ్ణుక్కుప్పిడిక్కుమ్మడియాన కాన్తిసాకుమార్యాదికళాన విగ్రహగుణజ్ఞతై చొచ్చిల్లుకిటతు.

(దేవతిర్యజ్ఞసుష్యాద్యఖిల జనహృదయానందస్య) (దేవ) (౨) “బభూవేంద్రోపమందృష్ట్యా రాక్షసీకామమోహితా” (౩) “తరుణారూప సమ్పన్నా” ఎన్జు దేవయోనియాన రాక్షసియుమ్ అకప్పట్టాళితే. అన్జి కే, (౪) “అధిజ్యోగ్వాసమవేక్ష్య రామశ్చరన్త మేకాన్తవిలాసిసీభిః | నూనంబభూపుర్వనదేవతాశ్చ మర్త్యాజ్ఞనాజన్మకతూహలిన్యః” ఎన్జు వనదేవతైకశకప్పట్టతాకవుమామ్. (తిర్యక్) (౫) “రామకికమలపత్రాక్ష

మూ:-

ఆశ్రితవాత్సల్యేక జలధేరి

స్వర్వసత్వమనోహరః"ఎస్తుతిరువడియుమ్ అకష్టానితే. (౧) 'వాతమా మకన్ మర్క్కడమ్ విలఙ్గు" ఎస్తుమూస్తుక్కుమ్ ఇతుతానే ఉదాహరణ మాణవుమామ్. (మనుష్య)(౨) "రూపసంహననంలక్ష్మీం సౌకుమార్యం సువేష తామ్ ! దదృశుర్విష్మతాకారారామస్యననవాసినః" ఎస్తు ఋషి కళకప్పట్టార్ కళ. ఆదిశబ్దలైలే స్థావరజ్జళ. అతావతు- (౩) "పాషాణ గౌతమవధూవపురాప్తిహేతుః"ఎస్తుకల్లురుకిష్పెణ్ణామ్మడియాయరుక్కై. (అఖిలజన)అనుకులరోడుప్రతికులరోడువాశియట(హృదయానందస్వ) కణ్ణుక్కుఅమికియనాయఅనభిమతవిషయమాయ నెఱ్ఱుక్కుప్పిడియాతిరుక్కై యన్తిక్కై(౪) "చిత్రాపహారిణమ్"ఎస్తుమ్,(౫) "కణ్ణవర్ తమ్మమనమ్వత్తుఱ్ఱమ్" ఎస్తుమ్ శొల్లుకిటవడియే ఎల్లార్ నెఱ్ఱైయురుక్కుమ్మడియాయమ్ నెఱ్ఱు ఱైయార్ నెఱ్ఱైయిత్తు(౬) "ఎన్నెఱ్ఱనారైక్కణ్ణల్" ఎస్తు తన్ నెఱ్ఱుక్కు త్తాతువిషుమ్మడియాయమితే వడివత్తుకిరుప్పతు.

ఇప్పడి సర్వసాధారణమాయరుక్కుమిత్తనై పోక్కి ఆశ్రితవిష యత్తిలోరమిత్తయోవెన్నిల్. (ఆశ్రితవాత్సల్యేకజలధేరి) అవర్ కళ విషయత్తిల్ దోషన్దానే భోగ్యమాకనినై తిరుక్కుఁచెన్గిటతు. (ఆశ్రిత) (౭) "భవద్విషయవాసినః" ఎస్తుమ్ (౮) "సక్యదేవప్రపన్నాయ" ఎస్తుమ్, (౯) "పత్రంపుష్పంఫలంభోయం యోమేభక్త్యా ప్రయచ్ఛతి" ఎస్తుమ్ శొల్లుకిటవడియే అవ నెఱ్ఱెక్కుళ్ళేకిడత్తల్, ఒరుపచ్చిలైనేర్ తల్, ఒరుమలరాతల్, ఒరుక్తియాతల్ నేర్ న్దవర్ కళ, (వాత్సల్య) కన్తినుడ మ్మిల్ వత్తుమైత్తాయ్ భోగ్యమాక నక్కుమాపోలే(౧౦) "కున్దనైయకు

(౧) తి-మొ-గి-౮-౨. (౨) రా-ఆ-౧-౧౩ (౩) (౪) రా-ఆ-

(౫) పెరు-తి-మొ-౮-౨ (౬) తిరువి-౩౦. (౭) రా-ఆ-౧-౨౦

(౮) రా-య-౧౮-౩౩ (౯) గీ-౯-౨౬. (౧౦) ౧-తిరువ-౪౧.

మూ:- భక్తజనసంక్లృష్టైకభోగస్య నిత్యజ్ఞాన

క్రియై శ్వర్యభోగ సామగ్రీసమృద్ధస్య

“మీ శైయ్యునుమ్ కుణక్లృష్ణమ్” ఎన్నుమ్మడి “స్నేహవిషయమూత్తై
అతావతు - (౧) “దోషోద్యపితస్యస్యాత్” (౧) “నత్యజేయంకథ
ఇచ్చన” ఎన్నిరుక్కై. (ఏకజలధేరి) ఏకాశ్రయమాయరుక్కై.

ఇప్పడి ఇవనాశ్రయితైల్ ఇత్తలైక్క ఫలమ్కొడుత్తువిట్టానా
యిరుక్కుమత్తనై పోక్కి త్తన్ పేతాకవిరుక్కుమత్తలైయో వెన్నిల్,
(భక్తజనసంక్లృష్టైకభోగస్య) తనక్కునల్లరాయిరుప్పారోడు కేరుక్కైయే
పరమప్రయోజనమాయరుక్కై. (భక్తజన) భక్తియాకిటతు - “భజ
ఇత్యేషధాతుర్వై సేవాయాంపరికీర్తితం | తస్మాత్సేవాబుధైఃప్రోక్షా
భక్తిశబ్దేనభూయసీ” ఎన్నిటపడియే స్నేహమాయ్, ఇతుభక్తప్రపన్నాది
సాధారణమ్. (సంక్లృష్టైకభోగస్య) (౨) “క్షణేపితేయద్విరహాతిదు
స్సహం” (౩) “ఒరుమానోషియుమ్పిరియాన్” ఎన్నిటపడియే ఇప్పడి అన
స్యప్రయోజనరాయిరుప్పారోడు క్షణమాత్రవిశ్లేషముమ్ పాతాతపడి
కూడవిరుక్కైయే తనక్కుధారకపోషక భోగ్యజ్ఞానయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడిఅనంతాత్మాక్కళోడు భుజిక్కుమిడత్తిల్ పరికరవైకల్య
ముడ్డాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (నిత్యజ్ఞానక్రియైశ్వర్యాదిభోగసామగ్రీ
సమృద్ధస్య) నిత్యమాయ్ పోతు శైయ్యాతతాయ్ భోగ్యసమస్తవస్తు
క్కళినుడైయ స్వరూపరూపగుణచేష్టాప్రయోజనకాలాదివిషయజ్ఞాన
మెన్న, క్రియైయెన్న, భోగ్యజ్ఞోతాన్ నినై త్తపోతుకై పుకురుమ్మడియా
యిరుక్కిట ప్రభుత్వమాతల్, సమస్తాతలానవై శ్వర్యమెన్న, ఏనమా

మూ:- మహావిభూతేః, శ్రీమతశ్చరణావిందయుగళమనన్యాత్మసంజ్ఞీవనేన
దియాన భోగసామగ్రియుణ్ణు, పుష్కలకారణమ్; ఇవిష్టశాలిపూర్ణ
వాసవసుడైయ.

ఇప్పటిభోగముమ్ భోగసామగ్రియుముణ్ణానాలుమ్ భోగస్థాన
మిల్లెయాకిల్ ప్రయోజనమిల్లెయాకాతేయెన్న (మహావిభూతేః) లీలా
విభూతిసోలేకాగ్ కూతాయ్ పరిచ్చిన్నమాయరుక్కైయన్తిక్కే ఇతిల్
ముచ్చుడన్ది పెరుమైయెయుడైతాయ్ భోగత్తుక్కేకాత్తమాన నిత్యవి
భూతియై యుడైయవనుడైయ.

ఇప్పటిప్పట్లసాన త్తిలేయిగున్దు అనన్తానన్దభోగమ్ ఖణ్ణుమిడత్తిల్
కూట్టిన్దియే బ్రహ్మచారినారాయణనామో విరుప్పతెన్నిల్, శ్రీమ
తః) భోగప్రాతన్నై క్కరై కాణ్ణెక్కు సహాయభూతైయాక సామో
ల్లక్కియై త్తనక్కు ప్రధాన మహిషియాకవుడైయవనుడైయ. ఇన
నుక్కు సుసారిసాధారణమానభోగమన్టే. అనా ప్తసమస్తకామతయా
అనన్దమయనాయుళవనుక్కు నాయ్చిమారోట్టెచ్చేర్ త్తియాలే
పిఱక్కుమ్ భోగమావతెన్ ? అతిల్ సహాయమావతు - ఎన్నమ్మతు
వెన్నిల్, ఇవనుక్కు భోగమావతు-ఆశితోజ్జీవనమ్. అతుక్కు ప్పరువ
కారభూతైయాయ్ నిన్దు శేరవిడుకై -సహాయభూతైయాకై యావతు.

ఇప్పడియిరుక్కిఱవన్దనై యోపర్తువతెన్నిల్, (చరణారవిన్ద
యుగళమ్) స్వరూపప్రాప్తమాయ్ నిరతిశయభోగ్యముమాయ్ తన్
శేర్ త్తియాయ్ కే నిదర్శనమామ్బడియాక ఎల్లరై యమ్ శేర్ త్తుక్కు
ళక్కడవతా యిరుక్కిఱ ఇత్తిరువడిత్తామరై కళిరణ్డైయుమ్. పర్తు
మ్బడియెన్నెన్నిల్, (అనన్యాత్మసంజ్ఞీవనేన) ఆత్మోజ్జీవనమ్ ఇతోఽథియ

మూ:- తద్గతసర్వభావేన శరణమనువ్రజేత్ .
తతశ్చ ప్రత్యహ మాత్మోజ్ఞేననాయ

వేటాన్నిలైయెన్నిరుక్మిటనినై వోడే. (తద్గతసర్వభావేన) వేటాన్నిలైయె
యా లే ఇతువేరక్షకమెన్నిట నినై వోడుమ్.

ఇన్నినై ప్రకళోడుకూడచ్చెయ్య ప్పకుకిటకార్య మెన్నెన్నిల్;
(శరణమనువ్రజేత్) పురుషార్థత్తుక్కు సాధనమ్ ఇవనేయైష్ట్యవసి
ప్పాన్. బుద్ధ్యర్థత్తుక్కు వేణ్ణువతు-వ్రజేత్ అన్తో; అనువెన్నెన్నిల్;
“ప్రజ-గతౌ” ఎన్నిటగతియాకిటతు - జ్ఞానమాత్రవాచియామ్, అధ్యవ
సాయమాకిట వతిశయత్తైవివక్షిక్మిటతాకవుమామ్. “అనుసూత్రంప్ర
జేత్” ఎన్టు “ద్వయమథానుసద్ధానేన సహ సదైవంఒకై” ఎన్నిటపడియే
సర్వకాలానువృత్తియై చ్చొల్లుకిటతాకవుమామ్. అన్టిక్కే “శరణ
మను” ఎన్టు ఉపాయోద్దేశేన అడైవాన్తాకవుమామ్.

ఇప్పడి ఒరుకాల్ శరణమ్ పుక్కు విడుమిక్తనైయోవెన్నిల్;
(తతశ్చప్రత్యహమాత్మోజ్ఞేన నాయేత్యాది) ఫలత్తుక్కు ఒరుకాలమైన్తి
రుద్దాలుమ్ సత్తాధారణత్తుక్కు నాళేతోటు మనుసద్ధిప్పాన్తెన్తిటతు.
(తతశ్చ)(౧)“తద్వయం సకృదుచ్చారోభపతి” ఎన్టుమ్,(౨)“సకృదేవ
ప్రపన్నాయ” ఎన్టుమ్,ఉపాయాంశత్తుక్కు ఒరుకాలమైయుమాయుక్కు,
పిన్నైయమ్వేణమెన్నిటతాకిటతు; అతుక్కువధియెన్నెన్నిల్, (ప్రత్య
హమ్) ఒరుకాలను సన్ధిత్తోమెన్టు విడుతయన్తిక్కే నాళేతోటుమ్.

ఇప్పడి నాళేతోటుమనుసన్ధిక్మిటతు సాధనపూర్తి పోరామై
యోవెన్నిల్ (ఆత్మోజ్ఞేననాయ) (౧) “యన్కుహచార్తం క్షణంవాపి
వాసుదేవోనచిన్త్యతే । సాహనిస్తన్మహచిఛద్రంసా భాన్తిస్సాచ
విక్రియా” ఎన్నిటపడియే క్షణమాత్రముమ్ భగవదనుసద్ధానమ్

మూ:- ఏవమనుస్మరేత్. చతుర్దశ భవనాత్మక
మణ్డం దశగుణితో త్తరఞ్చావరణసప్తకం

పణ్ణాతపోతు ఆత్మవిదాశ మాకైయా లే నిత్యానుసంధానతాలే ఆత్మా
ఉజ్జీవిక్కుమ్బడియాక.

ఆత్మోజ్జీవనార్థమాక అనుసంధిక్కుమిడత్తుప్పోలియాక అనుస
న్ధిక్కు ఆమైయుమోకెన్నిల్; (ఏవమ్) ప్రథమపర్వత్తిల్ యాతారు ఆద
రమ్; యాతారుక్రమమ్; అప్రకార త్రిలాస్టమ్ కుట్రయాతపడి. (అను
స్మరేత్) “ప్రత్యహమ్” ఎన్నచ్చెయ్తే “అనుస్మరేత్” ఎస్తతు -
నాళోతోఱుమెన్టాల్ ఒరునాళైక్కొరుకాల్నినైత్తాలుమ్ పోరుమిటే;
అజ్జనన్తి క్కే “ద్వయమథాను సన్ధానేన సహసదైవంవక్తా” ఎన్నిటప
డియే అనవరతాను సన్ధానమ్ పణ్ణవేణు మన్నిటతు.

ఇవ్వపాయమ్ కై వన్దవన్ అర్పిరాది మార్గత్తాలే పోయ్సాపి
క్కుమ్ నిత్యవిధూతియైయుమ్, అజ్గుళ్ళప్రకారజ్జళైయుమ్ శొల్లుకిటతు
మేల్ (చతుర్దశభవనాత్మకేత్యాదియాలే). (చతుర్దశభవనాత్మకమ్)
భూమ్యన్తరి తొదియాన ఉపరితనలోకజ్జళేఱుమ్, అతల వితలాదికళా
కిట పాతాళ లోకజ్జళేఱుమాకిట పఠినాలు లోకజ్జళుమాయిరుక్కై.
ఇప్పడియిరుక్కిటతు తానేతెన్నిల్, (అణ్ణమ్) ఇప్పడిప్పట్ట లోకజ్జళు
క్కెల్లా మాశ్రయమాయ్ పళ్ళాశతోటి విస్తీర్ణమాయిరుక్కిట
వణ్ణమ్.

(దశగుణితో త్త రఞ్చావరణసప్తకమ్) (ఉత్తరోత్తర దశగుణి
తమ్) ఓరావరణత్తుక్కోరావరణమ్ దశగుణితమాయ్, దశగుణిత
మాన అవ్వావరణత్తుక్కు అవ్వరుకిలావరణమ్ అతిత్ దశగుణిత
మాయ్, ఇప్పడిఉక్త క్రమత్తాలే ఉత్తరోత్తర దశగుణితమాన ఆవర

మూ;- సమస్తం కార్యకారణజాతమతీత్య పరమవ్యోమశబ్దాభిధేయే
బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసాఽగోచరే శ్రీమతి వైకుంఠే దివ్యలోకే

ణ్యశ్చై యుజైతాయ; ఆవరణసప్తకమావతు - వారివన్త్యనిలాకాశ
అహఙ్కారమహదవ్య కణ్ణశాకిఃపివై. (సమస్తమ్) ఓరణ్ణమితే ఇప్పడి
యిరుప్పతు. (౧) “అణ్ణానాన్తుసహస్రాణాం సహస్రాణ్యయతానిచ | ఈ
ద్యశానాంతథాత్రకోటికోటిశతానిచ” (౨) “ఎన్ఢీతియన్తప్పటవ
ణ్ణమ్” ఎన్ఢిఱపడియే ఈద్యశమాన సమస్తలోకణ్ణశ్చై యమ్.

(కార్యకారణజాతిమ్బ్రన్తి నాలేడత్పద్యమాయమ్, ఒన్తెయుణ్ణా
క్కక్కడవతాయమిరున్దుళ్ళనన్తుసమూహతై. (అతీత్య) (౩) “ఆబ్రహ్మ
భవనాన్లోకాః పునరావర్తినోన్మన” ఎన్ఢిఱపడియే కర్మశేషముళ్ళ
వరకశే మీణ్ణ తిరుమ్బుమ్బడియాన ప్రాకృతమణ్ణలతై అపునఃప్రాప్తి
యాకక్కటిత్తు.

ఇతైక్కడన్దుపోయ్, పుకుకిఱ దేశమిరుక్కుమ్బడియెన్నెన్నిల్,
(పరమ) ఇతుక్కన్దుకుకిలైయెన్నుమ్బడియాయిరుక్కై. (వ్యోమశబ్దా
భిధేయే) (౪) “పరమేవ్యోమస్సృతిష్ఠితా” ఎన్తు కర్మభూమిపోలేతమియా
యిరుక్కై. యన్తిక్కే తెళివిశుమ్బాయిరుక్కై. ఇప్పడియిరుక్కిఱతు
తాన్ పరిచ్చిన్నమాయిరుక్కుమోవెన్నిల్, (బ్రహ్మాదీనాంవాఙ్మనసా
గోచరే) అల్పజ్ఞానరాయ్ అశక్తరానసమ్మళవన్తిక్కే అధికరాన బ్రహ్మ
రుద్రాదికళుక్కుమకప్పడ వాక్కుక్కుమ్ నెళ్ళుక్కుమ్ విషయమ్న్తి
యిలేయిరుక్కుమ్. ఇప్పడియిరుక్కుమ్ దేశత్తివ్ పేరెన్నెన్నిల్; (శ్రీమతి
వైకుంఠేదివ్యలోకే) శ్రీవైకుంఠమెన్తుపేర్. (శ్రీమతి) కర్మభూమిపోలే

మూ;- సనకవిధిశివాదిభి రప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వరైః
 నిత్యసిద్ధైరనన్తై ర్భగవదానుకూలైః
 భోగైర్నిత్యపురుషైర్మహాత్మభిరాపూరితే,

తైజ్జగ్ర్యశ్రీయుజ్ఞానాలుమ్ విచ్ఛేదమ్పిఱతైక్యన్తి క్కే తైజ్జగ్ర్య
 శ్రీ నిత్యమాయురైక్య. (వైకుంఠే)కర్మతిరోధానవిల్లామైయాతే జ్ఞాన
 శక్త్యాదికళో కుర్తితమన్తి క్కీయిరుక్కుమ్ దేశమ్. (దివ్యలోకే)మానుష
 లోకమాయురైక్యన్తి క్కేఅతిర్వాప్యత్తమాయురైక్య.

దేశమ్ శోల్ల ధు; దేశాధిపతికతై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (సనకవిధి
 శివాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వరైః) బ్రహ్మభావనానిష్ఠరాన సనకాదిక
 లోకుకర్మభావనానిష్ఠరాన బ్రహ్మాదికళోడువాశియఱనిన్తైక్యవాన్త్యాతపడి
 యానప్రకారవైభవస్థితైయుజ్జైయరాయ్, (నిత్యసిద్ధై) ముక్తైర్వైప్పితే
 కాదాచిత్క భగవల్లాభరాయురైక్యన్తి క్కే సర్వదాలబ్ధభగవ
 దనుభవపరరాయురైక్య, (అనన్తై) ఇప్పడియిరుక్కుమవర్కళుక్కు
 ఓరవధియై. ఇవర్కళోతజ్జళుక్కు ఓరన్తమిలైయెన్నపుమామ్. (భగ
 వదానుకూలై యకళోగై) భగవదనుభవమే యాత్త్రైయాయురైక్య.
 (దివ్యపురుషై) భూమియిల్ కాల్ పావాతిరుక్కే. (మహాత్మభిః)(౧)
 “క్షణేపితేయద్విరహాతిదుస్సహం” (౨) “ఓరమానోడియుమ్పిరి
 యాన్” ఎన్దుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సర్వేశ్వరన్తానుమ్ అవర్కళోప్తక్షణ
 మాత్రవిశ్లేషముమ్ పొఱుక్కమాట్టాతానామ్బడియాన పెరుమైయై
 జ్జైయరాయురైక్య. (ఆపూరితే) ఏకదేశముమ్ పాశ్చోకిడవామే
 అవర్కళాతే నిరన్తరమాయురైక్య.

మూ:- తేషామపి ఇయత్పరిమాణమియదైశ్వర్యమిదృశ స్వభావ
మితి పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే దివ్యావరణశతసహస్రావృతే,

దేశస్థాన్ బ్రహ్మాదికళాల్ అశవిడహ్నోకాతపడి యిరువ్దతేయాకి
లుమ్ ఇవర్కళుక్కు త్రాన్ అశవిడలాయరుక్కుమోవెన్నిల్; (తేషా
మపి) తక్లై ప్పిఱరాఅశవిడవాణ్ణాతిరుక్కిఱవర్కళుక్కుమ్. (తేషా
మపి) అనన్తమాయరుక్కిఱవర్కళిలే ఒరువరాత్తాన్ అశవిడలాయి
రుక్కుమోవెన్నిల్; ఓరురుత్తరుక్కుఱ్ణాడ అశవిడవాణ్ణాతిరుక్కు
మెన్లిఱతు. మేల్వాక్యమేతెన్నిల్; (పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) పరిచ్ఛే
దైక్కు అమోగ్యమెన్లిఱతు. ఇప్పడిప్పరిచ్ఛేక్కైక్కుత్రానయో
గ్యమా యిరుక్కిఱతేతెన్నిల్; (ఇయత్పరిమాణమ్) ఇవ్వళవెన్టుమ్,
(ఇయదైశ్వర్యమ్,) ఇవ్వళవునమ్మతెన్టుమ్, (ఈదృశస్వభావమ్) ఇప్పడి
ప్పట్టస్వభావతైయుడైయతెన్టుమ్ (ఇతిపరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) ఇప్పడై
కళిల్ ఇన్నపడియెన్టు అశవిడహ్నోకాతు.

(దివ్యావరణశతసహస్రావృతే) లోకవ్యావృత్తమాన ఆయి
యిరమ్ తిరుమతిలై యుడైత్రాయరుక్కుమ్. సమస్తకేశరహితమాన

(తేషామపి ఇయత్పరిమాణమియదైశ్వర్యమిదృశస్వభావమితి పరిచ్ఛేత్తుమయో
గ్యే) ఇతి. దివ్యాయతనవిశేషజేతు మహత్తరత్వమేవ వివక్షితమ్. దివ్యావరణ
సంపుతత్వాది కథనేడైవ తత్పరిమాణసిద్ధిః. ఆత్రస్వభావశబ్దోపి నిరతిశయ భోగ్య
త్వాదివిషయః; సహేవంపదివిషయేషు పరిచ్ఛేదాయోగ్యత్వోక్త్యా సూరణం
సార్వజ్ఞ్యహానిః; దివ్యాయతనగుణ ప్రకర్షతాత్పర్యాచ్చ.

మూ:- దివ్యకల్పక తరూపశోభితే, దివ్యోద్యాన శతసహ
 స్రకోటి భిరావృతే, అతిప్రమాణే దివ్యాయతనే, కస్మిన్
 శ్చిద్విచిత్రదివ్యరత్నమయే దివ్యాస్థానమణ్డపే,

దేశ త్తుక్కు తిరుమతిల్ కళెన్నెన్నిల్;- (౧) “పురంహిరణ్మయమ్” ఎన్ఱు
 ఎఱున్దరుళియిరుక్కుమ్ తిరుప్పడై వీడాకై యాలే, ఇతుక్కుళ్ళలక్షణజ్ఞ
 శడైయవేణ్ణుకై యాలుమ్, (౨) “తత స్తవహాన్తోస్తమచాపబాణధృక్
 స్థితోభవంస్తత్ర సయత్రలక్షణః । అతన్దిభిజ్ఞా తిభిరా త్రకార్ము
 కై గృహేన్ద్రకల్పంపరిపాలయంస్తదా” ఎన్ఱుమ్, (౩) “మల్లాణ్డ తిజ్ఞోల్
 మణివణ్డ ఉన్ శేవడిశెవ్వితిరుక్కాప్ప” ఎన్ఱుమ్ అస్థానేభయశక్తై
 పణ్ణి అత్తలై ఇత్తలై యాయ రక్షకనై యమ్ రక్షిక్కుత్తుడజ్ఞువర్కళితే.
 ఆకై యాల్ అనేకమ్ తిరుమతిల్ కళుణ్డాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి రక్షకమేయామ్ భోగ్యతై యదీదిరుక్కుమోవెన్నిల్,
 (దివ్యకల్పక తరూపశోభితే) అర్వాచీన స్వర్గాదికళిల్ కల్పకతరుక్కుళ్
 పోలన్టికేఱు అప్రాకృతమాన కల్పకచ్చిలై యాలే నిరతిశయ భోగ్య
 మాయిరుక్కుమ్. (దివ్యోద్యానశతసహస్రకోటిభిరావృతే) నాయచ్చి
 మారుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనుక్కుమ్ లీలావిహారమ్ వణ్ణుకైకేడా
 యిరున్దుళ్ళ తిరుత్తోప్పుక్కళనేకజ్ఞళాలే శూన్యప్పట్టిరుక్కుమ్. (అతిప్ర
 మాణే) ఇత్తనై అకలముముయరముమెన్ఱు శొల్లవాన్ణాతపడి యిరు
 క్కుమ్. (దివ్యాయతనే) ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠాకోయిలిలే,
 (కస్మిన్శ్చిత్) ఒరుప్రదేశత్తిలే. (విచిత్రరత్నమయే) నానావిధమాన
 రత్నజ్ఞళాలే ప్రచురమాయిరుప్పతాన. (దివ్యాస్థానమణ్డపే) తిరువో
 లక్కు వణ్ణపత్తిలే.

మూ:- దివ్యరత్నస్తమ్భ శతసహస్రకోటి భిరుపశోభితే, దివ్యనానా
రత్నకృతస్థలవిచిత్రితే, దివ్యాలంకారాలంకృతే, పరితఃపత్తితైః
పతమానైః పాదపద్మైశ్చ నానాగన్ధవర్ణదివ్యపుష్పైశ్శోభ
మానైర్దివ్యపుష్పేషవనై రుప శోభితే, సజ్జీర్ణపారిజాతాది
కల్పద్రుమోపశోభితై రసజ్జీర్ణైశ్చ కైశ్చిదన్తస్థ పుష్ప

(దివ్యరత్నస్తమ్భశతసహస్రకోటిభిరుపశోభితే అనేకమాయీరమ్
నూణిష్కత్కాశాలే అలంకృతమాయ్. (దివ్యనానారత్నకృత స్థల
విచిత్రితే) నానావిధమాన నూణిష్కాశాలే శైతన్యస్థలతైయైతైతాయ్
(దివ్యాలంకారాలంకృతే) తిరుమేల్కట్టి, తిరుత్తిరై, తుక్కన్,
తూణుడై తూణుపభిక్కట్టిల్ తుడక్కమానవలంకారశ్శాలే అలంకృ
తమాయ్. (పరితః పత్తితైః) నాలుదిక్కుక్కళిలుమ్ ఉలిర్న్దు నిట్టిన
వాయ్. (పతమానైః) విఘ్నైర్నకొడు నిట్టినవాయ్. (పాదపద్మైశ్చ)
మరగ్గళితే నిట్టినవాయ్, (నానాగన్ధవర్ణైః) నానావిధమాయీరుక్మిణ
నాన్మమెన్న; నిటమెన్న, ఇవన్మన్మైయైతైతాయ్. (దివ్యపుష్పైశ్శోభ
మానైః) ఇప్పడిప్పట్ట దివ్యపుష్పగ్గళాలే విశ్వానిట్టినవాయ్. (దివ్య
పుష్పేషవనై రుపశోభితే) ఊరచైయవలైన్దుకొడునిట్కిణ తిరుత్తోప్ప
క్కళాలే శోభితమాయ్.

(సజ్జీర్ణపారిజాతాది కల్పద్రుమోపశోభితైః) పారిజాతమ్
సన్తానమ్ హరిచన్దనమ్ తుడక్కమాన వృక్షవిశేషగ్గళోడుకూడిన సా
మాన్యకల్పకవృక్షగ్గళాలే శోభితమాయ్ (అసజ్జీర్ణైశ్చకైశ్చిత్) తన్ని
ల్ తాన్ శేర్న్దిరుక్కైయన్ది క్కేయిరుప్పన శిలవన్మనాలే. (అన్తస్థపుష్ప

మూ:- రత్నాది నిర్మిత దివ్యలీలా మణ్డప శతసహస్రకోటిభిత్తైః
 సర్వదా అనుభూయ మానైరప్యపూర్వ వదాశ్చర్య మావ
 హద్భిః క్రీడాశైల శతసహస్రై రలఙ్ఘితైః కైశ్చిన్నా
 రాయణ దివ్యలీలా సాధారణైః కైశ్చిత్పద్మవనాలయా
 దివ్యలీలా సాధారణైః, సాధారణైశ్చకైశ్చిత్, శుకశారి
 కామయూరకోకిలాదిభిః కోమలకూజితై
 రాకులైర్ద్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభిః సై రావృతైః

రత్నాదినిర్మితదివ్యలీలామణ్డపశతసహస్రకోటిశోభితైః) ఇత్యోష్పక్కు
 శ్శేషమైంద్రపుష్పమణ్డపమ్ మాణిక్యమణ్డపమ్, ఇవద్దశీరుషాయ అనేకజ
 ఖాలే అలఙ్ఘితజ్ఞఖాయ. (సర్వదానుభూయమానైరప్యపూర్వవదా
 శ్చర్యమావహద్భిః) ఎహోతుమనుభవియానిష్టాలుమ్ పుతుసైపోలే
 విస్మయసియమాయురుప్పవైకఖాయ, (క్రీడాశైలశతసహస్రైరలఙ్ఘ
 తైః) అనేకమాయురమ్ క్రీడాశైలజ్ఞఖాలే అలఙ్ఘితజ్ఞఖాయ.

“కైశ్చిన్నారాయణ దివ్యలీలా సాధారణైః” ఎన్ఱుతుడగ్గి, “సాధ
 రణైశ్చకైశ్చిత్” ఎన్ఱిఱ తఱుతియాక-ఎమ్మెరుమానతాయుమ్, నాయ్
 చ్చిమారతాయుమ్, ఇరువర్క్కుమ్ పోతువాయుముళ్ళతిరుత్తోప్పుక్కు
 ఖాలే, (శుకశారికామయూరకోకిలాదిభిః) కిలికళ్, అవద్దశీల్ అవా
 న్దరజాతియాన శారికైకళ్, మయిల్కళ్, కుయిల్కళ్, ఇవైతొడ
 క్కమాన పక్షికఖాలే. అవద్దశీల్ - శుకమాకిటతు - పైగ్గిలికళ్,
 శారికై యాకిటతు - పూవై, ఆదిశబ్దతాలే, అన్నమ్ కురుకుతొడక్కు
 మానవై. (కోమళకూజితై రాకులైః) ఇనియపేచ్చెయుడైయ పక్షి
 కఖాలే ఆకులజ్ఞఖాయళ్ళ, (దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభిరావృతైః)
 ఇప్పడిప్పట్ట అనేకమ్ తోప్పుక్కుఖాలే శూఱుప్పట్టిరుప్పతాయ.

మణిముక్తా (ప్రవాళకృత సోపానైర్ద్రివ్యాఽమలామృతరసాదృశైర్ద్రివ్యాణ్ణజవరైః కతిరమణోహరమధుర స్వరైరాకుతైరస్తస్థముక్తా మయదివ్య క్రీడాస్థానోపశోభితైర్ద్రివ్యసాగధిక వాపీశతసహస్రైర్ద్రివ్యరాజహంసావలీవిరాజితైరావృతే,

నిరస్తాతిశయానందైకరసతయాచలనన్త్ర్యాచ్చప్రవిష్టానున్మాదయద్భిః

(మణిముక్తా ప్రవాళకృతసోపానైః) రత్నమ్, ముత్తుపవళమ్ తుడక్కమానవై కళాలేపణ్ణప్పట్టపడియెఱ్ఱుక్కుళై యుడైత్తా యిరుప్పనవాయ్, (దివ్యామలామృతరసాదృశైః) అప్రాకృతమాయ్ నిర్మలమాయ్ అమృతమ్మోలే రసనత్తాన సీర్ పరక్కై యుడైయవై యాయ్, (దివ్యాణ్ణజవరైః) అప్రాకృతమాన పక్షీశ్రేష్ఠజళాలే. (అతిరమణీయ దర్శనైః) కణ్ణు క్కళుకియవాయిరుప్పనవాయ్, (అతిమనోహర మధురస్వరైః) మిక్కమనోహరియాన పేచ్చిలినిమ్మయ్డై యనవాయ్, (ఆకుతైః) ఇవల్ శాలే ఆకులమాయిరుప్పనవాయ్, (అస్తస్థముక్తా మయదివ్య క్రీడాస్థానోపశోభితైః) ఉళేయ్డణ్ణానముత్తుక్కుళాలే శమైన్ద లీలాస్థానజళాలే శోభితజళాయ్, (దివ్యసాగధిక వాపీ శతసహస్రైః) అప్రాకృతమాన శైల్లమునీరై యుడైత్తాన సీర్ వావికళుడైయ నూతాయిరజళాలే. (దివ్యరాజహంసావలీ విరాజితైరావృతే) శుద్ధసత్య మయమాన రాజహంసజ్గళిసుడైయ ఒఱ్ఱుక్కుళాలే విశణ్ణానిష్ఠుళ్ళ మున్ శొన్నవల్ శాలే శూఱుప్పట్టిరుప్పతాయ్,

(నిరస్తాతిశయానందైకరసతయాచ) నిరస్తమాన మికుత్తియైయు

డైత్తాయ్, ఆనన్దమాయ్ ముడివిచ్చియిలే యిరుక్కిఱ సుఖమాయిరుక్కైయాయిమ్, (అనన్త్ర్యాచ్చ) ముడివిల్లాన్దైయాయిమ్, (ప్రవిష్టానున్మాదయద్భిః) రస్యతైయాలే ఉళోవుసున్దవర్కళై ప్పిచ్చేల్ వల్ శాన,

(ప్రవిష్టానున్మాదయద్భిః శ్రీశోకైః) భక్త్యుత్సాహి చుద్దప్రకర్షజనక త్వీతాత్పర్యమ్.

క్రీడోద్దేశైర్విరాజితే, తత్ర తత్రకృతదివ్యపుష్ప పర్యజ్ఞోపశోభితే
నానాపుష్పసంవాసాద్దమ త్తభృక్సోవలీభిరుద్గీయమాన దివ్యగాన్ధర్వేణా
పూరితే, చందనాగరు కర్పూర దివ్యపుష్పవగాహిమందానిలాసేవ్యమానే,
మధ్యేపుష్పసంఘాయవిచిత్రితేమహతి దివ్యయోగపర్యజ్ఞేఅనంతభోగిని,
శ్రీమదైక్వకుణైశ్వర్యాది దివ్యలోక మాతృకాన్త్యా విశ్వమాప్యాయ

(క్రీడోద్దేశైర్విరాజితే) ఇప్పడిప్పట్ట క్రీడాప్రదేశశ్లలాతే విశక్లనిల్లు
తాయ్ , (తత్ర తత్ర కృతదివ్య పుష్పపర్యజ్ఞోప శోభితే) అవ్వోనిడ
జులిలే పణ్ణప్పట్ట పూమ్పడుక్లైకళాలే అలక్కుతమాయ్,

(నానాపుష్పసంవాసాద్దమ త్తభృక్సోవలీభిరుద్గీయమాన దివ్యగా
న్ధర్వేణాపూరితే) నానావిశమానపుష్పజ్జళిలుణ్ణాన మధువైష్పానమ్
పణ్ణి అత్తాలే కళిత్రనల్లకళినొమ్ముజుకళాలే పాడప్పడానిన్త గాన్ధర్వ
విద్యైయాతే నిజైన్దిరుప్పతాయ్, (చందనాగరుకర్పూరదివ్యపుష్పవ
గాహిమందానిలాసేవ్యమానే) చందనమ్, అకిల్, కర్పూరమ్, పూక్క
ళ్ ఇవనోద్రీలేయల్ పుకున్దు అక్కుళ్ళ పరిమళజ్జైక్కొయ్తుకొడువరు
కిఱతెన్తలాలే సేవిక్కప్పడుమతాయ్ (మధ్యేపుష్పసంఘాయవిచిత్రితే)
నడువిల్ విడుపూక్కళాలే విచిత్రితమాయ్ (మహతిదివ్య + భోగప
ర్యజ్ఞే) పెరియతిరుప్పళ్ళి కట్టిలాయరుక్కిఱతిలే, (అనంతభోగిని)
తిరువనందాన్త్యాన్తేలే.

ఇప్పడియిరుక్కిఱపడుక్లైయిలేనాయ్ చ్చిమానుడన్ కూడియెమ్మన్ద
రుళియిరుక్కుమ్మడిశొల్లుకిఱతుమేల్. (శ్రీమదైక్వకుణైశ్వర్యాదిదివ్యలో
కమ్)ఇప్పడియిరుక్కిఱదివ్యలోకత్తై. (ఆత్మకాన్త్యా) తన్నుడైయకాన్తి
యాలే(విశ్వమాప్యాయయన్త్యా)విశ్వత్తైయమ్ఆప్యాయనమ్ పణ్ణవిప్పి

(శ్రీమదైక్వకుణైశ్వర్యాదిదివ్యలోకమ్) ఇత్యత్రితు వైకుణ్ఠశబ్దోన సగరాద్య
వాన్తరపదేశోపిపక్షతః. సవినపశిశస్త్రభూతిరాపత్వాదైశ్వర్య శబ్దోపచర్యతే.

యన్త్యాశేష శేషాశనాదిసర్వం పరిజనం భగవత్ స్తత్తదవ స్థాచిత
పరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయన్త్యా శీలరూపగుణ విలాసాదిభిరాత్మాను
రూపయా క్రిమాసహాసీనం ప్రత్యగ్రోస్మిలిత సరసిజ సదృశనయనయు
గళమ్ స్వచ్ఛసీలజీమూతసజ్కాశ మత్యు జ్వలపీతవాససం స్వయా
ప్రభయా అతినిర్మలయా అతిశీతలయా అతికోమళయా స్వచ్ఛయా

యానిష్ఠకొట్టు. (శేష శేషాశనాదిసర్వంపరిజనమ్) తిరువనన్తాద్వాన్ సేనై
ముతలియారళ్ళిట్టపరిజనమెల్లాఁడల్ శైయమ్ (భగవత్ స్తత్తదవస్థాచితపరి
చర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యా) సర్వేశ్వరనుక్కు అన్దన్దవన్తైకళుక్కిడా
మృడియానకై జ్జుర్యన్తైలేనియమియానిఱ్ఱాళాయ్, (శీలరూపగుణవిలా
సాదిభిరాత్మానురూపయా) శీలగుణోపలతీతమాన ఆత్మగుణమెన్న,
రూపగుణోపలతీతమాన సాన్దర్యాదిగుణమెన్న, విలాసమెన్న ఇవై
తొడక్కమానవల్ తాలే సర్వేశ్వరనుక్కు సదృశైయాయుళువళాయ్,
(క్రియాసహాసీనమ్) ఇప్పడిప్పట్ట ఇరియపిరాట్టియారోడేకూడియరు
ప్పనాయ్,

(ప్రత్యగ్రోస్మిలితసరసిజసదృశనయనయు గళమ్) అప్పోతలర్ న్ద
తామరైప్పుప్పోలేయిరుక్కిఱ తిరుక్కణ్ణళై యుడైయవనై. (స్వచ్ఛ
సీలజీమూతసజ్కాశమ్) తెల్లిన్దకాళమేఱుమోలేయిరుక్కిఱవనై. (అ
త్యుజ్వలపీతవాససమ్) అఱప్పళపళత్త తిరుప్పీతామ్బరత్తైయుడైయ
వనై. (స్వయాప్రభయా) తన్నుడైయతాన కాన్తియాలే, (అతి
నిర్మలయా) మికవుమఱుక్కల్ బు. (అతిశీతలయా) అఱక్కుళిర్ నిర్దు
ప్పతాయ్. (స్వచ్ఛయా) మికవుమచ్చమాయిరుప్పతాయ్ (మాణిక్యా

నిత్యము క్రిషయం దేవ్యాఅజ్ఞానం పరిచర్యావిశేషేషిచ్చోత్సాహసమా
త్రమ్. తేహంసర్వభూతేన జ్ఞానోత్సాహసనైరశ్చేష్యత్.

మాణిక్యాభయాకృత్సం జగద్భాసయంతమ్, అచింత్య దివ్యాద్భుత నిత్యయావనస్వభావలావణ్యమయామృత సాగరమ్, అతిసౌకుమర్యాదీషత్రు స్విన్నపదాలక్ష్మ్యమాణలలాట ఫలకదివ్యాళకావలీ విరాజితమ్, ప్రబుద్ధముగ్ధామ్బుజ చారులోచనం సవిభ్రమ భూలత ముజ్వలాశరం శుచిస్మితం కోమలగణ్డమున్నసమ్, ఉదగ్రపీనాంసవిశ మ్బికుణ్డలాల కావళీ బన్ధరకమ్బుకన్ధరం ప్రియాపతం సోత్పల కర్ణ భూషణ శ్లథాలకాబద్ధ విమర్దశంసిభిశ్చతుర్భురాజాను విలమ్బిభిర్బుజైర్విరాజితమ్, అతికోమలదివ్యరేఖాలఙ్కృతాతామ్రకరతలం దివ్యా

భయా)మాణిక్యమ్భాలేయిర్ముక్తిఃప్రభై యైషుడై త్రాసతన్ కాంతియా లే(కృత్సంజగద్భాసయంతమ్) ఎల్లాజగత్తైయుమ్ ప్రకాశిప్పిప్పానాయ్ (అచింత్య) చింతయితుమశక్యమాయ్ (దివ్య) అపాకృతమాయ్ (అద్భుత) మిశ్రమశ్చర్యభూతమాయ్ (నిత్యవయావనస్వభావ లావణ్యమయామృతసాగరమ్) పోతుశెయ్యాతపడియాన నిత్యయావ నత్తైయే స్వభావమాకవుడైత్తాయ్, అమృతాకిఱ అమృతత్తుక్కు క్కడ లాయ్, (అతిసౌకుమర్యాదీషత్ప్రస్విన్నపదాలక్ష్మ్యమాణలలాటఫల కదివ్యాళకావళీ విరాజితమ్) అఱమెల్లయతాకైయాలే తల్లిపోలే పురైన్దతోడ్డుకిఱ తిరునెన్దోయిలే అలై యెఱకిఱ తిరుక్కుమలో క్కడైయాలే విశక్సానిఱ్ఱానాయ్, ప్రబుద్ధతుడగ్గి - విరాజితమఱుతి యాకవుశ్చపదఙ్గళుక్కుప్పొరుల్ స్తోత్రభాష్యత్తిల్ కణ్ణకొశ్వతు.

(అతికోమలదివ్యరేఖాలఙ్కృతాతామ్రకరతలమ్) అతికోమళ మాయ్ - శాలనఘ్రియతాయిరుక్కిఱ దివ్యరేఖైయుణ్ణ - తామరై, శబ్ద మ్, చక్రమ్, కొడితుడక్కమానరేఖైకళో, అవఱ్ఱాలే అలఙ్కృత మాయ్ మిశ్రమశివన్దిరుక్కిఱ తిరుక్కైత్తలత్తైయుడై యవనాయ్, (దివ్యాఙ్గులీయకవిరాజితమ్) తిరువిరలిల్ శాత్తిన వఱుకాఱిమోతిర

జ్ఞానీయకవిరాజితమ్ , అతికోమలమధ్యభావభీషరాజతాతీరక్తాజ్ఞానీ
భిరలజ్జత్ర తత్త్వణాన్మీలిత పుణ్డరీక సదృశచరణయుగళమ్, అతిమ
నోహరకిరీటమకుటచూడావతంసముఃరకుణ్డలగ్రేవేయక హార కేయూర
కటకశ్రీవత్సకాస్తుభ ముక్తాదామోదరబద్ధన పీతామృరకాఞ్చీగుణ

త్రాలే విశ్లేషానిత్యానాయ్, (అతికోమలమధ్యభావభీషరాజితమ్) మిశ్రమమ్
సుకుమారమాయరుక్మిణ తిరువుక్తిరొఘ్నజ్ఞః శాలేవిశ్లేషానిత్యానాయ్,
(అనుగక్తాజ్ఞానీభిరలజ్జత్రమ్) శిషన్దతిరువిరఙ్మళాలే విశ్లేషానిత్యానాయ్
(తత్త్వణాన్మీలిత పుణ్డరీకసదృశచరణయుగళమ్) శ్రీరఘోపలగ్న తామ
రైప్పుప్పోలే యిరుక్కిణ ఇరణ్ణుతిరువడికిళై యుడైయననాయ్,

(అతిమనోహరకిరీటత్యాది) కిణ్డార్ నెఱ్ఱుపఱియ్యణ్ణుమ్మడియాన
కిరీటాదిక శాలేలలజ్జత్రనెఱ్ఱుట(కిరీటమకుట)కిరీటమెన్న మకుటమెన్న;
అన్తిక్కే, కిరీటమానమకుటమెన్న; (చూడా) అతిలేశాద్దీన తిరు
చూడమెన్న. (అవతంస) తిరుచ్చెవిమలనెన్న; (మకరకుణ్డల) తిరు
మకరకుళైయెన్న; (గ్రేవేయక) తిరుక్కుళైయెన్న; (హార)
తిరుమార్విలేతళైయచ్చామ్ తిరువారమెన్న; (కేయూర) బాహు
లయమెన్న; (కటక) మున్ కైయిల్ శాత్తుమ్ కటకవలయమెన్న,
(శ్రీవత్స) తిరుమార్పిల్ అనితరసాధారణమాన తిరుమఱువెన్న;
(కాస్తుభ) శ్రీకాస్తుభమెన్న; (ముక్తాదామ) తిరుమఃత్తువడమెన్న;
(ఉదరబద్ధన) తిరువుదరబద్ధనమెన్న; (పీతామృర) కనకచేలమెన్న;
(కాఞ్చీగుణ) అరైనూల్ పట్టికైయెన్న, (నూపుర) తిరుచ్చిలమెన్న

(పుణ్డరీకసదృశచరణయుగళమ్) ఇత్యత్ర పుణ్డరీకశబ్దః పద్మసామాన్య
ముఖేనరక్తామ్బుజపరః.

నూపురాదిభిరత్యస్త సుఖస్పర్శైర్వివృతైర్భూషితం శ్రీమ
త్యావైజయన్త్యావనమాలయావిరాజితం శబ్దచక్రగదాసి శార్ఙ్గాది
దివ్యాయుధై స్సేవ్యమానం స్వసజ్జల్పమాత్రాఙ్కృష్ట జగజ్జన్మస్థితిధ్వం
(ఆదిభిః) ఇవైతోడక్కమాన, (అత్యస్తసుఖస్పర్శైర్) తిరుమేనిక్కు
ప్పుత్తోడుమాపోలే స్పర్శిక్కుమ్బోతు సుఖకరమాయురుప్పనవాయ్,
(దివ్యగదైః) అప్రాకృతమాన పరిమళత్తైయుడై త్తాయురుప్పనవాయ్,
(నూపురైర్భూషితమ్) ఇప్పడిప్పట్టిదివ్యాభరణాహ్వాంకళాలే అలజ్జు
తనాయురుప్పనాయ్,

(శ్రీమత్యావైజయన్త్యావనమాలయావిరాజితమ్) అత్తక్కైయు
డైత్తాయ్ వైజయన్తియెన్తుపేర్ శార్ఙ్గగుక్కి-అ వనమాలైమాలే. విభ
క్తానిత్పొనాయ్ (శబ్దచక్రగదాసిశార్ఙ్గాదిదివ్యాయుధై స్సేవ్యమానమ్)
స్నేహత్తాలే అస్థానశర్కావ్యసనికళాన పళ్ళాయుధమ్తోడక్కమాన
దివ్యాయుధశ్శాలే శూన్యనిరున్దేక్షప్పడుమవనాయ్,

(సజ్జల్పమాత్రాఙ్కృష్ట జగజ్జన్మస్థితిధ్వంసాదికే) నిన్దెవుమా
త్రత్తాలే నిర్వహిక్క-ప్పట్టస్తావరజగ్గమాత్మకమాన సమస్తవస్తుక్కుళిను
డైయ ఉత్పత్తిస్థితివినిశబ్దళెన్న, నియమనాదికళెన్న, ఇవన్దైయుడై

యత్తాత్మమ్; “సజ్జల్పమాత్రాఙ్కృష్టజగజ్జన్మస్థితిధ్వంసాదికే శ్రీమతి
విష్వక్సే నేస్వస్తసమస్తాత్మేశ్వరమ్” ఇతి;- తత్త, యద్యపిజగద్దాన్యపారమోక్ష
ప్రదత్తే బ్రహ్మలక్షణతయా ముక్తేష్వివ నిత్యసూరిష్యపిసర్వేషునసమ్భవతః;
యద్యపిచభగవాన్సృతస్సర్వజ్ఞః; తథాపి “పి”యేనసేనాపతిగానివేదితంతథా
నుజానస్తమదారవీక్షణైః”ఇత్యాన్యాయేన భగవద్దత్తతాదృశాధికారతయా తత్ప్రదవ
సకే జగత్సమస్తైర్దర్శం భగవతేవిజ్ఞాపనవాక్యం విష్వక్సేనోవాన్యూహతి; తదా
స్వతస్సర్వజ్ఞోభగవాన్ తన్నివేదితకారీవక్రీడతి. తాపన్మాత్రేణ విష్వక్సేనస్వ
జగద్వాన్యూహనప్రదేశరూపస్తుతిః.

సాదికే శ్రీమతివిష్వవీశేస్వస్త్య సమస్తాత్తైశ్వర్యం వై నతేయాదిభిః
స్వభావతోనిరస్తసమస్తసాం సారికస్వభావైర్భగ త్పురిచర్యాకరణయో
గైర్భగత్పురిచర్యైక భోగైర్నిత్యసిద్ధైరనవైర్భగాయోగంసేవ్యమా
నమ్, ఆత్మభోగేనానుసంహిత పరాదికాలదివ్యామల కోమలావలం

యరాయ్ (శ్రీమతివిష్వవీశే) కైజ్జర్యలక్ష్మీకుఁ ఇట్టుప్పిఁజన్దసేనైము
తలియార్ పక్కలిలే (స్వస్తసమస్తాత్తైశ్వర్యమ్) వైక్కప్పట్టతమ్ముడైయ
పిల్లనియిత్తుత్వత్తైయఁ డైయవనాయుళ్ళవనై.

పెరియత్తక్కనాయనార్ తుడక్కమానసూరిపరిషత్తాలే సేవ్య
నాయరుక్కుమెన్గిఁతుమేల్. (వై నతేయాదిభిః) పెరియత్తిరువడినాయ
నార్ తుడక్కమాన పారిషద్యర్, గణనాయకర్ తుడక్కమానవర్క
ళాలే; పారిషద్యరాకిఱార్-గజవక్త్రాదికళే-గణనాయకరాకిఱార్-కుము
దాదికళే. (స్వభావతోనిరస్తసమస్తసాంసారికస్వభావైః) ఒరునాళో
వరైయిన్దిక్కే స్వస్తతానిబద్ధసమాకవిన్దియిలేయరుక్కిఱ సకలసాం
సారికస్వభావత్తైయడైయరాయ్. (భగవత్పురిచర్యాకరణయోగైర్భగ)
ఉడైయవన్ తిరువడికళిలే కైజ్జర్యమ్ పణ్ణకైక్కు ఇట్టుప్పిఁజన్దనర్క
ళాయ్, (భగవత్పురిచర్యైకభోగైః) భగవత్కైజ్జర్య మొత్తయత్తఱ్ఱ
ళుక్కు ధారకవిన్దియిలే యిరుపారాయ్ (నిత్యసిద్ధైః) ఇప్పడియిరు
క్కిఱ నిత్యసూరికళాలే, (అనన్తైః) ఇన్నతనైయెన్దు ముడివిల్లాతవర్క
ళాలే. (యథాయోగంసేవ్యమానమ్) నిన్దునిలైకళుక్కిఱాక సేవిక్కు
ప్పడుమవనై(ఆత్మభోగేనానుసంహితపరాదికాలదివ్యామలకోమలావలం

“ స్వస్తసమస్తాత్తైశ్వర్యమ్ ” ఇత్యేతదపి- సేనానిర్వహణాద్యధాధికార
ప్రవాసపరమ్. “సయదిపితృలంకితా మాభవతి, సజ్జల్పాదేవాస్యపితరస్సముత్తి
ష్టన్తి” ఇత్యాదిన్యాయేన పరిమితమయోవాఽత్ర)జగచ్ఛబ్దః. ఆతోహిరణ్యగర్భాని
సత్ కాంచీర్గు ప్రభునస్మప్త్యని సాత్రాన్వాఽస్తిక్ బ్రహ్మలక్షణప్రసంగః.

కనేన విశ్వమాహ్లాదయంతమ్, ఈషమస్మీలితముఖామ్బు జోడరవినిర్గతేన దివ్యాననారవిందశోభాజనకేన, దివ్యగామ్భీర్యాదార్యసాంద్ర్యమాధుర్యాద్యనవధికగుణగణవిభూషితేన, అతిమనోహరదివ్యభావగర్భేణ దివ్యలీలాలాపామృతేన అఖిలజనహృదయాంతరాణ్యాపూరయంతో భగవంతో నారాయణం ధ్యానయోగేన దృష్ట్వా,

కనేన) ఇక్కటాక్షమ్ సర్థమాకవన్తి క్షేకాలతత్వముల్యతనై యమ్ స్వయంప్రయోజనమాకవనునస్థిక్కుప్పట్టు, విలక్షణమాయ్, అపరాధజ్ఞతే నిన్తే త్తుక్కుల్యకై యన్తి క్షే సుప్రసన్నసుందరమాన కటాక్షతాలే, (విశ్వమాహ్లాదయంతమ్) సమస్తవస్తుక్కులై యమ్ ఉకప్పిక్కుక్కుడవనాయ్. (ఈషమస్మీలితముఖామ్బుజోడరవినిర్గతేన) శిశితలక్ష్మణ తిరుముఖతామరై యిడై యినిస్తుమ్ పుఱప్పట్టిరుప్పతాయ్ (దివ్యాననారవిందశోభాజనకేన) తిరుప్పవళత్తుక్కుభరణమ్ శాత్తినాప్పాలే అమ్మకై యుణ్ణాక్కుక్కుడవతాయ్, (దివ్యగామ్భీర్యాదార్యమాధుర్యాద్యనవధికగుణగణవిభూషితేన) పెరియమ్మక్కుమెన్న; అర్థభోధకత్వమెన్న, ఇని మైయెన్న; ఓజఃప్రసాదాదికలెన్న; ఇవైతుడక్కుమానవెణ్ణి అన్దగుణగణజ్ఞతాలే అలజ్ఞతమాయరుప్పతాయ్ (అతిమనోహర దివ్యభావగర్భేణ) నెజ్జైవరుత్తక్కుడవతాయ్, దివ్యమాన అభిప్రాయత్తై యుళ్ళేయుడై యతాయ్, (దివ్యలీలాలాపామృతేన) హర్షమ్వహ్నిన్ద శొల్లాకిఱవమృతతాలే (అఖిలజనహృదయాంతరాణ్యాపూరయంతమ్) ఎల్లారుడై య నెజ్జుకళినవకాశమడై య నిలైప్పానాయుళ్ళవనై. (భగవంతోనారాయణమ్) ఇప్పడిపేయప్రతిభటమాన కల్యణగుణజ్ఞభుక్కుకరనాననారాయణనై. (ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా) మానససాక్షాత్కారమ్వెణ్ణి.

తత్తోభగవతో నిత్యస్వామ్యమాత్మనో నిత్యదాస్యశ్చయథావస్థితమ
నుసన్ధాయ, కి దాహం భగవన్తంనారాయణం షమకులనాథంమమకుల

“ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా” ఎత్తయాలే - భక్తియైష్వర్థినాల్
తత్ఫలమాక నరుమ్ సాత్మాత్కామ శోన్నాప్నోతే యిరాన్వతః. “శర
ణమనుప్రజేత్” ఎత్తు ప్రపత్తివర్జితతు నిష్ఫలమామోవెన్నిల్; అన్త,
ప్రపత్తిఫలమాన సాత్మాత్కారత్తైహ శోన్లుకితతు. అనాల్, “ధ్యాన
యోగేన” ఎత్తుచు-శైయ్యవృత్తియెన్నిల్; ధ్యానయోగత్తాలే కా
ణమాపోలే కిన్దెనికతు. “ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా” ఎత్తు, “ప్రత్యహ
మాత్మోజ్జీవనాయైవమనుస్మరేత్” ఎత్తు శోన్నకాలక్షేపార్థాను సన్ధా
నన్ధాన్ మున్దీశీవైష్వర్థితాప్రమామ్.

(భగవతో నిత్యస్వామ్యమాత్మనో నిత్యదాస్యశ్చయథావస్థితమ
నుసన్ధాయ) ఇరువరుదైయవుమ్ శాస్త్రసిద్ధమాన స్వస్వామిసమృద్ధతై
యణార్దు, ఇనిఅద్దసాత్మాత్కారలభమాన్ మున్దీశీత్ మనోరథప్రకా
రమ్ శోన్లుకితతు మేల్ (కదాహమిత్యాదియాలే). (కదా) అన్నాల్
ఎన్తా శైష్టవతఃకెత్తార్. (అహమ్) అన్యభిచారియాన ఉపాయమ్ లైపు
కున్దుపేదీశీల్ సతదీర్ఘతైయైయనాననాన్. (భగవన్తంనారాయణమ్)
అతియిరుక్కు వాన్తాతపకియాన గుణజ్ఞతైయమ్ ప్రాప్తియైయ
ముదైయవనై.

(మమనాథమ్) ఎనక్కవకుత్తశేషియాయగ్యవనై. (మమకుల
దైవతమ్) సామాన్యమాయుక్తైయన్తిక్కే-ఎజ్జకుక్కు కులక్రమాగత
నాయుక్తవనై. (మమకులధనమ్) ఎనక్కకులక్రమమాక ఆప
న్తిక్కు జీవిక్కే-ముతలాయగ్యవనై. (మమగోగ్యమ్) ఎనక్కభోగ్య

దైవతం మమకులభనం మమభోగ్యం మమమాతరం మమపితరం మమసర్వం సాక్షాత్తరవాణిచక్షుషా. కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయం శిరసా మానవనై. (మమమాతరమ్) ఎనక్కుధారకసుమాయ్ పోషకసుమాయుశ్యవనై (మమపితరమ్) ఎనక్కు ఉత్పాదకసుమాయ్, హితప్రవర్తకసుమాయుశ్యవనై. (మమసర్వమ్) (౧) “మాతాపితౄభ్రాతానివాస శ్యరణం సుహృద్గతిర్నారాయణః” ఎన్టుమ్, (౨) “త్వమేవమాతాచపితౄత్వమేవ” ఎన్టుమ్, (౩) “శీలేయకణ్ణీయరుమ్” ఎన్టుమ్ శొల్లుకిటపడియేలను క్తమాన సమస్తపస్తుక్కుళుమానవనై. (సాక్షాత్తరవాణిచక్షుషా) ఇప్పోతై మానససాక్షాత్కారమొత్తయి “సదావశ్యన్తి” ఎన్టిటపడియే * కణ్ణుకొణ్ణేన్ కణ్ణేన్ కళెన్టుకొలోకళిక్కునాళ్” ఎన్టితార్.

(కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయం శిరసాధారయిష్యామి) (౪) “మదీయమూర్ధానమలక్ష్మరిష్యతి” ఎన్టుమ్, (౫) “తళిర్ పురైయుమ్ తిరువడియేన్ తలైమేలవే” ఎన్టుమ్ శొల్లుకిటపడియే వకుత్త కేషియాన వవనుడైయ నిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడిత్తామరై కళై నాన్ శిరసావహిప్పలైన్తోవెన్టితార్.

(కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యా కరణయోగ్యస్తత్పాదాపరిచరిష్యామి) ఇత్తిరువడికళిల్ కైజ్జుర్యమ్ పణ్ణుకైక్కుయోగ్యనాయ్ కైజ్జుర్యమ్ పణ్ణువత్తెన్టుకొలోవెన్టితార్. (కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యాశయానిరస్త

యదపి, “ఆత్మభోగేనాను సహితపరాదికాలమ్” ఇతి, తదపిభగవతకాలవిషయముజ్ఞానానాభిప్రేతి: ఆనందప్రకర్షప్రశంసాయంతాత్పర్యాత్.

యచ్చ, “తత్పాదామ్బుజద్వయం ప్రవేశ్యామి” ఇతి- ముముక్షోరభిసన్నిభుచ్యతే: తత్ప్రార్థోక్తస్య శిరసాసక్తిహాణస్య గాఢతమత్వం ప్రవేశశబ్దేనాభిప్రేతమ్.

(౧) సుబాల- (౨) (౩) తి-వాయ్-గి-౧-౮. (౪) స్తో-ర (౫) తిరునె-౧

సజ్జహిష్యామి. కదాహంభగవత్స్వాదామ్బుజద్వయపరిచర్యాకరణయో
గ్యస్తదేకభాగస్తత్త్వాదాపరిచరిష్యామి; కదాహంభగవత్స్వాదామ్బుజ
ద్వయపరిచర్యాశయానిరస్త సమస్తేతరభాగాశః అపగత సమ
స్తసాంసారికస్వభావః తత్త్వాదామ్బుజద్వయం ప్రవేత్స్యామి.
కదాహం భగవాన్ స్వకీయయా అతిశీతలయా దృశావలూక్య
స్నిగ్ధగమ్భీరమధురయాగిరా పరిచర్యామాజ్ఞాపయిష్యతీతి భగవ
త్పరిచర్యామాశాం వర్ధయిత్వా తయైవాశయా తత్రసాదోపబృం
హితయా భగవస్తముపేత్య దూరాదేవ భగవంతం శేషభాగేశ్రియా

సమస్తే తరభాగాశః అపగత సమస్తసాంసారికస్వభావః తత్త్వాదామ్బుజ
ద్వయం ప్రవేత్స్యామి సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళై వైజ్ఞర్యరుచియా లే
పోక్కిడిక్కప్పట్టపుటమ్మ శ్శివపయగ్గాలుణ్ణాన భాగశ్రద్ధయైయుడైయ
నాయ్, తన్నిడైయే పాటిప్పొన రాగద్యేషాదికళాకిట సమస్తసాం
సారికస్వభావతైయుడైయనాయ్ కొణ్ణు, నాన్ ఎన్తైక్కు అన్దపా
దామ్బుజద్వయతైక్కిట్టవేనెన్గితార్.

(కదాహంభగవాన్ స్వకీయయా అతిశీతలయా దృశావలూక్య
స్నిగ్ధగమ్భీరమధురయాగిరా పరిచర్యామాజ్ఞాపయిష్యతి) పురు
షోత్తమనానవన్ తన్నుడైయ అఱక్కుళిర్వతిరుక్కణ్ణళా లే కటాక్షిత్తు
ముఖ్యినితానపేచ్చాలే (౧) “ముకప్పేకూవిప్పణికోళాయ్” ఎన్నిటప
డియే వైజ్ఞర్యత్తిల్ ఎన్నెయేవప్పకుఱిలెప్పొతో? (ఇతిభగవత్పరి
చర్యామాశాంవర్ధయిత్వా) ఎన్దు ఇప్పడైకళిలే భగవత్కైజ్ఞ
ర్యత్తిలావైయెవళర్ త్తి.

(తయైవాశయా తత్రసాదోపబృంహితయా భగవస్తముపేత్య)
భగవత్ప్రసాదత్తాలే మేన్మేలనక్కరై పురణ్ణు పెరుకిమరుకిట అన్దవావై
యోడేకూడ సర్వేశ్వరనైక్కిట్టి. (దూరాదేవభగవంతం శేషభాగేశ్రి

సహాసీనం వై నతేయాదిభిస్సేష్యమానం సమస్తపరివారాయ శ్రీమతే
నారాయణాయనమః ప్రణమ్యోత్థాయోత్థాయపునఃపునఃప్రణమ్య
అత్యస్తసాధ్వసవిసయావనతో భూత్వాభగవత్పరిషద గణనాయకై
ద్వారపాలైకిప్రయాన్నేహగర్భయా దృశావలోకిత స్సమ్యగభివన్దితై
స్తైస్తైరేవానుమతోభగవత్తముపేత్య శ్రీమతామూలమస్త్రేణమామై
కాన్తికాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహ్ణీష్యేతియాచమానః
ప్రణమ్యాత్మానంభగవతేనివేదయేత్ .

యాసహాసీనమిత్యాది) “దూరాదేవ-ప్రణమ్య” ఎన్ఱుమేలే అన్వయమ్.
తిరువనన్దార్వాన్మడియిలే పెరియ పిరాట్టియారోడేరూడ విరుప్పనా
య్, పెరియతిరువడినాయనారోతోడక్కమాన నిత్యపూరికళాల్ సదా
సేవ్యమాననాయిరుక్కిఱ భగవానై. “సమస్తపరివారాయ శ్రీమతే
నారాయణాయనమః” ఎన్ఱు దూర త్తిలేదెణ్ణిట్టు విక్రువ త్తెక్రువతాయ్,
పిన్నైయుమాదరాలిశయత్తాలే పలకాల్ దెణ్ణిట్టు,

(అత్యస్తసాధ్వసేత్యాది) మికపుముణ్ణాన ఉళ్ళచ్చత్తాలే పుడ
వైయొత్తుక్కువతు, వాదొప్పత్తైప్పతాయ్కొణ్ణుతలై శాయ్త్తు భగవా
నుడైయ పారిషద త్తిరువోలక్కత్తిలవక్కళి, గణనాయకర్, పడై
త్తలైవర్, తిరువాళల్కాప్పార్, ఇవర్కళాలే స్నేహత్తైప్పొత్తిన్దు
కొణ్ణిరుక్కిఱకృపైయాలేపార్కప్పట్టు, (సమ్యగభివన్దితైస్తైస్తైరేవాను
మతోభూత్వాభగవత్తముపేత్య శ్రీమతామూలమస్త్రేణ, భగవన్ !
మామైకాన్తికాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహ్ణీష్యేతియాచ
మానః ప్రణమ్యాత్మానంభగవతేనివేదయేత్) బుద్ధిపూర్వకమాక
దెణ్ణినిడప్పట్టిరుక్కిఱవర్కళాలే అనుమతనాయ్కొణ్ణు శ్రీవైకుణ్ఠనా
ధనరుకేశెన్ఱు పెరియతిరుమన్తత్తాలేఅడియేనై అనన్యపరనాక్కి, నిర

తతోభగవతాస్వయమేవాత్మసంజీవనేన అమర్యాదశీలవతాంతి
ప్రేమాన్వితేనావలోకేన అవలోక్య సర్వదేశసర్వకాల సర్వావస్థా
చితాత్మ ప్రకేషభావాయస్వీకృతోనుజ్ఞాతాత్పత్యప్రసాద స్వవినియావ
నతః కిష్కర్వాణః కృతాజ్ఞలిపుటోభగవన్ ప్రముపాసీత;

వశిష్ఠమాన కైజ్జర్యమైన్ పరుట్టు కైజ్జర్యమకొణ్డరుశవేణమెన్దు
ప్రార్థిమానిత్యతనై ఎమ్మెరుమానుకు సమర్పిక్కడవన్.

ఇహమేల్ ఇష్టశిప్రార్థనానుగుణమాక అగ్గీకృతనాయ్, కైజ్జ
ర్యమకణ్డకొణ్డరుప్పానెనిజతు (తతోభగవతేత్యాదియాలే). (తతః)
ఆత్మసమర్పణమ్ పణ్ణీసననన్దరమ్, (భగవతా) పురుషోత్తమనాలే,
(స్వయమేన) ఇనికనచపేక్షి త్తపడిత్తాగే, (ఆత్మసంజీవనేనామగ్యాద
శీలవరాత్ప్రేమాన్వితేనావలోకేన) ఆత్మసముజ్జీవనహేతువాసపా
త్వయాలే (అవలోక్య)కటాక్షిత్తు. (సర్వదేశసర్వకాలసర్వావస్థాచి
తాత్మ ప్రకేషభావాయ) ఎల్లాదేశస్తిలుమ్ ఎల్లాక్కాలత్తిలుమ్ ఎల్లా
వనసెకశీలుమ్ ఉచితమానసువిల్లాత కేషభావత్తిర్బరుట్టు. (స్వీకృ
తోనుజ్ఞాతశ్చ) అగ్గీకరిక్కప్పట్టవనాయమ్ అనుమతిపణ్ణప్పట్టవనాయ
మొణ్ణు.

(ఆత్మప్రసాద్యస వినియావనతః) మికపుముళ్ళచ్చత్తాలుమ్
ఒడుక్కత్తాలుమ్ తలైశాయ్తు. (కిష్కర్వాణః) కిష్కరనాయరున్దు
కొణ్ణు. (కృతాజ్ఞలిపుటః) స్వరూపానురూపమాన అజ్ఞలియొప్పణ్ణి
కొణ్ణు. (భగవన్ ప్రముపాసీత) (౧) “సాశ్చుతేసర్వాకామా సహ
బ్రహ్మణావిపశ్చితా” ఎన్నిటపడియే శ్రీవైకృణాథనుడైయ జ్ఞానశక్త్యా

యదపి “కేషభావాయస్వీకృతః” ఇతి. తప్రయాపదాత్మభావికైక్కర్య
కరణాయ సమర్పిత్ ఇత్యర్థః. విపదున్ద్రపి సర్వంసుసగ్ధతమ్.

తతశ్చానుభూయమానభావవిశేషః నిరతిశయప్రీత్యా అస్య త్కి-శ్చిత్కర్తృంద్రష్టుంస్మర్తృమత క్రిపునరపిశేష భావమేవయాచమానో భగవత్తమేవావిచ్ఛిన్న ప్రోతోరూపేణావలోకితేనావలోకయన్నాసీత.

దికల్యాగుణజ్ఞై అనుసద్ధిత్తు(౧) “ఏతత్సామగాయన్నాస్తే” ఎన్టుమ్, (౨) “అడియరోడిరున్దమై” ఎన్టుమ్ శొల్లుకిటపడియేసేవి త్తిరుపానెన్దితార్.

అనుభవజనిత ప్రీతిప్రకర్షతాలే వేటొన్టుక్కాళాకాతపడినదా దర్శనమ్ పణ్ణిక్కొణ్ణిపప్పానెన్దిటతు (తతశ్చేత్వాదియాలే). (తతశ్చ) పినై యుమ్. (అనుభూయమానభావవిశేషః) అనుభవికృష్టడా నిఱ్ఱిటనశ్వేశ్వరనుడైయ రక్షకత్వాది స్వభావవిశేషత్తెయుడైయేనా య్కోణ్ణెన్నుతల్, అన్దియే, (౩) “తద్భావభావమావన్నః” ఎన్దిటపడియే భగవత్స్వభావమానలపహతపాప్యత్వాదిగుణాప్తకత్తై అనుభవిత్తుక్కొణ్ణిరుక్కుమవనాయెన్టుమామ్. (నిరతిశయప్రీత్యా) తన్నోపాతిపుట మ్పిల్మికుతియిలైయన్నుమ్బడియాన ప్రీతియాలే, (అన్యత్కి-శ్చిత్కర్తృంద్రష్టుం స్మర్తృమత క్రి) (౪) “ప్రహర్షేణావపరుద్ధాసావ్యా జహారన కిశ్చిన” ఎన్టుపిరాట్టి, ప్రీతిప్రకర్షమ్ విడలువిడిక్క ప్పేళాతిరున్దాప్పోలే ఆనన్దాతిశయతాలే వేటొన్టైప్పణ్ణుతల్, నిన్దైతల్ పార్ తల్ శెయ్య మాట్టాశానా యెన్నుతల్, (౫) “నోపజనం స్మరన్నిదం శరీరమ్” ఎన్దిటపడియే సాంసారికవ్యాపారజ్ఞై త్తవిర్ తైన్నపుమామ్.

(పునరపిశేష భావమేవయాచమానః) శేష భావమ్ పెల్ శీరుక్కుచ్చెయ్తేయుమ్ అతినిమియాలే “ఇతునిలైనిఱ్ఱప్పొకిటితో” ఎన్దిట అతిశక్తైయాలే పినై యుమిప్పడిప్పట్ట ఇన్దశేషభావమ్ కులైయాలే నిలైనిఱ్ఱ వేణుమెన్టు వేణ్ణిక్కొణ్ణు. (భగవత్తమేవ) శ్రీవైకుణ్ఠనాథ నైయే. (అవిచ్ఛిన్న ప్రోతోరూపేణావలోకితేన) ఇడై విడమలిరుక్కుమ్

(౧) తై-భృగు- (౨) తి-చాయ్-౧౦-౯-౧౧. (౩) వి-పు-౬-౭-౯౫.

(౪) రా-యు-౧౧౬-౧౫.

(౫) ఛాన్దో-౮-౧౨-౩

తతోభగవతాస్వయమేవాత్మ సజ్జీవనేనాపలోకనేన అవలోక్య
సస్మితమాహూయసమస్త క్షేశాపహం నిరతిశయసుఖానహమాత్మీ
యం శ్రీమత్పాదారవిందయుగళం శిరసికృతంధ్యాత్వా అమృతసాగరా
వర్షిణిగ్నసర్వావయవస్సుఖమాసీత.

ధారాయాపమాన పార్వత్యూతే. (అవలోకయన్నాసీత) పార్వతు
కొండ్లికుక్కక్కడవన్.

(అన్యత్పిఞ్చత్కర్తుమిత్యాది) (౧) “నాశ్చన్తి సపిబన్తి ఏతదేవా
మృతం దృష్ట్వాత్మప్యన్తి” ఎన్నిటపడియే పుటమ్ముళ్ళ అన్నపానాది
కలై పుణ్ణతే సదాదర్శనమ్ పణ్ణియిరుప్పా నెన్దొకవుమామ్.

అనన్తరమ్ కైజ్కర్య సామ్రాజ్యత్తిలే *ముడిశూడుమరశాయ్
సుఖమేవరిప్పా నెన్నిటతు (తతోభగవతేత్వాది) (౨) “అవనెన్విడత్తాన్
యానా” ఎప్పుస్వరూపతై నినైత్తు అకలనిట్క, అఱ్ఱికియ కటాక్ష
త్తాలే కుళీరప్పార్వతు “ఈశ్వరోహమెన్దిరున్దనన్ దాసోహమెన్దు ఒతు
జ్జువతే” ఎప్పు ప్రితిప్రకర్షత్తాలే ముఱువల్ శెయ్తు (౩) “ఆశయాదది
వార్థామకి పునశ్శబ్దాపయేదితి” ఎప్పు సుమస్త్రనాకైష్టాప్సీలే అఱ్ఱ
కియ తిరుమిడల్ శ్లోకైయాలే అరుళప్పాడిట్టు, (సమస్తక్షేశాపహమ్)
సాంసారికమానసమస్తక్షేశైయమ్ పోక్కక్కడవతాయ్. (నిరతిశయ
సుఖాపహమ్) నిరతిశయమాన సుఖతై పుణ్ణక్కడవతాయ్ (ఆత్మీ
యమ్) తన్నుడైయతాయ్ (శ్రీమత్) నిరతిశయభోగ్యమాన (పాదా
రవిందయుగళమ్) తిరువడిత్తామరైకళై, (శిరసికృతంధ్యాత్వా) తన్తలై
యిలేవైత్తానాక ధ్యానమ్పణ్ణి (అమృతసాగరావర్షిణిగ్న సర్వా
వయవస్సుఖమాసీత) ఆనందమాకిట అమృత సముద్రత్తుక్కుళ్ళే అఱ్ఱ
నిన సర్వావయవక్షైయైయడైయనాయ్ కొండ్లు సుఖమేవరిప్పాన్.

(౧) ఛాన్దో-౩-౬-౧. (౨) తి.వా.య్-౫-౧-౨. (౩) రా.అయో-౫౯-౩.

౨౫౬ వ్యాఖ్యానద్యయసహితమ్, శ్రీవై కుణ్డగద్యమ్.

లక్ష్మీపతేర్యతిపతేశ్చదయైకథామోయో ౨ సాపురాసమజ
నిష్టజగద్ధితార్థమ్ | (పాప్యం ప్రకాశయతుచరిపరమంరహస్యంసంవాదపష
శరణాగతిమస్త్రసారిః ||

శ్రీభగవద్రామానుజవిరచితం

శ్రీవై కుణ్డగద్యం

సమూర్ణమ్.

ఒన్మాకచ్చొల్లిబ్బీబాబ్బిబ్బు; స్వరూపానురూపమాన ప్రపత్తి
యైయే ఉపాయమాకక్కణ్ణా ప్రాకృతమణ్ణలత్తైవిట్టు అప్రాకృతమాన
దేశత్తిలేశెన్దు సూరిపరిషత్తేచ్చనాన శ్రీవై కుణ్డనాథనైక్కిట్టి కైజ్జు
ర్యప్రార్థనా పూర్వకమాక కైజ్జుర్యత్తైప్పెబ్బి యావదాత్మభాని
ఆనందనిర్భరనా యిరుక్కుమెన్దిటతు.

పెరియవాచ్చాన్బిత్తై తిరువడికళే శరణమ్.

పెరియవాచ్చాన్బిత్తై అరుళిచ్చయిత

గద్యత్రయ వ్యాఖ్యానమ్

ముద్దీబ్బిబ్బు

ద్వయవచనధనానాఽద్వివిప్రయోగానపేతే

మషితనిఖిలదోషే ముక్త్యుపాయేస్థితానామ్ |

అమృతమివపయోధేరాప్త మేతద్యతీన్ద్రా

ద్వ్యపుణతమితగద్యం వేదకేతేశ్చమేధాః ||

శ్రీమద్వేదాంతాచార్యై కృతిషు గద్యత్రయభాష్యం,

సమూర్ణమ్.

